

مجموعه مطالعات الگوی مطلوب برنامه‌ریزی برای ایران
۳. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی نظام در
بخش‌های مختلف و برنامه‌های پنج‌ساله توسعه

کد موضوعی: ۲۳۰

شماره مسلسل: ۱۲۴۱۴

خردادماه ۱۳۹۱

به نام خدا

فهرست مطالب

چکیده	۱
مقدمه	۱
بخش اول - کلیات	۲
بخش دوم - بررسی و تحلیل سیاست‌های کلی	۷
الف) بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه	۷
ب) بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی سایر بخش‌ها	۱۲
بخش سوم - نتیجه‌گیری و پیشنهادات	۱۸
پیوست‌ها	۶۶
پیوست ۱. فهرست مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص سیاست‌های کلی نظام از بدو تأسیس تاکنون به تفکیک هر سال	۶۶
پیوست ۲. مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در مورد سیاست‌های کلی (مورخه ۱۳/۱۰/۱۳۷۶). ۱۳۵	
پیوست ۳. مقررات نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران ۱۴۵	
پیوست ۴. سیاست‌های کلی برنامه‌های توسعه	۱۴۸
منابع و مأخذ	۱۷۸

مجموعه مطالعات الگوی مطلوب برنامه‌ریزی برای ایران
۳. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی نظام
در بخش‌های مختلف و برنامه‌های پنج‌ساله توسعه

چکیده

سیاست‌های کلی، سیاست‌هایی هستند که برای تحقق آرمان‌ها و اهداف پس از مجموعه آرمان‌ها قرار می‌گیرند و حاوی اصولی هستند که آرمان‌ها را به مفاهیم اجرایی نزدیک می‌کنند که شامل سیاست‌های کلی بخشی و فرابخشی می‌شود. سیاست‌های کلی فرابخشی، مواردی است که هدف یا آرمانی از نظام، حرکت چند بخش را دربرمی‌گیرد و برای وصول به آن هدف یا اهداف نیاز به تدوین سیاست‌های کلی است و سیاست‌های اجرایی و برنامه چند بخش در قالب این سیاست‌ها تدوین می‌شود.

سیاست‌های کلی بخشی مواردی است که هدف یا آرمانی از نظام، حرکت یک بخش را در برمی‌گیرد و برای وصول به آن هدف یا اهداف نیازمند تدوین سیاست‌های کلی آن بخش است.

مقدمه

پرداختن به موضوع سیاست و سیاست‌گذاری موضوع شاخه‌ای از علم سیاست‌گذاری عمومی^۱ است. با تقسیم سیاست‌ها به خرد و کلان درمی‌یابیم که ادبیات غنی و نظریه‌های جامعی درخصوص سیاست‌های کلان وجود نداشته و بیشتر بر سیاست‌های خرد متمرکز است. تعابیر مختلفی که از سیاست‌های کلی، سیاست‌های کلان، سیاست‌های استراتژیک و یا اصطلاحاتی که از این دست ارائه می‌شود ریشه در چگونگی اداره یک کشور و گردش صحیح امور آن دارد. به‌طور کلی تصمیمات دولت را می‌توان در دو حوزه خلاصه کرد: تصمیمات ناظر بر امور جاریه کشور و تصمیمات کلان. در مورد نخست انتظار تغییرات وسیع نمی‌توان داشت، اما تصمیمات کلان که در حوزه Grand Policy است که به‌دنبال تغییرات شگرف با توجه به نیازها و شرایط کشور است. سیاست‌های کلان دامنه گسترده‌ای از تصمیمات بسیار حساس و مقطعی تا استراتژی‌های بلندمدت را

در برمی‌گیرند. در بعد متدولوژی و تعریف مفهوم سیاست کلی اجماع وجود ندارد. به دلیل ضعف نظریه‌پردازی و فقدان چارچوب تئوریک مشخص، در کشور نیز تعریف واحد و استاندارد از این مفهوم مشاهده نمی‌شود. اگرچه سیاست‌های کلی نظام در قانون اساسی به تصریح آمده است، اما مشکل در نبود برداشت دقیق از آن است. برای مثال دو نوع سیاست کلی در کشور وجود داشته است: سیاست‌های کلی نظام و سیاست‌های کلی برنامه. حال سؤال این است که تمایزات و مزبندی‌های این دو تا کجاست؟ سؤال دیگر این است که کارکرد سیاست کلی تا چه اندازه است؟ آیا در حد توصیه‌ها و رهنمودها و یا فرامین کلی است و یا اینکه در قامت اجرا نیز خواهد آمد؟ روشن است پاسخ به هر سؤال آثار شگرفی را به دنبال خواهد داشت.

در ایران طبق اصل یکصد و دهم قانون اساسی^۱ «تعیین سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران» پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام از وظایف رهبری است. از سال ۱۳۷۷ تا کنون ۲۸ سیاست کلی توسط مجمع تشخیص مصلحت نظام تصویب شده^۲ که از این میان تعدادی سیاست کلی از سوی ایشان ابلاغ و تعدادی مصوبه نیز جهت تصویب نهایی و ابلاغ تقدیم معظمله گردیده است.^۳ در این گزارش تلاش می‌شود تا همپوشانی‌ها، تکرار و یا احیاناً تقابل بعضی از سیاست‌های کلی با یکدیگر را در دو سطح بخشی و فرابخشی و همچنین در سطوح برنامه‌های ملی گزارش و بخش‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی احصا و تشریح کرد. از دیگر اهداف این گزارش شناسایی نقاط قوت و ضعف فرآیند تهیه و تدوین سیاست‌های کلی، اجرا و نظارت است. انتظار می‌رود با بررسی اجمالی این مسئله باب جدیدی در این حوزه گشوده شود. در ادامه در سه بخش به بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی نظام می‌پردازیم.

بخش اول - کلیات

برای شروع بحث باید چارچوب مشخصی جهت بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی ارائه شود. لذا در ابتدا باید یک مبنای قانونی از تعریف سیاست کلی و اجزای آن داده شود و سپس با دسته‌بندی عناوین و موضوعات سیاست‌های کلی به بررسی و تحلیل تطبیقی آنها پرداخت. در مورد بند «۱» اصل یکصد و دهم قانون اساسی یعنی تعیین سیاست‌های کلی، مصوبه مجمع تشخیص مصلحت

۱. وظایف و اختیارات مقام رهبری بر اساس اصل یکصد و دهم قانون اساسی:

۱. تعیین سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام،

۲. نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام و

۳. ن. ک به پیوست ۱.

نظام مورخ ۱۳۷۶/۱۰/۱۳ وجود دارد.^۱ در مورد بند «۲» اصل یکصد و دهم قانون اساسی موضوع نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام، مقام معظم رهبری پس از اصلاحات «مقررات نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام» مصوب مجمع را طی ۱۰ ماده و ۶ تبصره در تاریخ ۱۳۸۴/۶/۲۰ به مجمع تشخیص مصلحت نظام ابلاغ نمودند. بنابراین با استناد به مصوبه نخست تعریف سیاست‌های کلی و حدود آن راهگشا بوده و می‌توان بدان استناد نمود:^۲

۱. **سیاست‌های کلی:** این سیاست‌ها برای تحقق آرمان‌ها و اهداف پس از مجموعه آرمان‌ها قرار می‌گیرند و حاوی اصولی هستند که آرمان‌ها را به مفاهیم اجرایی نزدیک می‌کنند و آن سیاست‌هایی هستند که در درون نظام عمل می‌نمایند، اعم از قوای سه‌گانه، نیروهای مسلح، صدا و سیما و همچنین نیروهایی می‌باشند که در درون جامعه کل فعالیت دارند که شامل سیاست‌های کلی بخشی و فرابخشی می‌شود.

سیاست‌های کلی فرابخشی، در مواردی است که هدف یا آرمانی از نظام، حرکت چند بخش را دربرمی‌گیرد و برای وصول به آن هدف یا اهداف نیاز به تدوین سیاست‌های کلی می‌باشد و سیاست‌های اجرایی و برنامه چند بخش در قالب این سیاست‌ها تدوین می‌گردد.

سیاست‌های کلی بخشی، در مواردی است که هدف یا آرمانی از نظام، حرکت یک بخش را دربرمی‌گیرد و برای وصول به آن هدف یا اهداف نیازمند تدوین سیاست‌های کلی آن بخش می‌باشد.

۲. **ویژگی سیاست‌های کلی:** سیاست‌های کلی با توجه به تعریف آنها و با عنایت به اینکه اصول و راهنمای تدوین سیاست‌های اجرایی را به دست می‌دهند باید از ویژگی‌های زیر برخوردار بوده تا بتوانند راهنمای سیاست‌های اجرایی باشند و آرمان‌ها را به مرحله اجرا نزدیک سازند.

الف) پایداری: سیاست‌های کلی باید پس از تعیین و اعلام، در یک زمان معین و نسبتاً طولانی ثابت باشند، تا آثار آنها سیاست‌های اجرایی فرابخشی و بخشی در برنامه‌ریزی و سپس اجرا ظاهر شوند.

ب) آینده‌نگری: با توجه به اینکه آثار سیاست‌های کلی در طول چند سال ظهور و بروز می‌یابند، بنابراین سیاست‌ها باید با وضعیتی که برای سال‌های آتی پیش‌بینی می‌شود و همچنین مورد نظر و هدف است، تدوین و تنظیم شوند.

ج) واقع‌بینی: واقع‌بینی در کنار آینده‌نگری باید مورد توجه سیاست‌های کلی باشد، بدین معنی که چون یک نظام در ابتدای نمی‌تواند همه آرمان‌های خود را تحقق بخشد، با توجه به اولویت‌های خود و با توجه به امکانات خویش، هدف‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت را معین می‌کند به‌گونه‌ای که پاسخگوی سیاست‌های کلی برای تحقق در آینده دور و نزدیک باشد.

۱. ن.ک به پیوست ۲: دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، مجموعه مصوبات، جلد سوم، سیاست‌های کلی، ۱۳۸۲.

۲. ن.ک به پیوست ۳.

د) فراگیر بودن: سیاست‌های کلی، فراگیر و جامع‌نگرند و کل نیروهای موجود و فعال در جامعه را دربرمی‌گیرند و اصول راهنما را درخصوص مسائل اجرایی مربوط به همه نیروها و هریک از نیروها، مورد توجه قرار می‌دهند و نیز بده‌بستان آنها را با یکدیگر و تأثیرپذیری‌شان را از یکدیگر به حساب می‌آورند و در حقیقت به‌گونه‌ای طراحی می‌شوند که نتیجه کار این نیروها هماهنگ باشد.

ه) در عین حال هریک از اجزای مجموعه سیاست‌های کلی باید متوجه تحقق یکی از اهداف بخشی یا فرابخشی و تأمین آنها باشد.

و) بیانگر خصوصیات اصلی و اساسی نظام: سیاست‌های کلی بیان‌کننده و نمایانگر آرمان‌ها، ارزش‌ها، فرهنگ، تمدن و دریافت‌های اصولی نظام در زمینه‌های اعتقادی، اقتصادی، اجتماعی و حقوقی، سیاسی، علمی و فرهنگی آن خواهند بود و استقلال ایران و تأثیرگذاری‌اش را در منطقه و جهان و بازدارندگی نظام را از هر نظر در برابر تهدیدها نمودار خواهند ساخت.

۳. عناوین و موضوعات سیاست‌های کلی

الف) امور علمی و فرهنگی و اجتماعی

- امور علمی

- آموزش،
- مراکز آموزشی،
- هزینه‌های آموزشی،
- محصول آموزش،
- پژوهش.

- امور فرهنگی

- فرهنگ و جامعه،
- اخلاق و جامعه،
- زبان و ادب فارسی،
- ادیان،
- اطلاع‌رسانی،
- تبلیغات.

- امور اجتماعی

- امور اجتماعی،
- مشارکت اجتماعی،

- توسعه،
 - خانواده و جمعیت،
 - روحانیت و جامعه،
 - جوانان (تعلیم و تربیت، تأمین شغل، مسکن، ازدواج...).
- ب) امور سیاسی (داخلی و بین‌المللی) دفاعی و امنیتی**
- امور دفاعی و امنیتی**
- امنیت،
 - ساختار دفاعی.
- امور سیاسی خارجی**
- اولویت و تقدم‌های همکاری براساس:
 - حضور در سازمان‌های بین‌المللی (دولتی، غیردولتی، منطقه‌ای و جهانی)،
 - صدور انقلاب اسلامی.
- امور سیاسی داخلی**
- احزاب و تشکل‌ها،
 - آزادی‌های سیاسی،
 - توسعه سیاسی،
 - شوراهای اصل یکصدم قانون اساسی،
 - هویت ملی ایرانی،
 - وحدت ملی و همبستگی ملی.
- ج) امور اقتصادی، بازرگانی و اداری**
- امور اقتصادی**
- عدالت اجتماعی،
 - اقتصاد و پایداری،
 - اقتصاد و زندگی،
 - اقتصاد، امور مالی و پولی،
 - اقتصاد و ساختارها،
 - صادرات،

• اقتصاد و روابط کار،

• اقتصاد و محیط زیست.

- امور بازرگانی

• بازرگانی خارجی،

• بازرگانی داخلی (انحصار، شرکت‌های بازرگانی، احتکار و...)،

• بخش‌های ستادی و عمومی دولت و نقش آنها در بازرگانی با توجه به بحث‌های تعاونی و خصوصی.

- امور اداری

• ساختارهای اداری و اصلاح نظام اداری،

• مدیریت،

• نظارت و بازرسی.

د) امور زیربنایی و تولیدی

- امور زیربنایی

• انرژی (تجدیدپذیر و تجدیدناپذیر) صرفه‌جویی (بخش دولتی، بخش غیردولتی)، نفت و گاز،

• منابع طبیعی، جنگل‌ها، آب، خاک (حفظ و بهره‌برداری)، معادن،

• حمل‌ونقل و ارتباطات (ترانزیت کالا، مسافر...) مشترک با امور سیاسی و فرهنگی،

• آمایش سرزمین (با توجه به مسائل اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، امنیتی)،

• اولویت‌ها در توسعه زیربناها.

- امور تولیدی

• تعیین و اولویت بخش‌های مختلف اقتصادی، کشاورزی، صنعت، مسکن، خدمات و جایگاه هر یک

در توسعه اقتصادی و اجتماعی، ملاک تعیین اولویت‌ها،

• توسعه صنعت و کشاورزی در مناطق مختلف کشور (تقدم با توجیه اقتصادی یا اجتماعی است).

ه) امور حقوقی و قضایی

- امور حقوقی

• حقوق عامه،

• حقوق بین‌الملل،

• حقوق زنان،

- حقوق کودکان و جوانان،
- مور و احکام حکومتی و حسبی،
- اصل برائت.

- امور قضایی

- امنیت قضایی،
- پیشگیری از وقوع جرم،
- اصلاح مجرمان، نظام اقدامات تأمینی و تربیتی و زندان‌ها،
- استقلال قضات،
- آیین دادرسی اسلامی.

بخش دوم - بررسی و تحلیل سیاست‌های کلی

در تحلیل سیاست‌ها به چند شکل می‌توان اقدام کرد. یکی اینکه سیاست‌های کلی را به بخش و فرابخش تقسیم نمود و دیگر اینکه تمام سیاست‌های کلی را براساس مصوبه مجمع به پنج عنوان کلی یعنی امور علمی و فرهنگی و اجتماعی؛ امور سیاسی (داخلی و بین‌المللی) دفاعی و امنیتی؛ امور اقتصادی، بازرگانی و اداری؛ امور زیربنایی و تولیدی و امور قضایی تقسیم نمود و سپس به تحلیل آنها پرداخت.

براساس تقسیم‌بندی اول سیاست‌های مصوب برای برنامه‌های پنج‌ساله توسعه، امنیت ملی، چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی، سیاست‌های کلی نظام درخصوص اصل چهل و چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و سیاست‌های کلی مدیریت و نظام اداری در زمره سیاست‌های کلی فرابخشی تلقی شده و مابقی سیاست‌های کلی در حوزه بخشی قرار می‌گیرند. به دلیل اهمیت برنامه‌های ملی توسعه در ابتدا به بررسی سیاست‌های کلی برنامه‌های پنج‌ساله می‌پردازیم.

الف) بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

برنامه‌های پنج‌ساله پس از انقلاب شامل ۵ برنامه می‌باشد که با بررسی سیاست‌های کلی این برنامه‌ها و با توجه به جدول ۱ «بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی برنامه‌های توسعه» به نکات زیر

می‌توان اشاره کرد:^۱

۱. سیاست‌های کلی برنامه اول توسعه بدون ذکر عنوان بخش، در ۱۱ بند بیان شده است. سیاست‌های کلی برنامه دوم توسعه در ۸ بخش اصلی و سرجمع در ۸۲ ماده بیان شده است و سیاست‌های کلی برنامه سوم توسعه در ۳ فصل و ۳۶ ماده، سیاست‌های کلی برنامه چهارم توسعه در ۴ امور و ۵۲ ماده و در نهایت سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه در ۵ امور و ۴۵ ماده تصویب و ابلاغ شده است.

۲. دو برنامه اول اگر چه دارای سیاست کلی برنامه‌ای هستند، اما به‌نظر می‌رسد در زمره سیاست‌های کلی نظام قرار نمی‌گیرند. برنامه اول دارای ۱۱ بند سیاست کلی است و برنامه دوم دارای ۸ عنوان سیاست کلی است. دو نکته در بررسی این سیاست‌ها قابل تأمل است. اول اینکه سیاست‌های کلی از جنس برنامه‌ای هستند و دیگر اینکه محوریت سیاست‌ها به‌ویژه در برنامه دوم متمرکز در بخش اقتصادی است و حضور این سیاست‌های کلی برنامه‌ای در سایر بخش‌ها کم‌رنگ است.

با نگاهی دقیق‌تر به سیاست‌های کلی دو برنامه نخست مانند تقویت پول ملی، کاهش هزینه‌های دولت، تغییر سیاست نرخ‌گذاری کالاها و خدمات، تجارت خارجی، سیاست‌های پولی و تنظیم بازار، سیاست مالی و سیاست عمومی و... تماماً در حوزه سیاست‌های اجرایی قوه مجریه قرار می‌گیرد. اگرچه این سیاست‌ها تأثیرات قابل توجهی در کل گردش امور کشور بر جای خواهند گذاشت، اما سیاست کلی محسوب نمی‌شوند.

۳. سیاست‌های کلی برنامه سوم تا پنجم اگرچه سیاست‌های معطوف به برنامه محسوب می‌شوند، اما به‌دلیل مصوبه مجمع تشخیص مصلحت و ابلاغ رهبری سیاست کلی نظام تعریف شده‌اند. با وجود این آیا واقعاً این سیاست‌ها دارای ماهیت سیاست کلی هستند یا خیر محل تأمل است. ۴. براساس تقسیم‌بندی سیاست‌های کلی مجمع تشخیص، امور مختلف در برنامه‌های توسعه اول تا پنجم به‌شرح ذیل فاقد سیاست کلی بوده‌اند:

برنامه اول - امور فرهنگی، اجتماعی، دفاعی و امنیتی، سیاسی خارجی، سیاسی داخلی، اداری، زیربنایی، حقوقی و قضایی.

برنامه دوم - امور علمی، فرهنگی، دفاعی و امنیتی، سیاسی خارجی، سیاسی داخلی، تولیدی، حقوقی و قضایی.

برنامه سوم - امور سیاسی داخلی، تولیدی، حقوقی و قضایی.

برنامه چهارم - امور سیاسی داخلی، بازرگانی، تولیدی و حقوقی.

برنامه پنجم - امور بازرگانی، اداری، تولیدی، حقوقی و قضایی.

۱. لازم به توضیح است که موارد ذیل، تحلیل‌ها و یافته‌هایی است که از مقایسه سیاست‌های کلی در زیربخش‌ها و امور مختلف که به تفصیل در جدول ۱ با عنوان «بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه» آمده است، استخراج شده است.

۵. در این مرحله به بررسی سیاست‌هایی می‌پردازیم که در سیاست‌های کلی برنامه‌های توسعه اول تا پنجم دقیقاً تکرار شده یا از لحاظ موضوعی بسیار مشابهت داشته و می‌توان آنها را تقریباً مشابه دانست. این امر می‌تواند تأکیدی بر این مسئله باشد که از نظر مقام معظم رهبری چه سیاست‌ها و چه اموری دارای اولویت بوده و با تکرار آنها در سیاست‌های کلی برنامه‌های مختلف الزاماً همچنان اهمیت و اولویت خویش را حفظ کرده‌اند و دولت‌ها باید آنها را مد نظر قرار دهند.

- امور علمی

۱. ارتباط مؤثر بین دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی با صنعت (تکرار در برنامه اول و پنجم مذکور در بند «۳-۷» و به نحوی در برنامه سوم بند «۱۶»)،
۲. اصلاح نظام آموزش (تکرار در برنامه چهارم بند «۱۰» و برنامه پنجم بندهای «۷» و «۸»)،
۳. نوآوری و توجه به استعدادها (تکرار در برنامه سوم بند «۲۱» و برنامه پنجم بند «۱۰»).

- امور فرهنگی

۱. بصیرت دینی و تحکیم ارزش‌های اسلامی (تکرار در برنامه سوم بندهای «۱۷» و «۱۹»، برنامه چهارم بندهای «۱» و «۲» و برنامه پنجم بند «۱»)،
۲. زنده و نمایان نگاهداشتن اندیشه دینی و سیاسی حضرت امام خمینی (ره) (تکرار در برنامه سوم بندهای «۱۸» و «۲۲»، بند «۲» برنامه‌های چهارم و پنجم)،
۳. معرفی و ترویج فرهنگ اسلام و ایران اسلامی (تکرار در برنامه سوم بند «۲۲» و برنامه چهارم بند «۵»)،
۴. تقویت وجدان‌کاری و انضباط اجتماعی و روحیه کار و ابتکار، کارآفرینی، درستکاری و قناعت و اهتمام به ارتقای کیفیت تولید (تکرار این عبارت عیناً در بند «۳» برنامه‌های چهارم و پنجم)،
۵. ایجاد انگیزه و عزم ملی برای دستیابی به اهداف مورد نظر در افق چشم‌انداز (تکرار در برنامه چهارم بند «۴» و برنامه پنجم بند «۶»).

- امور اجتماعی

۱. گسترش و عمق بخشیدن روحیه تعاون و مشارکت عمومی و بهره‌مند ساختن دولت از همدلی و توانایی‌های عظیم مردم (تکرار این عبارت عیناً در برنامه سوم بند «۲۳» و برنامه چهارم بند «۱۸»)،
۲. تقویت نهاد خانواده و جایگاه زن در آن و در صحنه‌های اجتماعی و استیفای حقوق شرعی و قانونی بانوان در همه عرصه‌ها و توجه ویژه به نقش سازنده آنان (تکرار این عبارت عیناً در برنامه سوم بند «۲۵» و برنامه‌های چهارم و پنجم بند «۱۲»)،
۳. تقویت هویت ملی جوانان و تلاش در جهت رفع دغدغه‌های شغلی، ازدواج، مسکن و آسیب‌های

اجتماعی آنان (تکرار در برنامه سوم بند «۲۴»، برنامه چهارم بند «۱۵» و برنامه پنجم بند «۱۳»)،
 ۴. اولویت دادن به ایثارگران انقلاب اسلامی در عرضه منابع مالی و فرصت‌ها و امکانات دولتی در
 صحنه‌های مختلف فرهنگی و اقتصادی (تکرار این عبارت عیناً در برنامه سوم بند «۲۶» و برنامه
 چهارم بند «۲۳» و برنامه پنجم بند «۱۷»).

- امور دفاعی و امنیتی

۱. افزایش اقتدار دفاعی و تأمین منافع ملی (تکرار در برنامه سوم بند «۳۲»، برنامه چهارم بند «۲۴»
 و برنامه پنجم بند «۴۵»)،
 ۲. توجه جدی در تخصیص منابع، به وظایف مربوط به اعمال حاکمیت دولت، بهبود امنیت عمومی و
 پیشگیری و مقابله مؤثر با جرائم و مفسدات اجتماعی و امنیتی از طریق تقویت و هماهنگی
 دستگاه‌های قضایی، امنیتی و انتظامی (تکرار در برنامه سوم بند «۳۳» و برنامه چهارم بند «۲۷»)،
 ۳. توجه ویژه به حضور و سهم نیروهای مردمی در استقرار امنیت و دفاع از کشور و انقلاب با
 تقویت کمی و کیفی بسیج مستضعفین (تکرار عبارت عیناً در برنامه سوم بند «۳۶»، برنامه چهارم بند
 «۲۵» و برنامه پنجم بند «۲-۴۵»)،
 ۴. تقویت توسعه و نوسازی صنایع دفاعی کشور (تکرار در برنامه چهارم بند «۲۶» و برنامه پنجم
 بند «۱-۴۵»).

- امور سیاسی خارجی

۱. ثبات در سیاست خارجی براساس اصول عزت، حکمت و مصلحت (تکرار عبارت عیناً در برنامه
 سوم بند «۳۱» و برنامه چهارم بند «۲۸» و به شکل دیگر در برنامه پنجم بند «۳۹»)،
 ۲. تقویت و تسهیل حضور فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در مجامع جهانی و سازمان‌های فرهنگی
 بین‌المللی (تکرار در برنامه چهارم بند «۳۲» و برنامه پنجم بند «۴۲»)،
 ۳. تقویت هویت اسلامی و ایرانی ایرانیان خارج از کشور، کمک به ترویج زبان فارسی در میان
 آنان، حمایت از حقوق آنان و تسهیل مشارکت آنان در توسعه ملی (تکرار عبارت عیناً در برنامه
 چهارم بند «۳۳» و برنامه پنجم بند «۴۳»).

- امور اقتصادی

در بررسی امور اقتصادی سیاست‌های کلی به دلیل تنوع و گستردگی موضوعات اقتصادی، آن را به
 بخش‌های مختلف چون سیاست‌های پولی، سیاست‌های مالی (بودجه، مالیات‌ها و...)، سیاست‌های
 رفاه اقتصادی (عدالت اجتماعی، نظام تأمین اجتماعی و...)، سیاست‌های اشتغال و سایر سیاست‌ها
 مانند رشد و توسعه اقتصادی، آمایش سرزمین و... جهت سهولت کار تقسیم می‌نماییم:

• سیاست‌های پولی

۱. تقویت پول ملی (تکرار در برنامه اول بند «۱»، برنامه دوم بندهای «۲-۱-۶» و «۲-۱-۱۲») و برنامه سوم بند «۱۴» (فصل اول). مشاهده می‌شود اگرچه سیاستگذار تأکید قابل توجهی بر تقویت پول ملی داشته، اما این سیاست با سیاست دیگر مبنی بر یکسان بودن نرخ ارز و قابلیت تبدیل آن به ارز سایر کشورها براساس نرخ شناور (سیاست‌های کلی تجارت خارجی قانون برنامه دوم) به دلیل ساختار اقتصاد کشور میل به تضعیف ارزش پول ملی داشته و با آن در تعارض بوده است.
۲. کنترل تورم (تکرار در برنامه اول بند «۱»، برنامه دوم بند «۲-۱-۱۰»، برنامه سوم بند «۳» و برنامه چهارم بند «۳۹»). سیاستگذار اهمیت موضوع مهار تورم در تمامی برنامه‌ها به استثنای برنامه پنجم را تأکید نموده و آن را یادآور شده است.
۳. اصلاح ساختار نظام بانکی و پولی و قوانین و مقررات آن (تکرار برنامه دوم بندهای «۲-۱-۲»، «۲-۱-۳»، «۲-۱-۴»، «۲-۱-۵»، «۲-۱-۶»، «۲-۱-۷»، «۲-۱-۸»، «۲-۱-۹»، «۲-۱-۱۰»، «۲-۱-۱۱»، «۲-۱-۱۲»، «الف، ۲-۱-۱۲»، «۲-۲-۴»، «۲-۲-۵»، «۲-۲-۶»، «۲-۲-۷»، «۲-۲-۸»، «۲-۲-۹»، «۲-۲-۱۰»، «۲-۲-۱۱»، «۲-۲-۱۲»، «۲-۲-۱۳»، «۲-۲-۱۴»، «۲-۲-۱۵»، «۲-۲-۱۶»، «۲-۲-۱۷»، «۲-۲-۱۸»، «۲-۲-۱۹»، «۲-۲-۲۰»، «۲-۲-۲۱»، «۲-۲-۲۲»، «۲-۲-۲۳»، «۲-۲-۲۴»، «۲-۲-۲۵»، «۲-۲-۲۶»، «۲-۲-۲۷»، «۲-۲-۲۸»، «۲-۲-۲۹»، «۲-۲-۳۰»، «۲-۲-۳۱»، «۲-۲-۳۲»، «۲-۲-۳۳»، «۲-۲-۳۴»، «۲-۲-۳۵»، «۲-۲-۳۶»، «۲-۲-۳۷»، «۲-۲-۳۸»، «۲-۲-۳۹»، «۲-۲-۴۰»، «۲-۲-۴۱»، «۲-۲-۴۲»، «۲-۲-۴۳»، «۲-۲-۴۴»، «۲-۲-۴۵»، «۲-۲-۴۶»، «۲-۲-۴۷»، «۲-۲-۴۸»، «۲-۲-۴۹»، «۲-۲-۵۰»، «۲-۲-۵۱»، «۲-۲-۵۲»، «۲-۲-۵۳»، «۲-۲-۵۴»، «۲-۲-۵۵»، «۲-۲-۵۶»، «۲-۲-۵۷»، «۲-۲-۵۸»، «۲-۲-۵۹»، «۲-۲-۶۰»، «۲-۲-۶۱»، «۲-۲-۶۲»، «۲-۲-۶۳»، «۲-۲-۶۴»، «۲-۲-۶۵»، «۲-۲-۶۶»، «۲-۲-۶۷»، «۲-۲-۶۸»، «۲-۲-۶۹»، «۲-۲-۷۰»، «۲-۲-۷۱»، «۲-۲-۷۲»، «۲-۲-۷۳»، «۲-۲-۷۴»، «۲-۲-۷۵»، «۲-۲-۷۶»، «۲-۲-۷۷»، «۲-۲-۷۸»، «۲-۲-۷۹»، «۲-۲-۸۰»، «۲-۲-۸۱»، «۲-۲-۸۲»، «۲-۲-۸۳»، «۲-۲-۸۴»، «۲-۲-۸۵»، «۲-۲-۸۶»، «۲-۲-۸۷»، «۲-۲-۸۸»، «۲-۲-۸۹»، «۲-۲-۹۰»، «۲-۲-۹۱»، «۲-۲-۹۲»، «۲-۲-۹۳»، «۲-۲-۹۴»، «۲-۲-۹۵»، «۲-۲-۹۶»، «۲-۲-۹۷»، «۲-۲-۹۸»، «۲-۲-۹۹»، «۲-۲-۱۰۰».

• سیاست‌های مالی

۱. توجه به افزایش درآمدهای مالیاتی و اصلاح نظام مالیاتی به اشکال مختلف (تکرار برنامه اول بند «۲»، برنامه دوم بند «۳-۲»، برنامه سوم بند «۴» و برنامه چهارم بند «۵۱»).
۲. کاهش هزینه‌های دولت (تکرار برنامه اول بند «۳» و برنامه دوم بند «۳-۳-۱» قسمت‌های «ب» و «و»).
۳. قطع وابستگی هزینه‌های جاری دولت به درآمدهای نفت و گاز (تکرار برنامه سوم بند «۱۱»، برنامه چهارم بند «۵۱» و برنامه پنجم بند «۳-۲۲»).

• سیاست‌های رفاه اقتصادی

۱. توجه به مسئله فقر و گروه‌های کم‌درآمد جامعه (تکرار برنامه اول بند «۴»، برنامه سوم بندهای «۱»، «۲»، «۳» و «۳۰» برنامه چهارم بند «۱۹»، «۳۹»، «۴۱» و «۴۳» و برنامه پنجم بندهای «۳۴» و «۳۵» تحت عنوان «گسترش عدالت اجتماعی»).

• سیاست‌های اشتغال

۱. ایجاد فرصت‌های شغلی به اشکال مختلف (تکرار برنامه دوم بندهای «۲-۳» و بند «۶» برنامه سوم بند «۶»، برنامه چهارم بند «۳۴» و برنامه پنجم بند «۴-۳۵»).

• سایر سیاست‌ها

۱. توسعه صادرات (تکرار برنامه سوم بند «۱۱»، برنامه چهارم بند «۳۵» و برنامه پنجم بند «۲۹»).
۲. ارتقای بهره‌وری (تکرار برنامه چهارم بند «۳۷» و برنامه پنجم بند «۲-۲۱»).

۳. رشد و توسعه اقتصادی (تکرار برنامه سوم بند «۱»، برنامه دوم بند «۲-۱-۴»، برنامه چهارم بند «۳۴» و برنامه پنجم بند «۲۱»). باید توجه داشت که تمامی اهداف و سیاست‌های کلی برنامه‌ها در بخش اقتصادی معطوف به توسعه اقتصادی کشور است. تدوین کلی سیاست‌های پولی، مالی و... به معنای رشد و توسعه کشور است.

۴. تحقق سیاست‌های اصل چهل و چهارم قانون اساسی و توجه به آن (تکرار برنامه دوم بندهای «۳-۳-۱» قسمت دو «۴-۴»، برنامه چهارم بند «۴۷» و برنامه پنجم بندهای «۲۵» و «۲۷»).

- امور بازرگانی

تسهیل در شرایط ورود و خروج به حرفه تجارت برای افراد علاقمند و جلوگیری از انحصار (تکرار در برنامه اول بند «۸» و برنامه دوم بند «۴-۱»).

- امور اداری

اصلاح نظام اداری (تکرار در برنامه سوم بند «۲۸» و برنامه چهارم بند «۱۷»).

- امور زیربنایی

۱. آمایش سرزمین (تکرار برنامه سوم بند «۳۰» و برنامه چهارم بندهای «۱۹» و «۴۴»)،
 ۲. توسعه زیربناها (تکرار در برنامه دوم بند «۳-۲» قسمت ح، بند «۳-۳-۲»؛ برنامه چهارم بند «۵۱» و برنامه پنجم بند «۲۲» و بند «۲۷»).

(ب) بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی سایر بخش‌ها

در اینجا قبل از بررسی سیاست‌ها مجدداً باید به این نکته توجه کرد که یکسری سیاست‌ها، اسناد بالادست یا سیاست‌های کلی فرابخش هستند مانند سند چشم‌انداز و سیاست‌های کلی برنامه‌های توسعه مابقی سیاست‌های کلی در واقع بخشی محسوب می‌شوند.

براساس جدول ۲ با عنوان «بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی سایر بخش‌ها» و با توجه به

تقسیم‌بندی‌های سیاست‌های کلی نظام توسط مجمع نکات ذیل قابل ذکر است:^۱

۱. امور فاقد سیاست‌های کلی: شامل امور سیاست خارجی، امور بازرگانی و امور حقوقی فاقد سیاست کلی نظام هستند. به عبارتی در این زمینه‌ها یا سیاستی تدوین نشده و یا در حال تدوین است.
۲. امور دارای سیاست‌های کلی: امور علمی (۱ سیاست)، امور فرهنگی (۱ سیاست)، امور اجتماعی (۴ سیاست)، امور دفاعی و امنیتی (۳ سیاست)، امور سیاسی داخلی (۱ سیاست)، امور اقتصادی (۷ سیاست)،

۱. در جدول ۲ با وجود تلقی فرابخشی از سیاست‌های کلی امنیت ملی، اصل چهل و چهارم قانون اساسی و مدیریت نظام اداری لکن جهت مقایسه بهتر، تمام سیاست‌های کلی به غیر از سیاست‌های کلی برنامه‌های توسعه و سند چشم‌انداز بقیه سیاست‌های کلی مصوب و ابلاغ شده، جایگذاری شده است.

امور اداری (۲ سیاست)، امور زیربنایی (۸ سیاست)، امور تولیدی، (۴ سیاست) و امور قضایی (۳ سیاست). به عبارتی تاکنون ۳۴ عنوان سیاست کلی علاوه بر سیاست‌های کلی برنامه‌های توسعه سوم، چهارم و پنجم و سند چشم‌انداز تهیه، مصوب و ابلاغ شده است. البته لازم به توضیح است که برخی از این سیاست‌های کلی تهیه شده تاکنون توسط مقام معظم رهبری ابلاغ نشده‌اند.^۱

۳. عدم ارتباط پوشش موضوعی مصوبه مجمع و سیاست‌های کلی مصوب: در صورتی که ملاک و معیار عمل در تدوین سیاست‌های کلی، مصوبه مجمع در دسته‌بندی عناوین و موضوعات سیاست‌های کلی^۲ باشد، یک نوع شکاف و فاصله بین این تقسیم‌بندی‌ها و سیاست‌های کلی مصوب مشاهده می‌شود. به عبارتی ذیل هر موضوع در بعضی موارد اصولاً هیچ سیاست کلی تدوین نشده و یا سیاستی تصویب شده، اما در تقسیم‌بندی موضوعی مجمع وجود ندارد. برای مثال:

- در امور علمی مشاهده می‌شود که «سیاست‌های کلی نظام برای رشد و توسعه علمی و تحقیقاتی کشور در بخش آموزش عالی و مراکز تحقیقاتی» در هیچ‌کدام یک از تقسیم‌بندی‌های امور علمی جای نمی‌گیرد. در واقع موضوعی تحت عنوان رشد و توسعه علمی و تحقیقاتی کشور در بخش آموزش عالی و مراکز تحقیقاتی در تقسیم‌بندی مصوبه مجمع مشاهده نمی‌شود. به عبارتی سیاستی تصویب شده که در آن تقسیم‌بندی‌ها وجود نداشته است. از طرفی موضوعات پنج‌گانه امور علمی (آموزش، مراکز آموزشی، هزینه‌های آموزشی، محصول آموزش و پژوهش) فاقد سیاست کلی است. این نوع تقسیم‌بندی‌ها و تعارض موضوعی بین مصوبه مجمع و سیاست کلی محل اشکال است که باید به نحوی رفع شود. سایر موارد عبارتند از:

امور فرهنگی

- سیاست‌های کلی نظام برای ترویج و تحکیم فرهنگ ایثار و جهاد و ساماندهی امور ایثارگران،
- سیاست‌های کلی ابلاغی توسط مقام معظم رهبری در امور ایثارگران. در امور فرهنگی موضوع فرهنگ ایثار و امور ایثارگران دیده نمی‌شود.

امور اجتماعی

- سیاست‌های کلی نظام برای پیشگیری و کاهش خطرات ناشی از سوانح طبیعی و حوادث غیرمترقبه

امور سیاسی داخلی

موضوع وحدت ملی و همبستگی ملی دارای سیاست کلی اما سایر عناوین (احزاب و تشکل‌ها، آزادی‌های سیاسی، توسعه سیاسی، شوراهای اصل یکصدم قانون اساسی، هویت ملی ایرانی) فاقد

۱. مصوبه مورخه ۱۳۷۶/۱۰/۱۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام در مورد سیاست‌های کلی.

۲. ن. ک به پیوست ۱.

سیاست کلی هستند.

۴. بررسی بعضی از سیاست‌های کلی برحسب امور:

امور فرهنگی: در اینجا دو سیاست:

۱. سیاست‌های کلی نظام برای ترویج و تحکیم فرهنگ ایثار و جهاد و ساماندهی امور ایثارگران،

۲. سیاست‌های کلی ابلاغی توسط مقام معظم رهبری در امور ایثارگران تصویب شده است که اولی مصوبه مجمع (درواقع پیش‌نویس) و دومی ابلاغی رهبری است. نکته قابل توجه اینکه بعضی از این سیاست‌ها در برنامه‌های توسعه نیز به نحوی تکرار شده است. برای مثال:

- اولویت بخشیدن به عزیزان ایثارگر در سیاستگذاری‌ها، برنامه‌ها و... (بند «۷» سیاست ابلاغی): که در بند «۲۶» برنامه سوم، بند «۲۳» برنامه چهارم و بند «۱۷» برنامه پنجم تکرار شده است.
- موضوع اشتغال و آموزش (بند «۸» سیاست ابلاغی): در بند «۷-۱۶» برنامه دوم.
- حفظ و ترویج ارزش‌های انقلاب اسلامی (بند «۱۲» سیاست ابلاغی): بندهای «۱» و «۱۵» برنامه چهارم، بند «۱۳» برنامه پنجم.

امور اجتماعی: امور اجتماعی شامل ۴ سیاست کلی در بخش‌های مشارکت اجتماعی، پیشگیری از سوانح طبیعی و حوادث غیرمترقبه، مبارزه با مواد مخدر و اقوام و مذاهب است. در اینجا نیز به بعضی از همپوشانی‌ها و تکرار سیاست‌ها در برنامه‌های توسعه می‌پردازیم:

- موضوع مشارکت اجتماعی در برنامه اول (بند «۳»)، برنامه سوم (بند «۲۳»)، برنامه چهارم (بند «۱۸»)، برنامه پنجم (بند «۳۶»)،
- مواد مخدر در برنامه پنجم (بند «۱-۲۰»).

امور دفاعی و امنیتی: دو سیاست کلی:

۱. سیاست‌هایی کلی ابلاغی توسط مقام معظم رهبری در بخش پدافند غیرعامل.
۲. سیاست‌های کلی ابلاغی توسط مقام معظم رهبری در بخش امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات در این بخش وجود دارد که بعضی از موارد سیاست کلی در برنامه‌های توسعه تکرار شده است. این موارد عبارتند از:

- امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات (تکرار در بند «۳-۴۴» برنامه پنجم).

- پدافند غیرعامل (بند «۴۵» به‌ویژه بند «۳-۴۵» برنامه پنجم).

امور اقتصادی: در اینجا هفت سیاست کلی وجود داشته که به غیر از سیاست‌های کلی نظام در بخش مالی که مصوبه مجمع می‌باشد مابقی همگی ابلاغی از سوی رهبری هستند. نکته‌ای که در

حوزه سیاستگذاری بسیار قابل تأمل و حائز اهمیت است حد فاصل زمانی بیش از اندازه بین مصوبه مجمع و ابلاغی رهبری است که شایسته است این شکاف زمانی کاهش یابد. برای مثال سیاست‌های کلی نظام درخصوص تشویق سرمایه‌گذاری در سال ۱۳۸۲ در مجمع تصویب شده در حالی که در انتهای سال ۱۳۸۹ ازسوی رهبری ابلاغ شده است. همچنین سیاست‌های کلی نظام در بخش مالی در سال ۱۳۸۳ مصوبه مجمع را گرفته، اما ازسوی مقام معظم رهبری ابلاغ نشده است. بدیهی است این فواصل زمانی زیاد در ابلاغ سیاست‌های کلی بخش‌ها دست‌اندرکاران و فعالین آن حوزه‌ها را با تردید و ابهام مواجه خواهد ساخت.

۵. بررسی تکرار بعضی از موارد سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

سیاست‌های کلی نظام در بخش امنیت اقتصادی: (تکرار در بندهای بند «۸» برنامه سوم ناظر بر برابری و عدم ترجیح بخش دولتی با بخش خصوصی، بندهای «۱۰» و «۶» برنامه سوم معطوف به امنیت سرمایه‌گذاری و بند «۳-۲۱» برنامه پنجم).

سیاست‌های کلی نظام درخصوص تشویق سرمایه‌گذاری

- حمایت از مالکیت و کلیه حقوق ناشی از آن از جمله مالکیت معنوی (تکرار در بند «۱۰» برنامه سوم، بند «۴۵» برنامه چهارم)،

- تقویت و حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی در فعالیتهای اقتصادی کشور برابر با سیاست‌های ابلاغی اصل چهل و چهارم قانون اساسی (بند «۴-۴» برنامه دوم، بند «۹» برنامه سوم و بند «۴۷» برنامه چهارم).

- تنظیم سیاست‌های پولی، مالی و ارزی با هدف دستیابی به ثبات اقتصادی و مهار نوسانات و تقویت تولید ملی (در برنامه دوم در بخش‌های ۲ و ۳ تحت عنوان سیاست‌های پولی و تنظیم بازار و سیاست‌های مالی به اشکال مختلف هدف مذکور را پوشش داده است، بند «۱۴» برنامه سوم، بند «۵۲» برنامه چهارم و بندهای «۲-۲۲»، «۲۳»، «۲۴» و «۲۸» در برنامه پنجم).

۱. افزایش بهره‌وری اقتصاد کشور با اصلاحات و اقدامات لازم به‌ویژه اصلاحات ساختاری و مدیریتی و کاهش هزینه‌های مبادله و رفع موانع (در برنامه دوم تحت عنوان خط‌مشی‌های اصلاح نظام تجارت خارجی به کاهش هزینه‌های مبادله و رفع موانع اشاره شده است، بند «۳-۱-۳» برنامه دوم، بند «۳۷» برنامه چهارم و بند «۲-۲۱» برنامه پنجم به بهره‌وری اشاره شده است).

- افزایش توان رقابت اقتصادی در داخل و صحنه‌های بین‌المللی از طریق لغو انحصارات غیرضرور و تقویت ساختار رقابتی و زیرساخت‌های لازم و حمایت از کارآفرینی و ارتقای خلاقیت و نوآوری (بندهای «۸-۸» و «۸-۹» و «۱۰» برنامه اول، در برنامه دوم تحت عنوان تجارت خارجی به این

موضوع اشاره شده است، بندهای «۳۵» و «۴۶» برنامه چهارم و بند «۱-۲۵» برنامه پنجم).
 - اصلاح نظام مالیاتی در جهت تقویت سرمایه‌گذاری از طریق ثبات مالیات‌ها، شفافیت درآمدها، صراحت در مقررات و منطقی کردن معافیت‌ها (اصلاح نظام مالیاتی و مسائل آن از دغدغه‌های دائمی مسئولین و سیاستگذاران ارشد اقتصادی در اکثر دوره‌ها و برش‌های زمانی هم در سطح برنامه‌های توسعه و هم در سطح سیاست‌های کلی نظام بوده است در اثبات این نکته می‌توان به این موارد اشاره کرد: بند «۳-۲» سیاست‌های درآمدی برنامه دوم عمدتاً بر آن متمرکز است، در برنامه سوم بند «۴» تحت عنوان اصلاح نظام مالیاتی و بند «۵۱» برنامه چهارم).

- تجهیز پس‌انداز ملی، تقویت نظام پولی و هدایت بازارهای پول و سرمایه در جهت حمایت از سرمایه‌گذاری (تکرار موضوع تقویت پولی در برنامه اول بند «۱»، برنامه دوم بندهای «۱-۲» و «۱-۶» و «۲-۱» و «۱-۱۲» و برنامه سوم بند «۱۴» فصل اول؛ تکرار موضوع بازارهای پولی و سرمایه در بند «۲-۱» برنامه دوم، بند «۴۶» برنامه چهارم و بندهای «۲۳» و «۲۴» در برنامه پنجم. به‌طور کلی می‌توان گفت که این سیاست کلی تحت عنوان سیاست‌های پولی و تنظیم بازار در برنامه دوم به‌طور کامل و مبسوط بدان پرداخته شده و این درحالی است که این سیاست در سال ۱۳۸۹ در قالب سیاست‌های کلی نظام آورده شده است).

- توجه به کسب دانش فنی، دسترسی به بازارهای بین‌المللی، رشد اقتصادی، توسعه اشتغال و ارتقای مدیریت و بهره‌وری در جذب سرمایه‌گذاری خارجی، با اولویت سرمایه‌گذاری مستقیم و بلندمدت (این بخش که حیطة گسترده‌ای از مسائل اقتصادی را پوشش داده بسیار کلی است به نحوی که بعضی از آنها خود در قالب یک سیاست کلی مستقل آمده است مانند موضوعات توسعه اشتغال در «سیاست‌های کلی نظام در اشتغال» و مابقی به اشکال مختلف در سایر سیاست‌های کلی ذکر شده‌اند. تمامی موارد این بند از سیاست کلی در بخش‌های مختلف برنامه آمده و مورد تأکید قرار گرفته است).

- تنظیم فعالیت مجاز سرمایه‌گذاری خارجی در بورس اوراق بهادار به نحوی که ثبات و تعادل بازارهای مالی و ارزی حفظ شود (این بند از سیاست نیز در سایر سیاست‌های کلی مانند امنیت اقتصادی، سیاست‌های کلی نظام درخصوص اصل چهل و چهارم قانون اساسی و... ذکر شده است. همچنین تمامی موارد این بند از سیاست کلی در بخش‌های مختلف برنامه آمده و مورد تأکید قرار گرفته است).

- سازماندهی رفتار تقنینی، اداری، قضایی، بازرسی، نظارت، حسابرسی و تخصصی کردن امور در جهت حمایت از سرمایه‌گذاری و تولید (تمامی این موارد در بخش‌های مختلف سیاست‌های کلی برنامه قید شده است. مضافاً اینکه در بعضی از سیاست‌های کلی نیز بدانها اشاره شده است).

- توانمندسازی بخش‌های خصوصی و تعاونی بر ایفای فعالیت‌های گسترده و اداره بنگاه‌های اقتصادی بزرگ (این بند در سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم قانون اساسی و بند «ج» نیز آمده است. همچنین توانمندسازی بخش خصوصی و تعاونی در برنامه‌های اول تا پنجم سیاست‌های کلی نظام در بخش مالی بوده و از اهمیت برخوردار بوده است).

- سیاست‌های کلی نظام در بخش مالی

این سیاست‌ها علاوه بر تکرار و مشابهت در سایر سیاست‌های کلی دقیقاً در سیاست‌های کلی برنامه‌های توسعه ذکر و تکرار شده‌اند. این موارد عبارتند از:

۱. قطع اتکای هزینه‌های جاری به نفت و تأمین آن از محل درآمد مالیاتی و سایر درآمدها (بند «۵۱» برنامه چهارم و بند «۳-۲۲» برنامه پنجم).
۲. اصلاح نظام مالیاتی (بند «۳-۲» سیاست‌های درآمدی برنامه دوم عمدتاً بر آن متمرکز است، در برنامه سوم بند «۴» تحت عنوان اصلاح نظام مالیاتی و بند «۵۱» برنامه چهارم).
۳. تدوین نظام بودجه‌ریزی کشور بر مبنای بودجه‌ریزی عملیاتی (بند «۳۲» برنامه پنجم).
۴. ساماندهی، گسترش و ارتقای بازار مالی ایران (سرمایه، پول و بیمه) با تأکید بر کارآیی، شفافیت (تکرار موضوع بازارهای پولی و سرمایه در بند «۲-۱-۲» برنامه دوم، بند «۴۶» برنامه چهارم و بندهای «۲۳» و «۲۴» در برنامه پنجم بند «۲۴» برنامه پنجم ناظر بر ارتقای بازار مالی ایران (سرمایه، پول و بیمه) با تأکید بر کارآیی، شفافیت و سلامت است).

- سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف

عنوان این سیاست کلی در برنامه دوم تحت عنوان صرفه‌جویی در مصرف کالاها و خدمات عمومی بر مبنای الگوی مصرف (بند «۸-۶») بدان اشاره شده است که البته به دلیل حائز اهمیت بودن به شکل مجزا در قالب سیاست کلی مستقل به تفصیل موارد اصلاح الگوی مصرف ذکر گردیده است. این مسئله برای سیاست‌های کلی اشتغال نیز صادق است.

۶. بررسی تشابهات سیاست‌های کلی بخشی

- در این قسمت به مقایسه مشابهت‌ها و تکرار موارد در بین سیاست‌های کلی بخش‌ها می‌پردازیم:
- موضوع ارتقای بهره‌وری (تکرار در بند «۱۰» سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف و بند «۴» سیاست‌های کلی نظام تشویق سرمایه‌گذاری).
 - اصلاح نظام مالیاتی (بند «۲» از سیاست‌های کلی نظام در بخش مالی و بند «۶» سیاست‌های کلی نظام تشویق سرمایه‌گذاری).
 - بازارهای مالی (بندهای «۴»، «۵» و «۶» از سیاست‌های کلی نظام در بخش مالی و بند «۹»

سیاست‌های کلی نظام تشویق سرمایه‌گذاری).

- توانمندسازی بخش‌های خصوصی و تعاونی بر ایفای فعالیت‌های گسترده و اداره بنگاه‌های اقتصادی بزرگ (تکرار عین همین عبارت در بند «۱-۱» از قسمت «د» سیاست‌های کلی واگذاری از سیاست‌های کلی نظام درخصوص اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی و بند «۱۱» سیاست‌های کلی نظام تشویق سرمایه‌گذاری و سیاست‌های کلی بند «ج» اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی)، به‌طور خلاصه می‌توان گفت که سیاست‌های کلی نظام در بخش مالی، سیاست‌های کلی نظام تشویق سرمایه‌گذاری، سیاست‌های کلی نظام درخصوص اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی و بند «ج» به لحاظ مفهومی و محتوایی بسیار با هم همپوشانی و مشابهت دارند. به‌طور دقیق‌تر می‌توان عنوان کرد که سیاست‌های کلی نظام در بخش مالی، سیاست‌های کلی نظام درخصوص اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی و بند «ج» بیان تفصیلی و مبسوط سیاست‌های کلی نظام تشویق سرمایه‌گذاری هستند.

بخش سوم - نتیجه‌گیری و پیشنهادها

۱. اولین نکته‌ای که در بررسی سیاست‌های کلی می‌توان دید عدم تعریف دقیق و مزربندی صحیح از مفهوم سیاست کلی است. برای مثال در قانون برنامه اول توسعه ۱۱ مورد تحت عنوان سیاست کلی آورده شده است. در حالی که به نظر می‌رسد این سیاست‌ها، سیاست‌های کلی برنامه‌ای هستند که قوه مجریه موظف به رعایت آنها شده است. البته باید به این نکته توجه داشت که نمی‌توان گفت که پس از پیروزی انقلاب، «برنامه‌ها از سیاست‌های کلی تبعیت نمی‌کرده‌اند، درواقع علاوه بر آنچه از طرف مقام معظم رهبری ابلاغ شده است، یک رشته سیاست کلی، با توجه به قانون اساسی، مد نظر مجریان بوده است. بنابراین در جنب بحث و بررسی سیاست‌های کلی برای آینده، می‌توان و یا شاید لازم باشد که به این بررسی هم پرداخته شود و معلوم گردد که مجریان، سیاست‌های کلی نظام را در طول سال‌های گذشته، چگونه تلقی کرده‌اند و در چه مواردی این سیاست‌ها با سیاست‌های مذکور در قانون اساسی و رهنمودهای امام (ره) و مقام معظم رهبری منطبق بوده‌اند و در چه مواردی فاصله گرفته‌اند»^۱.

۲. یکسری سیاست‌ها، فوق سیاست کلی هستند. درواقع باید آنها را اسناد بالادست یا سیاست‌های کلی فرابخش دانست. یکسری سیاست‌ها، اسناد بالادست یا سیاست‌های کلی فرابخش هستند مانند سند چشم‌انداز، سیاست‌های اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی و سیاست‌های کلی مدیریت و نظام

۱. ن.ک. به پیوست ۲.

اداری و سیاست‌های کلی برنامه‌های توسعه (در این زمینه ۷ سیاست کلی فرابخش وجود دارد). مابقی سیاست‌های کلی در واقع بخشی محسوب می‌شوند.

۳. مشاهده می‌شود که بعضی از مفاد سیاست‌های کلی نظام در یکدیگر به‌طور مکرر تکرار شده است مانند موضوعات اصلاح نظام مالیاتی، تقویت پول ملی و اصلاح نظام بانکی که در سیاست‌های کلی نظام در بخش مالی و سیاست‌های کلی نظام در خصوص تشویق سرمایه‌گذاری تکرار شده است.

۴. همان‌گونه که اشاره گردید یک نوع تعارض موضوعی بین مصوبه مجمع و سیاست کلی در تقسیم‌بندی سیاست‌ها وجود دارد که باید مرتفع شود. به عبارتی گاهی یک سیاست کلی تصویب شده که در آن تقسیم‌بندی‌های مصوب وجود نداشته است و بالعکس یکسری موضوعات در تقسیم‌بندی مصوب مجمع وجود دارد که فاقد سیاست کلی است و هنوز برای آن سیاستی تدوین نشده است. به نظر می‌رسد که در این مرحله سیاستگذار باید به جرح و تعدیل و اصلاح مصوبه مربوطه بپردازد. ۵. نکته‌ای که در حوزه سیاستگذاری بسیار قابل تأمل و حائز اهمیت است حد فاصل زمانی بیش از اندازه بین مصوبه مجمع و ابلاغی رهبری است که شایسته است این شکاف زمانی کاهش یابد. برای مثال سیاست‌های کلی نظام در خصوص تشویق سرمایه‌گذاری در سال ۱۳۸۲ در مجمع تصویب شده در حالی که در انتهای سال ۱۳۸۹ از سوی مقام معظم رهبری ابلاغ شده است. همچنین سیاست‌های کلی نظام در بخش مالی در سال ۱۳۸۳ مصوبه مجمع را گرفته، لکن از سوی معظم‌له ابلاغ نشده است. بدیهی است این فواصل زمانی زیاد در ابلاغ سیاست‌های کلی بخش‌ها و مشمول‌گذر زمان بودن آنها هزینه‌های جبران‌ناپذیری را برای کشور به دنبال خواهد داشت.

۶. بعضی از موارد سیاست‌های کلی بعدها آنقدر اهمیت یافتند که خود تبدیل به یک سیاست کلی شده‌اند مانند توسعه اشتغال که یکی از موضوعات سیاست‌های کلی نظام در خصوص تشویق سرمایه‌گذاری بود که بعداً تبدیل به «سیاست‌های کلی اشتغال» گردید و یا موضوع اصلاح الگوی مصرف که در برنامه دوم تحت عنوان صرفه‌جویی در مصرف کالاها و خدمات عمومی بر مبنای الگوی مصرف (بند «۸-۶») بدان اشاره شده بود به «سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف» تبدیل گردید. این‌گونه سیاست‌ها نشان می‌دهند که تهیه و تصویب آنها تابع شرایط زمانی خاص بوده و احیاناً با گذشت زمان بر اهمیت آنها افزوده شده است. حال این سؤالات مطرح خواهد بود که اگر نگاهی به آینده و تحولات پیش‌رو داشته باشیم آیا این احتمال وجود نخواهد داشت که اثرگذاری این سیاست‌ها کم‌رنگ شده و از اهمیت آنها کاسته شده و به عبارتی به بوته فراموشی سپرده شوند؟ با توجه به اینکه تصویب این سیاست‌ها و ابلاغ آنها امری بسیار زمانبر بوده و حجم قابل توجهی از بدنه کارشناسی کشور درگیر آن خواهد بود، کاربرد این سیاست‌ها تا چه فاصله زمانی را پوشش

خواهد داد؟ آیا این سیاست‌ها دائمی بوده و همیشه مورد استناد و توجه سیاستگذاران و مجریان خواهند بود؟

۷. یکی از نتایج بسیار مهمی که از این بررسی تطبیقی می‌توان گرفت این است که بسیاری از سیاست‌های کلی نظام به شکلی بازگویی و بیان مجدد همان سیاست‌های کلی برنامه‌های توسعه بعد از انقلاب هستند مانند سیاست‌های کلی نظام در خصوص تشویق سرمایه‌گذاری، سیاست‌های کلی نظام در بخش مالی، سیاست‌های کلی نظام در بخش امنیت اقتصادی، سیاست‌های کلی نظام در خصوص اصل چهل و چهارم قانون اساسی و... که تمامی آنها به نحوی در سیاست‌های کلی برنامه‌های توسعه آمده‌اند و البته در متن این نوشتار نیز مفصل بدان پرداخته شده است.

آنچه که از این بررسی‌ها حاصل می‌شود آن است که به مرور زمان سیاست‌های کلی نظام حالت کاربردی‌تر و عملیاتی‌تر به همراه نزدیکی به نگاه واقع‌بینانه به خود گرفته است. به عبارتی نزدیکی سیاست‌های کلی نظام در برنامه‌های چهارم و پنجم توسعه به مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص امور ذیل سیاست‌های کلی و بیان برخی سیاست‌های اولویت‌دار مد نظر مقام معظم رهبری (از جمله در امور علمی، دفاعی و اقتصادی) نشان از اهمیت این سیاست‌ها از بعد کلان و لزوم توجه مسئولان امر در خصوص حرکت در راستای آن سیاست‌هاست. حال سؤالی که در انتها برای سیاستگذار و مجری این سیاست‌ها مطرح است این است که در نهایت محوریت و فصل‌الخطاب بودن توسعه کشور کدام باید باشد: سیاست‌های کلی نظام و یا سیاست‌های کلی برنامه؟ هرچند بنا به اهمیت برخی سیاست‌های خاص موجود در برنامه‌ها، آنها خود در قالب سیاست‌های کلان نظام درآمده‌اند.

به عبارتی مسئولین امر و سیاستگذاران در راستای دستیابی بهتر به اهداف سیاست‌های کلی باید به این نتیجه برسند و تصمیم بگیرند که یا سیاست‌های کلی هر بخش و یا فرابخش را تهیه و آنها را ملاک عمل قرار دهند و یا اینکه با توجه به مقتضیات زمانی سیاست‌های کلی برنامه‌های توسعه را مبنای توسعه و اقدام قرار دهند.

تصویر کلی جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
امور علمی و فرهنگی و اجتماعی	امور علمی	آموزش مراکز آموزشی هزینه‌های آموزشی محصول آموزش پژوهش	بند ۹		بندهای ۱۶ و ۲۱	بندهای ۹ و ۱۰	بندهای ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰ و ۱۱
	امور فرهنگی	فرهنگ و جامعه اخلاق و جامعه زبان و ادب فارسی ادیان اطلاع‌رسانی تبلیغات			بندهای ۱۷ و ۱۸ و ۱۹ و ۲۰ و ۲۲	بندهای ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۱۱ و ۲۱	بندهای ۳ و ۴ و ۵ و ۶
	امور اجتماعی	امور اجتماعی مشارکت اجتماعی توسعه خانواده و جمعیت روحانیت و جامعه جوانان (تعلیم و تربیت، تأمین شغل، مسکن، ازدواج ...)	بنده		بندهای ۲۳ و ۲۴ و ۲۵ و ۲۶ و ۲۷	بندهای ۱۲ و ۱۳ و ۱۴ و ۱۵ و ۱۶ و ۱۸ و ۲۳	بندهای ۱۲ و ۱۳ و ۱۴ و ۱۵ و ۱۶ و ۱۷ و ۱۸ و ۱۹ و ۲۰
امور سیاسی (داخلی و بین‌المللی) دفاعی و امنیتی	امور دفاعی و امنیتی	امنیت ساختار دفاعی			بندهای ۳۲ و ۳۳ و ۳۴ و ۳۵ و ۳۶	بندهای ۲۰ و ۲۴ و ۲۵ و ۲۶ و ۲۷	بندهای ۴۴ و ۴۵
	امور سیاسی خارجی	اولویت و تقدم‌های همکاری براساس حضور در سازمان‌های بین‌المللی (دولتی - غیردولتی - منطقه‌ای و جهانی) صدور انقلاب اسلامی			بند ۳۱	بندهای ۲۸ و ۲۹ و ۳۰ و ۳۱ و ۳۲ و ۳۳	بندهای ۳۹ و ۴۰ و ۴۱ و ۴۲ و ۴۳
	امور سیاسی داخلی	احزاب و تشکلهای آزادی‌های سیاسی توسعه سیاسی شوراهای اصل یکصدم قانون اساسی هویت ملی ایرانی وحدت ملی و همبستگی ملی					بندهای ۳۶ و ۳۷ و ۳۸
امور اقتصادی، بازرگانی و اداری	امور اقتصادی	عدالت اجتماعی اقتصاد و پایداری اقتصاد و زندگی اقتصاد، امور مالی و پولی اقتصاد و ساختارها صادرات اقتصاد و روابط کار اقتصاد و محیط زیست	بندهای ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵	بندهای ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ و ۱۴ و ۱۵ و ۳۰	بندهای ۱۹ و ۳۴ و ۳۵ و ۳۶ و ۳۷ و ۳۸ و ۳۹ و ۴۰ و ۴۱ و ۴۳ و ۴۴ و ۴۵ و ۴۶ و ۴۷ و ۴۸ و ۴۹ و ۵۰ و ۵۱ و ۵۲	بندهای ۲۱ و ۲۲ و ۲۳ و ۲۴ و ۲۵ و ۲۶ و ۲۷ و ۲۸ و ۲۹ و ۳۰ و ۳۱ و ۳۲ و ۳۳ و ۳۴ و ۳۵	

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
	امور بازرگانی	بازرگانی خارجی بازرگانی داخلی (انحصار، شرکت‌های بازرگانی، احتکار و...) بخش‌های ستادی و عمومی دولت و نقش آنها در بازرگانی با توجه به بحث‌های تعاونی و خصوصی	بندهای ۸ و ۱۱	بند ۱	بند ۱۲		
	امور اداری	سلخترهای لاری و اصلاح نظام لاری مدیریت نظارت و بازرسی		بندهای ۴ و ۷	بندهای ۲۸ و ۲۹	بند ۱۷	
امور زیربنایی و تولیدی	امور زیربنایی	انرژی (تجدیدپذیر و تجدیدناپذیر) صرفه‌جویی (بخش دولتی، بخش غیردولتی)، نفت و گاز منابع طبیعی، جنگل‌ها، آب، خاک (حفظ و بهره‌برداری)، معادن حمل‌ونقل و ارتباطات (ترانزیت کالا، مسافر،...) مشترک با امور سیاسی و فرهنگی آمایش سرزمین (با توجه به مسائل اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، امنیتی) اولویت‌ها در توسعه زیربناها	بندهای ۲-۳		بند ۳۰	بندهای ۱۹ و ۵۱	بندهای ۲۲ و ۲۷
	امور تولیدی	تعیین و اولویت بخش‌های مختلف اقتصادی، کشاورزی، صنعت، مسکن، خدمات و جایگاه هر یک در توسعه اقتصادی و اجتماعی - ملامک تعیین اولویت‌ها توسعه صنعت و کشاورزی در مناطق مختلف کشور (تقدم با توجه اقتصادی یا اجتماعی است)	بندهای ۶ و ۷ و ۱۰				
امور حقوقی و قضایی	امور حقوقی	حقوق عامه حقوق بین‌الملل حقوق زنان حقوق کودکان و جوانان امور و احکام حکومتی و حسبی اصل برائت					
	امور قضایی	امنیت قضایی پیشگیری از وقوع جرم اصلاح مجرمان - نظام اقدامات تامینی و تربیتی و زندان‌ها استقلال قضات آیین دادرسی اسلامی				بند ۲۲	

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
امور علمی و فرهنگی و اجتماعی	امور علمی	آموزش مراکز آموزشی هزینه‌های آموزشی محصول آموزش پژوهش	۹. پی‌ریزی گسترده در جهت برقراری ارتباط بنیادی مراکز تولید و تحقیقات صنعتی و کشاورزی و تربیت محقق و بهبود کیفیت تحقیقات از طریق ارتباط مراکز تحقیقاتی اعم از دولتی، تعاونی و خصوصی با دانشگاه‌های کشور و مراکز تحقیقاتی مشابه در کشورهای پیشرفته صنعتی و کشاورزی	۱۶. آموزش و بازآموزی نیروی انسانی در سطوح گوناگون، برای پاسخگویی به نیاز بنگاه‌های اقتصادی و فراهم ساختن مهارت‌ها و تخصص‌های لازم در همه سطوح	۹. سازماندهی و بسیج امکانات و ظرفیت‌های کشور در جهت افزایش سهم کشور در تولیدات علمی جهان - تقویت نهضت نرم‌افزاری و ترویج پژوهش - کسب فناوری، به‌ویژه فناوری‌های نو شامل ریزفناوری و فناوری‌های زیستی، اطلاعات و ارتباطات، زیست‌محیطی، هوا فضا و هسته‌ای ۱۰. اصلاح نظام آموزشی کشور شامل آموزش و پرورش، آموزش فنی و حرفه‌ای، آموزش عالی و کارآمد کردن آن برای تأمین منابع انسانی مورد نیاز در جهت تحقق اهداف چشم‌انداز	۷. تحول در نظام آموزش عالی و پژوهش در موارد زیر: ۷-۱. افزایش بودجه تحقیق و پژوهش به ۳ درصد تولید ناخالص داخلی تا پایان برنامه پنجم و افزایش ورود دانش‌آموختگان دوره کارشناسی به دوره‌های تحصیلات تکمیلی به ۲۰ درصد ۷-۲. دستیابی به جایگاه دوم علمی و فناوری در منطقه و تثبیت آن در برنامه پنجم ۷-۳. ارتباط مؤثر بین دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی با صنعت و بخش‌های مربوط جامعه ۷-۴. توانمندسازی بخش غیردولتی برای مشارکت در تولید علم و فناوری ۷-۵. دستیابی به فناوری‌های پیشرفته مورد نیاز ۸. تحول در نظام آموزش و پرورش با هدف ارتقای کیفی آن براساس نیازها و اولویت‌های کشور در سه حوزه دانش، مهارت و تربیت و نیز افزایش سلامت روحی و جسمی دانش‌آموزان ۹. تحول و ارتقای علوم انسانی با: تقویت جایگاه و منزلت این علوم، جذب افراد	۷. تحول در نظام آموزش عالی و پژوهش در موارد زیر: ۷-۱. افزایش بودجه تحقیق و پژوهش به ۳ درصد تولید ناخالص داخلی تا پایان برنامه پنجم و افزایش ورود دانش‌آموختگان دوره کارشناسی به دوره‌های تحصیلات تکمیلی به ۲۰ درصد ۷-۲. دستیابی به جایگاه دوم علمی و فناوری در منطقه و تثبیت آن در برنامه پنجم ۷-۳. ارتباط مؤثر بین دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی با صنعت و بخش‌های مربوط جامعه ۷-۴. توانمندسازی بخش غیردولتی برای مشارکت در تولید علم و فناوری ۷-۵. دستیابی به فناوری‌های پیشرفته مورد نیاز ۸. تحول در نظام آموزش و پرورش با هدف ارتقای کیفی آن براساس نیازها و اولویت‌های کشور در سه حوزه دانش، مهارت و تربیت و نیز افزایش سلامت روحی و جسمی دانش‌آموزان ۹. تحول و ارتقای علوم انسانی با: تقویت جایگاه و منزلت این علوم، جذب افراد

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
							<p>مستعد و باانگیزه، اصلاح و بازنگری در متون و برنامه‌ها و روش‌های آموزشی، ارتقای کمی و کیفی مراکز و فعالیت‌های پژوهشی و ترویج نظریه‌پردازی، نقد و آزاداندیشی</p> <p>۱۰. گسترش حمایت‌های هدفمند مادی و معنوی از نخبگان و نوآوران علمی و فناوری از طریق: ارتقای منزلت اجتماعی، ارتقای سطح علمی و مهارتی، رفع دغدغه خطرپذیری مالی در مراحل پژوهشی و آزمایشی نوآوری‌ها، کمک به تجاری‌سازی دستاوردهای آنان</p> <p>۱۱. تکمیل و اجرای نقشه جامع علمی کشور</p>
	امور فرهنگی	فرهنگ و جامعه اخلاق و جامعه زبان و ادب فارسی ادیان اطلاع‌رسانی تبلیغات			<p>۱۷. اعتلا و عمق بخشیدن به معرفت و بصیرت دینی و قرآنی و تحکیم فکری و علمی ارزش‌های انقلاب اسلامی و مقابله با تهاجم فرهنگی بیگانه</p> <p>۱۸. زنده و نمایان نگاه‌داشتن اندیشه دینی و سیاسی حضرت امام خمینی (ره) در همه سیاستگذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها و برجسته کردن نقش آن به‌عنوان یک معیار اساسی</p> <p>۱۹. رعایت آراستگی سیمای جامعه و</p>	<p>۱. اعتلا و عمق و گسترش دادن معرفت و بصیرت دینی بر پایه قرآن و مکتب اهل بیت (علیهم السلام)</p> <p>- استوار کردن ارزش‌های انقلاب اسلامی در اندیشه و عمل</p> <p>- تقویت فضایل اخلاقی و ایمان، روحیه ایثار و امید به آینده</p> <p>- برنامه‌ریزی برای بهبود رفتارهای فردی و اجتماعی</p> <p>۲. زنده و نمایان نگاه‌داشتن اندیشه</p>	<p>۱. تکمیل و اجرای طرح مهندسی فرهنگی کشور و تهیه پیوست فرهنگی برای طرح‌های مهم</p> <p>۲. زنده و نمایان نگه داشتن اندیشه دینی و سیاسی حضرت امام خمینی (ره) و برجسته کردن نقش آن به‌عنوان یک معیار اساسی در تمام سیاستگذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها</p> <p>۳. تقویت قانونگرایی، انضباط اجتماعی، وجدان کاری، خودباوری، روحیه کار</p>

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم	
					کشور و محیط سازندگی به ارزش‌های اسلامی و انقلابی ۲۰. جهت‌دهی رسانه‌ها به‌خصوص صداوسیما به سمت سالم‌سازی فضای عمومی و رشد آگاهی‌ها و فضایل اخلاقی و اطلاع‌رسانی صحیح و تحقق سیاست‌های کلی برنامه توسعه ۲۲. معرفی و ترویج فرهنگ و ارزش‌های والای اسلام و ایران اسلامی به جهانیان و تبیین شخصیت و میانی سیاسی و فکری امام خمینی (ره) به آنان و توجه به تجربه دیگر کشورها - به‌ویژه کشورهای که مشترکات بیشتری با ما دارند - در برنامه توسعه و شناسایی نکاتی که به موفقیت یا ناکامی آنان انجامیده است	دینی و سیاسی حضرت امام خمینی (ره) و برجسته کردن نقش آن به‌عنوان یک معیار اساسی در تمام سیاستگذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها ۳. تقویت وجدان‌کاری و انضباط اجتماعی و روحیه کار و ابتکار، کارآفرینی، درستکاری و قناعت و اهتمام به ارتقای کیفیت تولید - فرهنگ‌سازی برای استفاده از تولیدات داخلی، افزایش تولید و صادرات کالا و خدمات ۴. ایجاد انگیزه و عزم ملی برای دستیابی به اهداف مورد نظر در افق چشم‌انداز ۵. تقویت وحدت و هویت ملی مبتنی بر اسلام و انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی و آگاهی کافی درباره تاریخ ایران، فرهنگ، تمدن و هنر ایرانی - اسلامی و اهتمام جدی به زبان فارسی ۶. تعمیق روحیه دشمن‌شناسی و شناخت ترفندها و توطئه‌های دشمنان علیه انقلاب اسلامی و منافع ملی، ترویج روحیه ظلم‌ستیزی و مخالفت با سلطه‌گری استکبار جهانی	جمعی، ابتکار، درستکاری، قناعت، پرهیز از اسراف و اهتمام به ارتقای کیفیت در تولید ۴. مقابله با جریان‌های انحرافی در حوزه دین و زدودن خرافات و موهومات ۵. استفاده بهینه از فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی برای تحقق اهداف فرهنگی نظام ۶. ایجاد درک مشترک از چشم‌انداز بیست‌ساله و تقویت باور و عزم ملی برای تحقق آن	

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم	
						<p>۷. سالم‌سازی فضای فرهنگی، رشد آگاهی‌ها و فضایل اخلاقی و اهتمام به امر به معروف و نهی از منکر</p> <p>- اطلاع‌رسانی مناسب برای تحقق ویژگی‌های مورد نظر در افق چشم‌انداز</p> <p>۸. مقابله با تهاجم فرهنگی</p> <p>- گسترش فعالیت رسانه‌های ملی در جهت تبیین اهداف و دستاوردهای ایران اسلامی برای جهانیان</p> <p>۱۱. تلاش در جهت تبیین و استحکام مبانی مردم‌سالاری دینی و نهادینه کردن آزادی‌های مشروع از طریق آموزش، آگاهی‌بخشی و قانونمند کردن آن</p> <p>۲۱. هویت‌بخشی به سیمای شهر و روستا</p> <p>- بازآفرینی و روزآمدسازی معماری ایرانی - اسلامی</p> <p>- رعایت معیارهای پیشرفته برای ایمنی بناها و استحکام ساخت و سازها</p>		

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
		امور اجتماعی مشارکت اجتماعی توسعه خانواده و جمعیت روحانیت و جامعه امور اجتماعی جوانان: (تعلیم و تربیت، تأمین شغل، مسکن، ازدواج...)		۵. جمعیت ۱-۵. افزایش سطح آگاهی‌های عمومی افراد جامعه در زمینه مسائل مربوط به جمعیت از طریق: الف) تأکید بر آموزش و افزایش آگاهی بانوان در مقاطع سنی باروری، در زمینه مزیت‌های کنترل باروری ب) گسترش سطح آگاهی عمومی افراد جامعه در زمینه زیان‌ها و مشکلات ناشی از رشد بی‌رویه جمعیت از طریق رسانه‌های عمومی به‌ویژه صداوسیما جمهوری اسلامی ایران ج) آموزش مسائل جمعیت در قالب مواد درسی در سطوح متوسطه و دانشگاهی د) تأمین منابع مالی، تجهیزاتی و نیروی انسانی لازم برای اعمال سیاست جمعیتی مناسب با توجه به نقش تعیین‌کننده عامل رشد جمعیت در توسعه کلی کشور، به نحوی که وصول به هدف رشد جمعیت در برنامه تحقق یابد ۲-۵. تنظیم خانواده و رشد جمعیت: ۱-۲-۵. تأمین و تعمیم گسترده وسایل پیشگیری از بارداری در سطح مناطق	۲۳. گسترش و عمق بخشیدن روحیه تعاون و مشارکت عمومی و بهره‌مند ساختن دولت از همدلی و توانایی‌های عظیم مردم ۲۴. اهتمام به موضوع «جوانان» ایجاد زمینه‌های مساعد برای پیشرفت معنوی و علمی و مسئولیت‌پذیری و تلاش برای رفع دغدغه‌هایی از قبیل ازدواج و آینده شغلی و علمی آن ۲۵. تقویت نهاد خانواده و جایگاه زن در آن و در صحنه‌های اجتماعی و استیفای حقوق شرعی و قانونی بانوان در همه عرصه‌ها و توجه ویژه به نقش سازنده آنان ۲۶. اولویت دادن به ایثارگران انقلاب اسلامی در عرضه منابع مالی و فرصت‌ها و امکانات دولتی در صحنه‌های مختلف فرهنگی و اقتصادی ۲۷. اهتمام به نظم، قانون‌گرایی، روحیه کار و تلاش، خودانکایی، قناعت و پرهیز از اسراف و تبذیر در سطح جامعه، به‌ویژه در کارگزاران و مسئولان نظام و مبارزه با فساد	۱۲. تلاش در جهت تحقق عدالت اجتماعی و ایجاد فرصت‌های برابر و ارتقای سطح شاخص‌هایی از قبیل آموزش، سلامت، تأمین غذا، افزایش درآمد سرانه و مبارزه با فساد ۱۳. ایجاد نظام جامع تأمین اجتماعی برای حمایت از حقوق محرومان و مستضعفان و مبارزه با فقر و حمایت از نهادهای عمومی و مؤسسات و خیریه‌های مردمی با رعایت ملاحظات دینی و انقلابی ۱۴. تقویت نهاد خانواده و جایگاه زن در آن و در صحنه‌های اجتماعی و استیفای حقوق شرعی و قانونی بانوان در همه عرصه‌ها و توجه ویژه به نقش سازنده آنان ۱۵. تقویت هویت ملی جوانان متناسب با آرمان‌های انقلاب اسلامی - فراهم کردن محیط رشد فکری و علمی و آزادی‌های اجتماعی و استیفای حقوق شرعی و قانونی بانوان در همه عرصه‌ها و توجه ویژه به نقش سازنده آنان ۱۶. تلاش در جهت رفع دغدغه‌های شغلی، ازدواج، مسکن و آسیب‌های اجتماعی جوانی و نیازها و توانایی‌های آنان	۱۲. تقویت نهاد خانواده و جایگاه زن در آن و در صحنه‌های اجتماعی و استیفای حقوق شرعی و قانونی بانوان در همه عرصه‌ها و توجه ویژه به نقش سازنده آنان ۱۳. تقویت هویت ملی جوانان متناسب با آرمان‌های انقلاب اسلامی، فراهم کردن محیط رشد فکری و علمی و تلاش در جهت رفع دغدغه‌های شغلی، ازدواج، مسکن و آسیب‌های اجتماعی آنان، توجه به مقتضیات دوره جوانی و نیازها و توانایی‌های آنان ۱۴. اصلاح نظام اداری و قضایی در جهت افزایش تحرک و کارایی، بهبود خدمت‌رسانی به مردم، تأمین کرامت و معیشت کارکنان، به‌کارگیری مدیران و قضات لایق و امین و تأمین شغلی آنان، حذف یا ادغام مدیریت‌های موازی، تأکید بر تمرکززدایی در حوزه‌های اداری و اجرایی، پیشگیری از فساد اداری و مبارزه با آن و تنظیم قوانین مورد نیاز ۱۵. هویت‌بخشی به سیمای شهر و روستا، بازآفرینی و روزآمدسازی معماری ایرانی - اسلامی، رعایت معیارهای پیشرفته برای ایمنی بناها و

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
				<p>جغرافیایی کشور به‌ویژه روستاها و مناطق محروم</p> <p>۲-۲-۵. کسب دانش و انجام مطالعات جهت استفاده و توسعه روش‌ها و تکنولوژی‌های جدید در امر پیشگیری از بارداری</p> <p>۳-۲-۵. اختصاص بخشی از فعالیت بیمارستان‌ها، درمانگاه‌ها و مراکز بهداشتی در سطح کشور به‌منظور ارائه خدمات پیشگیری از بارداری</p> <p>۴-۲-۵. لغو کلیه قوانین و مقررات و امتیازها اقتصادی - اجتماعی، مشوق خانوارهای پرجمعیت</p> <p>۵-۲-۵. پژوهش در مورد مصادیق سیاست‌های فوق از طریق:</p> <p>الف) پژوهش‌های علمی جهت کسب اطلاع از میزان آگاهی، نگرش، عملکرد و مشکلات خانواده‌ها در زمینه تنظیم خانواده</p> <p>ب) مطالعه تغییرات میزان رشد جمعیت بر پایه اطلاعات جاری و مطالعات نمونه‌ای</p> <p>ج) انجام تحقیقات کاربردی جهت یافتن راه‌ها و تکنولوژی مناسب برای افزایش</p>		<p>۱۶. ایجاد محیط و ساختار مناسب حقوقی، قضایی و اداری برای تحقق اهداف چشم‌انداز</p> <p>۱۸. گسترش و عمق بخشیدن به روحیه تعاون و مشارکت عمومی و بهره‌مند ساختن دولت از همدلی و توانایی‌های عظیم مردم</p> <p>۲۳. اولویت‌دادن به ایثارگران انقلاب اسلامی در عرضه منابع مالی و امکانات و مسئولیت‌های دولتی در صحنه‌های مختلف فرهنگی و اقتصادی</p>	<p>استحکام ساخت و سازها</p> <p>۱۶. تقویت و کارآمد کردن نظام بازرسی و نظارت، اصلاح قوانین و مقررات در جهت رفع تداخل میان وظایف نهادهای نظارتی و بازرسی</p> <p>۱۷. اولویت دادن به ایثارگران انقلاب اسلامی در عرضه منابع مالی و فرصت‌ها و امکانات و مسئولیت‌های دولتی در صحنه‌های مختلف فرهنگی و اقتصادی</p> <p>۱۸. اهتمام به توسعه ورزش و حمایت از گسترش فعالیت‌های گردشگری با تأکید بر سفرهای زیارتی</p> <p>۱۹. تأکید بر رویکرد انسان سالم و سلامت همه‌جانبه با توجه به:</p> <p>۱-۱۹. یکپارچگی در سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، ارزشیابی، نظارت و تخصیص منابع عمومی</p> <p>۲-۱۹. ارتقای شاخص‌های سلامت هوا، امنیت غذا، محیط و بهداشت جسمی و روحی</p> <p>۳-۱۹. کاهش مخاطرات و آلودگی‌های تهدیدکننده سلامت</p> <p>۴-۱۹. اصلاح الگوی تغذیه جامعه با بهبود ترکیب و سلامت مواد غذایی</p>

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
				آگاهی نگرش و عملکرد خانواده‌ها و رفع مشکلات آنها برای دسترسی به وسایل پیشگیری از حاملگی (د) انجام طرح جاری جمعیت و نیروی کار به‌منظور اطلاع از چگونگی تحولات جمعیت، بازار کار، نیروی فعال و نیروی شاغل کشور در مقاطع ۱۳۷۶-۱۳۷۴ (ه) انجام طرح نمونه‌گیری از وضعیت اقتصاد و اشتغال خانوار به‌صورت سالانه			۱۹-۵. توسعه کمی و کیفی بیمه‌های سلامت و کاهش سهم مردم از هزینه‌های سلامت به ۳۰ درصد تا پایان برنامه پنجم ۲۰. ارتقای امنیت اجتماعی: ۲۰-۱. مبارزه همه‌جانبه با مواد مخدر و روانگردان و اهتمام به اجرای سیاست‌های کلی مبارزه با مواد مخدر ۲۰-۲. سامان‌بخشی مناطق حاشیه‌نشین و پیشگیری و کنترل ناهنجاری‌های عمومی ناشی از آن ۲۰-۳. استفاده از ابزارهای فرهنگی، آموزشی و رسانه‌ها برای پیشگیری و مقابله با ناهنجاری‌های فرهنگی و اجتماعی
امور سیاسی (داخلی و بین‌المللی) دفاعی و امنیتی	امور دفاعی و امنیتی	امنیت ساختار دفاعی		۲۲. افزایش اقتدار دفاعی و امنیتی و انتظامی به‌منظور بازدارندگی و پاسخگویی مؤثر به تهدیدها و تأمین منافع ملی و امنیت عمومی و پشتیبانی از سیاست خارجی و گسترش صلح و ثبات و امنیت در منطقه با بهره‌گیری از همه امکانات ۲۳. توجه جدی در تخصیص منابع، به	۲۰. تقویت امنیت و اقتدار ملی با تأکید بر رشد علمی و فناوری، مشارکت و ثبات سیاسی، ایجاد تعادل میان مناطق مختلف کشور، وحدت و هویت ملی، قدرت اقتصادی و دفاعی و ارتقای جایگاه جهانی ایران ۲۴. ارتقای توان دفاعی نیروهای مسلح برای بازدارندگی، ابتکار عمل و مقابله	۴۴. تحکیم و ارتقای امنیت پایدار، فراگیر و تضمین‌کننده اهداف و منافع ملی با تأکید بر: ۴۴-۱. تقویت نقش مردم و اطلاعات مردمی در پیشگیری از تحرکات ضدامنیتی ۴۴-۲. تقویت و تعامل مؤثر دستگاه‌های اطلاعاتی، انتظامی و قضایی و هماهنگی	

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
					وظایف مربوط به اعمال حاکمیت دولت، بهبود امنیت عمومی و پیشگیری و مقابله مؤثر با جرائم و مفاسد اجتماعی و امنیتی از طریق تقویت و هماهنگی دستگاه‌های قضایی، امنیتی و انتظامی	مؤثر در برابر تهدیدها و حفاظت از منافع ملی و انقلاب اسلامی و منابع حیاتی کشور	بین آنها برای تأمین اشراف اطلاعاتی و مقابله با هر نوع اخلال در امنیت عمومی، اقتصادی و اجتماعی و مقابله با تهدیدهای نرم
					۲۵. توجه ویژه به حضور و سهم نیروهای مردمی در استقرار امنیت و دفاع از کشور و انقلاب با تقویت کمی‌وکیفی بسیج مستضعفین	۳-۴۴. ایجاد سامانه یکپارچه نرم‌افزاری اطلاعاتی، ارتقای سطح حفاظت از اطلاعات رایانه‌ای، توسعه علوم و فناوری‌های مرتبط با حفظ امنیت سامانه‌های اطلاعاتی و ارتباطی به‌منظور صیانت از فضای تبادل اطلاعات، تقویت فنی برای مقابله با تخلفات در فضاهای رایانه‌ای و صیانت از حریم فردی و عمومی	۳-۴۴. تقویت زیرساخت‌های انسجام و همبستگی ملی برای پیشگیری و مقابله با عوامل بروز گسست‌های هویتی، اجتماعی، فرهنگی و اعتقادی
					۲۶. تقویت توسعه و نوسازی صنایع دفاعی کشور با تأکید بر گسترش تحقیقات و سرعت دادن به انتقال فناوری‌های پیشرفته	۲۷. توسعه نظم و امنیت عمومی و پیشگیری و مقابله مؤثر با جرائم و مفاسد اجتماعی و امنیتی از طریق تقویت و هماهنگی دستگاه‌های قضایی، امنیتی و نظامی و توجه جدی در تخصیص منابع به وظایف مربوط به اعمال حاکمیت دولت	۴-۴۵. ارتقای توانمندی‌های دفاعی و قدرت بازدارندگی به‌منظور دفاع از حاکمیت، تمامیت ارضی، منافع و امنیت ملی و مقابله مؤثر با تهدیدهای خارجی و ایجاد توازن منطقه‌ای با تأکید بر:
					۳۴. بهبود و تکمیل سازمانی و توزیع جغرافیایی نیروهای مسلح، متناسب با اندازه و نوع تهدیدها و آمایش سرزمین	۳۵. تقویت و توسعه و نوسازی صنایع دفاعی کشور با تأکید بر گسترش تحقیقات و سرعت دادن به انتقال فناوری‌های پیشرفته	۴-۵۱. کسب دانش و فناوری‌های نو و نرم‌افزارهای پیشرفته دفاعی و نوسازی

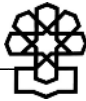

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
							و بازسازی صنایع دفاعی، افزایش ضریب خودکفایی با توسعه تحقیقات و بهره‌مندی از همه ظرفیت‌های صنعتی کشور ۴-۲: ۵-۴. اهتمام به حضور نیروهای مردمی در امنیت و دفاع از کشور و انقلاب با تقویت کمی و کیفی بسیج مستضعفان ۴-۳: ۵-۴. گسترش پدافند غیرعامل ۴-۴: ۵-۴. امنیت پایدار مناطق مرزی و کنترل مؤثر مرزها
	امور سیاسی خارجی	اولویت و تقدم‌های همکاری براساس حضور در سازمان‌های بین‌المللی (دولتی - غیردولتی - منطقه‌ای و جهانی) صدور انقلاب اسلامی			۳۱. ثبات در سیاست خارجی براساس اصول: عزت، حکمت و مصلحت و تعقیب هدف‌های زیر: - گسترش همکاری‌های دوجانبه و منطقه‌ای و بین‌المللی - ادامه پرهیز از تشنج در روابط با کشورهای غیرمتخاصم - بهره‌گیری از روابط برای افزایش توان ملی - مقابله با افزون‌خواهی و اقدام متجاوزانه در روابط خارجی - تلاش برای رهایی منطقه از حضور نظامی بیگانگان - مقابله با تک‌قطبی شدن جهان	۲۸. ثبات در سیاست خارجی براساس قانون اساسی و رعایت عزت، حکمت و مصلحت و تقویت روابط خارجی از طریق: - گسترش همکاری‌های دو جانبه، منطقه‌ای و بین‌المللی - ادامه پرهیز از تشنج در روابط با کشورها - تقویت روابط سازنده با کشورهای غیرمتخاصم - بهره‌گیری از روابط برای افزایش توان ملی - مقابله با افزون‌خواهی و اقدام متجاوزانه در روابط خارجی	۳۹. اعتدالی شأن، موقعیت، اقتدار و نقش جمهوری اسلامی ایران در منطقه و نظام بین‌الملل به‌منظور تحکیم امنیت ملی و پیشبرد منافع ملی با تأکید بر: ۳۹-۱. تقویت همکاری‌های دوجانبه، منطقه‌ای و بین‌المللی با اولویت کشورهای همسایه ۳۹-۲. تقویت روابط سازنده با کشورهای غیرمتخاصم ۳۹-۳. بهره‌گیری از روابط برای افزایش توان ملی ۳۹-۴. مقابله با افزون‌خواهی و اقدام متجاوزانه در روابط خارجی ۳۹-۵. تلاش برای رهایی منطقه از

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
					<p>- حمایت از مسلمانان و ملت‌های مظلوم و مستضعف</p> <p>- تلاش برای ایجاد نزدیکی بیشتر میان کشورهای اسلامی</p> <p>- تلاش برای اصلاح ساختار سازمان ملل</p> <p>- تلاش برای اصلاح ساختار سازمان ملل</p> <p>۲۹. بهره‌گیری از روابط سیاسی با کشورها برای نهادینه کردن روابط اقتصادی، افزایش جذب منابع و سرمایه‌گذاری خارجی و فناوری پیشرفته و گسترش بازارهای صادراتی ایران و افزایش سهم ایران از تجارت جهانی و رشد پرشتاب اقتصادی مورد نظر در چشم‌انداز</p> <p>۳۰. تحکیم روابط با جهان اسلام و ارائه تصویر روشن از انقلاب اسلامی و تبیین دستاوردها و تجربیات سیاسی، فرهنگی و اقتصادی جمهوری اسلامی و معرفی فرهنگ غنی و هنر و تمدن ایرانی و مردم‌سالاری دینی</p> <p>۳۱. تلاش برای تبدیل مجموعه</p>	<p>- تلاش برای رهایی منطقه از حضور نظامی بیگانگان</p> <p>- مقابله با تک‌قطبی شدن جهان</p> <p>- حمایت از مسلمانان و ملت‌های مظلوم و مستضعف به‌ویژه ملت فلسطین</p> <p>- تلاش برای همگرایی بیشتر میان کشورهای اسلامی</p> <p>- تلاش برای اصلاح ساختار سازمان ملل</p> <p>۳۹-۶. حمایت از مسلمانان و ملت‌های مظلوم و مستضعف به‌ویژه ملت فلسطین</p> <p>۳۹-۷. تلاش برای همگرایی بیشتر میان کشورهای اسلامی</p> <p>۳۹-۸. تلاش برای اصلاح ساختار سازمان ملل</p> <p>۳۹-۹. سازماندهی تلاش مشترک برای ایجاد مناسبات و نظامات جدید اقتصادی، سیاسی و فرهنگی منطقه‌ای و جهانی با هدف تأمین عدالت، صلح و امنیت جهانی</p> <p>۴۰. حضور فعال و هدفمند در سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای و تلاش برای ایجاد تحول در رویه‌های موجود براساس ارزش‌های اسلامی</p> <p>۴۱. ارتقای نقش مدیریتی ایران در توزیع و ترانزیت انرژی، افزایش فرصت‌های صادراتی، جذب سرمایه و فناوری‌های پیشرفته و کمک به استقرار نظام پولی، بانکی و بیمه‌ای مستقل با کمک کشورهای منطقه‌ای و اسلامی و دوست با هدف کاهش وابستگی به سیستم پولی نظام سلطه</p> <p>۴۲. تقویت تعامل فرهنگی، حقوقی،</p>	<p>حضور نظامی بیگانگان</p> <p>۳۹-۶. حمایت از مسلمانان و ملت‌های مظلوم و مستضعف به‌ویژه ملت فلسطین</p> <p>۳۹-۷. تلاش برای همگرایی بیشتر میان کشورهای اسلامی</p> <p>۳۹-۸. تلاش برای اصلاح ساختار سازمان ملل</p> <p>۳۹-۹. سازماندهی تلاش مشترک برای ایجاد مناسبات و نظامات جدید اقتصادی، سیاسی و فرهنگی منطقه‌ای و جهانی با هدف تأمین عدالت، صلح و امنیت جهانی</p> <p>۴۰. حضور فعال و هدفمند در سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای و تلاش برای ایجاد تحول در رویه‌های موجود براساس ارزش‌های اسلامی</p> <p>۴۱. ارتقای نقش مدیریتی ایران در توزیع و ترانزیت انرژی، افزایش فرصت‌های صادراتی، جذب سرمایه و فناوری‌های پیشرفته و کمک به استقرار نظام پولی، بانکی و بیمه‌ای مستقل با کمک کشورهای منطقه‌ای و اسلامی و دوست با هدف کاهش وابستگی به سیستم پولی نظام سلطه</p> <p>۴۲. تقویت تعامل فرهنگی، حقوقی،</p>

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
						کشورهای اسلامی و کشورهای دوست منطقه به یک قطب منطقه‌ای اقتصادی، علمی، فناوری و صنعتی ۴۲. تقویت هویت اسلامی - ایرانی ایرانیان خارج از کشور، کمک به ترویج خط و زبان فارسی در میان آنان، حمایت از حقوق آنان و تسهیل مشارکت آنان در توسعه ملی	کشورهای اسلامی و کشورهای دوست منطقه به یک قطب منطقه‌ای اقتصادی، علمی، فناوری و صنعتی ۳۲. تقویت و تسهیل حضور فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در مجامع جهانی و سازمان‌های فرهنگی بین‌المللی ۳۳. تقویت هویت اسلامی و ایرانی ایرانیان خارج از کشور، کمک به ترویج زبان فارسی در میان آنان، حمایت از حقوق آنان و تسهیل مشارکت آنان در توسعه ملی
	امور سیاسی داخلی	احزاب و تشکلهای آزادی‌های سیاسی توسعه سیاسی شوراهای اصل یکصدم قانون اساسی هویت ملی ایرانی وحدت ملی و همبستگی ملی					۳۶. تقویت حضور و مشارکت مردم در عرصه‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی ۳۷. جهت‌دهی جریان‌های سیاسی به پایبندی به ارزش‌های اسلامی - انقلابی، دفاع از منافع ملی، دشمن‌ستیزی، قانون‌پذیری و اصول اخلاقی ۳۸. حمایت از آزادی‌های مشروع و صیانت از حقوق اساسی ملت

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
امور اقتصادی، بازرگانی و اداری	امور اقتصادی	عدالت اجتماعی اقتصاد و پایداری اقتصاد و زندگی اقتصاد، امور مالی و پولی اقتصاد و ساختارها صادرات اقتصاد و روابط کار اقتصاد و محیط زیست	۱. تقویت پول ملی و کاهش رشد نقدینگی و کنترل تورم از طریق کاهش کسری بودجه	۲. سیاست‌های پولی و تنظیم بازار تکمیل و توسعه بازارهای موجود از قبیل بازار پول، سرمایه، کار و خدمات ۱-۲. بازارپول:	۱. تمرکز دادن همه فعالیت‌های مربوط به رشد و توسعه اقتصادی به سمت و سوی «عدالت اجتماعی» و کاهش فاصله میان درآمدهای طبقات، رفع محرومیت از قشرهای کم‌درآمد	۱۹. آمایش سرزمینی مبتنی بر اصول ذیل: - ملاحظات امنیتی و دفاعی - کارآیی و بازدهی اقتصادی - وحدت و یکپارچگی سرزمین - گسترش عدالت اجتماعی و تعادل‌های منطقه‌ای	الف) رشد مناسب اقتصادی با تأکید بر: ۲۱. تحقق رشد مستمر و پرشتاب اقتصادی به میزان حداقل ۸ درصد نرخ رشد سالیانه تولید ناخالص داخلی با: ۱-۲۱. توسعه سرمایه‌گذاری از طریق کاهش شکاف پسانداز - سرمایه‌گذاری با حفظ نسبت پسانداز به تولید ناخالص داخلی حداقل در سطح ۴۰ درصد و جذب منابع و سرمایه‌های خارجی ۲-۲۱. ارتقای سهم بهره‌وری در رشد اقتصادی به یک‌سوم در پایان برنامه ۳-۲۱. بهبود فضای کسب‌وکار کشور با تأکید بر ثبات محیط اقتصاد کلان، فراهم آوردن زیرساخت‌های ارتباطی، اطلاعاتی، حقوقی، علمی و فناوری مورد نیاز، کاهش خطرپذیری‌های کلان اقتصادی، ارائه مستمر آمار و اطلاعات به‌صورت شفاف و منظم به جامعه ۴-۲۱. تقویت و توسعه نظام استاندارد ملی ۲۲. تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه عمومی به «منابع و سرمایه‌های زاینده اقتصادی» و ایجاد صندوق توسعه ملی
			۲. کاهش هزینه‌های دولت از طریق جلب مشارکت مردم در ایجاد و اداره مؤسسات آموزشی و درمانی و همچنین تأمین هزینه‌های تأسیسات و خدمات شهرهای متوسط و بزرگ توسط ساکنان آنها	۳. کاهش هزینه‌های دولت از طریق جلب مشارکت مردم در ایجاد و اداره مؤسسات آموزشی و درمانی و همچنین تأمین هزینه‌های تأسیسات و خدمات شهرهای متوسط و بزرگ توسط ساکنان آنها	۲. تلاش برای مهار تورم و حفظ قدرت خرید گروه‌های متوسط و کم‌درآمد جامعه و کمک به سرمایه‌گذاری و ایجاد اشتغال برای آنان	۲۴. تحقق رشد اقتصادی پیوسته، باثبات و پرشتاب متناسب با اهداف چشم‌انداز - ایجاد اشتغال مولد و کاهش نرخ بیکاری	۲۲. تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه عمومی به «منابع و سرمایه‌های زاینده اقتصادی» و ایجاد صندوق توسعه ملی
			۳. کاهش هزینه‌های دولت از طریق جلب مشارکت مردم در ایجاد و اداره مؤسسات آموزشی و درمانی و همچنین تأمین هزینه‌های تأسیسات و خدمات شهرهای متوسط و بزرگ توسط ساکنان آنها	۲. تلاش برای مهار تورم و حفظ قدرت خرید گروه‌های متوسط و کم‌درآمد جامعه و کمک به سرمایه‌گذاری و ایجاد اشتغال برای آنان	۲۴. تحقق رشد اقتصادی پیوسته، باثبات و پرشتاب متناسب با اهداف چشم‌انداز - ایجاد اشتغال مولد و کاهش نرخ بیکاری	۲۲. تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه عمومی به «منابع و سرمایه‌های زاینده اقتصادی» و ایجاد صندوق توسعه ملی	
			۴. تغییر سیستم سهمیه‌بندی کالاها و اساسی به نحوی که سوبسیدهای پرداخت شده در چارچوب نظام تأمین اجتماعی کشور به‌تدریج صرفاً متوجه افراد کم‌درآمد جامعه گردد	۲-۲. بازنگری در قوانین، مقررات و ضوابط ناظر بر فعالیت مؤسسات مالی در بازارهای پولی و سرمایه به‌گونه‌ای که با شرایط جدید ناشی از تحولات داخلی و بین‌المللی هماهنگی داشته باشد	۴. اصلاح نظام مالیاتی در جهت برقراری عدالت در گرفتن مالیات، توجه به ضرورت تولید و سرمایه‌گذاری‌های تولیدی و ایجاد انگیزه‌های مردمی در پرداختن مالیات و افزایش نسبت مالیات در درآمدهای کشور در سطح بازارهای داخلی و خارجی و ایجاد سازوکارهای مناسب	۲۲. تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه عمومی به «منابع و سرمایه‌های زاینده اقتصادی» و ایجاد صندوق توسعه ملی	
			۵. تغییر سیاست نرخ‌گذاری کالاها و خدمات، به نحوی که به‌تدریج قیمت‌های تعادلی برای منابع اقتصادی به‌وجود آمده	۲-۳. منطقی کردن نرخ‌های سود در سطح نظام بانکی به‌گونه‌ای که مثبت نمودن نرخ واقعی بازده به سپرده‌ها و نرخ بازده به تسهیلات بانکی ضمن تشویق هر چه بیشتر پسانداز موجبات	۵. اهتمام به توسعه و عمران روستاها	۲۲. تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه عمومی به «منابع و سرمایه‌های زاینده اقتصادی» و ایجاد صندوق توسعه ملی	

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
			تخصیص بهینه منابع ریالی را فراهم آورد. کلیه وجوهی که به حساب سپرده‌های قرض‌الحسنه ریخته می‌شود فقط صرف پرداخت قرض‌الحسنه گردد ۴-۱-۲. به‌منظور کمک به توسعه اقتصادی و پیشرفت تکنولوژی کشور و نیز ایجاد توازن در پیشرفت مناطق مختلف کشور، بانک‌های تخصصی - توسعه متناسب با اهداف توسعه اقتصادی - اجتماعی و فرهنگ دولت و بودجه خواهد یافت و کسری منابع مالی این بانکها از طریق مشارکت با بخش خصوصی تأمین خواهد شد ۵-۱-۲. جلب مشارکت هرچه بیشتر بخش‌های خصوصی و تعاونی در ارائه خدمات بانکی، توسعه و تقویت فعالیت مؤسسات اعتباری غیربانکی و فراهم آوردن زمینه‌های لازم برای تکامل نظام بانکی کشور تحت کنترل و نظارت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران طی برنامه دوم ۶-۱-۲. حفظ ارزش پول ملی از طریق: الف) بازنگری و اصلاح قوانین و مقررات پولی و بانکی	و توجه ویژه به معیشت روستاییان ۶. فراهم آوردن زمینه‌های اشتغال بیشتر با ایجاد انگیزه‌های مناسب و حمایت و تشویق سرمایه‌گذاری و کارآفرینی و توسعه فعالیت‌های اشتغال‌زا در جهت کاهش بیکاری، به‌خصوص در بخش‌های کشاورزی و صنایع تبدیلی و کارگاه‌های متوسط و کوچک ۷. اصلاح مقرراتی که انحصارهایی در فعالیت‌های اقتصادی به‌وجود آورده یا خواهد آورد با رعایت موارد پیش‌بینی شده در قانون اساسی و مصالح کشور ۸. عدم ترجیح بخش‌های دولتی و عمومی که فعالیت اقتصادی دارند نسبت به بخش‌های خصوصی و تعاونی در برخورداری از امتیازات دسترسی به اطلاعات ۹. رعایت مندرجات بند «۸» از سیاست‌های برنامه دوم در امر واگذاری مؤسسات اقتصادی دولت به بخش‌های تعاونی و خصوصی آن ۱۰. حفظ امنیت سرمایه‌گذاری و ارج	برای رفع موانع توسعه صادرات غیرنفتی ۳۶. تلاش برای دستیابی به اقتصادی متنوع و متکی بر منابع دانش و آگاهی، سرمایه انسانی و فناوری نوین ۳۷. ایجاد سازوکار مناسب برای رشد بهره‌وری عوامل تولید (انرژی، سرمایه، نیروی کار، آب و خاک...) - پشتیبانی از کارآفرینی، نوآوری و استعدادهای فنی و پژوهشی ۳۸. تأمین امنیت غذایی کشور با تکیه بر تولید از منابع داخلی و تأکید بر خودکفایی در تولید محصولات اساسی کشاورزی ۳۹. مهار تورم و افزایش قدرت خرید گروه‌های کم‌درآمد و محروم و مستضعف و کاهش فاصله بین دهک‌های بالا و پایین درآمدی جامعه و اجرای سیاست‌های مناسب جبرانی ۴۰. توجه به ارزش اقتصادی، امنیتی، سیاسی و زیست‌محیطی آب در استحصال، عرضه، نگهداری و مصرف آن - مهار آب‌هایی که از کشور خارج	با تصویب اساسنامه آن در مجلس شورای اسلامی در سال اول برنامه پنجم و برنامه‌ریزی برای استفاده از مزیت نسبی نفت و گاز در زنجیره صنعتی و خدماتی و پایین‌دستی وابسته بدان با رعایت: ۱-۲۲. واریز سالانه حداقل ۲۰ درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز و فرآورده‌های نفتی به صندوق توسعه ملی ۲-۲۲. ارائه تسهیلات از منابع صندوق توسعه ملی به بخش‌های خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی با هدف تولید و توسعه سرمایه‌گذاری در داخل و خارج کشور با در نظر گرفتن شرایط رقابتی و بازدهی مناسب اقتصادی ۳-۲۲. قطع وابستگی هزینه‌های جاری دولت به درآمدهای نفت و گاز تا پایان برنامه ۴-۲۲. اصلاح ساختار نظام بانکی با اجرای کامل و روزآمد قانون بانکداری بدون ربا و نهادینه کردن نظام‌های قرض‌الحسنه، تأمین اعتبارات خرد و اعتبارات لازم برای سرمایه‌گذاری‌های	

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
			(ب) اتخاذ سیاست‌های پولی و مالی در جهت تقویت پول ملی (ج) برنامه‌ریزی برای بازپرداخت تدریجی بدهی‌های دولت و شرکت‌های وابسته به دولت به بانک‌های مرکزی (د) تلاش در جهت وصول سیستم بانکی (ه) تلاش در جهت جذب هرچه بیشتر نقدینگی جامعه و هدایت آن به سمت سرمایه‌گذاری و تولید (و) هدایت اعتبارات سیستم بانکی در جهت اجرای سیاست‌های برنامه دوم ۷-۱-۲. ادامه سیاست حذف استقراض در بودجه عمومی دولت و امحای تدریجی آن در بودجه کل کشور و امحای تدریجی تعهدات خارجی ۸-۱-۲. ایجاد و گسترش سنت قرض‌الحسنه و تقویت صندوق‌های قرض‌الحسنه ۹-۱-۲. کاهش هزینه‌های جاری و اداری پول (کارمزد و هزینه‌های سرباری اداری) ۱۰-۱-۲. حفظ و تنظیم رابطه مستقیم میان رشد ناخالص ملی و افزایش حجم اسکناس و نقدینگی جامعه به‌منظور	(ب) نهادن به سازندگی و کارآفرینی و حفظ حرمت دارایی‌های ناشی از راه‌های قانونی و مشروع ۱۱. برنامه‌ریزی جامع برای دستیابی به جهش در صادرات غیرنفتی و کاستن از تکیه بر درآمدهای حاصل از صادرات نفت خام ۱۳. فراهم ساختن امنیت غذایی و خودکفایی در کالاهای اساسی، به‌وسیله افزایش تولید داخلی به‌ویژه در زمینه کشاورزی ۱۴. اصلاح نظام پولی و سامان بخشیدن به بازارهای مالی کشور در جهت: حفظ ارزش پول ملی و تجهیز منابع مالی برای سرمایه‌گذاری مولد و اشتغال‌آفرین ۱۵. رعایت دقیق منافع ملی و اصول قانون اساسی و پرهیز از سلطه بیگانگان در جذب منابع خارجی ۳۰. آمایش سرزمین به‌عنوان چارچوب بلندمدت در برنامه‌ریزی‌ها مبتنی بر اصول ذیل: - ملاحظات امنیتی و دفاعی - کارآیی و بازدهی اقتصادی	می‌شود و اولویت استفاده از منابع آب‌های مشترک ۴۱. حمایت از تأمین مسکن گروه‌های کم‌درآمد و نیازمند ۴۲. حرکت در جهت تبدیل درآمد نفت و گاز به دارایی‌های مولد به‌منظور پایداری فرآیند توسعه و تخصیص و بهره‌برداری بهینه از منابع ۴۳. توسعه روستاها - ارتقا سطح درآمد و زندگی روستاییان و کشاورزان و رفع فقر، با تقویت زیرساخت‌های مناسب تولید و تنوع‌بخشی و گسترش فعالیت‌های مکمل به‌ویژه صنایع تبدیلی و کوچک و خدمات نوین، با تأکید بر اصلاح نظام قیمتگذاری محصولات ۴۴. هم‌افزایی و گسترش فعالیت‌های اقتصادی در زمینه‌هایی که دارای مزیت نسبی هستند از جمله صنعت، معدن، تجارت، مخابرات، حمل‌ونقل و گردشگری، به‌ویژه صنایع نفت، گاز و پتروشیمی و خدمات مهندسی پشتیبان آن، صنایع انرژی‌بر و زنجیره پایین‌دستی آنها، با اولویت	بزرگ ۲۴. ارتقای کمی و کیفی بازارهای مالی (سرمایه، پول و بیمه) با تأکید بر کارآیی، شفافیت و سلامت ۲۵. تحقق سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی و الزامات مربوط به هر یک از بندها با تأکید بر: حمایت از شکل‌گیری بازارهای رقابتی ۲۵-۲. ایجاد ساختارهای مناسب برای ایفای وظایف حاکمیتی (سیاست‌گذاری، هدایت و نظارت) ۲۵-۳. تنظیم سیاست‌های تشویقی در جهت تبدیل فعالیت‌های غیرمتشکل (نهاد خانوار) به فعالیت‌های واحدهای حقوقی ۲۵-۴. ایجاد بازار رقابتی برای ارائه خدمات بیمه درمانی ۲۶. توجه به ارزش اقتصادی، امنیتی، سیاسی و زیست‌محیطی آب با تسریع در استحصال، عرضه، نگهداری و مصرف آن و مهار آب‌هایی که از کشور خارج می‌شود با اولویت استفاده از منابع آب‌های مشترک ۲۷. سرمایه‌گذاری در استحصال و	

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
				کنترل تورم ۱۱-۲. اتخاذ تدابیر لازم جهت افزایش سهم سرمایه‌گذاری در کل اقتصاد کشور ۱۲-۲. تلاش در جهت تقویت بانک مرکزی از طریق تجدیدنظر در قوانین پولی و بانکی و تغییر ترکیب وظایف شورای پول و اعتبار به‌گونه‌ای که تأمین‌کننده اهداف نظام بانکداری اسلامی و برنامه‌های پنج‌ساله باشد، تقویت ارزش پول ملی و جلوگیری از رشد بی‌رویه نقدینگی ۲-۲. بازار سرمایه: ۱-۲-۲. به‌منظور افزایش کارایی بازار سرمایه این بازار از نظر ارکان مؤسسات فعال در آن و نهاد نظارت‌کننده بر آن به‌گونه‌ای سازماندهی خواهد شد که ضمن برخورداری از استقلال لازم، نقش واقعی خود را در تجهیز و تخصیص منابع بلندمدت ایفا نماید از جمله مواردی که در این زمینه مورد توجه خاص قرار خواهد گرفت موارد ذیل خواهد بود:	- وحدت و یکپارچگی سرزمین - گسترش عدالت اجتماعی و تعادل‌های منطقه‌ای - حفاظت محیط زیست و احیای منابع طبیعی - حفظ هویت اسلامی، ایرانی و حراست از میراث فرهنگی - تسهیل و تنظیم روابط درونی و بیرونی اقتصاد کشور - توجه به توسعه متکی بر منابع داخلی و رفع محرومیت خصوصاً در مناطق روستایی کشور	سرمایه‌گذاری در ایجاد زیربناها و زیرساخت‌های مورد نیاز و ساماندهی سواحل و جزایر ایرانی خلیج فارس در چارچوب سیاست‌های آمایش سرزمین ۵: تثبیت فضای اطمینان‌بخش برای فعالان اقتصادی و سرمایه‌گذاران با اتکا به مزیت‌های نسبی و رقابتی و خلق مزیت‌های جدید و حمایت از مالکیت و کلیه حقوق ناشی از آن ۶: ارتقای بازار سرمایه ایران و اصلاح ساختار بانکی و بیمه‌ای کشور با تأکید بر کارآیی، شفافیت، سلامت و بهره‌مندی از فناوری‌های نوین - ایجاد اعتماد و حمایت از سرمایه‌گذاران با حفظ مسئولیت‌پذیری آنان - تشویق رقابت و پیشگیری از وقوع بحران‌ها و مقابله با جرم‌های مالی ۷: توانمندسازی بخش‌های خصوصی و تعاونی به‌عنوان محرک اصلی رشد اقتصادی و کاهش تصدی دولت همراه با حضور کارآمد آن در قلمرو امور حاکمیتی در چارچوب سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی که	استخراج گاز و نفت و معادن مشترک با کشورهای همسایه با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی ۲۸. حفظ ذخایر راهبردی ارزی به مقداری که اطمینان از تأمین نیازهای اساسی کشور در مدت معین (براساس مصوبه شورای عالی امنیت ملی) حاصل گردد ۲۹. تأکید بر راهبرد توسعه صادرات به‌ویژه در بخش خدمات با فناوری بالا به نحوی که کسری تراز بازرگانی بدون نفت کاهش یافته و توازن در تجارت خدمات ایجاد گردد ۳۰. گسترش همه‌جانبه همکاری با کشورهای منطقه جنوب غربی آسیا در تجارت، سرمایه‌گذاری و فناوری ۳۱. ارتقای و هماهنگی میان اهداف توسعه‌ای: آموزش، بهداشت و اشتغال به‌طوری که در پایان برنامه پنجم، شاخص توسعه انسانی به سطح کشورهای با توسعه انسانی بالا برسد ۳۲. تبدیل نظام بودجه‌ریزی کشور به بودجه‌ریزی عملیاتی ۳۳. برقراری ارتباط کمی‌وکیفی میان

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
				الف) ابزارهای مالی نوین از قبیل گواهی سپرده، اوراق سرمایه‌گذاری و اوراق مشارکت در بازار سرمایه به‌منظور پاسخگویی به انواع نیازهای و پوشش ریسک‌های مختلف ایجاد خواهد شد ب) توسعه و تقویت بازار بورس اوراق بهادار از طریق اصلاح قوانین و بهبود و توسعه شبکه اطلاع‌رسانی و در اختیار قرار دادن اطلاعات بهنگام به مردم در مورد وضعیت شرکت‌های پذیرفته شده به اصل حراج و مکانیسم عرضه و تقاضا در این بازار ج) ایجاد فضای مناسب و امن برای سرمایه‌گذاری مالی عامه مردم فراهم خواهد شد ۲-۲-۳. به‌منظور تأمین سرمایه لازم جهت اجرای طرح‌ها و پروژه‌ها، زمینه‌های جلب سرمایه‌های خارجی در اشکال مختلف، قوانین مقررات و آیین‌نامه‌های لازم تصویب و اعمال گردد ۲-۲-۴. اصلاح و تکمیل قوانین و مقررات در جهت سرمایه‌گذاری و کار به‌طوری که ضمن حمایت از قشر کارگر	ابلاغ خواهد شد ۴۸. ارتقای ظرفیت و توانمندی‌های بخش تعاونی از طریق تسهیل فرآیند دستیابی به منابع، اطلاعات، فناوری، ارتباطات و توسعه پیوندهای فنی، اقتصادی و مالی آن ۴۹. توجه و عنایت جدی بر مشارکت عامه مردم در فعالیتهای اقتصادی کشور و رعایت جهات زیر در امر واگذاری مؤسسات اقتصادی دولت به مردم: - امر واگذاری در جهت تحقق اهداف برنامه باشد و خود هدف قرار نگیرد - در چارچوب قانون اساسی صورت پذیرد - موجب تهدید امنیت ملی و یا تزلزل حاکمیت ارزش‌های اسلامی و انقلاب نگردد - به خدشه‌دار شدن حاکمیت نظام یا تضییع حق مردم و یا ایجاد انحصار نیانجامد - به مدیریت سالم و اداره درست کار توجه شود ۵۰. اهتمام به نظم و انضباط مالی و	برنامه پنج‌ساله و بودجه‌های سالیانه با سند چشم‌انداز با رعایت شفافیت و قابلیت نظارت ب) گسترش عدالت اجتماعی با: ۳۴. تنظیم همه فعالیت‌های مربوط به رشد و توسعه اقتصادی بر پایه عدالت اجتماعی و کاهش فاصله میان درآمدهای طبقات و رفع محرومیت از قشرهای کم درآمد با تأکید بر موارد زیر: ۳۴-۱. جبران نابرابری‌های غیرموجه درآمدی از طریق سیاست‌های مالیاتی، اعطای یارانه‌های هدفمند و سازوکارهای بیمه‌ای ۳۴-۲. تکمیل بانک اطلاعات مربوط به اقشار دو دهک پایین درآمدی و بهنگام کردن مداوم آن ۳۴-۳. هدفمند کردن یارانه‌های آشکار و اجرای تدریجی هدفمند کردن یارانه‌های غیرآشکار ۳۴-۴. تأمین برخورداری آحاد جامعه از اطلاعات اقتصادی ۳۵. اقدامات لازم برای جبران عقب‌ماندگی‌های حاصل از دوران‌های تاریخی گذشته با تأکید بر:	

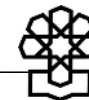

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
				<p>زمینه‌های جلب سرمایه‌گذاران فراهم گردد و از مدیران و کارگران لایق و زحمتکش تشویق و با مدیران و کارگران ناصالح و کم‌کار برخورد شود</p> <p>۲-۲-۵. ایجاد سازمان‌های فعال در بازار سرمایه توسط بخش‌های خصوصی و تعاونی مثل بانک‌های سرمایه‌گذاری، مؤسسات مالی غیربانکی و ایجاد شرکت‌های سرمایه‌گذاری</p> <p>۲-۲-۶. تدوین قانون سرمایه‌گذاری</p> <p>۲-۳. بازار کار:</p> <p>۲-۳-۱. تشویق سرمایه‌گذاران به استفاده هرچه بیشتر از کارکنان ایرانی و استفاده کمتر از کارکنان خارجی</p> <p>۲-۳-۲. ایجاد شرایط کارآفرینی و ایجاد شغل‌های جدید در طول برنامه دوم</p> <p>۲-۴. بازار کالا و خدمات:</p> <p>۲-۴-۱. ایجاد رقابت گسترده در بازار کالا و خدمات</p> <p>۲-۴-۲. کاهش تمرکز قدرت اقتصادی مؤسسات و دستگاه‌های و یا شرکت‌های دولتی و غیردولتی و مقابله با انحصارگرایی</p>		<p>بودجه‌ای و تعادل بین منابع و مصارف دولت</p> <p>۵۱. تلاش برای قطع اتکای هزینه‌های جاری به نفت و تأمین آن از محل درآمدهای مالیاتی و اختصاص عواید نفت برای توسعه سرمایه‌گذاری براساس کارآیی و بازدهی</p> <p>۵۲. تنظیم سیاست‌های پولی، مالی و ارزی با هدف دستیابی به ثبات اقتصادی و مهار نوسانات</p>	<p>۳۵-۱. ارتقای سطح درآمد و زندگی روستاییان و کشاورزان با تهیه طرح‌های توسعه روستایی، گسترش کشاورزی صنعتی، صنایع روستایی و خدمات نوین و اصلاح نظام قیمتگذاری محصولات کشاورزی</p> <p>۳۵-۲. گسترش فعالیت‌های اقتصادی در مناطق مرزی و سواحل جنوبی و جزایر با استفاده از ظرفیت‌های بازرگانی خارجی کشور</p> <p>۳۵-۳. کاهش فاصله دو دهک بالا و پایین درآمدی جامعه به طوری که ضریب جینی به حداکثر ۰/۳۵ در پایان برنامه برسد</p> <p>۳۵-۴. انجام اقدامات ضروری برای رساندن نرخ بیکاری در کشور به ۷ درصد</p> <p>۳۵-۵. تأمین بیمه فراگیر و کارآمد و گسترش کمی و کیفی نظام تأمین اجتماعی و خدمات بیمه درمانی</p> <p>۳۵-۶. توسعه نظام‌های پیشگیری از آسیب‌های فردی و اجتماعی</p> <p>۳۵-۷. حمایت از اقشار محروم و زنان سرپرست خانوار</p> <p>۳۵-۸. توسعه بخش تعاون با هدف</p>

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
				<p>۳. سیاست مالی ۳-۱. بودجه عمومی ۳-۱-۱. بررسی و تدوین نظام برنامه‌ریزی و بودجه‌بندی کشور به‌منظور دستیابی به اهداف برنامه ۳-۱-۲. افزایش نظارت مؤثر ارگان‌های ذیربط به‌ویژه مجلس شورای اسلامی ۳-۱-۳. افزایش بهره‌وری در استفاده از منابع عمومی در سطح آحاد از طریق: الف) ایجاد نظم و انضباط اکید مالی و نهایت صرفه‌جویی در مصرف منابع و اعتبارات عمرانی و جاری و منابع شرکت‌های دولتی و وابسته به دولت ب) توجه به افزایش بهره‌وری و استفاده بهینه از منابع به‌عنوان قاعده عملکرد مدیریت و یکی از ضوابط ارزشیابی آن ج) توجه به تسریع در اتمام پروژه‌های و تحویل سریع‌تر آنها جهت بهره‌برداری از طریق تمرکز امکانات به جای در دست داشتن پروژه‌های متعدد و پراکنده همراه با کندی کار د) توزیع بودجه عمرانی با توجه به استعدادهای طبیعی استان‌ها و ضریب محوری به‌طور عادلانه</p>			توانمندسازی اقشار متوسط و کم‌درآمد جامعه به نحوی که تا پایان برنامه پنجم سهم تعاون به ۲۵ درصد برسد

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم	
				<p>۲-۳. سیاست‌های درآمدی</p> <p>سیاست‌های درآمدی دولت به‌گونه‌ای طراحی شده است که همراه شده است که همراه با کاهش ابعاد دولت، تأمین هزینه‌های جاری صرفاً از طریق افزایش سهم درآمدهای مالیاتی در بلندمدت به شرح ذیل امکانپذیر باشد:</p> <p>الف) افزایش سهم مالیاتی مستقیم در درآمدهای مالیاتی کشور به استثنای حقوق‌بگیران</p> <p>ب) حذف تدریجی معافیت‌های مالیاتی اعطا شده به بخش‌های، رشته فعالیت‌ها و مؤسسات مختلف همراه با اصلاح اصلاح قیمت‌ها و تخصیص بودجه و بازنگری نظام مالیاتی براساس تعریف پایه درآمد به استثنای بخش کشاورزی، صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی</p> <p>ج) تصحیح و تکمیل قوانین مالیاتی غیرمستقیم به‌صورت مطلوب و منطقی صرفاً براساس ارزش کالا</p> <p>د) بررسی جهت برقراری روش‌های جدید در نظام مالیاتی کشور با درآمدها به‌منظور افزایش وصولی درآمدها</p>				

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم	
				<p>مالیاتی</p> <p>ه) بازنگری در تشکیلات و روش‌های اخذ مالیات با هدف مدرن کردن و افزایش کارآیی نظام مالیاتی و به حداقل رساندن زمان جمع‌آوری به‌ویژه در مورد مالیات مستقیم</p> <p>و) افزایش امکانات کسب درآمد توسط دستگاه‌های استانی و گسترش اختیارات ارگان‌های استانی</p> <p>ز) هدایت درآمدهای حاصل از نفت در جهت هزینه‌های عمرانی</p> <p>ح) اعطای بخشودگی یا تخفیف مالیاتی برای سرمایه‌گذاری‌های زیربنایی و سرمایه‌گذاری‌هایی که به:</p> <ul style="list-style-type: none"> - تولید کالاهای استراتژیک - ارزآوری - استقرار در نقاط محروم - ایجاد اشتغال <p>کمک نماید</p> <p>ط) کاهش نرخ مالیات مستقیم و افزایش جریمه خودداری از پرداخت مالیات مستقیم به گونه‌ای که سهم کل مبلغ دریافتی مالیات مستقیم در درآمدهای مالیاتی افزایش یابد</p>				

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم	
				<p>۳-۲. سیاست‌های هزینه‌ای - ایجاد تعادل منطقی بین درآمد و هزینه‌ها و متمرکز نمودن ردیف‌های طبقه‌بندی‌های بودجه‌ای ۳-۱. هزینه‌های جاری الف) تنظیم بودجه شرکت‌های دولتی در قالب اهداف برنامه دوم ب) کاهش بودجه جاری بخش‌های مربوط به فصول امور اقتصادی از طریق کاهش فعالیت‌های اعمال تصدی دولت ج) ایجاد ارتباط منطقی بین اعتبارات دستگاه‌های اجرایی درآمد با توجه به میزان درآمدهای وصولی در جهت افزایش کارایی و جلوگیری از توسعه بی‌رویه تشکیلات آنها د) انتقال قسمتی از فعالیت‌های خدماتی بخش دولتی در زمینه‌های خدمات اجتماعی به بخش غیردولتی و آزادسازی منابع دولت جهت ایجاد امکان بهبود کیفیت خدمات دولتی با رعایت اصل چهل و چهارم قانون اساسی هـ) مشخص نمودن سوپسیدها و</p>				

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم	
				<p>کمک‌های دولت و انتقالات درآمدی دولت در قالب طبقه‌بندی‌های مستقل بودجه</p> <p>(و) اصلاح ساختار دولت در جهت کاهش هر چه بیشتر هزینه‌ها</p> <p>(ز) گسترش فرهنگ صرفه‌جویی، ساده‌زیستی و قناعت در کلیه ارگان‌ها و نهادها</p> <p>(ح) مبارزه با تجمل‌گرایی و تشریفات زائد در کلیه زمینه‌های اداری و هزینه‌های دولت</p> <p>(ط) واگذاری امور به مردم و کاهش تشکیلات دولت در طول برنامه باید به‌گونه‌ای باشد که نسبت بودجه دولت به تولید ناخالص داخلی کاهش یابد</p> <p>۲-۳-۳. هزینه‌های عمرانی</p> <p>الف) اولویت دادن به اتمام طرح‌های نیمه‌تمام و تسریع در بهره‌برداری رساندن آنها و نگهداری طرح‌های خاتمه یافته</p> <p>ب) ارزیابی و انتخاب طرح‌های جدید بر مبنای توجیه اقتصادی - به استثنای طرح‌های که ادله خاص دارند</p> <p>ج) اولویت دادن به اتمام طرح‌های</p>				

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم	
				<p>نیمه‌تمامی که توجیه اقتصادی - فنی دارند و تسریع در بهره‌برداری رساندن آنها</p> <p>(د) اصلاح سازماندهی اجرایی طرح‌هایی که به لحاظ فقدان سازماندهی مناسب اجرا، توان پیشرفت واقعی مطابق برنامه پیش‌بینی شده را ندارند</p> <p>(ه) توجه به خدمات و تولیدات ناشی از افزایش بهره‌برداری به هنگام پذیرش طرح‌های جدید</p> <p>(و) تدوین و اجرای نظام انتخاب و ارزشیابی مدیران اجرایی در طرح‌های عمرانی</p> <p>(ز) سازماندهی کامل دستگاه‌های بهره‌برداری به هنگام پذیرش طرح‌های عمرانی</p> <p>(ح) تجدیدنظر در قوانین، مقررات و دستورالعمل‌های مرتبط با سرمایه‌گذاری، مطالعه و اجرای طرح‌های عمرانی به نحوی که ضمن تسهیل تشکیل شرکت‌های بزرگ مهندسی مشاور و پیمانکاری حقوق و تعهدات طرفین پیمان‌ها و قراردادهای به‌طور منطقی حفظ گردد، از جمله:</p>				

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
				<p>- تهیه و انتشار فهرس بهای پایه به‌عنوان مبنای اطلاعاتی و عقد قرارداد داده‌های مشاوره‌ای و پیمانکاری با قیمت‌های مشخص جهت انجام کل کار در مدت تعیین شده بدون درج تعدیل در قراردادها</p> <p>- احیای نظام مناقصه و حذف روش واگذاری طرح‌های از طریق ترک تشریفات مناقصه</p> <p>- تدوین مقررات و ضوابط تشخیص صلاحیت واحدهای خدمات مدیریت اجرا، مشاوره و ساخت برای انجام کارهای بزرگ</p> <p>- الزام دستگاه‌های و شرکت‌های دولتی و شهرداری‌ها به رعایت و تبعیت از مقررات طرح‌های عمرانی به‌طور یکسان (ط) به‌وجود آوردن توسعه و مشارکت مؤسسات طراح، مشاور پیمانکار و سازنده صنعتی و تعمیم نظام و اجرایی به طرح‌های صنعتی</p> <p>ی) تدوین و اصلاح ضوابط و مقررات و نحوه ارجاع کار با تأکید بر امکان رقابت مشاوران و پیمانکاران داخلی با شرکت‌های خارجی و در شرایط</p>			

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم	
				<p>مساوی اولویت دادن به پیمانکاران و کارکنان و کارشناسان و کارگران داخلی</p> <p>ک) استفاده از مناقصه در کلیه قراردادهای پیمانکاری‌ها و خریدهای خارجی</p> <p>ل) نظارت کامل و همه‌جانبه و مستمر بر بودجه‌های سنواتی عمرانی و بودجه شرکت‌های دولتی و وابسته به دولت‌ها و شهرداری‌ها</p> <p>۶. اشتغال و نیروی انسانی</p> <p>۱-۶. تقویت شبکه جمع‌آوری و پردازش اطلاعات بازار کار و انجام پژوهش‌های مربوط به حرکات بازار، طبقه‌بندی و استاندارد مهارت و ایجاد ارتباط بین آموزش و نیازهای کمی و کیفی بازار کار</p> <p>۲-۶. حمایت از ایجاد فرصت‌های شغلی از طریق توجیه و آموزش در زمینه‌های مناسب شغلی</p> <p>۳-۶. توسعه و حمایت از صنایع کوچک، صنایع و مشاغل خانگی، خدمات فنی و توسعه و احیای صنایع دستی با اولویت مناطق روستایی</p> <p>۴-۶. تأمین مشاغل مولد برای نیروی کار مازاد عشایر در مناطق روستایی و ایجاد</p>				

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

برنامه پنجم	برنامه چهارم	برنامه سوم	برنامه دوم	برنامه اول	موضوع زیربخش‌ها	زیربخش‌ها	عناوین سیاست‌های کلی
			<p>زمینه‌های مناسب جهت استقرار فعالیت‌های غیرکشاورزی در محیط روستایی به‌منظور افزایش درآمد سرانه روستاییان و ایجاد فرصت‌های شغلی برای آنها</p> <p>۶-۵. کاهش نیروهای کار خارجی و همچنین فراهم آوردن زمینه‌های اعزام نیروی کار به خارج از کشور</p> <p>۶-۶. مطالعه و اعمال حمایت‌های قانونی لازم به‌منظور شناسایی و تقویت زمینه‌های شغلی که توجیه فنی - اقتصادی و یا فرهنگی داشته باشد</p> <p>۶-۷. تنظیم قوانین، مقررات آیین‌نامه‌هایی که امکان جابجایی نیروی انسانی دستگاه‌های و مؤسسات دولتی و شرکت‌های دولتی و غیردولتی را تسهیل و امکان</p> <p>۴. سیاست‌های عمومی</p> <p>۴-۴. ادامه تسریع واگذاری شرکت‌های دولتی و تحت پوشش دولت به بخش‌های خصوصی و تعاونی با رعایت اصل چهل و چهارم قانون اساسی</p> <p>۴-۷. واگذاری بعضی از خدمات عمومی قابل واگذاری به شهرداری‌ها</p>				

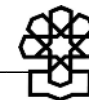

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
				۸-۴. اعمال روش حسابداری قیمت تمام شده در جهت حفظ بیت‌المال ۱۰-۴. ادامه سیاست پرداخت سوبسید برای کالاهای اساسی و دارو و حتی‌الامکان علنی کردن بخشی از سوبسیدهای پنهان و همزمان با آن تقویت نظام تأمین اجتماعی و بیمه و امداد و برقراری و تأمین کمک‌های مستقیم در موارد لازم			
بازرگانی	امور بازرگانی	بازرگانی خارجی بازرگانی داخلی (انحصار، شرکت‌های بازرگانی، احتکار و...) بخش‌های ستادی و عمومی دولت و نقش آنها در بازرگانی با توجه به بحث‌های تعاونی و خصوصی	۸. تجارت خارجی در انحصار دولت بوده و دولت می‌تواند در چارچوب برنامه اول با توجه به موارد ذیل، واردات و صادرات کالا و خدمات را به اشخاص حقیقی و حقوقی بخش‌های تعاونی و خصوصی واگذار کند ۱۱. حذف تشکلهای انحصاری در تولید و توزیع کالا با تأکید بر جلوگیری از انحصار توزیع سهمیه کالاهای تولیدی بخش دولتی توسط اتحادیه‌های صنفی و ممانعت از دسترسی به سودهای کلان ناشی از وجود قیمت‌های دوگانه در اقتصاد کشور	۱. تجارت خارجی سیاست‌های مربوط به تجارت با هدف ایجاد شرایط تجلی مزیت‌های نسبی کشور در سطح بین‌المللی و ایجاد رقابت در صحنه تولیدات با دنیای خارج به‌منظور ایجاد شرایط توسعه کمی و کیفی تکنولوژی داخلی ایجاد ابعاد ابداعات و تلاش مداوم در جهت افزایش بهره‌وری با در نظر گرفتن مصالح کامل نظام تنظیم خواهد شد به استثنای کالاهای اساسی و استراتژیک، نیازهای دفاعی و صنایع منتخب که از آنها حمایت خواهند شد خط‌مشی‌های اصلاح نظام تجارت خارجی (کالا و خدمات)	۱۲. استفاده مطلوب از موقعیت و مزیت جغرافیایی کشور به‌ویژه در امر بازرگانی		

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
				<p>۱-۱. نظام ارزی کشور به صورت نظام شناور مدیریت شده خواهند بود در آن به موارد زیر توجه خواهد شد:</p> <p>الف) یکسان بودن نرخ ارز</p> <p>ب) قابلیت تبدیل پول رایج کشور به اسعار خارجی براساس نرخ شناور</p> <p>۱-۲. روش‌های دست‌وپاگیر گمرکی و مراحل اداری غیرضروری حذف و مراحل ترخیص کالا جهت صادرات و واردات حتی‌الامکان ساده خواهند شد. بر این اساس تنها محدودیت‌های گمرکی که جنبه کنترل کیفی و قرنطینه‌ای (نظیر کنترل کیفی داروهای درمانی و بهداشتی یا بذر و نهال کشاورزی یا قرنطینه دام در هنگام ورود کالا به کشور) دارد، باقی خواهد ماند و کنترل‌های مربوط به نوع کالا محدود به کالاهای ممنوعه از جنبه‌های شرعی و قانونی خواهند گردید</p> <p>۱-۳. به‌کارگیری روش‌های مرسوم تجارت جهت تنظیم روابط بازرگانی خارجی به منظور گرفتن امتیازات خاص و مقابله با محدودیت‌های که سایر کشورهای اعمال می‌نمایند</p>			

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم	
				<p>۴-۱. تسهیل در شرایط ورود و خروج به حرفه تجارت برای افراد علاقمند و جلوگیری از انحصار</p> <p>۵-۱. تعرفه‌های گمرکی با توجه به درجه معقول حمایت از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان داخلی و بروز مزیت‌های نسبی برای گروه‌های کالا تدوین شود. به نحوی که درک آنها برای صادرکننده، واردکننده و مأمور گمرک ساده باشند. این حمایت‌های روندی منطقی و متناسب با شرایط جهانی خواهند داشت تا براساس روند تغییرات تعرفه در سطح بین‌المللی امکان ایجاد شرایط رقابت بین‌المللی و به‌کارگیری استانداردهای جهانی در تولیدات کشور فراهم آید. در مورد تعرفه‌ها و روش‌های گمرکی موارد زیر مورد نظر خواهد بود:</p> <p>الف) دریافتی دولت ناشی از ورود و صدور کالا از قبیل: عوارض گمرکی، سود بازرگانی، حق‌الثبت سفارش و غیره، به‌صورت یکجا و متمرکز صورت خواهد گرفت</p> <p>ب) اعمال مقررات ضد دامپینگ از طریق</p>				

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
				<p>برخورد تعرفه‌ای یا غیرتعرفه‌ای با اقدامات نامطلوب تجاری کشور طرف مبادلات تجاری</p> <p>ج) حرکت در جهت حذف معافیت‌های خاص تعرفه‌ای و جایگزین نمودن اعتبارات لازم برای آن دسته از دستگاه‌های اجرایی که امکان تأمین هزینه‌های فوق‌الذکر را از محل عرضه کالاها و خدمات خود ندارند</p> <p>د) ایجاد زمینه‌های لازم برای گسترش روزافزون تبادل الکترونیکی اطلاعات براساس پیشرفت‌های حاصل شده در جهان</p> <p>۱-۶. عضویت در سازمان‌ها و اتحادیه‌ها بین‌المللی و منطقه‌ای به‌منظور کسب منافع بیشتر در امور تجاری با دنیای خارجی</p> <p>۱-۷. تلاش در جهت ایجاد توازن و هماهنگی بین روابط سیاسی کشور ما با دیگر کشورها و استفاده مطلوب از هرم روابط اقتصادی در رابط سیاسی با کشورها</p>			

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
	امور اداری	ساختارهای اداری و اصلاح نظام اداری مدیریت و نظارت و بازرسی		<p>۷. سیاست‌های پرسنلی بخش دولتی</p> <p>۷-۱. استفاده بیشتر از نیروهای کار متعهد و توانمند غیرثابت در سیستم اداری</p> <p>۷-۲. ارجاع آن دسته از فعالیت‌های بخش دولتی که موجب کاهش هزینه‌ها می‌شود به بخش‌های تعاونی و خصوصی با رعایت اصل چهل و چهارم قانون اساسی</p> <p>۷-۳. برقراری نظام ارزشیابی دقیق و سنجش کارآیی در سیستم اداری و کاهش نیروی کار غیر ضرور</p> <p>۷-۴. اعمال سیستم تشویق و تنبیه به منظور افزایش کارآیی</p> <p>۷-۵. حفظ سطح حقوق و دستمزد پرسنل اداری در سطوح مختلف اداری متناسب با شرایط اقتصادی کشور و کیفیت ارائه خدمات</p> <p>۷-۶. تلاش در جهت جایگزین کردن سیستم کارمندی به جای وقت‌مزدی</p> <p>۷-۷. بهره‌گیری کامل از ظرفیت‌ها و امکانات موجود نیروی انسانی و توزیع آنان در سطوح جغرافیایی</p> <p>۷-۸. حذف فعالیت‌های موازی و ایجاد</p>	<p>۲۸. اصلاح نظام اداری در جهت افزایش تحرک و کارآیی، بهبود خدمت‌رسانی به مردم، تأمین کرامت و معیشت کارکنان، به‌کارگیری مدیران لایق و امین و تأمین شغلی آنان، حذف یا ادغام مدیریت‌های موازی، تأکید بر تمرکززدایی در حوزه‌های اداری و اجرایی، پیشگیری از فساد اداری و مبارزه با آن و تنظیم قوانین مورد نیاز</p> <p>۲۹. تقویت و کارآمد کردن نظام بازرسی و نظارت و اصلاح قوانین و مقررات در جهت رفع تداخل میان وظایف نهادهای نظارتی و بازرسی</p>	<p>۱۷. اصلاح نظام اداری و قضایی در جهت: افزایش تحرک و کارآیی، بهبود خدمت‌رسانی به مردم، تأمین کرامت و معیشت کارکنان، به‌کارگیری مدیران و قضات لایق و امین و تأمین شغلی آنان، حذف یا ادغام مدیریت‌های موازی، تأکید بر تمرکززدایی درحوزه‌های اداری و اجرایی، پیشگیری از فساد اداری و مبارزه با آن و تنظیم قوانین مورد نیاز</p>	

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم	
				<p>نظام انگیزش مناسب</p> <p>۷-۹. اشاعه و ترویج فرهنگ کار در جامعه به منظور افزایش سطح اشتغال و بهره‌وری نیروی کار</p> <p>۷-۱۰. اتخاذ روش‌های مناسب ارتقای کیفی نیروی کار متناسب با نیازهای جامعه</p> <p>۷-۱۱. افزایش سطح آگاهی‌های کارکنان و مدیران در زمینه تخصصی قوانین و مقررات و بهبود روش‌های در مدیریت نیروی انسانی</p> <p>۷-۱۲. ایجاد محدودیت در اشتغال نیروی کار خارجی از طریق جایگزینی نیروی کار مشابه دارای نرخ بیکاری بالایی هستند</p> <p>۷-۱۳. اتخاذ سیاست‌های مناسب برای ایجاد واحدهای تولیدی و اشتغالزا در مناطق که دارای نرخ بیکاری بالایی هستند</p> <p>۷-۱۴. ایجاد، توسعه و تقویت مراکز آموزشی فنی و حرفه‌ای و بهره‌برداری کامل از امکانات برای افراد فاقد مهارت و جویندگان کار غیرماهر</p> <p>۷-۱۵. ایجاد امکان کارآموزی‌های و</p>				

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم	
				<p>آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به‌وسیله واحدهای تولیدی، سازمان‌های دولتی، سازمان‌ها و تشکلهای خصوصی و تعاونی با استفاده از منابع آن واحدها</p> <p>۱۶-۷. ایجاد زمینه‌های آموزش و اشتغال معلولین و جانبازان با توجه به قابلیت‌های و توانایی‌های آنان</p> <p>۱۷-۷. ایجاد فرصت‌های اشتغال بیشتر در بخش‌های مولد و به‌ویژه در مناطق محروم</p> <p>۱۸-۷. ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌های ذیربط در برنامه‌ریزی نیروی انسانی</p> <p>۴. سیاست‌های عمومی</p> <p>۱-۴. کاستن از حجم بخش دولتی از طریق حذف برخی تشکلات، ادغام وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و واگذاری برخی از فعالیت‌ها به بخش‌های خصوصی و تعاونی از طریق وضع قوانین مورد نیاز</p> <p>۲-۴. تجدیدنظر در نظام مدیریت شرکت‌های دولتی و تغییر روش موجود سیاستگذاری و نظارت بر شرکت‌های از طریق مجامع عمومی و شوراهاى عالی و به‌وجود آوردن امکان کنترل دقیق‌تر</p>				

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
				<p>بر عملکرد شرکت‌های دولتی</p> <p>۳-۴: ایجاد زمینه‌های لازم جهت انجام حسابرسی سالانه شرکت‌های دولتی و تدوین گزارشات</p> <p>۴-۴: برقراری نظام ارزشیابی، رتبه‌بندی و تشخیص صلاحیت مدیران شرکت‌های دولتی</p> <p>۴-۵: قانونمند نمودن کلیه پرداختی‌ها پرسنلی شرکت‌های دولتی و تعیین ضوابط استفاده مدیران و کارکنان شرکت‌های از تسهیلات و امکانات شرکت و متناسب کردن پرداختی‌های مدیران با کارایی و عملکرد</p> <p>۴-۹: تدوین و اجرای نظام انتخاب و ارزشیابی مدیران</p>			
امور زیربنایی و تولیدی	امور زیربنایی	انرژی (تجدیدپذیر و تجدیدناپذیر) صرفه‌جویی (بخش دولتی، بخش غیردولتی)، نفت و گاز منابع طبیعی،	۲-۳. سیاست‌های درآمدی: سیاست‌های درآمدی دولت به‌گونه‌ای طراحی شده است که همراه شده است که همراه با کاهش ابعاد دولت، تأمین هزینه‌های جاری صرفاً از طریق افزایش سهم درآمدهای مالیاتی در بلندمدت به شرح ذیل امکان‌پذیر باشد:	۳۰. آمایش سرزمین به‌عنوان چارچوب بلندمدت در برنامه‌ریزی‌ها مبتنی بر اصول ذیل:	۱۹. آمایش سرزمینی مبتنی بر اصول ذیل:	۲۲. تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه عمومی به «منابع و سرمایه‌های زاینده اقتصادی» و ایجاد صندوق توسعه ملی با تصویب اساسنامه آن در مجلس شورای اسلامی در سال اول برنامه پنجم و برنامه‌ریزی برای استفاده از مزیت نسبی نفت و گاز در زنجیره صنعتی و خدماتی و پایین‌دستی وابسته بدان با	<p>- ملاحظات امنیتی و دفاعی</p> <p>- کارایی و بازدهی اقتصادی</p> <p>- وحدت و یکپارچگی سرزمین</p> <p>- گسترش عدالت اجتماعی و تعادل‌های منطقه‌ای</p> <p>- حفاظت محیط‌زیست و احیای منابع طبیعی</p>

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
		جنگل‌ها، آب، خاک (حفظ و بهره‌برداری)، معادن حمل‌ونقل و ارتباطات (ترانزیت کالا، مسافر...)		سرمايه‌گذاري‌هايي كه به: - توليد كالاهاي استراتژيك - ارز آوري - استقرار در نقاط محروم - ايجاد اشتغال كمك نمايد	طبيعي - حفظ هويت اسلامي، ايراني و حراست از ميراث فرهنگي - تسهيل و تنظيم روابط دروني و بيروني اقتصاد كشور - رفع محروميت‌ها خصوصاً در مناطق روستايي كشور	- حفظ هويت اسلامي ايراني و حراست از ميراث فرهنگي - تسهيل و تنظيم روابط دروني و بيرون اقتصاد كشور - رفع محروميت‌ها خصوصاً در مناطق روستايي كشور	رعایت: ۱-۲۲. واریز سالانه حداقل ۲۰ درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز و فرآورده‌های نفتی به صندوق توسعه ملی ۲-۲۲. ارائه تسهیلات از منابع صندوق توسعه ملی به بخش‌های خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی با هدف تولید و توسعه سرمایه‌گذاری در داخل و خارج کشور با در نظر گرفتن شرایط رقابتی و بازدهی مناسب اقتصادی ۳-۲۲. قطع وابستگی هزینه‌های جاری دولت به درآمدهای نفت و گاز تا پایان برنامه ۴-۲۷. سرمایه‌گذاری در استحصال و استخراج گاز و نفت و معادن مشترک با کشورهای همسایه با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی
		مشترک با امور سیاسی و فرهنگی آمایش سرزمین (با توجه به مسائل اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، امنیتی) اولویت‌ها در توسعه زیربناها	۳-۳-۲. هزینه‌های عمرانی الف) اولویت دادن به اتمام طرح‌های نیمه‌تمام و تسریع در به بهره‌برداری رساندن آنها و نگهداری طرح‌های خاتمه یافته ب) ارزیابی و انتخاب طرح‌های جدید بر مبنای توجیه اقتصادی - به استثنای طرح‌هایی که ادله خاص دارند ج) اولویت دادن به اتمام طرح‌های نیمه‌تمامی که توجیه اقتصادی - فنی دارند و تسریع در به بهره‌برداری رساندن آنها د) اصلاح سازماندهی اجرایی طرح‌هایی که به لحاظ فقدان سازماندهی مناسب اجرا، توان پیشرفت واقعی مطابق برنامه پیش‌بینی شده را ندارند ه) توجه به خدمات و تولیدات ناشی از افزایش بهره‌برداری به هنگام پذیرش	داخلی و رفع محرومیت خصوصاً در مناطق روستايي كشور	۱-۵۱. تلاش برای قطع اتکای هزینه‌های جاری به نفت و تأمین آن از محل درآمدهای مالیاتی و اختصاص عواید نفت برای توسعه سرمایه‌گذاری بر اساس کارآیی و بازدهی		

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
				<p>طرح‌های جدید (و) تدوین و اجرای نظام انتخاب و ارزشیابی مدیران اجرایی در طرح‌های عمرانی (ز) سازماندهی کامل دستگاه‌های بهره‌برداری به هنگام پذیرش طرح‌های عمرانی (ح) تجدیدنظر در قوانین، مقررات و دستورالعمل‌های مرتبط با سرمایه‌گذاری، مطالعه و اجرای طرح‌های عمرانی به نحوی که ضمن تسهیل تشکیل شرکت‌های بزرگ مهندسی مشاور و پیمانکاری حقوق و تعهدات طرفین پیمان‌ها و قراردادهای به‌طور منطقی حفظ گردد، از جمله: - تهیه و انتشار فهرس بهای پایه به‌عنوان مبنای اطلاعاتی و عقد قراردادهای مشاوره‌ای و پیمانکاری با قیمت‌های مشخص جهت انجام کل کار در مدت تعیین شده بدون درج تعدیل در قراردادهای - احیای نظام مناقصه و حذف روش واگذاری طرح‌های از طریق ترک تشریفات مناقصه</p>			

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم	
				<p>- تدوین مقررات و ضوابط تشخیص صلاحیت واحدهای خدمات مدیریت اجرا، مشاوره و ساخت برای انجام کارهای بزرگ</p> <p>- الزام دستگاه‌ها و شرکت‌های دولتی و شهرداری‌ها به رعایت و تبعیت از مقررات طرح‌های عمرانی به‌طور یکسان (ط) به‌وجود آوردن توسعه و مشارکت مؤسسات طراح، مشاور پیمانکار و سازنده صنعتی و تعمیم نظام و اجرایی به طرح‌های صنعتی</p> <p>(ی) تدوین و اصلاح ضوابط و مقررات و نحوه ارجاع کار با تأکید بر امکان رقابت مشاوران و پیمانکاران داخلی با شرکت‌های خارجی و در شرایط مساوی اولویت دادن به پیمانکاران و کارکنان و کارشناسان و کارگران داخلی</p> <p>(ک) استفاده از مناقصه در کلیه قراردادهای پیمانکاری‌ها و خریدهای خارجی</p> <p>(ل) نظارت کامل و همه‌جانبه و مستمر بر بودجه‌های سنواتی عمرانی و بودجه شرکت‌های دولتی و وابسته به دولت‌ها و شهرداری‌ها</p>				

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
	امور تولیدی	تعیین و اولویت بخش‌های مختلف اقتصادی، کشاورزی، صنعت، مسکن، خدمات و جایگاه هر یک در توسعه اقتصادی و اجتماعی - ملاک تعیین اولویت‌ها توسعه صنعت و کشاورزی در مناطق مختلف کشور (تقدم با توجه اقتصادی یا اجتماعی است)	۶. بهبود وضعیت کنونی مؤسسات تولیدی وابسته به شرایط سوددهی و انتقال بخشی از مؤسسات تولیدی به بخش غیردولتی با ایجاد مکانیسمی انتفاعی، ۷. بخش‌های اقتصادی که برای بهبود وضع تولید و گسترش ظرفیت‌های خود به منابع مالی و تسهیلات بانکی و اعتباری نیازمندند ۱۰. تشکیل شرکت‌های تعاونی تولیدی همچنان مورد حمایت دولت قرار خواهد داشت و شرکت‌های تعاونی بسته به ماهیت فعالیت تولیدی خود مدت زمان معینی از حمایت دولت برخوردار خواهند بود و تا پایان فرصت مزبور می‌باید قادر به رقابت با بخش‌های خصوصی و حفظ خود در بازار باشند				

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی در برنامه‌های توسعه

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	برنامه اول	برنامه دوم	برنامه سوم	برنامه چهارم	برنامه پنجم
امور حقوقی و قضایی	امور حقوقی	حقوق عامه حقوق بین‌الملل حقوق زنان حقوق کودکان و جوانان امور و احکام حکومتی و حسبی اصل برائت					
	امور قضایی	امنیت قضایی پیشگیری از وقوع جرم اصلاح مجرمان - نظام اقدامات تأمینی و تربیتی و زندان‌ها استقلال قضات آیین دادرسی اسلامی				۲۲. تقویت و کارآمد کردن نظام بازرسی و نظارت - اصلاح قوانین و مقررات در جهت رفع تداخل میان وظایف نهادهای نظارتی و بازرسی	

جدول ۲. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی سایر بخش‌ها

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	سیاست‌های کلی نظام (مصوب و ابلاغی)
امور علمی و فرهنگی و اجتماعی	امور علمی	آموزش مراکز آموزشی هزینه‌های آموزشی محصول آموزش پژوهش	۱. سیاست‌های کلی نظام برای رشد و توسعه علمی و تحقیقاتی کشور در بخش آموزش عالی و مراکز تحقیقاتی
	امور فرهنگی	فرهنگ و جامعه اخلاق و جامعه زبان و ادب فارسی ادبیان اطلاع‌رسانی تبلیغات	۱. سیاست‌های کلی نظام برای ترویج و تحکیم فرهنگ ایثار و جهاد و ساماندهی امور ایثارگران
	امور اجتماعی	امور اجتماعی مشارکت اجتماعی توسعه خانواده و جمعیت روحانیت و جامعه جوانان (تعلیم و تربیت، تأمین شغل، مسکن، ازدواج...)	۱. سیاست‌های کلی نظام در بخش مشارکت اجتماعی ۲. سیاست‌های کلی نظام برای پیشگیری و کاهش خطرات ناشی از سوانح طبیعی و حوادث غیرمترقبه ۳. سیاست‌های کلی نظام درخصوص مبارزه با مواد مخدر ۴. سیاست‌های کلی نظام در بخش اقوام و مذاهب
امور سیاسی (داخلی و بین‌المللی) دفاعی و امنیتی	امور دفاعی و امنیتی	امنیت ساختار دفاعی	۱. سیاست‌های کلی پدافند غیرعامل کشور ۲. سیاست‌های کلی ابلاغی توسط مقام معظم رهبری در بخش امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات ۳. سیاست‌های کلی نظام در بخش امنیت ملی در پنج حوزه داخلی، خارجی، دفاعی، فرهنگی و اقتصادی
	امور سیاسی خارجی	اولویت و تقدم‌های همکاری براساس حضور در سازمان‌های بین‌المللی (دولتی، غیردولتی، منطقه‌ای و جهانی) صدور انقلاب اسلامی	

ادامه جدول ۲. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی سایر بخش‌ها

عناوین سیاست‌های کلی	زیربخش‌ها	موضوع زیربخش‌ها	سیاست‌های کلی نظام (مصوب و ابلاغی)
امور اقتصادی، بازرگانی و اداری	امور سیاسی داخلی	احزاب و تشکله‌ها آزادی‌های سیاسی توسعه سیاسی شوراهای اصل یکصدم قانون اساسی هویت ملی ایرانی وحدت ملی و همبستگی ملی	۱. سیاست‌های کلی نظام در خصوص وحدت و همبستگی ملی
	امور اقتصادی	عدالت اجتماعی اقتصاد و پایداری اقتصاد و زندگی اقتصاد، امور مالی و پولی اقتصاد و ساختارها صادرات اقتصاد و روابط کار اقتصاد و محیط زیست	۱. سیاست‌های کلی نظام در بخش امنیت اقتصادی ۲. سیاست‌های کلی نظام در خصوص تشویق سرمایه‌گذاری ۳. سیاست‌های کلی نظام در بخش مالی ۴. ابلاغ سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف از سوی رهبر معظم انقلاب ۵. سیاست‌های کلی نظام در خصوص اصل چهل و چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ۶. سیاست‌های کلی بند «ج» اصل چهل و چهارم قانون اساسی ۷. سیاست‌های کلی ابلاغی توسط مقام معظم رهبری در اشتغال
	امور بازرگانی	بازرگانی خارجی بازرگانی داخلی (انحصار، شرکت‌های بازرگانی، احتکار و...) بخش‌های ستادی و عمومی دولت و نقش آنها در بازرگانی با توجه به بحث‌های تعاونی و خصوصی	
	امور اداری	ساختارهای اداری و اصلاح نظام اداری مدیریت نظارت و بازرسی	۱. سیاست‌های کلی نظام اداری ۲. سیاست‌های کلی مدیریت و نظام اداری

ادامه جدول ۲. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی سایر بخش‌ها

سیاست‌های کلی نظام (مصوب و ابلاغی)	موضوع زیربخش‌ها	زیربخش‌ها	عناوین سیاست‌های کلی
۱. سیاست‌های کلی نظام در بخش شبکه‌های اطلاع‌رسانی رایانه‌ای ۲. سیاست‌های کلی نظام در بخش انرژی ۳. سیاست‌های کلی نظام در بخش منابع طبیعی ۴. سیاست‌های کلی نظام در بخش منابع آب ۵. سیاست‌های کلی نظام در بخش معدن ۶. سیاست‌های کلی نظام در بخش حمل‌ونقل ۷. سیاست‌های کلی نظام در بخش ارتباطات مخابراتی و پستی ۸. سیاست‌های کلی نظام برای رشد و توسعه فناوری	انرژی (تجدیدپذیر و تجدیدناپذیر) صرفه‌جویی (بخش دولتی، بخش غیردولتی)، نفت و گاز منابع طبیعی، جنگل‌ها، آب، خاک (حفظ و بهره‌برداری)، معادن حمل‌ونقل و ارتباطات (ترانزیت کالا، مسافر و...) مشترک با امور سیاسی و فرهنگی آمایش سرزمین (با توجه به مسائل اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، امنیتی) اولویت‌ها در توسعه زیربنایها	امور زیربنایی امور زیربنایی و تولیدی	امور زیربنایی و تولیدی
۱. سیاست‌های کلی نظام در بخش شهرسازی ۲. سیاست‌های کلی نظام در بخش مسکن ۳. سیاست‌های کلی نظام در بخش کشاورزی ۴. سیاست‌های کلی نظام در بخش صنعت	تعیین و اولویت بخش‌های مختلف اقتصادی، کشاورزی، صنعت، مسکن، خدمات و جایگاه هر یک در توسعه اقتصادی و اجتماعی - ملاک تعیین اولویت‌ها توسعه صنعت و کشاورزی در مناطق مختلف کشور (تقدم با توجه اقتصادی یا اجتماعی است)	امور تولیدی	
	حقوق عامه حقوق بین‌الملل حقوق زنان حقوق کودکان و جوانان امور و احکام حکومتی و حسبی اصل برائت	امور حقوقی	امور حقوقی و قضایی
۱. سیاست‌های کلی نظام در بخش امنیت قضایی ۲. سیاست‌های کلی نظام برای حفظ شأن و استقلال قضات ۳. سیاست‌های کلی قضایی پنج‌ساله	امنیت قضایی پیشگیری از وقوع جرم اصلاح مجرمان - نظام اقدامات تأمینی و تربیتی و زندان‌ها استقلال قضات آیین دادرسی اسلامی	امور قضایی	

پیوست‌ها

پیوست ۱. فهرست مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص سیاست‌های

کلی نظام از بدو تأسیس تاکنون به تفکیک هر سال

مصوبات سال ۱۳۷۷

۱. سیاست‌های کلی نظام در بخش شبکه‌های اطلاع‌رسانی رایانه‌ای (ابلاغی - مصوب ۱۳۷۷/۰۷/۱۱).

۲. سیاست‌های کلی نظام در بخش انرژی (ابلاغی - مصوب ۱۳۷۷/۰۷/۱۱).

۳. سیاست‌های کلی نظام در بخش امنیت اقتصادی (ابلاغی - مصوب ۱۳۷۷/۱۰/۲۳).

مصوبات سال ۱۳۷۸

۴. سیاست‌های کلی برنامه سوم توسعه (ابلاغی - مصوب ۱۳۷۸/۰۲/۱۲).

۵. سیاست‌های کلی نظام در بخش منابع طبیعی (ابلاغی - مصوب ۱۳۷۸/۰۳/۰۲).

۶. سیاست‌های کلی نظام در بخش منابع آب (ابلاغی - مصوب ۱۳۷۸/۰۵/۰۹).

۷. سیاست‌های کلی نظام در بخش معدن (ابلاغی - مصوب ۱۳۷۸/۰۷/۱۷).

۸. سیاست‌های کلی نظام در بخش اقوام و مذاهب (مصوب ۱۳۷۸/۱۱/۰۲).

مصوبات سال ۱۳۷۹

۹. سیاست‌های کلی نظام در بخش حمل‌ونقل (ابلاغی - مصوب ۱۳۷۹/۰۲/۰۳).

۱۰. سیاست‌های کلی نظام در بخش امنیت قضایی (ابلاغی - مصوب ۱۳۷۹/۰۸/۲۸).

۱۱. سیاست‌های کلی نظام در بخش مشارکت اجتماعی (مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۰۸).

مصوبات سال ۱۳۸۰

۱۲. سیاست‌های کلی نظام در بخش امنیت ملی در پنج حوزه (داخلی، خارجی، دفاعی، فرهنگی و

اقتصادی) (مصوب ۱۳۸۰/۱۰/۰۸).

مصوبات سال ۱۳۸۱

۱۳. سیاست‌های کلی نظام در بخش شهرسازی (مصوب ۱۳۸۱/۰۷/۲۷) (ابلاغی ۱۳۸۹/۱۱/۲۹).

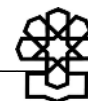
۱۴. سیاست‌های کلی نظام در بخش مسکن (مصوب ۱۳۸۱/۰۹/۰۲) (ابلاغی ۱۳۸۹/۱۱/۲۹).

مصوبات سال ۱۳۸۲

۱۵. سیاست‌های کلی نظام در بخش ارتباطات مخابراتی و پستی (مصوب ۱۳۸۲/۰۲/۰۶).

۱۶. چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی (ابلاغی - مصوب

۱۳۸۲/۰۷/۲۶).

۱۷. سیاست‌های کلی نظام در مورد برنامه چهارم توسعه (ابلاغی - مصوب ۱۳۸۲/۰۸/۱۰).
۱۸. سیاست‌های کلی نظام درخصوص تشویق سرمایه‌گذاری (مصوب ۱۳۸۲/۰۹/۰۸) (ابلاغی ۱۳۸۹/۱۱/۲۹).

مصوبات سال ۱۳۸۳

۱۹. سیاست‌های کلی نظام برای رشد و توسعه فناوری (مصوب ۱۳۸۳/۰۱/۲۲).
۲۰. سیاست‌های کلی نظام درخصوص اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (ابلاغی - مصوب ۱۳۸۳/۰۹/۲۱).
۲۱. سیاست‌های کلی نظام در بخش مالی (مصوب ۱۳۸۳/۰۲/۱۲).
۲۲. سیاست‌های کلی نظام برای رشد و توسعه علمی و تحقیقاتی کشور در بخش آموزش عالی و مراکز تحقیقاتی (مصوب ۱۳۸۳/۱۲/۱۵).

مصوبات سال ۱۳۸۴

۲۳. سیاست‌های کلی نظام برای پیشگیری و کاهش خطرات ناشی از سوانح طبیعی و حوادث غیرمترقبه (ابلاغی - مصوب ۱۳۸۴/۰۲/۰۳).
۲۴. سیاست‌های کلی نظام در بخش کشاورزی (مصوب ۱۳۸۴/۰۴/۱۱).
۲۵. سیاست‌های کلی نظام در بخش صنعت (مصوب ۱۳۸۴/۰۵/۲۲).
۲۶. سیاست‌های کلی نظام درخصوص وحدت و همبستگی ملی (مصوب ۱۳۸۴/۱۱/۱۵).
۲۷. سیاست‌های کلی نظام برای حفظ شأن و استقلال قضات (مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۲۷).

مصوبات سال ۱۳۸۵

۲۸. سیاست‌های کلی نظام برای ترویج و تحکیم فرهنگ ایثار و جهاد و ساماندهی امور ایثارگران (مصوب ۱۳۸۵/۰۲/۱۶) (ابلاغی ۱۳۸۹/۱۱/۲۹).
۲۹. سیاست‌های کلی بند «ج» اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی (ابلاغی - مصوب ۱۳۸۵/۰۴/۱۲).
۳۰. سیاست‌های کلی نظام درخصوص مبارزه با مواد مخدر (ابلاغی - مصوب ۱۳۸۵/۰۷/۱۲).

مصوبات سال ۱۳۸۶

۳۱. سیاست‌های کلی مدیریت و نظام اداری (مصوب ۱۳۸۶/۰۲/۱۵).

مصوبات سال ۱۳۸۸

۳۲. سیاست‌های کلی قضایی پنج‌ساله (ابلاغی ۱۳۸۸/۰۹/۰۲).
۳۳. ابلاغ سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه توسط رهبر معظم انقلاب (ابلاغی - مصوب ۱۳۸۸/۱۰/۲۱).

مصوبات سال ۱۳۸۹

۳۴. سیاست‌های کلی نظام اداری (ابلاغی - مصوب ۱۳۸۹/۰۲/۰۱).
۳۵. ابلاغ سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف از سوی رهبر معظم انقلاب (ابلاغی - مصوب ۱۳۸۹/۰۴/۱۵).
۳۶. سیاست‌های کلی ابلاغی توسط مقام معظم رهبری در بخش امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات (ابلاغی - ۱۳۸۹/۱۱/۲۹).
۳۷. سیاست‌های کلی ابلاغی توسط مقام معظم رهبری در بخش پدافند غیرعامل (۱۳۸۶/۶/۳۱) (ابلاغی - ۱۳۸۹/۱۱/۲۹).

مصوبات سال ۱۳۹۰

۳۸. سیاست‌های کلی ابلاغی توسط مقام معظم رهبری در اشتغال (ابلاغی - ۱۳۹۰/۴/۲۸).
۱. سیاست‌های کلی نظام در بخش شبکه‌های اطلاع‌رسانی رایانه‌ای (ابلاغی - مصوب ۱۳۷۷/۰۷/۱۱)
- سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران در مورد «شبکه‌های اطلاع‌رسانی رایانه‌ای» مصوب که توسط مقام معظم رهبری ابلاغ گردیده است:
- ایجاد، ساماندهی و تقویت نظام ملی اطلاع‌رسانی رایانه‌ای و اعمال تدابیر و نظارت‌های لازم به منظور صیانت از امنیت سیاسی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و جلوگیری از جنبه‌ها و پیامدهای منفی شبکه‌های اطلاع‌رسانی.
 - توسعه کمی و کیفی شبکه اطلاع‌رسانی ملی و تأمین سطوح و انواع مختلف خدمات و امکانات این شبکه برای کلیه متقاضیان به تناسب نیاز آنان و با رعایت اولویت‌ها و مصالح ملی.
 - ایجاد دسترسی به شبکه‌های اطلاع‌رسانی جهانی صرفاً از طریق نهادها و مؤسسات مجاز.
 - حضور فعال و اثرگذار در شبکه‌های جهانی و حمایت از بخش‌های دولتی و غیردولتی در زمینه تولید و عرضه اطلاعات و خدمات ضروری و مفید با تأکید بر ترویج فرهنگ و اندیشه اسلامی.
 - ایجاد و تقویت نظام حقوقی و قضایی متناسب با توسعه شبکه‌های اطلاع‌رسانی به‌ویژه در جهت مقابله کارآمد با جرائم سازمان‌یافته الکترونیکی.
 - توسعه فناوری اطلاعات (به‌ویژه حفاظت از اطلاعات) و آینده‌نگری درخصوص آثار تحولات فناوری اطلاعات در سطح ملی و جهانی و گسترش مطالعات و تحقیقات و تربیت نیروی انسانی متخصص در این زمینه.
 - اقدام مناسب برای دستیابی به میثاق‌ها و مقررات بین‌المللی و ایجاد اتحادیه‌های اطلاع‌رسانی با سایر کشورها به‌ویژه کشورهای اسلامی به‌منظور ایجاد توازن در عرصه اطلاع‌رسانی بین‌المللی و حفظ و صیانت از هویت و فرهنگ ملی و مقابله با سلطه جهانی.

۲. سیاست‌های کلی نظام در بخش انرژی (ابلاغی - مصوب ۱۳۷۷/۰۷/۱۱)

سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران در مورد «انرژی» مصوب مورخ ۱۳۷۷/۱۰/۲۳ که در تاریخ ۱۳۷۹/۱۱/۳ توسط مقام معظم رهبری تأیید و طی شماره ۷۶۲۳۰/۱ مورخ ۱۳۷۹/۱۱/۳ دفتر معظم‌له ابلاغ گردیده است.

الف) سیاست‌های کلی نفت و گاز

- اتخاذ تدبیر و راهکارهای مناسب برای گسترش اکتشاف نفت و گاز و شناخت کامل منابع کشور.
- افزایش ظرفیت تولید صیانت شده نفت متناسب با ذخایر موجود و برخورداری کشور از افزایش قدرت اقتصادی و امنیتی و سیاسی.
- افزایش ظرفیت تولید گاز، متناسب با حجم ذخایر کشور به‌منظور تأمین مصرف داخلی و حداکثر جایگزینی با فرآورده‌های نفتی.
- گسترش تحقیقات بنیادی و توسعه‌ای و تربیت نیروی انسانی و تلاش برای ایجاد مرکز جذب و صدور دانش و خدمات فنی - مهندسی انرژی در سطح بین‌الملل و ارتقای فناوری در زمینه‌های منابع و صنایع نفت و گاز و پتروشیمی.
- تلاش لازم و ایجاد سازماندهی قانونمند برای جذب منابع مالی مورد نیاز (داخلی و خارجی) در امور نفت و گاز در بخش‌های مجاز قانونی.
- بهره‌برداری از موقعیت منطقه‌ای و جغرافیایی کشور برای خرید و فروش و فرآوری و پالایش و معاوضه و انتقال نفت و گاز منطقه به بازارهای داخلی و جهانی.
- بهینه‌سازی مصرف و کاهش شدت انرژی.
- جایگزینی صادرات فرآورده‌های نفت و گاز و پتروشیمی به جای صدور نفت خام و گاز طبیعی.

ب) سیاست‌های کلی سایر منابع انرژی

- ایجاد تنوع در منابع انرژی کشور و استفاده از آن با رعایت مسائل زیست‌محیطی و تلاش برای افزایش سهم انرژی‌های تجدیدپذیر با اولویت انرژی‌های آبی.
- تلاش برای کسب فناوری و دانش هسته‌ای و ایجاد نیروگاه‌های هسته‌ای به‌منظور تأمین سهمی از انرژی کشور و تربیت نیروهای متخصص.
- گسترش فعالیت‌های پژوهشی و تحقیقاتی در امور انرژی‌های گداخت هسته‌ای و مشارکت و همکاری علمی و تخصصی در این زمینه.
- تلاش برای کسب فناوری و دانش فنی انرژی‌های نو و ایجاد نیروگاه‌ها از قبیل بادی و خورشیدی و پیل‌های سوختی و زمین‌گرمایی در کشور.

۳. سیاست‌های کلی نظام در بخش امنیت اقتصادی (ابلاغی - مصوب ۱۳۷۷/۱۰/۲۳)

سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران در مورد «امنیت اقتصادی» مصوب مورخ ۱۳۷۷/۱۰/۲۳ که در تاریخ ۱۳۷۹/۱۱/۳ توسط مقام معظم رهبری تأیید و طی شماره ۷۶۲۳۰/۱ مورخ ۱۳۷۹/۱۱/۳ دفتر معظم‌له ابلاغ گردیده است.

- حمایت از ایجاد ارزش افزوده و سرمایه‌گذاری و کارآفرینی از راه‌های قانونی و مشروع.
 - هدف از امنیت سرمایه‌گذاری، ایجاد رفاه عمومی و رونق اقتصادی و زمینه‌سازی برای عدالت اقتصادی و از بین بردن فقر در کشور است. وضع قوانین و مقررات مربوط به مالیات و دیگر اموری که به آن هدف کمک می‌کند، وظیفه الزامی دولت و مجلس است.
 - قوانین و سیاست‌های اجرایی و مقررات باید دارای سازگاری و ثبات و شفافیت و هماهنگی باشند.
 - نظارت و رسیدگی و قضاوت در مورد جرائم و مسائل اقتصادی باید دقیق و روشن و تخصصی باشد.
 شرایط فعالیت اقتصادی (دسترسی به اطلاعات، مشارکت آزادانه اشخاص در فعالیت‌های اقتصادی و برخورداری از امتیازات قانونی) برای بخش‌های دولتی، تعاونی و خصوصی، در شرایط عادی باید یکسان و عادلانه باشد.

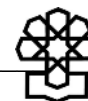
۴. سیاست‌های کلی برنامه سوم توسعه (ابلاغی - مصوب ۱۳۷۸/۰۲/۱۲)

بسم‌الله‌الرحمن‌الرحیم

جناب آقای خاتمی ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

اینک به فضل و عنایت خداوند سبحان و توجهات حضرت بقیه‌الله الاعظم ارواحنا فداه سیاست‌های کلی برنامه پنج‌ساله سوم برابر اصل یکصد و نهم قانون اساسی ابلاغ می‌گردد. این سیاست‌ها با هدف: استقرار عدالت اجتماعی، ارتقای دینی و علمی و فرهنگی، امنیت و رفاه اقتصادی، افزایش عزت و اعتبار بین‌المللی که در مدت برنامه سوم از اولویت برخوردار است، با اصرار مؤکد بر حضور و مشارکت مردم تنظیم شده و می‌تواند پایه و چارچوب متین و قابل تحقیق برای پیشرفت و توسعه کشور باشد، انشاءالله.

بی‌شک مراقبت و دقت نظر جنابعالی و دیگر مسئولان محترم در مجلس و دولت خواهد توانست با بهره‌گیری از تجارب گذشته، تحقق این سیاست‌ها را در سرتاسر برنامه و قوانین و مقررات مترتب بر آن تضمین کند. همچنان‌که نظارت مستمر مجمع تشخیص مصلحت به‌عنوان یکی از وظایف آن مجمع محترم، اطمینان لازم برای پیاده شده این سیاست‌ها در مراحل تنظیم و اجرای برنامه را تأمین خواهد کرد. لازم می‌دانم قدردانی و خرسندی خود را از تحول مثبتی که در روند تعیین سیاست‌های کلان پدید آمده ابراز دارم و از همه دستگاه‌های تخصصی و کارشناسی که در رده‌های گوناگون در این امر شرکت کرده‌اند، به‌ویژه از مجمع تشخیص مصلحت، هیئت دولت،

سازمان برنامه و دبیرخانه مجمع تشخیص تشکر نمایم. نسخه حاوی مجموعه سیاست‌ها همزمان برای مجلس شورای اسلامی و مجمع تشخیص مصلحت ارسال می‌گردد.

سید علی خامنه‌ای

۱۳۷۸/۳/۱

سیاست‌های کلی برنامه سوم توسعه

فصل ۱. اقتصادی

۱. تمرکز دادن همه فعالیت‌های مربوط به رشد و توسعه اقتصادی به سمت و سوی «عدالت اجتماعی» و کاهش فاصله میان درآمدهای طبقات، رفع محرومیت از قشرهای کم‌درآمد.
۲. ایجاد نظام جامع تأمین اجتماعی برای حمایت از حقوق محرومان و مستضعفان و مبارزه با فقر و حمایت از نهادهای عمومی و مؤسسات و خیریه‌های مردمی با رعایت ملاحظات دینی و انقلابی.
۳. تلاش برای مهار تورم و حفظ قدرت خرید گروه‌های متوسط و کم‌درآمد جامعه و کمک به سرمایه‌گذاری و ایجاد اشتغال برای آنان.
۴. اصلاح نظام مالیاتی در جهت برقراری عدالت در گرفتن مالیات، توجه به ضرورت تولید و سرمایه‌گذاری‌های تولیدی و ایجاد انگیزه‌های مردمی در پرداختن مالیات و افزایش نسبت مالیات در درآمدهای دولت.
۵. اهتمام به توسعه و عمران روستاها و توجه ویژه به معیشت روستاییان.
۶. فراهم آوردن زمینه‌های اشتغال بیشتر با ایجاد انگیزه‌های مناسب و حمایت و تشویق سرمایه‌گذاری و کارآفرینی و توسعه فعالیت‌های اشتغال‌زا در جهت کاهش بیکاری، به‌خصوص در بخش‌های کشاورزی و صنایع تبدیلی و کارگاه‌های متوسط و کوچک.
۷. اصلاح مقرراتی که انحصارهایی در فعالیت‌های اقتصادی به‌وجود آورده یا خواهد آورد با رعایت موارد پیش‌بینی شده در قانون اساسی و مصالح کشور.
۸. عدم ترجیح بخش‌های دولتی و عمومی که فعالیت اقتصادی دارند نسبت به بخش‌های خصوصی و تعاونی در برخورداری از امتیازات و دسترسی به اطلاعات.
۹. رعایت مندرجات بند «۸» از سیاست‌های برنامه دوم در امر واگذاری مؤسسات اقتصادی دولت به بخش‌های تعاونی و خصوصی.
۱۰. حفظ امنیت سرمایه‌گذاری و ارج نهادن به سازندگی و کارآفرینی و حفظ حرمت دارایی‌های ناشی از راه‌های قانونی و مشروع.
۱۱. برنامه‌ریزی جامع برای دستیابی به جهش در صادرات غیرنفتی و کاستن از تکیه بر درآمدهای

حاصل از صادرات نفت خام.

۱۲. استفاده مطلوب از موقعیت و مزیت جغرافیایی کشور به‌ویژه در امر بازرگانی.

۱۳. فراهم ساختن امنیت غذایی و خودکفایی در کالاهای اساسی، به‌وسیله افزایش تولید داخلی به‌ویژه در زمینه کشاورزی.

۱۴. اصلاح نظام پولی و سامان بخشیدن به بازارهای مالی کشور در جهت: حفظ ارزش پول ملی و تجهیز منابع مالی برای سرمایه‌گذاری مولد و اشتغال‌آفرین.

۱۵. رعایت دقیق منافع ملی و اصول قانون اساسی و پرهیز از سلطه بیگانگان در جذب منابع خارجی.

۱۶. آموزش و بازآموزی نیروی انسانی در سطوح گوناگون، برای پاسخگویی به نیاز بنگاه‌های اقتصادی و فراهم ساختن مهارت‌ها و تخصص‌های لازم در همه سطوح.

فصل ۲. فرهنگی

۱۷. اعتلا و عمق بخشیدن به معرفت و بصیرت دینی و قرآنی و تحکیم فکری و علمی ارزش‌های انقلاب اسلامی و مقابله با تهاجم فرهنگی بیگانه.

۱۸. زنده و نمایان نگاه‌داشتن اندیشه دینی و سیاسی حضرت امام خمینی (ره) در همه سیاستگذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها و برجسته کردن نقش آن به‌عنوان یک معیار اساسی.

۱۹. رعایت آراستگی سیمای جامعه و کشور و محیط سازندگی به ارزش‌های اسلامی و انقلابی.

۲۰. جهت‌دهی رسانه‌ها به‌خصوص صدا و سیما به سمت سالم‌سازی فضای عمومی و رشد آگاهی‌ها و فضایل اخلاقی و اطلاع‌رسانی صحیح و تحقق سیاست‌های کلی برنامه توسعه.

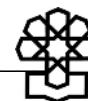
۲۱. توجه به پرورش و شکوفایی استعدادها، تشویق خلاقیت‌ها و نوآوری‌های علمی، تقویت امر پژوهش و بالا بردن توان علمی و فناوری کشور.

۲۲. معرفی و ترویج فرهنگ و ارزش‌های والای اسلام و ایران اسلامی به جهانیان و تبیین شخصیت و مبانی سیاسی و فکری امام خمینی (ره) به آنان و توجه به تجربه دیگر کشورها - به‌ویژه کشورهای که مشترکات بیشتری با ما دارند - در برنامه توسعه و شناسایی نکاتی که به موفقیت یا ناکامی آنان انجامیده است.

فصل ۳. اجتماعی، سیاسی، دفاعی و امنیتی

۲۳. گسترش و عمق بخشیدن روحیه تعاون و مشارکت عمومی و بهره‌مند ساختن دولت از همدلی و توانایی‌های عظیم مردم.

۲۴. اهتمام به موضوع «جوانان» ایجاد زمینه‌های مساعد برای پیشرفت معنوی و علمی و مسئولیت‌پذیری و تلاش برای رفع دغدغه‌هایی از قبیل ازدواج و آینده شغلی و علمی آن.

۲۵. تقویت نهاد خانواده و جایگاه زن در آن و در صحنه‌های اجتماعی و استیفای حقوق شرعی و قانونی بانوان در همه عرصه‌ها و توجه ویژه به نقش سازنده آنان.
۲۶. اولویت دادن به ایثارگران انقلاب اسلامی در عرضه منابع مالی و فرصت‌ها و امکانات دولتی در صحنه‌های مختلف فرهنگی و اقتصادی.
۲۷. اهتمام به نظم، قانون‌گرایی، روحیه کار و تلاش، خوداتکایی، قناعت و پرهیز از اسراف و تبذیر در سطح جامعه، به‌ویژه در کارگزاران و مسئولان نظام و مبارزه با فساد.
۲۸. اصلاح نظام اداری در جهت: افزایش تحرک و کارآیی، بهبود خدمت‌رسانی به مردم، تأمین کرامت و معیشت کارکنان، به‌کارگیری مدیران لایق و امین و تأمین شغلی آنان، حذف یا ادغام مدیریت‌های موازی، تأکید بر تمرکززدایی در حوزه‌های اداری و اجرایی، پیشگیری از فساد اداری و مبارزه با آن و تنظیم قوانین مورد نیاز.
۲۹. تقویت و کارآمد کردن نظام بازرسی و نظارت و اصلاح قوانین و مقررات در جهت رفع تداخل میان وظایف نهادهای نظارتی و بازرسی.
۳۰. آمایش سرزمین به‌عنوان چارچوب بلندمدت در برنامه‌ریزی‌ها مبتنی بر اصول ذیل:
- ملاحظات امنیتی و دفاعی.
 - کارآیی و بازدهی اقتصادی.
 - وحدت و یکپارچگی سرزمین.
 - گسترش عدالت اجتماعی و تعادل‌های منطقه‌ای.
 - حفاظت محیط زیست و احیای منابع طبیعی.
 - حفظ هویت اسلامی، ایرانی و حراست از میراث فرهنگی.
 - تسهیل و تنظیم روابط درونی و بیرونی اقتصاد کشور.
 - توجه به توسعه متکی بر منابع داخلی و رفع محرومیت خصوصاً در مناطق روستایی کشور.
۳۱. ثبات در سیاست خارجی براساس اصول: عزت، حکمت و مصلحت و تعقیب هدف‌های زیر:
- گسترش همکاری‌های دوجانبه و منطقه‌ای و بین‌المللی.
 - ادامه پرهیز از تشنج در روابط با کشورهای غیرمتخاصم.
 - بهره‌گیری از روابط برای افزایش توان ملی.
 - مقابله با افزون‌خواهی و اقدام متجاوزانه در روابط خارجی.
 - تلاش برای رهایی منطقه از حضور نظامی بیگانگان.
 - مقابله با تک‌قطبی شدن جهان.
 - حمایت از مسلمانان و ملت‌های مظلوم و مستضعف.

- تلاش برای ایجاد نزدیکی بیشتر میان کشورهای اسلامی.
- تلاش برای اصلاح ساختار سازمان ملل.
- ۳۲. افزایش اقتدار دفاعی و امنیتی و انتظامی به‌منظور بازدارندگی و پاسخگویی مؤثر به تهدیدها و تأمین منافع ملی و امنیت عمومی و پشتیبانی از سیاست خارجی و گسترش صلح و ثبات و امنیت در منطقه با بهره‌گیری از همه امکانات.
- ۳۳. توجه جدی در تخصیص منابع، به وظایف مربوط به اعمال حاکمیت دولت، بهبود امنیت عمومی و پیشگیری و مقابله مؤثر با جرائم و مفسدات اجتماعی و امنیتی از طریق تقویت و هماهنگی دستگاه‌های قضایی، امنیتی و انتظامی.
- ۳۴. بهبود و تکمیل سازمانی و توزیع جغرافیایی نیروهای مسلح، متناسب با اندازه و نوع تهدیدها و آمایش سرزمین.
- ۳۵. تقویت و توسعه و نوسازی صنایع دفاعی کشور با تأکید بر گسترش تحقیقات و سرعت دادن به انتقال فناوری‌های پیشرفته.
- ۳۶. توجه ویژه به حضور و سهم نیروهای مردمی در استقرار امنیت و دفاع از کشور و انقلاب با تقویت کمی و کیفی بسیج مستضعفین.

سیاست‌های کلی نظام در بخش منابع طبیعی (ابلاغی - مصوب ۱۳۷۸/۰۳/۰۲)

- سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران در مورد «منابع طبیعی» مصوب مورخ ۱۳۷۷/۱۰/۲۳ که در تاریخ ۱۳۷۹/۱۱/۳ توسط مقام معظم رهبری تأیید و طی شماره ۷۶۲۳۰/۱ مورخ ۱۳۷۹/۱۱/۳ دفتر معظم‌له ابلاغ گردیده است.
- ایجاد عزم ملی بر احیای منابع طبیعی تجدیدشونده و توسعه پوشش گیاهی برای حفاظت و افزایش بهره‌وری مناسب و سرعت بخشیدن به روند تولید این منابع و ارتقا بخشیدن به فرهنگ عمومی و جلب مشارکت مردم در این زمینه.
 - شناسایی و حفاظت منابع آب و خاک و ذخایر ژنتیکی گیاهی - جانوری و بالا بردن غنای حیاتی خاک‌ها و بهره‌برداری بهینه براساس استعداد منابع و حمایت مؤثر از سرمایه‌گذاری در آن.
 - اصلاح نظام بهره‌برداری از منابع طبیعی و مهار عوامل ناپایداری این منابع و تلاش برای حفظ و توسعه آن.
 - گسترش تحقیقات کاربردی و فناوری‌های زیست‌محیطی و ژنتیکی و اصلاح گونه‌های گیاهی و حیوانی متناسب با شرایط محیطی ایران و ایجاد پایگاه‌های اطلاعاتی و تقویت آموزش و نظام اطلاع‌رسانی.

۶. سیاست‌های کلی نظام در بخش منابع آب (ابلاغی - مصوب ۱۳۷۸/۰۵/۰۹)

سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران در مورد «منابع آب» مصوب مورخ ۱۳۷۷/۱۰/۲۳ که در تاریخ ۱۳۷۹/۱۱/۳ توسط مقام معظم رهبری تأیید و طی شماره ۷۶۲۳۰/۱ مورخ ۱۳۷۹/۱۱/۳ دفتر معظم‌له ابلاغ گردیده است.

- ایجاد نظام جامع مدیریت در کل چرخه آب براساس اصول توسعه پایدار و آمایش سرزمین در حوضه‌های آبریز کشور.

- ارتقای بهره‌وری و توجه به ارزش اقتصادی و امنیتی و سیاسی آب در استحصال و عرضه و نگهداری و مصرف آن.

- افزایش میزان استحصال آب، به حداقل رساندن ضایعات طبیعی و غیرطبیعی آب در کشور از هر طریق ممکن.

- تدوین برنامه جامع به‌منظور رعایت تناسب در اجرای طرح‌های سد و آبخیزداری و آبخوانداری و شبکه‌های آبیاری و تجهیز و تسطیح اراضی و استفاده از آب‌های غیرمتعارف و ارتقای دانش و فنون و تقویت نقش مردم در استحصال و بهره‌برداری.

- مهار آب‌هایی که از کشور خارج می‌شود و اولویت استفاده از منابع آب‌های مشترک.

۷. سیاست‌های کلی نظام در بخش معدن (ابلاغی - مصوب ۱۳۷۸/۰۷/۱۷)

سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران در مورد «بخش معدن» مصوب مورخ ۱۳۷۷/۱۰/۲۳ که در تاریخ ۱۳۷۹/۱۱/۳ توسط مقام معظم رهبری تأیید و طی شماره ۷۶۲۳۰/۱ مورخ ۱۳۷۹/۱۱/۳ دفتر معظم‌له ابلاغ گردیده است.

- سیاستگذاری و اطلاع‌رسانی جامع و هماهنگ در علوم و فنون زمین.

- تقویت خلاقیات و ابتکار و دستیابی به فناوری‌های نوین و ارتقای سطح آموزش و تربیت نیروی انسانی و تعمیق پژوهش و گسترش زمین‌شناسی بنیادی، اقتصادی، مهندسی، محیطی و دریایی برای بهره‌برداری مناسب از ذخایر معدنی کشور.

- ارتقای سهم معدن و صنایع معدنی در تولید ناخالص ملی و اولویت دادن به تأمین مواد مورد نیاز صنایع داخلی کشور، صادرات مواد معدنی فرآوری شده و استفاده از موقعیت ویژه زمین‌شناسی ایران و گسترش همکاری‌های بین‌المللی (علمی و فنی و اقتصادی) جهت جذب و جلب دانش و منابع و امکانات داخلی و خارجی در زمینه اکتشافات معدنی و ایجاد واحدهای فرآوری و تبدیل مواد معدنی به مواد واسطه و مصرفی.

- تعیین اولویت‌های مناطق دارای ظرفیت معدنی و ایجاد زمینه‌های مناسب برای رشد صنایع معدنی و فلزی در بخش آلیاژها و فلزات گران‌بها و عناصر کمیاب و تولید مواد پیشرفته.

۸. سیاست‌های کلی نظام در بخش اقوام و مذاهب (مصوب ۱۳۷۸/۱۱/۰۲)

۹. سیاست‌های کلی نظام در بخش حمل‌ونقل (ابلاغی - مصوب ۱۳۷۹/۰۲/۰۳)

سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران در مورد «حمل‌ونقل» مصوب مورخ ۱۳۷۷/۱۰/۲۳ که در تاریخ ۱۳۷۹/۱۱/۳ توسط مقام معظم رهبری تأیید و طی شماره ۷۶۲۳۰/۱ مورخ ۱۳۷۹/۱۱/۳ دفتر معظم له ابلاغ گردیده است.

- ایجاد نظام جامع حمل‌ونقل و تنظیم سهم هر یک از زیربخش‌های آن با اولویت دادن به حمل‌ونقل ریلی و با توجه به جهات زیر:

- ملاحظات اقتصادی و دفاعی و امنیتی.
- کاهش شدت مصرف انرژی.
- کاهش آلودگی زیست‌محیطی.
- افزایش ایمنی.

• برقراری تعادل و تناسب بین زیرساخت‌ها و ناوگان و تجهیزات ناوبری و تقاضا.

• افزایش بهره‌وری تا رسیدن به سطح عالی از طریق پیشرفت و بهبود روش‌های حمل‌ونقل و مدیریت و منابع انسانی و اطلاعات.

- توسعه و اصلاح شبکه حمل‌ونقل با توجه به نکات زیر:

- نگرش شبکه‌ای به توسعه محورها.
- آمایش سرزمین.
- ملاحظات دفاعی - امنیتی.
- سودآوری ملی.
- موقعیت ترانزیتی کشور.
- تقاضا.

- فراهم کردن زمینه جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی و جلب مشارکت مردم و گسترش پوشش بیمه در همه فعالیت‌های این بخش.

- دستیابی به سهم بیشتر از بازار حمل‌ونقل بین‌المللی.

۱۰. سیاست‌های کلی نظام در بخش امنیت قضایی (ابلاغی - مصوب ۱۳۷۹/۰۸/۲۸)

شماره: ۱۱۰۹/م

تاریخ: ۱۳۷۹/۱۲/۱۵

مقام معظم رهبری

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای دامت برکات و جوده الشریف

با سلام و تحیات؛

براساس بند «۱» اصل یکصد و دهم قانون اساسی و در اجرای اوامر مورخ ۱۳۷۷/۱/۱۵ حضرتعالی، سیاست‌هایی کلی نظام جمهوری اسلامی ایران در بخش امنیت قضایی، به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسیده است که مطابق بند «۳» ماده (۳۰) آیین‌نامه داخلی، نظر مشورتی نهایی مجمع برای استحضار و تصمیم جنابعالی تقدیم می‌گردد.

اکبر هاشمی رفسنجانی

رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام

شماره: ۱۱۰۸/م

تاریخ: ۱۳۷۹/۱۲/۱۵

«مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام»

۱. نظر مشورتی نهایی درباره سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران در بخش امنیت قضایی.

۲. اصلاح نظام قضایی کشور در چارچوب قانون اساسی و با رعایت مقررات اسلامی در جهت تحقق عدالت و پشتیبانی از حقوق فردی و اجتماعی و تأمین استقلال قوه قضائیه.

۳. نظام‌مند کردن دو اصل اسلامی بینات و ایمان در قضاوت.

۴. استفاده از تعدد قضات در موارد مهم.

۵. تخصصی شدن رسیدگی به دعاوی در سطوح مورد نیاز.

۶. تمرکز کلیه اموری که ماهیت قضایی دارد در قوه قضائیه.

تبصره «۱» - تعریف ماهیت قضایی امور و بررسی و اصلاح قوانین و مقررات مربوط با

توجه به این تعریف.

تبصره «۲» - رسیدگی مؤثر ماهوی قضایی به همه دادخواهی‌های و تظلمات.

۷. کاستن از مراحل دادرسی به‌منظور دستیابی به قطعیت احکام در زمان مناسب.

۸. وحدت رویه قضایی و آیین دادرسی در نظام قضایی کشور با رعایت قانون اساسی.

۹. تقویت نظام نظارتی و بازرسی قوه قضائیه بر دستگاه‌های اجرایی و قضایی و نهادها.
۱۰. استفاده از روش داوری و حکمیت در حل و فصل دعاوی.
۱۱. تقویت و ارتقای سطح آموزشی مراکز آموزش حقوقی متناسب با نظام قضایی کشور.
۱۲. ارتقای دانش حقوقی قضات و تقویت امور پژوهشی قوه قضائیه.
۱۳. بهبود شرایط مادی و معنوی متصدیان سمت‌های قضایی.
۱۴. ارتقای سطح علمی و شایستگی اخلاقی و توان عملی ضابطین دادگستری و استفاده از پلیس تخصصی قضایی.
۱۵. تأمین نیازهای مالی، تشکیلاتی و استخدامی قوه قضائیه به‌منظور تحقق استقلال مذکور در سه اصل یکصدوپنجاهوششم، یکصدوپنجاهوهفتم و یکصدوپنجاهوهشتم قانون اساسی.
۱۶. تعیین ضوابط اسلامی مناسب برای کلیه امور قضایی از قبیل قضاوت، وکالت، کارشناسی، ضابطین و نظارت مستمر و پیگیری قوه قضائیه بر حسن اجرای آنها.
۱۷. تناسب جرم و جزا و اصلاح عناوین جرم و کاهش مجازات زندان و تبدیل آن به مجازات دیگر.
۱۸. بازنگری و تنقیح قوانین.
۱۹. گسترش فرهنگ حقوقی و قضایی در جامعه.
۲۰. گسترش نظام مشاورت و معاضدت قضایی.
- در اجرای اوامر مورخ ۱۳۷۷/۱/۱۵ مقام معظم رهبری و براساس بند «۱» اصل یکصدودهم قانون اساسی، سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران در بخش امنیت اقتصادی مشتمل بر نوزده بند به‌شرح فوق در جلسات (۲۲۶-۲۱۶) مجمع تشخیص مصلحت نظام به تصویب رسید.
- اکبر هاشمی رفسنجانی
رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام

۱۱. نظر مشورتی نهایی درباره سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران در بخش

مشارکت اجتماعی ۱۳۷۹/۱۲/۱۵

شماره: ۱۱۰۸/م

تاریخ: ۱۳۷۹/۱۲/۱۵

مقام معظم رهبری

حضرت آیت الله خامنه‌ای دامت برکات وجوده الشریف

با سلام و تحیات؛

براساس بند «۱» اصل یکصد و دهم قانون اساسی و در اجرای اوامر مورخ ۱۳۷۷/۱/۱۵ حضرتعالی، سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران در بخش مشارکت اجتماعی، به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسیده است که مطابق بند «۳» ماده (۳۰) آیین‌نامه داخلی، نظر مشورتی نهایی مجمع برای استحضار و تصمیم جنابعالی تقدیم می‌گردد.

اکبر هاشمی رفسنجانی

رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام

شماره: ۱۱۰۸/م

تاریخ: ۱۳۷۹/۱۲/۱۵

«مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام»

نظر مشورتی نهایی درباره سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران در بخش مشارکت اجتماعی

مشارکت اجتماعی در نظام جمهوری اسلامی ایران رکنی اساسی است برای اداره امور کشور و مبتنی است بر بینش اسلامی و ویژگی‌های خاص جامعه ایرانی با هدف تداوم انقلاب اسلامی و توسعه همه‌جانبه، تعالی و شکوفایی استعدادهای انسانی و تقویت پویایی و نشاط اجتماعی، ارتقای اعتماد عمومی و مقبولیت نظام سیاسی و استقرار نظم و آرامش، امنیت و انسجام اجتماعی.

توسعه الگوهای عملی مشارکت اجتماعی و نهادینه کردن آن در همه عرصه‌ها و تقویت حوزه عمومی و آزادی‌های سیاسی و اجتماعی از طریق گسترش احزاب، شوراهای، نهادها و تشکلهای سیاسی و اجتماعی و استفاده از مؤسسات و روش‌های مردمی در ساماندهی امور اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی بر مبنای موازین اسلامی و قانون اساسی.

کاهش تصدی اجرایی دولت همراه با تقویت حاکمیت به منظور توسعه مشارکت مردم در

چارچوب قانون اساسی.

توسعه نظارت اجتماعی از طریق احیاء، تقویت و تعمیم اصل اسلامی امر به معروف و نهی

از منکر و ایجاد و تقویت نهادهای نظارتی حکومتی و مردمی با تضمین قانونی و قضایی لازم و بهره‌گیری از رسانه‌ها.

تبیین و اشاعه فرهنگ مشارکت و افزایش آگاهی‌های لازم با بهره‌گیری از رسانه‌های جمعی و مراکز دینی، آموزشی، فرهنگی و هنری.

تقویت سازوکارهای مشارکت همگانی به‌خصوص شیوه‌های سنتی و دینی از قبیل فعالیت‌های مساجد، اماکن دینی، هیئت‌های مذهبی، نماز جمعه، تظاهرات و راهپیمایی‌های عمومی مردمی، وقف، انفاق، مؤسسات عام‌المنفعه و خیریه و بسیج مردمی در پیشبرد برنامه‌ها و حل مشکلات اجتماعی و معضلات ملی.

تضمین مشارکت اجتماعی زنان با صیانت از استحکام نهاد خانواده با رعایت موازین اسلامی. اهتمام مشارکت اجتماعی جوانان و آموزش و ترویج فرهنگ و روحیه مسئولیت‌پذیری در آنها. تحکیم همبستگی ملی در فرآیند مشارکت اجتماعی با هدایت افکار عمومی و تقویت روحیه ملی بر محور عناصر مقاوم وحدت ملی به‌ویژه اسلام و مذهب رسمی، میهن‌دوستی و زبان فارسی، استقلال و تمامیت ارضی، نظام جمهوری اسلامی و قانون اساسی، ولایت فقیه، سلطه‌ناپذیری و دشمن‌ستیزی.

۱۰. حمایت از مشارکت ملی در امور فراملی و هدایت آن در جهت تقویت امت اسلامی و نقش‌آفرینی آن در نظام بین‌المللی.

در اجرای اوامر مورخ ۱۳۷۷/۱/۱۵ مقام معظم رهبری و براساس بند «۱» اصل یکصد و دهم قانون اساسی، سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران در بخش مشارکت اجتماعی مشتمل بر ۱۰ بند به شرح فوق در جلسات ۲۲۱-۲۲۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام به تصویب رسید.

۱۲. سیاست‌های کلی نظام در بخش امنیت ملی در پنج حوزه (داخلی، خارجی، دفاعی، فرهنگی و اقتصادی) (مصوب ۱۳۸۰/۱۰/۰۸)

۱۳. سیاست‌های کلی ابلاغی توسط مقام معظم رهبری در بخش شهرسازی (مصوب ۱۳۸۱/۷/۲۷ ابلاغی ۱۳۸۹/۱۱/۲۹)

مقام معظم رهبری سیاست‌های کلی نظام در بخش شهرسازی را ابلاغ فرمودند. در این سیاست‌های ابلاغی که به‌عنوان راهنمای دستگاه‌های اجرایی، تقنینی و نظارتی است مقام معظم رهبری خط‌مشی و جهت‌گیری نظام را در ۶ بخش مذکور تعیین فرمودند.

پیش‌نویس این سیاست‌ها قبلاً در مجمع تشخیص مصلحت نظام تهیه و به محضر معظم‌له تقدیم شده بود. متن کامل سیاست‌های کلی ابلاغی ازسوی مقام معظم رهبری به‌شرح زیر است:

سیاست‌های کلی بخش شهرسازی

۱. مکان‌یابی توسعه شهرها در چارچوب طرح آمایش سرزمینی و براساس استعدادهای اقتصادی و با رعایت معیارهای زیست‌محیطی و مراقبت از منابع آب و خاک کشاورزی و ایمنی در مقابل سوانح طبیعی و امکان استفاده از زیرساخت‌ها و شبکه شهری.
۲. تعیین ابعاد کالبدی شهرها در گسترش افقی و عمودی با تأکید بر هویت ایرانی - اسلامی و با رعایت ملاحظات فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، امنیتی، حقوق همسایگی و امکانات زیربنایی و الزامات زیست‌محیطی و اقلیمی.
۳. هماهنگ‌سازی مقررات و ایجاد هماهنگی در نظام مدیریت تهیه، تصویب و اجرای طرح‌های توسعه و عمران شهری و روستایی.
۴. تأمین منابع پایدار برای توسعه و عمران و مدیریت شهری و روستایی با تأکید بر نظام درآمد - هزینه‌ای و در چارچوب طرح‌های مصوب.
۵. حفظ هویت تاریخی در توسعه موزون شهر و روستا با احیای بافت‌های تاریخی و بهسازی یا نوسازی دیگر بافت‌های قدیمی.
۶. جلوگیری از گسترش حاشیه‌نشینی در شهرها و ساماندهی بافت‌های حاشیه‌ای و نامناسب موجود.
۷. تقویت و کارآمد کردن نظام مهندسی.
- ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی محیط شهری و روستایی.
۸. رعایت هویت تاریخی و معنوی شهرها در توسعه و بهسازی محیط شهری به‌ویژه شهرهایی از قبیل قم و مشهد.
۹. سطح‌بندی شهرهای کشور و جلوگیری از افزایش و گسترش بی‌رویه کلان‌شهرها.
۱۰. رعایت نیاز و آسایش جانبازان و معلولان در طراحی فضای شهری و اماکن عمومی.

۱۴. سیاست‌های کلی ابلاغی توسط مقام معظم رهبری در بخش مسکن ۱۳۸۱/۹/۲ (ابلاغی)

(۱۳۸۹/۱۲/۲۹)

مقام معظم رهبری سیاست‌های کلی نظام مسکن را ابلاغ فرمودند. در این سیاست‌های ابلاغی که به‌عنوان راهنمای دستگاه‌های اجرایی، تقنینی و نظارتی است مقام معظم رهبری خط‌مشی و جهت‌گیری نظام را در ۶ بخش مذکور تعیین فرمودند.

پیش‌نویس این سیاست‌ها قبلاً در مجمع تشخیص مصلحت نظام تهیه و به محضر معظم‌له تقدیم شده بود. متن کامل سیاست‌های کلی ابلاغی ازسوی مقام معظم رهبری به شرح زیر است:

سیاست‌های کلی مسکن

۱. مدیریت زمین برای تأمین مسکن و توسعه شهر و روستا در چارچوب استعداد اراضی و سیاست‌ها و ضوابط شهرسازی و طرح‌های توسعه و عمران کشور و ایجاد و توسعه شهرهای جدید.
۲. احیای بافت‌های فرسوده شهری و روستایی از طریق روش‌های کارآمد.
۳. برنامه‌ریزی دولت در جهت تأمین مسکن گروه‌های کم درآمد و نیازمند و حمایت از ایجاد و تقویت مؤسسات خیریه و ابتکارهای مردمی برای تأمین مسکن اقشار محروم.
۴. برنامه‌ریزی جامع برای بهبود وضعیت مسکن روستایی با اولویت مناطق آسیب‌پذیر از سوانح طبیعی و متناسب با ویژگی‌های بومی.
۵. ایجاد و اصلاح نظام مالیات‌ها و ایجاد بانک اطلاعاتی زمین و مسکن.
۶. حمایت از تولید حرفه‌ای، انبوه و صنعتی مسکن.
۷. اجباری کردن استانداردهای ساخت‌وساز مقررات ملی ساختمان و طرح‌های صرفه‌جویی انرژی.
۸. رعایت ارزش‌های فرهنگی و حفظ حرمت و منزلت خانواده در معماری مسکن.
۹. تقویت پژوهش و ارتقای سطح دانش علمی در حوزه مسکن.

۱۵. سیاست‌های کلی نظام در بخش ارتباطات مخابراتی و پستی (مصوب ۱۳۸۲/۰۲/۰۶)

۱۶. چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی (ابلاغی - مصوب

۱۳۸۲/۰۷/۲۶)

بسم الله الرحمن الرحيم

جناب آقای هاشمی رفسنجانی

ریاست محترم مجمع تشخیص مصلحت نظام

با سلام و تحیت و تشکر از کوشش آن مجمع محترم، اینک سند نهایی متن چشم‌انداز بیست‌ساله، که مبنای سیاست‌های کلی چهار برنامه پنج‌ساله آینده است، به آن مجمع محترم ابلاغ می‌گردد. نسخه‌ای از این سند برای هریک از رؤسای سه‌گانه ارسال خواهد شد.

سیدعلی خامنه‌ای

۱۳۸۲/۸/۱۳

چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی

با اتکال به قدرت لایزال الهی و در پرتو ایمان و عزم ملی و کوشش برنامه‌ریزی شده و مدبرانه جمع و در مسیر تحقق آرمان‌ها و اصول قانون اساسی، در چشم‌انداز بیست‌ساله:

جامعه ایرانی در افق این چشم‌انداز چنین ویژگی‌هایی خواهد داشت:

- توسعه‌یافته، متناسب با مقتضیات فرهنگی، جغرافیایی و تاریخی خود و متکی بر اصول اخلاقی و ارزش‌های اسلامی، ملی و انقلابی، با تأکید بر مردم‌سالاری دینی، عدالت اجتماعی، آزادی‌های مشروع، حفظ کرامت و حقوق انسان‌ها و بهره‌مند از امنیت اجتماعی و قضایی.

- برخوردار از دانش پیشرفته، توانا در تولید علم و فناوری، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه اجتماعی و تولید ملی.

- امن، مستقل و مقتدر با سامان دفاعی مبتنی بر بازدارندگی همه‌جانبه و پیوستگی مردم و حکومت.

- برخوردار از سلامت، رفاه، امنیت غذایی، تأمین اجتماعی، فرصت‌های برابر، توزیع متناسب درآمد، نهاد مستحکم خانواده، به دور از فقر، فساد، تبعیض و بهره‌مند از محیط زیست مطلوب.

- فعال، مسئولیت‌پذیر، ایثارگر، مؤمن، رضایتمند، برخوردار از وجدان کاری، انضباط، روحیه تعاون و سازگاری اجتماعی، متعهد به انقلاب و نظام اسلامی و شکوفایی ایران و مفتخر به ایرانی بودن.

- دست‌یافته به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه) با تأکید بر جنبش نرم‌افزاری و تولید علم، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی، ارتقای نسبی درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل.

- الهام‌بخش، فعال و مؤثر در جهان اسلام با تحکیم الگوی مردم‌سالاری دینی، توسعه کارآمد، جامعه اخلاقی، نواندیشی و پویایی فکری و اجتماعی، تأثیرگذار بر همگرایی اسلامی و منطقه‌ای براساس تعالیم اسلامی و اندیشه‌های امام خمینی (ره).

- دارای تعامل سازنده و مؤثر با جهان براساس اصول عزت، حکمت و مصلحت.

ملاحظه: در تدوین و تصویب برنامه‌های توسعه و بودجه‌های سالیانه، این نکته مورد توجه قرار گیرد که شاخص‌های کمی کلان آنها از قبیل نرخ سرمایه‌گذاری، درآمد سرانه، تولید ناخالص ملی، نرخ اشتغال و تورم، کاهش فاصله درآمد میان دهک‌های بالا و پایین جامعه، رشد فرهنگ و آموزش و پژوهش و توانایی‌های دفاعی و امنیتی، باید متناسب با سیاست‌های توسعه و اهداف و الزامات چشم‌انداز، تنظیم و تعیین گردد و این سیاست‌ها و هدف‌ها به‌صورت کامل مراعات شود.

۱۷. سیاست‌های کلی نظام در مورد برنامه چهارم توسعه (ابلاغی - مصوب ۱۳۸۲/۰۸/۱۰)

بسم الله الرحمن الرحيم

جناب آقای خاتمی ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

با سلام و تحیت

در پی ابلاغ سند چشم‌انداز بیست‌ساله که به حول و قوه الهی و توجهات حضرت بقیه‌الله ارواحنا فداه خواهد توانست مسیر توسعه و سازندگی کشور را در جهت هدف‌های والای جمهوری اسلامی نمایان و مشخص سازد، اینک سیاست‌های کلی برنامه چهارم که نخستین برنامه دوران بیست‌ساله است برابر اصل یکصد و نهم قانون اساسی ابلاغ می‌گردد. انتظار می‌رود چارچوب این سیاست‌ها و نقاط مورد تکیه در آن بتواند به تدوین برنامه‌ای جامع و عملیاتی برای دوره پنج‌ساله بیانجامد. بی‌گمان اهتمام و دقت نظر جنابعالی و هیئت محترم دولت و از آن پس مجلس محترم شورای اسلامی می‌توانند در این باره نقش تعیین‌کننده خود را ایفا کنند. تأکید بر این معنا بدین علت ضرورت می‌یابد که برخی از سیاست‌های کلی مصرح در برنامه سوم از توجه کافی در تقنین و اجرا برخوردار نگشت. مجمع محترم تشخیص مصلحت و نیز خود دستگاه‌های تقنینی و اجرایی می‌توانند این کمبود را به نحو شایسته‌ای در این برنامه برطرف کنند. لازم می‌دانم از مجمع محترم تشخیص مصلحت و هیئت محترم دولت و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و دبیرخانه مجمع و نیز کارشناسان فعال و همکار با این مجموعه‌ها که در تنظیم سیاست‌های کلی برنامه چهارم نقش‌آفرینی کردند صمیمانه سپاسگزاری کنم. نسخه حاوی مجموعه سیاست‌ها همزمان برای مجلس شورای اسلامی و مجمع تشخیص مصلحت ارسال می‌شود.

سیدعلی خامنه‌ای

۱۳۸۲/۹/۲۰

سیاست‌های کلی برنامه چهارم توسعه جمهوری اسلامی ایران

• امور فرهنگی، علمی و فناوری

۱. اعتلا و عمق و گسترش دادن معرفت و بصیرت دینی بر پایه قرآن و مکتب اهل بیت (ع).
 - استوار کردن ارزش‌های انقلاب اسلامی در اندیشه و عمل.
 - تقویت فضایل اخلاقی و ایمان، روحیه ایثار و امید به آینده.
 - برنامه‌ریزی برای بهبود رفتارهای فردی و اجتماعی.
۲. زنده و نمایان نگاه‌داشتن اندیشه دینی و سیاسی حضرت امام خمینی (ره) و برجسته کردن نقش آن به‌عنوان یک معیار اساسی در تمام سیاستگذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها.

۳. تقویت وجدان‌کاری و انضباط اجتماعی و روحیه کار و ابتکار، کارآفرینی، درستکاری و قناعت و اهتمام به ارتقای کیفیت تولید.

- فرهنگ‌سازی برای استفاده از تولیدات داخلی، افزایش تولید و صادرات کالا و خدمات.

۴. ایجاد انگیزه و عزم ملی برای دستیابی به اهداف مورد نظر در افق چشم‌انداز.

۵. تقویت وحدت و هویت ملی مبتنی بر اسلام و انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی و آگاهی کافی درباره تاریخ ایران، فرهنگ، تمدن و هنر ایرانی - اسلامی و اهتمام جدی به زبان فارسی.

۶. تعمیق روحیه دشمن‌شناسی و شناخت ترفندها و توطئه‌های دشمنان علیه انقلاب اسلامی و منافع ملی، ترویج روحیه ظلم‌ستیزی و مخالفت با سلطه‌گری استکبار جهانی.

۷. سالم‌سازی فضای فرهنگی، رشد آگاهی‌ها و فضایل اخلاقی و اهتمام به امر به معروف و نهی از منکر.

- اطلاع‌رسانی مناسب برای تحقق ویژگی‌های مورد نظر در افق چشم‌انداز.

۸. مقابله با تهاجم فرهنگی.

- گسترش فعالیت رسانه‌های ملی در جهت تبیین اهداف و دستاوردهای ایران اسلامی برای جهانیان.

۹. سازماندهی و بسیج امکانات و ظرفیت‌های کشور در جهت افزایش سهم کشور در تولیدات علمی جهان.

- تقویت نهضت نرم‌افزاری و ترویج پژوهش.

- کسب فناوری، به‌ویژه فناوری‌های نو شامل ریزفناوری و فناوری‌های زیستی، اطلاعات و ارتباطات، زیست‌محیطی، هوا فضا و هسته‌ای.

۱۰. اصلاح نظام آموزشی کشور شامل آموزش و پرورش، آموزش فنی و حرفه‌ای، آموزش عالی و کارآمد کردن آن برای تأمین منابع انسانی مورد نیاز در جهت تحقق اهداف چشم‌انداز.

۱۱. تلاش در جهت تبیین و استحکام مبانی مردم‌سالاری دینی و نهادینه‌کردن آزادی‌های مشروع از طریق آموزش، آگاهی‌بخشی و قانونمند کردن آن.

● امور اجتماعی، سیاسی، دفاعی و امنیتی

۱۲. تلاش در جهت تحقق عدالت اجتماعی و ایجاد فرصت‌های برابر و ارتقای سطح شاخص‌هایی از قبیل آموزش، سلامت، تأمین غذا، افزایش درآمد سرانه و مبارزه با فساد.

۱۳. ایجاد نظام جامع تأمین اجتماعی برای حمایت از حقوق محرومان و مستضعفان و مبارزه با فقر و حمایت از نهادهای عمومی و مؤسسات و خیریه‌های مردمی با رعایت ملاحظات دینی و انقلابی.

۱۴. تقویت نهاد خانواده و جایگاه زن در آن و در صحنه‌های اجتماعی و استیفای حقوق شرعی و قانونی بانوان در همه عرصه‌ها و توجه ویژه به نقش سازنده آنان.

۱۵. تقویت هویت ملی جوانان متناسب با آرمان‌های انقلاب اسلامی.

- فراهم کردن محیط رشد فکری و علمی و تلاش در جهت رفع دغدغه‌های شغلی، ازدواج، مسکن و

آسیب‌های اجتماعی آنان.

- توجه به مقتضیات دوره جوانی و نیازها و توانایی‌های آنان.

۱۶. ایجاد محیط و ساختار مناسب حقوقی، قضایی و اداری برای تحقق اهداف چشم‌انداز.

۱۷. اصلاح نظام اداری و قضایی در جهت: افزایش تحرک و کارآیی، بهبود خدمت‌رسانی به مردم، تأمین کرامت و معیشت کارکنان، به‌کارگیری مدیران و قضات لایق و امین و تأمین شغلی آنان، حذف یا ادغام مدیریت‌های موازی، تأکید بر تمرکززدایی در حوزه‌های اداری و اجرایی، پیشگیری از فساد اداری و مبارزه با آن و تنظیم قوانین مورد نیاز.

۱۸. گسترش و عمق بخشیدن به روحیه تعاون و مشارکت عمومی و بهره‌مند ساختن دولت از همدلی و توانایی‌های عظیم مردم.

۱۹. آمایش سرزمینی مبتنی بر اصول ذیل:

- ملاحظات امنیتی و دفاعی.

- کارآیی و بازدهی اقتصادی.

- وحدت و یکپارچگی سرزمین.

- گسترش عدالت اجتماعی و تعادل‌های منطقه‌ای.

- حفاظت محیط‌زیست و احیای منابع طبیعی.

- حفظ هویت اسلامی ایرانی و حراست از میراث فرهنگی.

- تسهیل و تنظیم روابط درونی و بیرونی اقتصاد کشور.

- رفع محرومیت‌ها خصوصاً در مناطق روستایی کشور.

۲۰. تقویت امنیت و اقتدار ملی با تأکید بر رشد علمی و فناوری، مشارکت و ثبات سیاسی، ایجاد تعادل میان مناطق مختلف کشور، وحدت و هویت ملی، قدرت اقتصادی و دفاعی و ارتقای جایگاه جهانی ایران.

۲۱. هویت‌بخشی به سیمای شهر و روستا.

- بازآفرینی و روز آمدسازی معماری ایرانی - اسلامی.

- رعایت معیارهای پیشرفته برای ایمنی بناها و استحکام ساخت‌وسازها.

۲۲. تقویت و کارآمد کردن نظام بازرسی و نظارت.

- اصلاح قوانین و مقررات در جهت رفع تداخل میان وظایف نهادهای نظارتی و بازرسی.

۲۳. اولویت‌دادن به ایثارگران انقلاب اسلامی در عرضه منابع مالی و فرصت‌ها و امکانات و مسئولیت‌های دولتی در صحنه‌های مختلف فرهنگی و اقتصادی.

۲۴. ارتقای توان دفاعی نیروهای مسلح برای بازدارندگی، ابتکار عمل و مقابله مؤثر در برابر

- تهدیدها و حفاظت از منافع ملی و انقلاب اسلامی و منابع حیاتی کشور.
۲۵. توجه ویژه به حضور و سهم نیروهای مردمی در استقرار امنیت و دفاع از کشور و انقلاب با تقویت کمی و کیفی بسیج مستضعفین.
۲۶. تقویت توسعه و نوسازی صنایع دفاعی کشور با تأکید بر گسترش تحقیقات و سرعت دادن به انتقال فناوری‌های پیشرفته.
۲۷. توسعه نظم و امنیت عمومی و پیشگیری و مقابله مؤثر با جرائم و مفسد اجتماعی و امنیتی از طریق تقویت و هماهنگی دستگاه‌های قضایی، امنیتی و نظامی و توجه جدی در تخصیص منابع به وظایف مربوط به اعمال حاکمیت دولت.

● امور مربوط به مناسبت سیاسی و روابط خارجی

۲۸. ثبات در سیاست خارجی براساس قانون اساسی و رعایت عزت، حکمت و مصلحت و تقویت روابط خارجی از طریق:
- گسترش همکاری‌های دوجانبه، منطقه‌ای و بین‌المللی.
 - ادامه پرهیز از تشنج در روابط با کشورها.
 - تقویت روابط سازنده با کشورهای غیرمتخاصم.
 - بهره‌گیری از روابط برای افزایش توان ملی.
 - مقابله با افزون‌خواهی و اقدام متجاوزانه در روابط خارجی.
 - تلاش برای رهایی منطقه از حضور نظامی بیگانگان.
 - مقابله با تک قطبی شدن جهان.
 - حمایت از مسلمانان و ملت‌های مظلوم و مستضعف به‌ویژه ملت فلسطین.
 - تلاش برای همگرایی بیشتر میان کشورهای اسلامی.
 - تلاش برای اصلاح ساختار سازمان ملل.
۲۹. بهره‌گیری از روابط سیاسی با کشورها برای نهادینه کردن روابط اقتصادی، افزایش جذب منابع و سرمایه‌گذاری خارجی و فناوری پیشرفته و گسترش بازارهای صادراتی ایران و افزایش سهم ایران از تجارت جهانی و رشد پرشتاب اقتصادی مورد نظر در چشم‌انداز.
۳۰. تحکیم روابط با جهان اسلام و ارائه تصویر روشن از انقلاب اسلامی و تبیین دستاوردها و تجربیات سیاسی، فرهنگی و اقتصادی جمهوری اسلامی و معرفی فرهنگ غنی و هنر و تمدن ایرانی و مردم‌سالاری دینی.
۳۱. تلاش برای تبدیل مجموعه کشورهای اسلامی و کشورهای دوست منطقه به یک قطب منطقه‌ای اقتصادی، علمی، فناوری و صنعتی.

۳۲. تقویت و تسهیل حضور فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در مجامع جهانی و سازمان‌های فرهنگی بین‌المللی.

۳۳. تقویت هویت اسلامی و ایرانی ایرانیان خارج از کشور، کمک به ترویج زبان فارسی در میان آنان، حمایت از حقوق آنان و تسهیل مشارکت آنان در توسعه ملی.

● امور اقتصادی

۳۴. تحقق رشد اقتصادی پیوسته، باثبات و پرشتاب متناسب با اهداف چشم‌انداز.

- ایجاد اشتغال مولد و کاهش نرخ بیکاری.

۳۵. فراهم نمودن زمینه‌های لازم برای تحقق رقابت‌پذیری کالاها و خدمات کشور در سطح بازارهای داخلی و خارجی و ایجاد سازوکارهای مناسب برای رفع موانع توسعه صادرات غیرنفتی.

۳۶. تلاش برای دستیابی به اقتصادی متنوع و متکی بر منابع دانش و آگاهی، سرمایه انسانی و فناوری نوین.

۳۷. ایجاد سازوکار مناسب برای رشد بهره‌وری عوامل تولید (انرژی، سرمایه، نیروی کار، آب و خاک...).

- پشتیبانی از کارآفرینی، نوآوری و استعدادهای فنی و پژوهشی.

۳۸. تأمین امنیت غذایی کشور با تکیه بر تولید از منابع داخلی و تأکید بر خودکفایی در تولید محصولات اساسی کشاورزی.

۳۹. مهار تورم و افزایش قدرت خرید گروه‌های کم‌درآمد و محروم و مستضعف و کاهش فاصله بین دهک‌های بالا و پایین درآمدی جامعه و اجرای سیاست‌های مناسب جبرانی.

۴۰. توجه به ارزش اقتصادی، امنیتی، سیاسی و زیست‌محیطی آب در استحصال، عرضه، نگهداری و مصرف آن.

- مهار آب‌هایی که از کشور خارج می‌شود و اولویت استفاده از منابع آب‌های مشترک.

۴۱. حمایت از تأمین مسکن گروه‌های کم‌درآمد و نیازمند.

۴۲. حرکت در جهت تبدیل درآمد نفت و گاز به دارایی‌های مولد به‌منظور پایدارسازی فرآیند توسعه و تخصیص و بهره‌برداری بهینه از منابع.

۴۳. توسعه روستاها.

- ارتقای سطح درآمد و زندگی روستاییان و کشاورزان و رفع فقر، با تقویت زیرساخت‌های مناسب تولید و تنوع‌بخشی و گسترش فعالیت‌های مکمل به‌ویژه صنایع تبدیلی و کوچک و خدمات نوین، با تأکید بر اصلاح نظام قیمتگذاری محصولات.

۴۴. هم‌افزایی و گسترش فعالیت‌های اقتصادی در زمینه‌هایی که دارای مزیت نسبی هستند از جمله صنعت، معدن، تجارت، مخابرات، حمل‌ونقل و گردشگری، به‌ویژه صنایع نفت، گاز و پتروشیمی و

خدمات مهندسی پشتیبان آن، صنایع انرژی بر و زنجیره پایین دستی آنها، با اولویت سرمایه‌گذاری در ایجاد زیربنایها و زیرساخت‌های مورد نیاز و ساماندهی سواحل و جزایر ایرانی خلیج فارس در چارچوب سیاست‌های آمایش سرزمین.

۴۵. تثبیت فضای اطمینان بخش برای فعالان اقتصادی و سرمایه‌گذاران با اتکا به مزیت‌های نسبی و رقابتی و خلق مزیت‌های جدید و حمایت از مالکیت و کلیه حقوق ناشی از آن.

۴۶. ارتقای بازار سرمایه ایران و اصلاح ساختار بانکی و بیمه‌ای کشور با تأکید بر کارایی، شفافیت، سلامت و بهره‌مندی از فناوری‌های نوین.

- ایجاد اعتماد و حمایت از سرمایه‌گذاران با حفظ مسئولیت‌پذیری آنان.

- تشویق رقابت و پیشگیری از وقوع بحران‌ها و مقابله با جرم‌های مالی.

۴۷. توانمندسازی بخش‌های خصوصی و تعاونی به‌عنوان محرک اصلی رشد اقتصادی و کاهش تصدی دولت همراه با حضور کارآمد آن در قلمرو امور حاکمیتی در چارچوب سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی که ابلاغ خواهد شد.

۴۸. ارتقای ظرفیت و توانمندی‌های بخش تعاونی از طریق تسهیل فرآیند دستیابی به منابع، اطلاعات، فناوری، ارتباطات و توسعه پیوندهای فنی، اقتصادی و مالی آن.

۴۹. توجه و عنایت جدی بر مشارکت عامه مردم در فعالیتهای اقتصادی کشور و رعایت جهات زیر در امر واگذاری مؤسسات اقتصادی دولت به مردم:

- امر واگذاری در جهت تحقق اهداف برنامه باشد و خود هدف قرار نگیرد.

- در چارچوب قانون اساسی صورت پذیرد.

- موجب تهدید امنیت ملی و یا تزلزل حاکمیت ارزش‌های اسلامی و انقلاب نگردد.

- به‌خداشه دار شدن حاکمیت نظام یا تضییع حق مردم و یا ایجاد انحصار نیانجامد.

- به مدیریت سالم و اداره درست کار توجه شود.

۵۰. اهتمام به نظم و انضباط مالی و بودجه‌ای و تعادل بین منابع و مصارف دولت.

۵۱. تلاش برای قطع اتکای هزینه‌های جاری به نفت و تأمین آن از محل درآمدهای مالیاتی و اختصاص عواید نفت برای توسعه سرمایه‌گذاری براساس کارایی و بازدهی.

۵۲. تنظیم سیاست‌های پولی، مالی و ارزی با هدف دستیابی به ثبات اقتصادی و مهار نوسانات.

ملاحظه: شاخص‌های کمی و نحوه انطباق محتوای برنامه‌ها و بودجه‌های سالیانه متناسب با سیاست‌های کلی برنامه چهارم تهیه و ارائه شود.

۱۸. سیاست‌های کلی نظام در خصوص تشویق سرمایه‌گذاری (مصوب ۱۳۸۲/۰۹/۰۸)
(ابلاغی ۱۳۸۹/۱۱/۲۹)

شماره: ۳۲۱۲۹/۰۱۰۱

تاریخ: ۱۳۸۲/۹/۱۰

براساس بند «۱» اصل یکصد و نهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و در اجرای اوامر مورخ ۱۳۸۲/۹/۸ مقام معظم رهبری، نظر مشورتی نهایی شورای مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص سیاست‌های کلی نظام در بخش تشویق سرمایه‌گذاری طی ۱۱ بند به شرح ذیل به تصویب رسید.

۱. حمایت از مالکیت و کلیه حقوق ناشی از آن از جمله مالکیت معنوی.
۲. تقویت و حمایت دولت از توسعه سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی در فعالیت‌های اقتصادی کشور و اولویت دادن به بخش خصوصی و تعاونی در غیرمواردی که در قانون اساسی به دولت واگذار شده است.
۳. تنظیم سیاست‌های پولی، مالی و ارزی با هدف دستیابی به ثبات اقتصادی و مهار نوسانات.
۴. افزایش بهره‌وری اقتصاد کشور با اصلاحات و اقدامات لازم به‌ویژه اصلاحات ساختاری و مدیریتی و کاهش هزینه‌های مبادله و رفع موانع.
۵. افزایش توان رقابت اقتصادی در داخل و صحنه‌های بین‌المللی از طریق لغو انحصارات غیرضرور و تقویت ساختار رقابتی و زیرساخت‌های ملی و حمایت از ارتقای خلاقیت و نوآوری.
۶. بهره‌گیری از نظام مالیاتی در جهت تقویت سرمایه‌گذاری از طریق: ثبات مالیات‌ها، شفافیت درآمدها، صراحت در مقررات و منطقی کردن معافیت‌ها.
۷. تجهیز و تکمیل نظام پولی و پس‌انداز ملی و هدایت و تقویت بازار پول و سرمایه و ابزارهای پولی و مالی در جهت تقویت سرمایه‌گذاری.
۸. توجه به کسب دانش فنی - دسترسی به بازارهای بین‌المللی، رشد اقتصادی، توسعه اشتغال و ارتقای مدیریتی و بهره‌وری در جذب سرمایه‌گذاری خارجی با اولویت سرمایه‌گذاری مستقیم و بلندمدت.
۹. تنظیم فعالیت سرمایه‌گذاری خارجی در بورس سهام به نحوی که ثبات و تعادل بازارهای مالی و ارزی حفظ شود.
۱۰. ساماندهی رفتار تقنینی اداری، قضایی، بازرسی، نظارت، حسابرسی و تخصصی کردن امور در جهت حمایت از سرمایه‌گذاری و تولید.

۱۱. تسهیل شکل‌گیری و توانمندسازی بنگاه‌های بزرگ اقتصادی در بخش خصوصی و تعاونی.
مصوبه فوق مشتمل بر یازده بند در جلسه رسمی روز شنبه مورخ هشتم آذرماه
یکهزار و سیصد و هشتاد و دو شورای مجمع تشخیص مصلحت نظام به تصویب رسید.
اکبرهاشمی رفسنجانی
رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام

۱۹. سیاست‌های کلی نظام برای رشد و توسعه فناوری (مصوب ۱۳۸۳/۰۱/۲۲)

سیاست‌های کلی نظام برای رشد و توسعه فناوری در کشور (مصوبه مورخ ۱۳۸۳/۱/۲۲ مجمع
تشخیص مصلحت نظام)

شماره: ۳۳۹۵۰/۰۱۰۱

تاریخ: ۱۳۸۳/۲/۶

براساس بند اول اصل یکصد و دهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و در اجرای اوامر مورخ
۱۳۷۷/۱/۱۵ مقام معظم رهبری، نظر مشورتی نهایی شورای مجمع تشخیص مصلحت نظام
درخصوص سیاست‌های کلی نظام برای رشد و توسعه فناوری در کشور طی ۴ ماده و ۲۵ بند
به شرح ذیل به تصویب رسید.

۱. توسعه فناوری با هدف ارتقای جایگاه ایران در فناوری جهانی، تولید دانش، کسب ثروت و
افزایش قدرت ملی از طریق:

۱-۱. تقویت عزم ملی برای رشد و توسعه فناوری.

۲-۱. سیاستگذاری و تدوین برنامه‌های راهبردی و اصلاح ساختار نظام مدیریتی برای دستیابی به
فناوری‌های پیشرفته و حمایت از آن، زیر نظر ریاست جمهوری.

۲-۱. تعیین اولویت در حمایت از فناوری براساس نیازها، مزیت‌ها و ظرفیت‌های کشور.

۴-۱. تأکید بر تربیت نیروی انسانی کارآمد، خلاق و متعهد، شناسایی نخبگان، پرورش استعدادها
درخشان، حفظ و جذب سرمایه‌های انسانی و ارتقای روحیه خودباوری و خوداتکایی.

۵-۱. تقویت و ساماندهی همکاری میان دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی و فرهنگستان‌های با بخش‌های
صنعتی و فنی و خدماتی دولتی و غیردولتی.

۶-۱. اصلاح و تکمیل قوانین و مقررات به‌ویژه در بخش‌های بازرگانی و گمرکی با هدف تغییر روند
ورود کالا و خدمات از خارج به فرآیند انتقال فناوری، کسب دانش طراحی و ساخت برای تولید
محصولات در داخل کشور و برنامه‌ریزی برای ایجاد تناسب میان مؤلفه‌های سخت‌افزاری و

نرم‌افزاری در توسعه فناوری.

- ۷-۱. تقویت حمایت کلیه دستگاه‌ها از افزایش توانمندی‌های فناوری در کشور.
- ۸-۱. حمایت از مالکیت معنوی و بسترسازی برای توسعه تحقیقات کاربردی و توسعه‌ای و نوآوری در زمینه‌های مختلف علوم.
- ۹-۱. ارتقای نقش فرهنگستان‌ها در ارائه سمت‌گیری صحیح در توسعه فناوری و شکوفایی علمی.
- ۱۰-۱. تقویت همکاری‌های بین‌المللی با تأکید بر توسعه منابع انسانی، تقویت بخش‌های نرم‌افزاری فناوری داخلی، جذب سرمایه‌ها و نخبگان ایرانی و غیرایرانی، بازاریابی برای فناوری ایرانی و ارتقای کیفیت منطبق با شاخص‌های جهانی.
۲. تقویت زیرساخت‌ها و ظرفیت‌های ملی فناوری در کشور براساس:
 - ۱-۲. اهتمام جدی به ارتقای سطح کیفی علوم پایه و آموزش مهارت‌های عملی و تقویت روحیه خلاقیت در تمام مراحل نظام آموزشی و نهادینه کردن تحقیق و جهت‌دهی علمی به تحقیقات در حوزه فناوری.
 - ۲-۲. توسعه صنایع و خدمات مبتنی بر فناوری‌های جدید با هدف تحکیم استقلال، رفع نیازهای داخلی و کسب سهم مناسب از بازار جهانی.
 - ۳-۲. نوسازی صنایع و اصلاح و تکمیل ظرفیت‌های فناوری موجود براساس بازنگری مداوم.
 - ۴-۲. ایجاد نظام اطلاعات فناوری کارآمد شامل جمع‌آوری، ذخیره‌سازی، پردازش و اطلاع‌رسانی.
 - ۵-۲. تأکید بر افزایش سهم تحقیق در فناوری از تولید ناخالص ملی از طریق اختصاص بودجه مناسب و تشویق مالی و معنوی بخش‌های غیردولتی و تنظیم شاخص‌های مناسب برای توسعه پژوهش، ارزیابی و نظارت مستمر در اجرای سیاست‌ها.
 - ۶-۲. حمایت از تولید و صدور محصولات متکی بر فناوری‌های بومی و سنتی.
 - ۷-۲. حمایت از تأسیس و توسعه شهرک‌ها و پارک‌های علوم و فناوری.
 ۳. تبیین و ترویج مبانی فرهنگی توسعه فناوری از طریق:
 - ۱-۳. افزایش درک اجتماعی نسبت به اهمیت توسعه علم و فناوری در کشور.
 - ۲-۳. اصلاح الگوی مصرف.
 - ۳-۳. ترویج فرهنگ استانداردسازی و ارتقای کیفیت در تولید جهت تشویق مردم به استفاده از کالاهای ساخت داخل در فرهنگ عمومی کشور.
 - ۴-۳. اهمیت دادن به علاقه و استعداد در نظام‌گزینش، آموزش و اشتغال و مبنای قرار دادن تخصص‌های علمی، فنی و حرفه‌ای در استخدام‌های مرتبط.
 - ۵-۳. تقویت و ارزشگذاری به کلیه مشاغل، به‌خصوص مشاغل فنی و حرفه‌ای در فرهنگ عمومی کشور.

۳-۶. تشویق فرهنگ کارآفرینی فنی در کشور.

۳-۷. ترویج روحیه کار جمعی، وجدان کاری و خودباوری.

۳-۸. فرهنگ‌سازی جهت اولویت دادن به منافع ملی بر منافع شخصی و صنفی در امور مرتبط با واردات کالا و خریدهای تجهیزاتی و فنی.

۴. اهتمام به حفظ ارزش‌های فرهنگی، اجتماعی و موازین اسلامی در استفاده از فناوری.

مصوبه فوق مشتمل بر چهار ماده و بیست‌وپنج بند در جلسه رسمی روز شنبه مورخ بیست‌ودوم فروردین ماه یک‌هزار و سیصد و هشتاد و سه شورای مجمع تشخیص مصلحت نظام به تصویب رسید.

اکبر هاشمی رفسنجانی

رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام

۲۰. سیاست‌های کلی نظام در خصوص اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی

ایران (ابلاغی - مصوب ۱۳۸۳/۰۹/۲۱)

سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مطابق بند «۱» اصل یک‌صد و دهم قانون اساسی ابلاغ می‌گردد لازم است نکاتی را در این زمینه یادآور شوم:

۱. اجرای این سیاست‌ها مستلزم تصویب قوانین جدید و بعضاً تغییراتی در قوانین موجود است؛ لازم است دولت و مجلس محترم در این زمینه با یکدیگر همکاری نمایند.

۲. نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام بر حسن اجرای این سیاست‌ها با اتخاذ تدابیر لازم و همکاری دستگاه‌های مسئول و ارائه گزارش‌های نظارتی هر سال در وقت معین مورد تأکید است.

۳. در مورد «سیاست‌های کلی توسعه بخش‌های غیردولتی از طریق واگذاری فعالیت‌ها و بنگاه‌های دولتی» پس از دریافت گزارش‌ها و مستندات و نظریات مشورتی تفصیلی مجمع راجع به رابطه خصوصی‌سازی با هریک از عوامل ذیل اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی، نقش عوامل مختلف در ناکارآمدی بعضی از بنگاه‌های دولتی، آثار انتقال هر یک از فعالیت‌های صدر اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی و بنگاه‌های مربوط به بخش‌های غیردولتی، میزان آمادگی بخش‌های غیردولتی و ضمانت‌ها و راه‌های اعمال حاکمیت دولت، اتخاذ تصمیم خواهد شد. انشاءالله.

سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

- با توجه به ذیل اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی و مفاد اصل چهل‌وسوم قانون اساسی و به‌منظور شتاب بخشیدن به رشد اقتصاد ملی.

- گسترش مالکیت در سطح عموم مردم به منظور تأمین عدالت اجتماعی.
 - ارتقای کارآیی بنگاه‌های اقتصادی و بهره‌وری منابع مادی و انسانی و فناوری.
 - افزایش رقابت‌پذیری در اقتصاد ملی.
 - افزایش سهم بخش‌های خصوصی و تعاونی در اقتصاد ملی.
 - کاستن از بار مالی و مدیریتی دولت در تصدی فعالیت‌های اقتصادی.
 - افزایش سطح عمومی اشتغال.
 - تشویق اقشار مردم به پس‌انداز و سرمایه‌گذاری و بهبود درآمد خانوارها.
- مقرر می‌گردد:

الف) متن ابلاغیه درخصوص سیاست‌های کلی توسعه بخش‌های غیردولتی و جلوگیری از بزرگ شدن بخش دولتی

۱. دولت حق فعالیت اقتصادی جدید خارج از موارد صدر اصل چهل و چهارم قانون اساسی را ندارد و موظف است هرگونه فعالیت (شامل تداوم فعالیت‌های قبلی و بهره‌برداری از آن) را که مشمول عناوین صدر اصل چهل و چهارم قانون اساسی نباشد، حداکثر تا پایان برنامه پنج‌ساله چهارم (سالانه ۲۰ درصد کاهش فعالیت) به بخش‌های تعاونی و خصوصی و عمومی غیردولتی واگذار کند.
- با توجه به مسئولیت نظام در حسن اداره کشور، تداوم و شروع فعالیت ضروری خارج از عناوین صدر اصل چهل و چهارم قانون اساسی توسط دولت، بنا به پیشنهاد هیئت وزیران و تصویب مجلس شورای اسلامی برای مدت معین مجاز است.
- اداره و تولید محصولات نظامی، انتظامی و اطلاعاتی نیروهای مسلح و امنیتی که جنبه محرمانه دارد، مشمول این حکم نیست.
۲. سرمایه‌گذاری، مالکیت و مدیریت در زمینه‌های مذکور در صدر اصل چهل و چهارم قانون اساسی به شرح ذیل توسط بنگاه‌ها و نهادهای عمومی غیردولتی و بخش‌های تعاونی و خصوصی مجاز است:
 - ۱-۲. صنایع بزرگ، صنایع مادر (از جمله صنایع بزرگ پایین‌دستی نفت و گاز) و معادن بزرگ (به استثنای نفت و گاز).
 - ۲-۲. فعالیت بازرگانی خارجی در چارچوب سیاست‌های تجاری و ارزی کشور.
 - ۲-۳. بانکداری توسط بنگاه‌ها و نهادهای عمومی غیردولتی و شرکت‌های تعاونی سهامی عام و شرکت‌های سهامی عام مشروط به تعیین سقف سهام هریک از سهام‌داران با تصویب قانون.
 - ۲-۴. بیمه.
 - ۲-۵. تأمین نیرو، شامل تولید و واردات برق برای مصارف داخلی و صادرات.
 - ۲-۶. کلیه امور پست و مخابرات به استثنای شبکه‌های مادر مخابراتی، امور واگذاری فرکانس و

شبکه‌های اصلی تجزیه و مبادلات و مدیریت توزیع خدمات پایه پستی.

۲-۷. راه و راه‌آهن.

۲-۸. هواپیمایی (حمل‌ونقل هوایی) و کشتیرانی (حمل‌ونقل دریایی).

سهم بهینه بخش‌های دولتی و غیردولتی در فعالیت‌های صدر اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی، با توجه به حفظ حاکمیت دولت و استقلال کشور و عدالت اجتماعی و رشد و توسعه اقتصادی، طبق قانون تعیین می‌شود.

ب) متن ابلاغیه در خصوص سیاست‌های کلی بخش تعاونی

۱. افزایش سهم بخش تعاونی در اقتصاد کشور به ۲۵ درصد تا آخر برنامه پنج‌ساله پنجم.

۲. اقدام مؤثر دولت در ایجاد تعاونی‌ها برای بیکاران در جهت اشتغال مولد.

۳. حمایت دولت از تشکیل و توسعه تعاونی‌ها از طریق روش‌هایی از جمله تخفیف مالیاتی، ارائه تسهیلات اعتباری حمایتی به وسیله کلیه مؤسسات مالی کشور و پرهیز از هر گونه دریافت اضافی دولت از تعاونی‌ها نسبت به بخش خصوصی.

۴. رفع محدودیت از حضور تعاونی‌ها در تمامی عرصه‌های اقتصادی از جمله بانکداری و بیمه.

۵. تشکیل بانک توسعه تعاون با سرمایه دولت با هدف ارتقای سهم بخش تعاونی در اقتصاد کشور.

۶. حمایت دولت از دستیابی تعاونی‌ها به بازار نهایی و اطلاع‌رسانی جامع و عادلانه به این بخش.

۷. اعمال نقش حاکمیتی دولت در قالب امور سیاستگذاری و نظارت بر اجرای قوانین موضوعه و پرهیز از مداخله در امور اجرایی و مدیریتی تعاونی‌ها.

۸. توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و سایر حمایت‌های لازم به منظور افزایش کارآمدی توانمندسازی تعاونی‌ها.

۹. انعطاف و تنوع در شیوه‌های افزایش سرمایه و توزیع سهام در بخش تعاونی و اتخاذ تدابیر لازم به نحوی که علاوه بر تعاونی‌های متعارف، امکان تأسیس تعاونی‌های جدید در قالب شرکت سهامی عام با محدودیت مالکیت هریک از سهام‌داران به سقف معینی که حدود آن را قانون تعیین می‌کند، فراهم شود.

۱۰. حمایت دولت از تعاونی‌ها متناسب با تعداد اعضا.

۱۱. تأسیس تعاونی‌های فراگیر ملی برای تحت پوشش قرار دادن سه دهک اول جامعه به منظور فقرزدایی.

ج) متن ابلاغیه در خصوص سیاست‌های کلی توسعه بخش‌های غیردولتی از طریق واگذاری فعالیت‌ها و بنگاه‌های دولتی که در تاریخ ۱۳۸۵/۰۴/۱۲ به رؤسای سه قوه و رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام ابلاغ گردیده است.

بسم الله الرحمن الرحيم

با توجه به ضرورت شتاب گرفتن رشد و توسعه اقتصادی کشور مبتنی بر اجرای عدالت اجتماعی و فقرزدایی در چارچوب چشم‌انداز ۲۰ ساله کشور.

- تغییر نقش دولت از مالکیت و مدیریت مستقیم بنگاه به سیاستگذاری و هدایت و نظارت.

- توانمندسازی بخش‌های خصوصی و تعاونی در اقتصاد و حمایت از آن جهت رقابت کالاهای در بازارهای بین‌المللی.

- آماده‌سازی بنگاه‌های داخلی جهت مواجهه هوشمندانه با قواعد تجارت جهانی در یک فرآیند تدریجی و هدفمند.

- توسعه سرمایه انسانی دانش و پایه و متخصص.

- توسعه و ارتقای استانداردهای ملی و انطباق نظام‌های ارزیابی کیفیت با استانداردهای بین‌المللی،

- جهت‌گیری خصوصی‌سازی در راستای افزایش کارایی و رقابت‌پذیری و گسترش مالکیت عمومی و بنا بر پیشنهاد مجمع تشخیص مصلحت نظام، بند «ج» سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مطابق بند «۱» اصل یکصد و دوم قانون اساسی ابلاغ می‌گردد.

واگذاری ۸۰ درصد از سهام بنگاه‌های دولتی مشمول صدر اصل چهارم قانون اساسی به بخش‌های خصوصی شرکت‌های تعاونی سهامی عام و بنگاه‌های عمومی غیردولتی به شرح ذیل مجاز است:

۱. بنگاه‌های دولتی که در زمینه‌های معادن بزرگ، صنایع بزرگ و صنایع مادر (از جمله صنایع بزرگ پایین‌دستی نفت و گاز) فعال هستند به استثنای شرکت ملی نفت ایران و شرکت‌های استخراج و تولید نفت خام و گاز.

۲. بانک‌های دولتی به استثنای بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بانک ملی ایران، بانک سپه، بانک صنعت و معدن، بانک کشاورزی، بانک مسکن و بانک توسعه صادرات.

۳. شرکت‌های بیمه دولتی به استثنای بیمه مرکزی و بیمه ایران.

۴. شرکت‌های هواپیمایی و کشتیرانی به استثنای سازمان هواپیمایی کشوری و سازمان بنادر و کشتیرانی.

۵. بنگاه‌های تأمین نیرو به استثنای شبکه‌های اصلی انتقال برق.

۶. بنگاه‌های پستی و مخابراتی به استثنای شبکه‌های مادر مخابراتی، امور واگذاری فرکانس و شبکه‌های اصلی تجزیه و مبادلات و مدیریت توزیع خدمات پایه پستی.

۷. صنایع وابسته به نیروهای مسلح به استثنای تولیدات دفاعی و امنیتی ضروری به تشخیص فرمانده کل قوا.

• الزامات و واگذاری

- الف) قیمتگذاری سهام از طریق بازار بورس انجام می‌شود،
ب) فراخوان عمومی با اطلاع‌رسانی مناسب جهت ترغیب و تشویق عموم به مشارکت و جلوگیری از ایجاد انحصار و رانت اطلاعاتی صورت پذیرد.
ج) جهت تضمین بازدهی مناسب سهام شرکت‌های مشمول واگذاری اصلاحات لازم درخصوص بازار، قیمتگذاری محصولات و مدیریت مناسب براساس قانون تجارت انجام گردد.
د) واگذاری سهام شرکت‌های مشمول طرح در قالب شرکت‌های مادر تخصصی و شرکت‌های زیرمجموعه با کارشناسی همه‌جانبه صورت گیرد.
ه) به منظور اصلاح مدیریت و افزایش بهره‌وری بنگاه‌های مشمول واگذاری با استفاده از ظرفیت‌های مدیریتی کشور، اقدامات لازم جهت جذب مدیران باتجربه، متخصص و کارآمد انجام پذیرد.
ف) فروش اقساطی حداکثر ۵ درصد از سهام شرکت‌های مشمول بند «ج» به مدیران و کارکنان شرکت‌های فوق مجاز است.
و) با توجه به ابلاغ بند «ج» سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی و تغییر وظایف حاکمیتی، دولت موظف است نقش جدید خود در سیاستگذاری، هدایت و نظارت بر اقتصاد ملی را تدوین و اجرا نماید.
ی) تخصیص درصدی از منابع واگذاری جهت حوزه‌های نوین با فناوری پیشرفته در راستای وظایف حاکمیتی مجاز است.

سیدعلی خامنه‌ای

د) سیاست‌های کلی واگذاری

۱. الزامات و واگذاری

- ۱-۱. توانمندسازی بخش‌های خصوصی و تعاونی بر ایفای فعالیت‌های گسترده و اداره بنگاه‌های اقتصادی بزرگ.
۱-۲. نظارت و پشتیبانی مراجع ذیربط بعد از واگذاری برای تحقق اهداف واگذاری.
۱-۳. استفاده از روش‌های معتبر و سالم واگذاری با تأکید بر بورس، تقویت تشکیلات واگذاری، برقراری جریان شفاف اطلاع‌رسانی، ایجاد فرصت‌های برابر برای همه، بهره‌گیری از عرضه تدریجی سهام شرکت‌های بزرگ در بورس به منظور دستیابی به قیمت پایه سهام.
۱-۴. زینفع نبودن دست‌اندرکاران واگذاری و تصمیم‌گیرندگان دولتی در واگذاری‌ها.
۱-۵. رعایت سیاست‌های کلی بخش تعاونی در واگذاری‌ها.

۲. مصارف درآمدهای حاصل از واگذاری

وجوه حاصل از واگذاری سهام بنگاه‌های دولتی به حساب خاصی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز و در قالب برنامه‌ها و بودجه‌های مصوب به ترتیب زیر مصرف می‌شود:

۲-۱. ایجاد خوداتکایی برای خانواده مستضعف و محروم و تقویت تأمین اجتماعی.

۲-۲. اختصاص ۳۰ درصد از درآمدهای حاصل از واگذاری به تعاونی‌های فراگیر ملی به منظور فقرزدایی.

۲-۳. ایجاد زیربنای اقتصادی با اولویت مناطق کمتر توسعه‌یافته.

۲-۴. اعطای تسهیلات (وجوه اداره شده) برای تقویت تعاونی‌ها و نوسازی و بهسازی بنگاه‌های اقتصادی غیردولتی با اولویت بنگاه‌های واگذاری شده و نیز برای سرمایه‌گذاری بخش‌های غیردولتی در توسعه مناطق کمتر توسعه‌یافته.

۲-۵. مشارکت شرکت‌های دولتی با بخش‌های غیردولتی تا سقف ۴۹ درصد به منظور توسعه اقتصادی مناطق کمتر توسعه‌یافته.

۲-۶. تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام شرکت‌های دولتی با رعایت بند «الف» این سیاست‌ها.

هـ) سیاست‌های کلی اعمال حاکمیت و پرهیز از انحصار:

۱. تداوم اعمال حاکمیت عمومی دولت پس از ورود بخش‌های غیردولتی از طریق سیاست‌گذاری و اجرای قوانین و مقررات و نظارت به‌ویژه در مورد اعمال موازن شرعی و قانونی در بانک‌های غیردولتی.

۲. جلوگیری از نفوذ و سیطره بیگانگان بر اقتصاد ملی.

۳. جلوگیری از ایجاد انحصار توسط بنگاه‌های اقتصادی غیردولتی از طریق تنظیم و تصویب قوانین و مقررات.

رهبر معظم انقلاب با اختصاص درصدی از سهام صدر اصل چهل و چهارم قانون اساسی به شرکت‌های سرمایه‌گذاری استانی موافقت کردند (۱۳۸۵/۰۴/۱۲).

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب اسلامی با درخواست رئیس‌جمهوری برای اختصاص درصدی از سهام صدر اصل چهل و چهارم قانون اساسی به شرکت‌های سرمایه‌گذاری استانی، متشکل از تعاونی‌های شهرستانی و نیز دو دهک پایین درآمدی جامعه، موافقت کردند.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای همچنین بر ضرورت تشکیل ستادی قوی برای اجرای کامل سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی و فراهم شدن سریع زمینه رونق و تحرک اقتصادی کشور تأکید کردند.

متن پاسخ رهبر معظم انقلاب اسلامی به درخواست محمود احمدی‌نژاد رئیس‌جمهوری به این شرح است:

بسم الله الرحمن الرحيم

جناب آقای دکتر احمدی نژاد

ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

با درخواست جنابعالی جهت اختصاص درصدی از سهام صدر اصل چهل و چهارم قانون اساسی به شرح ذیل موافقت می‌گردد:

۱. با فروش اقساطی تا ۵۰ درصد از سهام قابل واگذاری ابلاغی در بند «ج» سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی در قاب شرکت‌های سرمایه‌گذاری استانی متشکل از تعاونی‌های شهرستانی موافقت می‌گردد.

۲. قیمت سهام در بورس تعیین می‌گردد.

۳. در مورد دو دهک پایین درآمدی ۵۰ درصد تخفیف در قیمت سهام واگذاری با دوره تقسیط ده ساله مجاز است.

۴. شرکت‌های سرمایه‌گذاری استانی با کمک دولت در بورس پذیرفته شده و جهت افزایش بازدهی سرمایه خود براساس قانون تجارت فعالیت نمایند.

۵. به نسبت اعضای شرکت‌های تعاونی هر استان، سهام مشمول واگذاری در اختیار شرکت سرمایه‌گذاری استان قرار گیرد.

۶. خرید و فروش سهام شرکت‌های سرمایه‌گذاری استان در بورس به میزانی که اقساط آن پرداخت و یا مورد تخفیف واقع شده، مجاز است.

۷. شناسایی افراد واقع در دو دهک پایین درآمدی با سازوکارهای علمی و دقیق انجام گرفته و روستاییان مورد توجه ویژه قرار گیرند.

۸. اجرای طرح، نباید موجبات افزایش یا تداوم تصدیگری‌های دولت در شرکت‌های مشمول واگذاری گردد.

شایسته ذکر است که با توجه به گذشت مدت قابل توجهی از ابلاغ سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم هنوز اقدامات اجرایی و فراخوان ملی جهت توسعه سرمایه‌گذاری و کارآفرینی صورت نگرفته است؛ لذا مقرر نمایم ستادی قوی مسئولیت کامل اجرای اصل چهل و چهارم قانون اساسی را برعهده گرفته و بدون فوت وقت، زمینه رونق و تحرک اقتصادی را با به‌کارگیری همه نیروها و سرمایه‌های ملی فراهم نماید. اطلاع‌رسانی همه‌جانبه و فراگیر جهت دوری از ویژه‌خواری گروه‌های خاص، تشویق عموم به سرمایه‌گذاری و بهبود فضای کسب‌وکار کشور مورد تأکید است.

توفیق جنابعالی را در خدمت به ملت بزرگ ایران و اجرای عدالت از خداوند متعال خواستارم.

سیدعلی خامنه‌ای

۲۱. سیاست‌های کلی نظام در بخش مالی (مصوب ۱۳۸۳/۰۲/۱۲)

سیاست‌های کلی نظام در بخش مالی (مصوبه مورخ ۱۳۸۳/۱۰/۱۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام)

شماره: ۳۸۱۵۳/۰۱۰۱

تاریخ: ۱۳۸۳/۱۰/۲۱

براساس بند اول اصلی یکصدودهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و در اجرای اوامر مورخ ۱۳۷۷/۱/۱۵ مقام معظم رهبری، نظر مشورتی نهایی شورای مجمع تشخیص مصلحت نظام درخصوص سیاست‌های کلی در بخش مالی طی ۶ ماده به شرح ذیل به تصویب رسید.

۱. قطع اتکای هزینه‌های جاری به نفت و تأمین آن از محل درآمد مالیاتی و سایر درآمدها حداکثر تا پایان برنامه پنجم.

۲. اصلاح نظام مالیاتی به‌منظور توسعه رفاه عمومی، رونق تولید و سرمایه‌گذاری و برقراری عدالت مالیاتی از طریق ترویج فرهنگ مالیاتی، ارتقای اعتقاد عمومی، ساده‌سازی و شفافیت، با تأکید بر مالیات بر ارزش‌افزوده و به حداقل رساندن معافیت‌هایی مالیاتی.

۳. تدوین نظام بودجه‌ریزی کشور بر مبنای بودجه‌ریزی عملیاتی هماهنگ با سند چشم‌انداز بیست‌ساله و برنامه‌های پنج‌ساله و تأکید بر شفاف‌سازی، قابلیت نظارت و منطقی کردن هزینه‌های دولت.

۴. ساماندهی، گسترش و ارتقای بازار مالی ایران (سرمایه، پول و بیمه) با تأکید بر کارآیی، شفافیت سلامت، با بهره‌مندی از فناوری‌های نوین، همچنین ایجاد اعتماد و حمایت از سرمایه‌گذاران و مؤسسات فعال در بازارهای مالی با حفظ مسئولیت‌پذیری آنان، تشویق رقابت و ابتکارات، پیشگیری از وقوع بحران‌های و مقابله با تخلف‌های حقوقی و کیفری مالی.

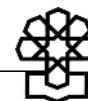
۵. تفکیک مقام‌های نظارتی بر بازار سرمایه و پول و نظارت عالی برای ایجاد رقابت و هماهنگی میان بازارهای مالی.

۶. اصلاح ساختار سازمانی بانک‌ها در جهت افزایش کارآیی، کاهش هزینه‌ها و روان‌تر شدن عملیات و خدمات. اصلاح ساختار مالی در جهت کفایت سرمایه با توجه به استانداردهای جهانی و کاهش بدهی‌های دولت. عادلانه کردن سود تسهیلات با رعایت موازین بانکداری اسلامی، رقابتی کردن فعالیت‌ها با هدف رونق سرمایه‌گذاری، اشتغال و تولید.

مصوبه فوق مشتمل بر ۶ ماده در جلسه رسمی روز شنبه مورخ دوازدهم دی‌ماه یک‌هزار و سیصد و هشتاد و سه شورای مجمع تشخیص مصلحت نظام به تصویب رسید.

اکبرهاشمی رفسنجانی

رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام

۲۲. سیاست‌های کلی نظام برای رشد و توسعه علمی و تحقیقاتی کشور در بخش آموزش عالی و مراکز تحقیقاتی. (مصوب ۱۳۸۳/۱۲/۱۵)

سیاست‌های کلی نظام برای رشد و توسعه علمی و تحقیقاتی کشور در بخش آموزش عالی و مراکز تحقیقاتی (مصوبه مورخ ۱۳۸۳/۱۲/۱۵ مجمع تشخیص مصلحت نظام)

براساس بند اول اصل یکصد و دهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و در اجرای اوامر مورخ ۱۳۷۷/۱/۱۵ مقام معظم رهبری، نظر مشورتی نهایی شورای مجمع تشخیص مصلحت نظام درخصوص سیاست‌های کلی نظام برای رشد و توسعه علمی و تحقیقاتی کشور در بخش آموزش عالی و مراکز تحقیقاتی، طی ۸ ماده و ۱۹ بند به شرح ذیل به تصویب رسید.

۱. توسعه متوازن کمی و کیفی نظام آموزش عالی و مراکز تحقیقاتی با هدف:

۱-۱. تولید علم.

۱-۲. تعمیق شناخت معارف دینی و مبانی انقلاب اسلامی به ویژه در علوم انسانی.

۱-۳. تربیت نیروی انسانی کارآمد و مؤمن، ارتقای توانمندی و سطح علمی منابع انسانی.

۱-۴. توسعه نوآوری و نظریه پردازی علمی.

۱-۵. تحکیم پیوند میان نظام آموزش عالی با زنجیره تحقیقات کاربردی و توسعه‌ای، فناوری و تولید با اولویت نیازهای کشور.

۱-۶. ایجاد بسترهای مناسب جهت دستیابی آسان به تحصیل علم، کسب مهارت‌های فنی و تخصصی معتبر برای افراد مستعد و علاقمند با تنوع بخشی به نظام آموزش عالی، حمایت از بخش خصوصی و استفاده از مشارکت مردمی.

۲. هدایت نظام آموزش عالی و مراکز تحقیقاتی کشور در جهت توسعه علوم پایه و تحقیقات بنیادی، افزایش خلاقیت، روزآمد ساختن دانشگاه‌ها با تأکید بر:

۱-۲. ارتقای منزلت و بهبود معیشت استادان.

۲-۲. اهتمام به علوم انسانی و زبان و ادب فارسی.

۲-۳. تعیین اولویت‌ها در آموزش و پژوهش برای تأمین نیازهای کشور و نیل به جایگاه اول علمی و فنی در منطقه.

۲-۴. توجه به مبانی و احیای تاریخ علمی و فرهنگی اسلام و ایران به منظور تقویت هویت اسلامی و ملی و خودباوری دانشجویان و پژوهشگران.

۲-۵. توسعه مناسبات منطقه‌ای و همکاری‌های بین‌المللی.

۳. بهینه‌سازی ساختار نظام آموزشی و تحقیقاتی کشور با هدف ارتقای بهره‌وری و شکوفایی علمی

با تأکید بر:

- ۱-۳. تقویت منابع مالی پایدار و متنوع در دانشگاه‌ها و تجهیز زیربنای آموزشی و پژوهشی و ارتقای شاخص‌های توسعه علوم و فناوری با توجه به استانداردهای جهانی.
- ۲-۳. اصلاح نظام پذیرش دانشجو.
- ۳-۳. استقرار نظام مالکیت معنوی در کشور.
- ۴-۳. طراحی و تدوین متون، کتب و برنامه‌های درسی براساس مبانی فکری اسلام به‌ویژه در رشته‌های علوم انسانی در نظام آموزشی و پژوهشی کشور و اهتمام به بسط نظریه‌پردازی در این زمینه.
- ۵-۳. اصلاح و توسعه نظام آموزشی کشور در جهت متناسب نمودن ترکیب نیروی انسانی ماهر و متخصص با نیازها، مزیت‌ها، ظرفیت‌ها و تحولات علمی در داخل و خارج کشور.
- ۶-۳. ایجاد نظام شایسته‌سالاری در مدیریت آموزشی و تحقیقاتی کشور مبتنی بر تخصص و تعهد.
- ۷-۳. بهره‌گیری از فناوری‌های پیشرفته در نظام آموزش و تحقیقات کشور.
- ۸-۳. ایجاد ساختار مناسب برای تحکیم پیوند حوزه و دانشگاه و تقویت همکاری‌های مستمر راهبردی در عرصه‌های اجتماعی، آموزشی، علمی و تحقیقاتی با تأکید بر نظریه‌پردازی علمی به‌ویژه در علوم انسانی، تبادل استاد و دانشجو، ایجاد مراکز علمی شامل بین‌رشته‌ای، دوره‌ها و پژوهش‌های مشترک و نظریه‌پردازی علمی در زمینه الگوهای توسعه و رابطه علم و دین با هدف تحقق آرمان‌های انقلاب اسلامی.
۴. اهتمام به اصل پرورش در کنار آموزش و پژوهش، ارتقای کیفیت عقیدتی، علمی و عملی هیئت‌های علمی موجود و تربیت اساتید و معلمان مؤمن به اسلام و متعهد به انقلاب و علاقمند به اعتلای کشور.
۵. ساماندهی به نظام اعتبارسنجی و رتبه‌بندی دانشگاه‌ها مبتنی بر توانایی، کارآیی و اثربخشی و سازماندهی به نظام ارتقای هیئت علمی و ارزیابی پژوهشگران با معیار تولید علم و فعالیت‌های کاربردی و توسعه‌ای و رفع نیازها و مشکلات علمی و فنی کشور.
۶. ساماندهی به نظام آمار و اطلاعات علمی و پژوهشی دولتی و غیردولتی به‌ویژه حوزه‌های علمیه و ایجاد ساختارهای لازم برای تبدیل نتایج فعالیت‌هایی علمی و تحقیقاتی به تجربه‌های انباشته و قابل دسترسی.
۷. تعریف، شناسایی، هدایت، پرورش، جذب و به‌کارگیری استعدادهای درخشان و ایجاد بسترهای مناسب جهت جذب و پیشگیری از مهاجرت نخبگان، استفاده از ظرفیت‌های علمی و فنی ایرانیان مقیم خارج و جذب متخصصان و محققان برجسته سایر کشورها در صورت نیاز.
۸. برنامه‌ریزی برای افزایش نقش دانشگاه‌ها، مراکز تحقیقاتی و فرهنگستان‌ها در ارتقای کارآمدی

نظام، دفاع از مرزهای اعتقادی، وحدت و امنیت ملی و صیانت از فرهنگ و هویت ملی - اسلامی در برابر تهاجم فکری و فرهنگی بیگانگان.

مصوبه فوق مشتمل بر هشت ماده و نوزده بند در جلسه رسمی روز شنبه مورخ پانزدهم اسفند ماه یکهزارویسیصدو هشتاد و سه شورای مجمع تشخیص مصلحت نظام به تصویب رسید.

اکبرهاشمی رفسنجانی

رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام

۲۳. سیاست‌های کلی نظام برای پیشگیری و کاهش خطرات ناشی از سوانح طبیعی و

حوادث غیرمترقبه (ابلاغی - مصوب ۱۳۸۴/۰۲/۰۳)

سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران در مورد «پیشگیری و کاهش خطرات ناشی از سوانح طبیعی و حوادث غیرمترقبه» مصوب که توسط مقام معظم رهبری ابلاغ گردیده است:

۱. افزایش و گسترش آموزش و آگاهی و فرهنگ ایمنی و آماده‌سازی مسئولان و مردم برای رویارویی با عوارض ناشی از سوانح طبیعی و حوادث غیرمترقبه به‌ویژه خطر زلزله و پدیده‌های جوی و اقلیمی.

۲. گسترش و تقویت مطالعات علمی و پژوهشی و حمایت از مراکز موجود، به‌منظور شناسایی و کاستن از خطرات این‌گونه حوادث با اولویت خطر زلزله.

۳. ایجاد مدیریت واحد با تعیین رئیس‌جمهور برای آمادگی دائمی و اقدام مؤثر و فرماندهی در دوره بحران.

۳-۱. ایجاد نظام مدیریت جامع اطلاعات به کمک شبکه‌های اطلاعاتی مراکز علمی - پژوهشی و سازمان‌های اجرایی مسئول، به‌منظور هشدار به موقع و اطلاع‌رسانی دقیق و بهنگام در زمان وقوع حادثه.

۳-۲. تقویت آمادگی‌ها و امکانات لازم برای اجرای سریع و مؤثر عملیات جستجو و نجات در ساعات اولیه، امداد و اسکان موقت آسیب‌دیدگان، تنظیم سیاست‌های تبلیغاتی و اطلاع‌رسانی و سازماندهی کمک‌های داخلی و خارجی در زمینه‌های فوق.

۳-۳. در اختیار گرفتن کلیه امکانات و توانمندی‌های مورد نیاز اعم از دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی و نیروهای مسلح در طول زمان بحران.

۴. تدوین برنامه‌های جامع علمی به‌منظور بازتوانی روانی و اجتماعی آسیب‌دیدگان و بازسازی اصولی و فنی مناطق آسیب‌دیده.

۵. گسترش نظامات مؤثر جبران خسارت نظیر انواع بیمه‌ها، حمایت‌های مالی و تشویقی، تسهیلات ویژه و صندوق‌های حمایتی.

۶. پیشگیری و کاهش خطرپذیری ناشی از زلزله در شهرها و روستاها و افزایش ضریب ایمنی در ساخت‌وسازهای جدید از طریق:
- ۶-۱. مکان‌یابی و مناسب‌سازی کاربری‌ها در مراکز جمعیتی شهری و روستایی و تأسیسات حساس و مهم متناسب با پهنه‌بندی خطر نسبی زلزله در کشور.
- ۶-۲. بهبود مدیریت و نظارت بر ساخت‌وساز با به‌کارگیری نیروهای متخصص و تربیت نیروی کار ماهر در کلیه سطوح و تقویت نظام مهندسی و تشکل‌های فنی و حرفه‌ای و استفاده از تجربه‌های موفق کشورهای پیشرفته زلزله‌خیز.
- ۶-۳. ممنوعیت و جلوگیری از ساخت‌وسازهای غیرفنی و ناامن در برابر زلزله و الزامی کردن بیمه و استفاده از کلیه استانداردها و مقررات مربوط به طرح و اجرا.
- ۶-۴. استانداردسازی مصالح پایه و اصلی سازه‌ای و الزامی کردن استفاده از مصالح استاندارد، با کیفیت و مقاوم و ترویج و تشویق فناوری‌های نوین و پایدار و ساخت سازه‌های سبک.
- ۶-۵. تهیه و تصویب قوانین و مقررات لازم برای جرم و تخلف شناختن ساخت‌وسازهای غیرفنی.
۷. کاهش آسیب‌پذیری وضعیت موجود کشور در برابر زلزله با محوریت حفظ جان انسان‌ها از طریق:
- ۷-۱. تدوین و اصلاح طرح‌های توسعه و عمران شهری و روستایی متناسب با پهنه‌بندی خطر نسبی زلزله در مناطق مختلف کشور.
- ۷-۲. ایمن‌سازی و بهسازی لرزه‌ای ساختمان‌های دولتی، عمومی و مهم، شریان‌های حیاتی و تأسیسات زیربنایی و بازسازی و بهسازی بافت‌های فرسوده حداکثر تا مدت ۱۰ سال.
- ۷-۳. ارائه تسهیلات ویژه و حمایت‌های تشویقی (بیمه و نظایر آن) به‌منظور ایمن‌سازی و بهسازی لرزه‌ای ساختمان‌های مسکونی، خدماتی و تولیدی غیردولتی.
۸. شناسایی پدیده‌های جوی و اقلیمی و نحوه پدیدار شدن خطرات و ارزیابی تأثیر و میزان آسیب آنها از طریق تهیه اطلس ملی پدیده‌های طبیعی، ایجاد نظام به‌هم پیوسته ملی پایش و بهبود نظام‌های هشدار سریع و پیش‌آگاهی بلندمدت با استفاده از فناوری‌های پیشرفته.
۹. تنظیم برنامه‌های توسعه ملی به‌گونه‌ای که در همه فعالیت‌های آن در همه سطوح، رویکرد «سازگاری با اقلیم» ملاحظه و نهادینه شود. بنابراین اقدامات ذیل باید انجام گیرد:
- شناسایی شرایط اقلیمی و لحاظ نمودن آن به‌عنوان یکی از محورهای اساسی آمایش سرزمین.
- تهیه، تدوین و ساماندهی نظام‌های جامع مدیریت بلایای جوی و اقلیمی.
- شناسایی تغییر اقلیم و آثار و پیامدهای آن در پهنه سرزمین و اتخاذ راهکارهای مناسب.

۲۴. سیاست‌های کلی نظام در بخش کشاورزی (مصوب ۱۳۸۴/۰۴/۱۱)

شماره: ۴۰۸۹۳/۰۱۰۱

تاریخ: ۱۳۸۴/۴/۲۱

براساس بند «۱» اصل یکصدودهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و در اجرای اوامر مورخ ۱۳۷۷/۱/۱۵ مقام معظم رهبری، نظر مشورتی نهایی شورای مجمع تشخیص مصلحت نظام درخصوص سیاست‌های کلی نظام در بخش کشاورزی، طی ۹ ماده به شرح ذیل به تصویب رسید.

ماده (۱)

توسعه پایدار کشاورزی با حفاظت از منابع طبیعی پایه تولید و صیانت و توانمندسازی منابع انسانی.

ماده (۲)

تأمین امنیت غذایی با تکیه بر تولید از منابع داخلی و نیل به خودکفایی در محصولات اساسی، ارتقای سطح سلامت مواد غذایی، اصلاح و بهینه نمودن الگوی مصرف و حمایت مؤثر از تولید و صادرات با توجه به مزیت‌های نسبی و خلق مزیت‌های جدید (ازجمله هدفمند نمودن یارانه‌ها در جهت تولید و صادرات).

ماده (۳)

ساماندهی و اصلاح ساختار و نظام بهره‌برداری بخش کشاورزی با رعایت اندازه‌های فنی - اقتصادی واحدهای تولیدی به‌خصوص تجمیع اراضی کوچک و اتخاذ تدابیر لازم برای جلوگیری از خرد شدن اراضی کشاورزی و حفظ واحد تولید اقتصادی با توجه به مالکیت اشخاص و تأکید بر جهت‌گیری حمایتی دولت از این سیاست‌ها به‌ویژه در واگذاری منابع آب و خاک و سایر عوامل تولید متناسب با نوع فعالیت و شرایط مختلف اجتماعی، اقتصادی و اقلیمی مناطق کشور.

ماده (۴)

نوین‌سازی نظام تولید کشاورزی از طریق تقویت و توسعه تحقیق، آموزش و ترویج کشاورزی بر مبنای دانش نوین و بومی‌سازی فناوری‌های روز؛ تربیت، حفظ و تجهیز نیروی انسانی مورد نیاز، توسعه و تقویت تعاونی‌ها و سایر تشکلهای اقتصادی، اجتماعی، صنفی و تخصصی با مشارکت آحاد جامعه و رقابتی نمودن فعالیت‌های در بخش.

ماده (۵)

ارتقای ضریب بهره‌وری از آب در تولید محصولات کشاورزی و استفاده علمی و بهره‌برداری بهینه از سایر نهاده‌های تولید.

ماده (۶)

گسترش زیرساخت‌ها، ایجاد انگیزه برای جذب و توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی با پوشش مناسب بیمه، کاهش احتمال زیان تولید، اجرای سیاست‌های حمایتی و متعادل کردن سطح سودآوری کشاورزی با سایر بخش‌های اقتصادی.

ماده (۷)

حمایت مؤثر از ساماندهی فرآیند تولید و اصلاح نظام بازار محصولات کشاورزی با هدف بهبود رابطه مبادله بخش با سایر بخش‌ها، افزایش بهره‌وری، کاهش هزینه‌های تولید، رعایت قیمت تمام شده محصولات اساسی، تأمین درآمد تولیدکنندگان، منافع مصرف‌کنندگان و بهبود کیفیت مواد و فرآورده‌های غذایی.

ماده (۸)

تخصیص یارانه هدفمند به بخش کشاورزی در جهت تحقق خودکفایی، حمایت از ساخت زیربناها، مراعات معیارهای زیست‌محیطی، قابلیت انعطاف‌پذیری در شرایط محیطی مختلف و ارتقای قدرت رقابت در بازارهای بین‌المللی.

ماده (۹)

ارتقای سطح درآمد و زندگی روستاییان، کشاورزان و عشایر، توسعه پایدار روستاها و مناطق کشاورزی و رفع فقر با تقویت زیرساخت‌های مناسب تولید و تنوع‌بخشی و گسترش فعالیت‌های مکمل و اقتصادی به‌ویژه صنایع تبدیلی و روستایی و خدماتی نوین.

مصوبه فوق مشتمل بر نه (۹) ماده در جلسه رسمی روز شنبه مورخ یازدهم تیرماه یک‌هزار و سیصد و هشتاد و چهار شورای مجمع تشخیص مصلحت نظام به تصویب رسید.

اکبر هاشمی رفسنجانی

رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام

۲۵. سیاست‌های کلی نظام در بخش صنعت. (مصوب ۱۳۸۴/۰۵/۲۲)

شماره: ۴۱۳۹۳/۰۱۰۱

تاریخ: ۱۳۸۴/۰۵/۳۰

براساس بند اول اصل یکصدودهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و در اجرای اوامر مورخ ۱۳۷۷/۱/۱۵ مقام معظم رهبری، نظر مشورتی نهایی شورای مجمع تشخیص مصلحت نظام درخصوص سیاست‌های کلی نظام در بخش صنعت، طی ۱۰ ماده به شرح ذیل به تصویب رسید.

ماده (۱)

افزایش ارزش افزوده و سهم بخش صنعت در تولید ناخالص داخلی با انتخاب فرآیندهای صنعتی دانیای محور و ارتقای منزلت کار، تلاش و کارآفرینی.

ماده (۲)

اصلاح ساختار صنعتی در جهت افزایش توان رقابت‌پذیری صنعت ملی براساس گسترش مالکیت و مدیریت بخش غیردولتی، رعایت اندازه اقتصادی بنگاه و لغو امتیازات خاص و انحصارات غیرضرور.

ماده (۳)

افزایش بهره‌وری کل عوامل تولید به‌ویژه نیروی کار و سرمایه.

ماده (۴)

ارتقای سطح فناوری صنایع کشور و دستیابی به فناوری‌های پیشرفته و استراتژیک از طریق گسترش تحقیق و توسعه، ایجاد قدرت طراحی، تقویت همکاری مراکز علمی، آموزشی، پژوهشی و صنعتی کشور، تعامل سازنده با مراکز پیشرفته علمی و صنعتی جهان، بهره‌گیری از مزیت‌های نسبی موجود و کشف و آفرینش مزیت‌های جدید نسبی و رقابتی.

ماده (۵)

دستیابی به رشد مطلوب سرمایه‌گذاری صنعتی به‌وسیله حمایت‌های حقوقی و قضایی، تأمین امنیت اقتصادی، ایجاد شرایط سودآوری مناسب، تسهیل ورود مردم به فعالیت‌های تولیدی، تقویت توسعه

و رقابتی نمودن بازار سرمایه، بهبود فضای کسب‌وکار و جذب سرمایه‌گذاری خارجی با تأکید بر سرمایه‌گذاری مستقیم و سرمایه‌های ایرانیان خارج از کشور.

ماده (۳)

توسعه تشکل‌های تخصصی کارآفرینی، مدیریتی و صنفی و افزایش نقش آنها در تصمیم‌سازی و سیاستگذاری و نیز نهادینه‌سازی داوری‌های تخصصی و حرفه‌ای.

ماده (۷)

انسجام و تعادل منطقه‌ای از طریق ایجاد زیرساخت‌ها و زیربناها و برقراری مشوق‌های مناسب با رعایت راهبردهای آمایش سرزمینی و امنیتی و تأکید بر احداث صنایع مکمل هر منطقه.

ماده (۸)

افزایش صادرات صنعتی کشور با ارتقای کیفیت کالاها و شناسایی و تحصیل بازار و حمایت‌های مؤثر مالی، سیاسی و مقرراتی از صادرات صنعتی.

ماده (۹)

گسترش صنایع دستی به‌ویژه صنایع دارای محتوای فرهنگی و هنری و بهره‌گیری از صنعت گردشگری.

ماده (۱۰)

ایجاد خوشه‌های صنعتی از طریق تقویت صنایع کوچک و متوسط و برقراری پیوند آنها با صنایع بزرگ به‌منظور هم‌افزایی صنعت و ارتقای توان رقابتی.

مصوبه فوق مشتمل بر ده ماده (۱۰) در جلسه رسمی روز شنبه مورخ بیست‌ودوم مردادماه یک‌هزار و سیصد و هشتاد و چهار شورای مجمع تشخیص مصلحت نظام به تصویب رسید.

اکبر هاشمی رفسنجانی

رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام

۲۶. سیاست‌های کلی نظام در خصوص وحدت و همبستگی ملی (مصوب ۱۳۸۴/۱۱/۱۵)

۲۷. سیاست‌های کلی نظام برای حفظ شأن و استقلال قضات (مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۲۷).

مصوبه مورخ ۱۳۸۴//۱۲/۲۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص سیاست‌های کلی نظام برای حفظ شأن و استقلال قضات.

ماده - ایجاد شرایط سیاسی، اجتماعی و فرهنگی مناسب برای تأمین استقلال امر قضا از طریق موارد زیر:

بند «۱» - استقلال قضات در رسیدگی به پرونده‌های، تفسیر از قوانین در مقام تشخیص حق، اتخاذ تصمیم و انشای رأی.

بند «۲» - تصمیم‌گیری به صورت مستند و مستدل و بدون تأثیرپذیری از دخالت دیگران.

بند «۳» - رعایت شأن و منزلت قضات در جامعه و نظام اداری کشور.

بند «۴» - گزینش افراد برخوردار از شایستگی‌های علمی، تقوایی و توانایی‌هایی لازم برای امر قضا.

بند «۵» - تعیین ضوابط قانونی برای عزل، نصب، تعلیق و نقل و انتقال قضات.

بند «۶» - تأمین معیشت و امنیت و محیط کار متناسب با مسئولیت قضاوت.

بند «۷» - نظارت دقیق و قانونمند بر کار قاضی و برخورد قانونی با تخلفات قضایی.

۲۸. سیاست‌های کلی نظام برای ترویج و تحکیم فرهنگ ایثار و جهاد و ساماندهی امور

ایثارگران (مصوب ۱۳۸۵/۰۲/۱۶)

به منظور ترویج و تحکیم فرهنگ پایداری و ایثار و جهاد در کشور و تکریم و پاسداری از حق ایثارگران اعم از شهیدان، آزادگان، جانبازان و رزمندگان و خانواده‌های آنان و سهمی که در عزت، امنیت و اقتدار ملی و نظام اسلامی دارند، سیاست‌های کلی نظام در این امور به شرح ذیل تعیین می‌گردد:

۱. اعتلا، ترویج و تحکیم فرهنگ ایثار، جهاد، شهادت و تفکر بسیجی در جامعه و نهادینه ساختن آن در اندیشه، باور، منش و رفتار مردم و مسئولان و مشارکت دستگاه‌ها و ارکان نظام و لایه‌های مختلف اجتماعی در اجرای سیاست‌های مربوط به ایثارگران.

۲. تعظیم و تکریم ایثارگران و پاسداری از منزلت و حق عظیم آنان بر مردم و کشور با تبیین نقش بزرگ و برجسته آنان در انقلاب اسلامی و دستاوردهای آن، دفاع مقدس و امنیت ملی.

۳. بسترسازی، ایجاد و توسعه ظرفیت‌های لازم در رسانه‌ها به ویژه صدا و سیما، نظام آموزشی

کشور و دستگاه‌های فرهنگی و هنری و به‌منظور تحقق بندهای اول و دوم و ترویج اهداف، آرمان‌ها، وصایا و آثار ایثارگران و ارائه الگوهای جهاد و حماسه و فداکاری و معرفی قهرمانان عرصه جهاد و شهادت به جامعه.

۴. حمایت از تولید آثار ارزنده فرهنگی و هنری در جهت اشاعه فرهنگ ایثار، جهاد و شهادت در جامعه.

۵. تحقیق، شناسایی و ترویج مستمر عوامل تقویت‌کننده فرهنگ جهاد، ایثار و شهادت و مقابله با عوامل بازدارنده و تضعیف‌کننده آن.

۶. توانمندسازی فردی و جمعی و اهتمام به پرورش استعدادها و ارتقای سطح علمی، فنی و فرهنگی ایثارگران و فرزندان آنها به‌منظور نقش‌آفرینی فعال و مؤثر در عرصه‌های مختلف و اولویت دادن به استفاده از ایثارگران در بخش‌های مدیریتی در شرایط مساوی.

۷. اولویت قائل شدن برای ایثارگران در سیاستگذاری‌ها، برنامه‌ها، قوانین و آیین‌نامه‌های کشور و نیز در تخصیص و توزیع امکانات و حمایت‌های دولتی و فعالیت‌ها در زمینه‌های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی کشور به تناسب ایثار و جهاد در راه آرمان‌های اسلام و اهداف انقلاب اسلامی.

۸. شناخت نیازهای واقعی و ارائه خدمات مؤثر به ایثارگران و خانواده‌های آنان در ابعاد مختلف فرهنگی، علمی، آموزشی، اجتماعی، بهداشتی، درمانی، بیمه‌ای، معیشتی، اشتغال، مسکن، حقوقی، اداری، رفاهی و استخدامی با حفظ اصول عزتمندی، عدالت و روحیه خودانگیزی و شنون ایثارگری.

۹. مناسب‌سازی بناها و مراکز خدمات عمومی، معابر شهری، مراکز اداری، تفریحی، ورزشی و وسایط نقلیه عمومی با وضعیت جسمی جانبازان و ناتوانی‌های جسمی و حرکتی منطبق بر معیارهای مطلوب.

۱۰. توسعه مراکز علمی و پژوهشی و ارتقای ظرفیت‌های، توانمندی‌ها و فناوری‌ها و اهتمام به تأمین تجهیزات و آموزش‌ها و مراقبت‌های لازم برای پیشگیری، درمان و کاهش آسیب‌های فردی و جمعی ناشی از جنگ و تهدیدات.

۱۱. صیانت و حفاظت از حریم ایثارگری، ایثارگران و خانواده آنها با ایجاد سازوکارهای مناسب توسط قوه قضائیه.

۱۲. حفظ و ترویج آثار، ارزش‌ها، حماسه‌ها و تجارب انقلاب اسلامی و دفاع مقدس با ایجاد، توسعه و نگهداری موزه‌های، یادمان‌ها، نمادها و نشان‌های جهاد، مقاومت و ایثار و پاسداشت قداست و منزلت تربت پاک شهیدان و ساماندهی و نگهداری مناسب آنها به‌صورت مراکز فرهنگی.

۲۹. سیاست‌های کلی بند «ج» اصل چهارم قانون اساسی (ابلاغی - مصوب

۱۳۸۵/۰۴/۱۲)

				
صفحه ۱	صفحه ۲	صفحه ۳	صفحه ۴	صفحه ۵

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی روز یکشنبه سیاست‌های کلی بند «ج» اصل چهارم قانون اساسی را درباره توسعه بخش‌های غیردولتی از طریق واگذاری فعالیت‌ها و بنگاه‌های دولتی، به رؤسای سه قوه و رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام ابلاغ کردند.

این سیاست‌های راهبردی که در مجمع تشخیص مصلحت نظام بررسی و مورد تصویب قرار گرفته بود، واگذاری ۸۰ درصد از سهام کارخانه‌ها و بنگاه‌های بزرگ دولتی مشمول اصل چهارم و چهارم قانون اساسی را دربرمی‌گیرد و زمینه تحقق اهدافی بسیار مهم از جمله سرعت یافتن روند رونق اقتصادی و توسعه کشور، اجرای عدالت اجتماعی، فقرزدایی و دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله را فراهم می‌کند.

بندهای «الف» و «ب» از سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم قانون اساسی طی پیشنهاد مجمع تشخیص مصلحت نظام به مقام معظم رهبری تقدیم و در تاریخ ۱۳۸۴/۳/۱ توسط معظم‌له ابلاغ شده بود. اینک ابلاغیه جدید و تکمیلی مقام معظم رهبری درباره بند «ج» سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم قانون اساسی به شرح زیر صادر گردیده است.

بسم الله الرحمن الرحيم

بند «ج» سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
با توجه به ضرورت شتاب گرفتن رشد و توسعه اقتصادی کشور مبتنی بر اجرای عدالت اجتماعی و فقرزدایی در چارچوب چشم‌انداز بیست‌ساله کشور.

- تغییر نقش دولت از مالکیت و مدیریت مستقیم بنگاه به سیاستگذاری و هدایت و نظارت.
- توانمندسازی بخش‌های خصوصی و تعاونی در اقتصاد و حمایت از آن جهت رقابت کالاهای

بازارهای بین‌المللی.

- آماده‌سازی بنگاه‌های داخلی جهت مواجهه هوشمندانه با قواعد تجارت جهانی در یک فرآیند تدریجی و هدفمند.

- توسعه سرمایه انسانی دانش و پایه و متخصص.

- توسعه و ارتقای استانداردهای ملی و انطباق نظام‌های ارزیابی کیفیت با استانداردهای بین‌المللی.

- جهت‌گیری خصوصی‌سازی در راستای افزایش کارآیی و رقابت‌پذیری و گسترش مالکیت عمومی و بنا بر پیشنهاد مجمع تشخیص مصلحت نظام، بند «ج» سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مطابق بند «۱» اصل یکصد و نهم قانون اساسی ابلاغ می‌گردد.

واگذاری ۸۰ درصد از سهام بنگاه‌های دولتی مشمول صدر اصل چهارم و چهارم قانون اساسی به بخش‌های خصوصی شرکت‌های تعاونی سهامی عام و بنگاه‌های عمومی غیردولتی به شرح ذیل مجاز است:

۱. بنگاه‌های دولتی که در زمینه‌های معادن بزرگ، صنایع بزرگ و صنایع مادر (از جمله صنایع بزرگ پایین‌دستی نفت و گاز) فعال هستند به استثنای شرکت ملی نفت ایران و شرکت‌های استخراج و تولید نفت خام و گاز.

۲. بانک‌های دولتی به استثنای بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بانک ملی ایران، بانک سپه، بانک صنعت و معدن، بانک کشاورزی، بانک مسکن و بانک توسعه صادرات.

۳. شرکت‌های بیمه دولتی به استثنای بیمه مرکزی و بیمه ایران.

۴. شرکت‌های هواپیمایی و کشتیرانی به استثنای سازمان هواپیمایی کشوری و سازمان بنادر و کشتیرانی.

۵. بنگاه‌های تأمین نیرو به استثنای شبکه‌های اصلی انتقال برق.

۶. بنگاه‌های پستی و مخابراتی به استثنای شبکه‌های مادر مخابراتی، امور واگذاری فرکانس و شبکه‌های اصلی تجزیه و مبادلات و مدیریت توزیع خدمات پایه پستی.

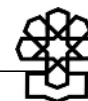
۷. صنایع وابسته به نیروهای مسلح به استثنای تولیدات دفاعی و امنیتی ضروری به تشخیص فرمانده کل قوا.

الزامات واگذاری

الف) قیمتگذاری سهام از طریق بازار بورس انجام می‌شود.

ب) فراخوان عمومی با اطلاع‌رسانی مناسب جهت ترغیب و تشویق عموم به مشارکت و جلوگیری از ایجاد انحصار و رانت اطلاعاتی صورت پذیرد.

ج) جهت تضمین بازدهی مناسب سهام شرکت‌های مشمول واگذاری اصلاحات لازم درخصوص

بازار، قیمتگذاری محصولات و مدیریت مناسب براساس قانون تجارت انجام گردد.

د) واگذاری سهام شرکت‌های مشمول طرح در قالب شرکت‌های مادر تخصصی و شرکت‌های زیرمجموعه با کارشناسی همه‌جانبه صورت گیرد.

ه) به منظور اصلاح مدیریت و افزایش بهره‌وری بنگاه‌های مشمول واگذاری با استفاده از ظرفیت‌های مدیریتی کشور، اقدامات لازم جهت جذب مدیران باتجربه، متخصص و کارآمد انجام پذیرد.

فروش اقساطی حداکثر ۵ درصد از سهام شرکت‌های مشمول بند «ج» به مدیران و کارکنان شرکت‌های فوق مجاز است.

و) با توجه به ابلاغ بند «ج» سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی و تغییر وظایف حاکمیتی، دولت موظف است نقش جدید خود در سیاستگذاری، هدایت و نظارت بر اقتصاد ملی را تدوین و اجرا نماید.

ی) تخصیص درصدی از منابع واگذاری جهت حوزه‌های نوین با فناوری پیشرفته در راستای وظایف حاکمیتی مجاز است.

سیدعلی خامنه‌ای

۳۰. سیاست‌های کلی نظام در خصوص مبارزه با مواد مخدر (ابلاغی - مصوب ۱۳۸۵/۰۷/۱۲)

سیاست‌های کلی مبارزه با مواد مخدر ابلاغی توسط مقام معظم رهبری (۱۳۸۵/۰۷/۱۲)

۱. مبارزه فراگیر و قاطع علیه کلیه فعالیت‌ها و اقدامات غیرقانونی مرتبط با مواد مخدر و روانگردان و پیش‌سازهای آنها از قبیل کشت، تولید، ورود، صدور، نگهداری و عرضه مواد.
۲. تقویت، توسعه، تجهیز و استفاده فراگیر از امکانات اطلاعاتی، نظامی، انتظامی و قضایی برای شناسایی و تعقیب و انهدام شبکه‌ها و مقابله با عوامل اصلی داخلی و بین‌المللی مرتبط با مواد مخدر و انواع روانگردان‌ها و پیش‌سازهای آنها.
۳. تقویت، تجهیز و توسعه یگان‌ها و مکانیزه کردن سیستم‌های کنترلی و تمرکز اطلاعات به منظور کنترل مرزها و مبادی ورودی کشور و جلوگیری از اقدامات غیرقانونی مرتبط با مواد مخدر، روانگردان و پیش‌سازهای آنها و تقویت ساختار تخصصی مبارزه با مواد مخدر در نیروی انتظامی و سایر دستگاه‌های ذیربط.
۴. اتخاذ راهکارهای پیشگیرانه در مقابله با تهدیدات و آسیب‌های ناشی از مواد مخدر و روانگردان با بهره‌گیری از امکانات دولتی و غیردولتی با تأکید بر تقویت باورهای دینی مردم و اقدامات

فرهنگی، هنری، ورزشی، آموزشی و تبلیغاتی در محیط خانواده، کار، آموزش و تربیت و مراکز فرهنگی و عمومی.

۵. جرم‌انگاری مصرف مواد مخدر و روانگردان و پیش‌سازهای آنها جز در موارد علمی، پزشکی، صنعتی و برنامه‌های مصوب درمان و کاهش آسیب.

۶. ایجاد و گسترش امکانات عمومی تشخیص، درمان، بازتوانی و اتخاذ تدابیر علمی جامع و فراگیر
باهداف:

۱. درمان و بازتوانی مصرف‌کنندگان.

۲. کاهش آسیب‌ها.

۳. جلوگیری از تغییر الگوی مصرف از مواد کم خطر به مواد پرخطر.

۷. اتخاذ تدابیر لازم برای زمینه‌سازی حمایت‌های اجتماعی پس از درمان مبتلایان به مواد مخدر و انواع روانگردان در زمینه اشتغال، اوقات فراغت، ارائه خدمات مشاوره و پزشکی و حمایت‌های حقوقی و اجتماعی برای افراد بازتوانی شده و خانواده‌های آنها و نیز فراهم نمودن امکانات خدمات درمانی و نیازهای حمایتی افراد مذکور.

۸. تقویت و ارتقای دیپلماسی منطقه‌ای و بین‌المللی مرتبط با مواد مخدر و روانگردان با:

۱. هدفمند نمودن مناسبات.

۲. مشارکت فعال در تصمیم‌سازی‌ها، تصمیم‌گیری‌ها و اقدامات مربوط.

۳. بهره‌برداری از تجارب و امکانات فنی، پشتیبانی و اقتصادی کشورهای دیگر و سازمان‌های

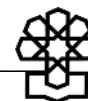
بین‌المللی.

۴. فراهم نمودن زمینه اقدام مشترک در جلوگیری از ترانزیت غیرقانونی مواد مخدر.

۹. اتخاذ تدابیر لازم برای حضور و مشارکت جدی آحاد مردم و خانواده‌های و حمایت از تشکل‌هایی مردمی در زمینه‌های پیشگیری، کاهش آسیب و درمان معتادان.

۱۰. توسعه مطالعات و پژوهش‌های بنیادی، کاربردی و توسعه‌ای در امر مبارزه با مواد مخدر و روانگردان و پیشگیری و درمان معتادان با تکیه بر دانش روز دنیا و استفاده از ظرفیت‌های علمی و تخصصی زیربند در کشور.

۱۱. ارتقا و اصلاح ساختار نظام مدیریت مبارزه با مواد مخدر و روانگردان به‌منظور تحقق سیاست‌های کلی نظام و سرعت بخشیدن به فعالیت‌ها و هماهنگی در اتخاذ سیاست‌های عملیاتی و کلیه اقدامات اجرایی و قضایی و حقوقی.

۳۱. سیاست‌های کلی مدیریت و نظام اداری (مصوب ۱۳۸۶/۰۲/۱۵)

سیاست‌های کلی مدیریت نظام اداری به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسید (۱۳۸۶/۰۲/۱۵). سیاست‌های کلی در بخش «مدیریت نظام اداری» کشور در قالب ۶ محور کلی و ۳۱ بند به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسید.

در این جلسه که علاوه بر اکثریت اعضای کارشناسان مربوطه از دولت و کمیسیون‌های ذیربط از مجلس شورای اسلامی نیز حضور داشتند، پس از بحث و بررسی‌های مبسوط، با تصویب سه بند باقیمانده، بررسی سیاست‌های مدیریت نظام اداری به پایان رسید.

براساس این گزارش، تنظیم نظام بازنشستگی باهدف تأمین معیشت بازنشستگان، مبتنی بر مشارکت کارکنان و کارفرما به صورت بیمه‌ای و خوداتکایی و رعایت تناسب بین بازنشستگی با امید به زندگی و نوع شغل، ارتقای سلامت نظام اداری، پیشگیری از مفاسد و مقابله با آن مبتنی بر تدوین و اصلاح فرآیندهای اداری، جریان شفاف اطلاعات و نظارت کارآمد دستگاه‌های نظارتی و نهادهای مدنی و برخورد قانونی با متخلفان و مجرمان توسط دستگاه‌های ذیربط از جمله مصوبات مربوط به مدیریت نظام اداری است.

همچنین تنظیم رابطه دولت و مردم با جهت‌گیری افزایش رضایتمندی مردم، ارتقای اعتماد عمومی مسئولیت‌پذیری اجتماعی و پاسخگویی دولت براساس تسهیل دسترسی بهنگام مردم به کلیه اطلاعات قابل انتشار، آگاه کردن عموم مردم از وظایف، مسئولیت‌ها و حقوق متقابل نهادهای عمومی و دولتی مردم و کارکنان دولت، تنقیح و بازنگاری قوانین و مقررات و ساده‌سازی فرآیندهای اداری حداکثر تا پایان برنامه پنج توسعه و به‌کارگیری فناوری روز در کلیه روابط و تعاملات بین حکومتی و بین حکومت و مردم در هر زمان و مکان حداکثر تا پایان برنامه پنجم توسعه از دیگر مصوبات مربوط به سیاست‌های مدیریت نظام اداری کشور است.

مقام معظم رهبری با ابلاغ سیاست‌های کلی نظام اداری که پس از مشورت با مجمع تشخیص

مصلحت نظام تعیین شده است، کلیه مخاطبان این سیاست‌ها را موظف فرمودند زمانبندی مشخص برای عملیاتی شدن آن را تهیه و پیشرفت آن را در فواصل زمانی معین گزارش نمایند.

متن سیاست‌هایی کلی نظام اداری که «شفاف‌سازی و آگاهی‌بخشی نسبت به حقوق و تکالیف متقابل مردم و نظام اداری با تأکید بر دسترسی آسان و ضابطه‌مند مردم به اطلاعات صحیح». به رؤسای قوای سه‌گانه، رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام و رئیس ستاد کل نیروهای مسلح ابلاغ شده است، بدین شرح است:

۱. نهادینه‌سازی فرهنگ سازمانی مبتنی بر ارزش‌های اسلامی و کرامت انسانی و ارج نهادن به سرمایه‌های انسانی و اجتماعی.

۲. عدالت‌محوری در جذب، تداوم خدمات و ارتقای منابع انسانی.

۳. بهبود معیارها و روزآمدی روش‌های گزینش منابع انسانی به منظور جذب نیروی انسانی توانمند، متعهد و شایسته و پرهیز از تنگ‌نظری‌ها و نگرش‌های سلیقه‌ای و غیرحرفه‌ای.

۴. دانش‌گرایی و شایسته‌سالاری مبتنی بر اخلاق اسلامی در نصب و ارتقای «قانونگرایی، اشاعه فرهنگ مسئولیت‌پذیری اداری و اجتماعی، پاسخگویی و تکریم ارباب رجوع و شهروندان و اجتناب از برخورد سلیقه‌ای و فردی در کلیه فعالیت‌ها» مدیران.

۵. ایجاد زمینه رشد معنوی منابع انسانی و بهسازی و ارتقای سطح دانش، تخصص و مهارت‌های آنان.

۶. رعایت عدالت در نظام پرداخت و جبران خدمات با تأکید بر عملکرد توانمندی، جایگاه و ویژگی‌های شغل و شاغل و تأمین حداقل معیشت با توجه به شرایط اقتصادی و اجتماعی.

۷. زمینه‌سازی جذب و نگهداری نیروهای متخصص در استان‌های کمتر توسعه‌یافته و مناطق محروم.

۸. حفظ کرامت و عزت و تأمین معیشت بازنشستگان و مستمری‌بگیران و بهره‌گیری از نظرات و تجارب مفید آنها.

۹. توجه به استحکام خانواده و ایجاد تعادل بین کار و زندگی افراد در نظام اداری.

۱۰. چابک‌سازی، متناسب‌سازی و منطقی ساختن تشکیلات نظام اداری در جهت تحقق اهداف چشم‌انداز.

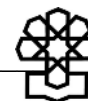
۱۱. انعطاف‌پذیری.

«حفظ حقوق مردم و جبران خسارت‌های وارده بر اشخاص حقیقی و حقوقی در اثر قصور یا

تقصیر در تصمیمات و اقدامات خلاف قانون و مقررات در نظام اداری و عدم تمرکز اداری و سازمانی با رویکرد افزایش اثربخشی، سرعت و کیفیت خدمات کشوری».

۱۲. توجه به اثربخشی و کارایی در فرآیندهای و روش‌های اداری به منظور تسریع و تسهیل در ارائه خدمات کشوری.

۱۳. عدالت‌محوری، شفافیت و روزآمدی در تنظیم و تنقیح قوانین و مقررات اداری.

۱۴. کل‌نگری، همسوسازی، هماهنگی و تعامل اثربخش دستگاه‌های اداری به‌منظور تحقق اهداف فرابخشی و چشم‌انداز.
۱۵. توسعه نظام اداری الکترونیک و فراهم آوردن الزامات آن به‌منظور ارائه مطلوب خدمات عمومی.
۱۶. دانش‌بنیان کردن نظام اداری از طریق به‌کارگیری اصول مدیریت دانش و یکپارچه‌سازی اطلاعات، با ابتدا بر ارزش‌های
- «رعایت عدالت در نظام پرداخت و جبران خدمات با تأکید بر عملکرد توانمندی، جایگاه و ویژگی‌های شغل و شاغل و تأمین حداقل معیشت با توجه به شرایط اقتصادی و اجتماعی اسلامی».
۱۷. خدمات‌رسانی برتر، نوین و کیفی به‌منظور ارتقای سطح رضایتمندی و اعتماد مردم.
۱۸. شفاف‌سازی و آگاهی‌بخشی نسبت به حقوق و تکالیف متقابل مردم و نظام اداری با تأکید بر دسترسی آسان و ضابطه‌مند مردم به اطلاعات صحیح.
۱۹. زمینه‌سازی برای جذب و استفاده از ظرفیت‌های مردمی در نظام اداری.
۲۰. قانونگرایی، اشاعه فرهنگ مسئولیت‌پذیری اداری و اجتماعی، پاسخگویی و تکریم ارباب رجوع و شهروندان و اجتناب از برخورد سلیقه‌ای و فردی در کلیه فعالیت‌ها.
۲۱. نهادینه‌سازی وجدان کاری، انضباط اجتماعی، فرهنگ خود‌کنترلی، امانت‌داری، صرفه‌جویی، ساده‌زیستی و حفظ بیت‌المال.
۲۲. تنظیم روابط و مناسبات اداری براساس امنیت روانی، اجتماعی، اقتصادی، بهداشتی، فرهنگی و نیز رفاه نسبی آحاد جامعه.
- «بهبود معیارها و روزآمدی روش‌های گزینش منابع انسانی به‌منظور جذب نیروی انسانی توانمند، متعهد و شایسته و پرهیز از تنگ‌نظری‌ها و نگرش‌های سلیقه‌ای و غیرحرفه‌ای».
۲۳. حفظ حقوق مردم و جبران خسارت‌های وارده بر اشخاص حقیقی و حقوقی در اثر قصور یا تقصیر در تصمیمات و اقدامات خلاف قانون و مقررات در نظام اداری.
۲۴. ارتقای سلامت نظام اداری و رشد ارزش‌های اخلاقی در آن از طریق اصلاح فرآیندهای قانونی و اداری، بهره‌گیری از امکانات فرهنگی و به‌کارگیری نظام مؤثر پیشگیری و برخورد با تخلفات.
۲۵. کارآمدسازی و هماهنگی ساختارها و شیوه‌های نظارت و کنترل در نظام اداری و یکپارچه‌سازی اطلاعات.
۲۶. حمایت از روحیه نوآوری و ابتکار و اشاعه فرهنگ و بهبود مستمر به‌منظور پویایی نظام اداری. مخاطبان محترم این سیاست‌ها (رؤسای محترم سه قوه، نیروهای مسلح، مسئولان نهادهای غیردولتی) موظفند زمانبندی مشخص برای عملیاتی شدن آن را تهیه و پیشرفت آن را در فواصل زمانی معین گزارش نمایند.

۳۲. سیاست‌های کلی قضایی پنج‌ساله (ابلاغی ۱۳۸۸/۰۹/۰۲)

- سیاست کلی قضایی پنج‌ساله ابلاغ شده توسط مقام معظم رهبری (ابلاغی - ۱۳۸۸/۰۹/۰۲)
- ارتقای توانمندی‌های علمی و عملی و سلامت قوه قضائیه در جهت اجرای وظایف محوله در قانون اساسی و سیاست‌های کلی نظام با تأکید بر:
۱. کارآمدسازی ساختار قضایی و اداری.
 ۲. تمرکز کلیه امور دارای ماهیت قضایی در قوه قضائیه.
 ۳. اهتمام به پیشگیری از وقوع جرم و لزوم همکاری سایر دستگاه‌ها با قوه قضائیه در این زمینه.
 ۴. ارتقای سطح گزینش و آموزش و نیز توسعه منابع انسانی (قضایی و اداری) متناسب با نیازمندی‌های روز.
 ۵. استفاده بهینه از ظرفیت وزارت دادگستری.
 ۶. توسعه، تکمیل و روزآمد کردن بهره‌برداری از فناوری‌های نوین خصوصاً در زمینه‌های اطلاعات، ارتباطات، فرآیند دادرسی و خدمات ثابتی.
 ۷. اهتمام در ارتقای منزلت و استقلال قضات.
 ۸. ضرورت تأمین بودجه متناسب با وظایف و مأموریت‌های محوله خصوصاً در اجرای برنامه‌های جهشی با زمانبندی مناسب.
 ۹. اهتمام به تشکیل دادگاه‌های تخصصی.
 ۱۰. تمهیدات لازم برای فراگیر کردن نهاد داور.
 ۱۱. اتخاذ تدابیر لازم جهت کاهش فرآیند دادرسی و دستیابی سریع و آسان مردم به حقوق خود و بهره‌مندی از حقوق شهروندی در مراجع قضایی.
 ۱۲. اتخاذ تدابیر لازم در استفاده از مجازات زندان با رویکرد حبس‌زدایی.
 ۱۳. اهتمام در اصلاح امور زندان‌ها و زندانیان.
 ۱۴. ایجاد سازوکار مناسب برای تقریب آرا و احکام قضایی.
 ۱۵. اهتمام در ایجاد سازوکار مناسب برای استفاده از تمام ظرفیت‌های قوه قضائیه، مذکور در قانون اساسی و سیاست‌های کلی نظام.
 ۱۶. اصلاح و تنقیح قوانین و رفع خلأهای قانونی مربوط به امور قضایی.

۳۳. ابلاغ سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه توسط رهبر معظم انقلاب (ابلاغی - مصوب ۱۳۸۸/۱۰/۲۱)

ابلاغ سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه در چارچوب سند چشم‌انداز بیست ساله (۸۷/۱۰/۲۱) حضرت آیت الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در نامه‌ای به آقای احمدی‌نژاد رئیس‌جمهور، سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه را ابلاغ کردند. این سیاست‌های کلی در چارچوب سند چشم‌انداز بیست‌ساله و با رویکرد مبنایی پیشرفت و عدالت، ابلاغ شده است.

سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه دارای ۴۵ بند و شامل سرفصل‌های: امور فرهنگی، امور علمی و فناوری، امور اجتماعی، امور اقتصادی و امور سیاسی، دفاعی و امنیتی است. متن ابلاغیه مقام معظم رهبری به رئیس‌جمهور که هم‌زمان برای رئیس مجلس، رئیس قوه قضائیه و رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال شده به این شرح است:

بسم الله الرحمن الرحيم

جناب آقای دکتر احمدی‌نژاد

ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

با سلام و تحیت

پیش روی بودن دومین پنج سال از سند چشم‌انداز دوره بیست‌ساله کشور و ابلاغ بعضی از سیاست‌های کلی اصولی مانند سیاست‌های کلی اصلی چهل و چهارم از یک طرف و بعضی تحولات جهانی از طرف دیگر اقتضا می‌کند که هرچه زودتر قانون برنامه پنج‌ساله پنجم کشور با جهت‌گیری دستیابی به اهداف مرحله‌ای متناسب با سند چشم‌انداز بیست‌ساله تهیه گردد. اینک سیاست‌های کلی برنامه پنجم که باید مبنای تهیه و تدوین قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران باشد، ابلاغ می‌گردد.

انتظار می‌رود این سیاست‌ها که با رویکرد مبنایی پیشرفت و عدالت تنظیم شده، بتواند در جای جای کلیه فعالیت‌های کشور چه در بُعد تقنین و چه در بُعد اجرا ظاهر گردد. بی‌گمان اهتمام و دقت نظر جنابعالی و هیئت محترم دولت و مجلس محترم شورای اسلامی و سایر دستگاه‌های رئیسی نظام می‌تواند در این باره نقش تعیین‌کننده ایفا کند. انتظار دارم در دوره پنج‌ساله آینده اقدامات اساسی برای تدوین الگوی توسعه ایرانی - اسلامی که رشد و بالندگی انسان‌ها بر مدار حق و عدالت و دستیابی به جامعه‌ای متکی بر ارزش‌های اسلامی و انقلابی و تحقق شاخص‌های عدالت اجتماعی و اقتصادی در گرو آنست، توسط قوای سه‌گانه کشور صورت گیرد.

مشارکت جدی اندیشه‌وران حوزه و دانشگاه در تبیین مقوله عدالت و اقتضائات آن نقشی تعیین‌کننده در این امر دارد. لازم می‌دانم از مجمع محترم تشخیص مصلحت نظام و هیئت محترم دولت و دبیرخانه مجمع و نیز کارشناسان فعال و همکار با این مجموعه‌ها که در تنظیم پیشنهادهای مربوط به سیاست‌های کلی برنامه پنجم نقش آفرینی کرده‌اند، صمیمانه سپاسگزاری نمایم. نسخه حاوی مجموعه سیاست‌ها همزمان برای مجلس شورای اسلامی و مجمع تشخیص مصلحت ارسال می‌شود.

سیدعلی خامنه‌ای

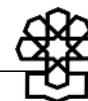
سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

- امور فرهنگی

۱. تکمیل و اجرای طرح مهندسی فرهنگی کشور و تهیه پیوست فرهنگی برای طرح‌های مهم.
۲. زنده و نمایان نگهداشتن اندیشه دینی و سیاسی حضرت امام خمینی (ره) و برجسته کردن نقش آن به‌عنوان یک معیار اساسی در تمام سیاستگذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها.
۳. تقویت قانونگرایی، انضباط اجتماعی، وجدان کاری، خودباوری، روحیه کار جمعی، ابتکار، درستکاری، قناعت، پرهیز از اسراف و اهتمام به ارتقای کیفیت در تولید.
۴. مقابله با جریانات انحرافی در حوزه دین و زدودن خرافات و موهومات.
۵. استفاده بهینه از فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی برای تحقق اهداف فرهنگی نظام.
۶. ایجاد درک مشترک از چشم‌انداز بیست‌ساله و تقویت باور و عزم ملی برای تحقق آن.

- امور علمی و فناوری

۷. تحول در نظام آموزش عالی و پژوهش در موارد زیر:
 - ۱- ۷. افزایش بودجه تحقیق و پژوهش به ۳ درصد تولید ناخالص داخلی تا پایان برنامه پنجم و افزایش ورود دانش‌آموختگان دوره کارشناسی به دوره‌های تحصیلات تکمیلی به ۲۰ درصد.
 - ۲- ۷. دستیابی به جایگاه دوم علمی و فناوری در منطقه و تثبیت آن در برنامه پنجم.
 - ۳- ۷. ارتباط مؤثر بین دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی با صنعت و بخش‌های مربوط جامعه.
 - ۴- ۷. توانمندسازی بخش غیردولتی برای مشارکت در تولید علم و فناوری.
 - ۵- ۷. دستیابی به فناوری‌های پیشرفته مورد نیاز.
۸. تحول در نظام آموزش و پرورش با هدف ارتقای کیفی آن براساس نیازها و اولویت‌های کشور در سه حوزه دانش، مهارت و تربیت و نیز افزایش سلامت روحی و جسمی دانش‌آموزان.

۸. تحول و ارتقای علوم انسانی با تقویت جایگاه و منزلت این علوم، جذب افراد مستعد و بانگیزه، اصلاح و بازنگری در متون و برنامه‌ها و روش‌های آموزشی، ارتقای کمی و کیفی مراکز و فعالیت‌های پژوهشی و ترویج نظریه‌پردازی، نقد و آزاداندیشی.

۱۰. گسترش حمایت‌های هدفمند مادی و معنوی از نخبگان و نوآوران علمی و فناوری از طریق: ارتقای منزلت اجتماعی، ارتقای سطح علمی و مهارتی، رفع دغدغه خطرپذیری مالی در مراحل پژوهشی و آزمایشی نوآوری‌ها، کمک به تجاری‌سازی دستاوردهای آنان.

۱۱. تکمیل و اجرای نقشه جامع علمی کشور.

- امور اجتماعی

۱۲. تقویت نهاد خانواده و جایگاه زن در آن و در صحنه‌های اجتماعی و استیفای حقوق شرعی و قانونی بانوان در همه عرصه‌ها و توجه ویژه به نقش سازنده آنان.

۱۳. تقویت هویت ملی جوانان متناسب با آرمان‌های انقلاب اسلامی، فراهم کردن محیط رشد فکری و علمی و تلاش در جهت رفع دغدغه‌های شغلی، ازدواج، مسکن و آسیب‌های اجتماعی آنان، توجه به مقتضیات دوره جوانی و نیازها و توانایی‌های آنان.

۱۴. اصلاح نظام اداری و قضایی در جهت افزایش تحرک و کارآیی، بهبود خدمت‌رسانی به مردم، تأمین کرامت و معیشت کارکنان، به‌کارگیری مدیران و قضات لایق و امین و تأمین شغلی آنان، حذف یا ادغام مدیریت‌های موازی، تأکید بر تمرکززدایی در حوزه‌های اداری و اجرایی، پیشگیری از فساد اداری و مبارزه با آن و تنظیم قوانین مورد نیاز.

۱۵. هویت‌بخشی به سیمای شهر و روستا، بازآفرینی و روزآمدسازی معماری ایرانی - اسلامی، رعایت معیارهای پیشرفته برای ایمنی بناها و استحکام ساخت‌وسازها.

۱۶. تقویت و کارآمد کردن نظام بازرسی و نظارت، اصلاح قوانین و مقررات در جهت رفع تداخل میان وظایف نهادهای نظارتی و بازرسی.

۱۷. اولویت دادن به ایثارگران انقلاب اسلامی در عرضه منابع مالی و فرصت‌ها و امکانات و مسئولیت‌های دولتی در صحنه‌های مختلف فرهنگی و اقتصادی.

۱۸. اهتمام به توسعه ورزش و حمایت از گسترش فعالیت‌های گردشگری با تأکید بر سفرهای زیارتی.

۱۹. تأکید بر رویکرد انسان سالم و سلامت همه‌جانبه با توجه به:

۱- ۱۹. یکپارچگی در سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، ارزشیابی، نظارت و تخصیص منابع عمومی.

۲- ۱۹. ارتقای شاخص‌های سلامت هوا، امنیت غذا، محیط و بهداشت جسمی و روحی.

۳- ۱۹. کاهش مخاطرات و آلودگی‌های تهدیدکننده سلامت.

- ۴- ۱۹. اصلاح الگوی تغذیه جامعه با بهبود ترکیب و سلامت مواد غذایی.
- ۵- ۱۹. توسعه کمی و کیفی بیمه‌های سلامت و کاهش سهم مردم از هزینه‌های سلامت به ۳۰ درصد تا پایان برنامه پنجم.
۲۰. ارتقای امنیت اجتماعی.
- ۱- ۲۰. مبارزه همه‌جانبه با مواد مخدر و روانگردان و اهتمام به اجرای سیاست‌های کلی مبارزه با مواد مخدر.
- ۲- ۲۰. سامان‌بخشی مناطق حاشیه‌نشین و پیشگیری و کنترل ناهنجاری‌های عمومی ناشی از آن.
- ۳- ۲۰. استفاده از ابزارهای فرهنگی، آموزشی و رسانه‌ها برای پیشگیری و مقابله با ناهنجاری‌های فرهنگی و اجتماعی.
- امور اقتصادی**
- الف) رشد مناسب اقتصادی با تأکید بر:**
۲۱. تحقق رشد مستمر و پرشتاب اقتصادی به میزان حداقل ۸ درصد نرخ رشد سالیانه تولید ناخالص داخلی با:
- ۱- ۲۱. توسعه سرمایه‌گذاری از طریق کاهش شکاف پس‌انداز - سرمایه‌گذاری با حفظ نسبت پس‌انداز به تولید ناخالص داخلی حداقل در سطح ۴۰ درصد و جذب منابع و سرمایه‌های خارجی.
- ۲- ۲۱. ارتقای سهم بهره‌وری در رشد اقتصادی به یکسوم در پایان برنامه.
- ۳- ۲۱. بهبود فضای کسب‌وکار کشور با تأکید بر ثبات محیط اقتصاد کلان، فراهم آوردن زیرساخت‌های ارتباطی، اطلاعاتی، حقوقی، علمی و فناوری مورد نیاز، کاهش خطرپذیری‌های کلان اقتصادی، ارائه مستمر آمار و اطلاعات به‌صورت شفاف و منظم به جامعه.
- ۴- ۲۱. تقویت و توسعه نظام استاندارد ملی.
۲۲. تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه عمومی به «منابع و سرمایه‌های زاینده اقتصادی» و ایجاد صندوق توسعه ملی با تصویب اساسنامه آن در مجلس شورای اسلامی در سال اول برنامه پنجم و برنامه‌ریزی برای استفاده از مزیت نسبی نفت و گاز در زنجیره صنعتی و خدماتی و پایین‌دستی وابسته بدان با رعایت:
- ۱- ۲۲. واریز سالیانه حداقل ۲۰ درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز و فرآورده‌های نفتی به صندوق توسعه ملی.
- ۲- ۲۲. ارائه تسهیلات از منابع صندوق توسعه ملی به بخش‌های خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی با هدف تولید و توسعه سرمایه‌گذاری در داخل و خارج کشور با در نظر گرفتن شرایط

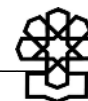

رقابتی و بازدهی مناسب اقتصادی.

- ۳-۲۲. قطع وابستگی هزینه‌های جاری دولت به درآمدهای نفت و گاز تا پایان برنامه.
۲۳. اصلاح ساختار نظام بانکی با اجرای کامل و روزآمد قانون بانکداری بدون ربا و نهادینه کردن نظام‌های قرض‌الحسنه، تأمین اعتبارات خرد و اعتبارات لازم برای سرمایه‌گذاری‌های بزرگ.
۲۴. ارتقای کمی و کیفی بازارهای مالی (سرمایه، پول و بیمه) با تأکید بر کارآیی، شفافیت و سلامت.
۲۵. تحقق سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم قانون اساسی و الزامات مربوط به هر یک از بندها با تأکید بر:
 - ۱- ۲۵. حمایت از شکل‌گیری بازارهای رقابتی.
 - ۲- ۲۵. ایجاد ساختارهای مناسب برای ایفای وظایف حاکمیتی، سیاستگذاری، هدایت و نظارت.
 - ۳- ۲۵. تنظیم سیاست‌های تشویقی در جهت تبدیل فعالیت‌های غیرمتشکل (نهاد خانوار) به فعالیت‌های واحدهای حقوقی.
 - ۴- ۲۵. ایجاد بازار رقابتی برای ارائه خدمات بیمه درمانی.
۲۶. توجه به ارزش اقتصادی، امنیتی، سیاسی و زیست‌محیطی آب با تسریع در استحصال، عرضه، نگهداری و مصرف آن و مهار آب‌هایی که از کشور خارج می‌شود با اولویت استفاده از منابع آب‌های مشترک.
۲۷. سرمایه‌گذاری در استحصال و استخراج گاز و نفت و معادن مشترک با کشورهای همسایه با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی.
۲۸. حفظ ذخایر راهبردی ارزی به مقداری که اطمینان از تأمین نیازهای اساسی کشور در مدت معین (براساس مصوبه شورای عالی امنیت ملی) حاصل گردد.
۲۹. تأکید بر راهبرد توسعه صادرات به‌ویژه در بخش خدمات با فناوری بالا به نحوی که کسری تراز بازرگانی بدون نفت کاهش یافته و توازن در تجارت خدمات ایجاد گردد.
۳۰. گسترش همه‌جانبه همکاری با کشورهای منطقه جنوب غربی آسیا در تجارت، سرمایه‌گذاری و فناوری.
۳۱. ارتقای و هماهنگی میان اهداف توسعه‌ای: آموزش، بهداشت و اشتغال به‌طوری که در پایان برنامه پنجم، شاخص توسعه انسانی به سطح کشورهای با توسعه انسانی بالا برسد.
۳۲. تبدیل نظام بودجه‌ریزی کشور به بودجه‌ریزی عملیاتی.
۳۳. برقراری ارتباط کمی و کیفی میان برنامه پنج‌ساله و بودجه‌های سالیانه با سند چشم‌انداز با رعایت شفافیت و قابلیت نظارت.

(ب) گسترش عدالت اجتماعی با:
۳۴. تنظیم همه فعالیت‌های مربوط به رشد و توسعه اقتصادی بر پایه عدالت اجتماعی و کاهش

- فاصله میان درآمدهای طبقات و رفع محرومیت از قشرهای کم درآمد با تأکید بر موارد زیر:
- ۱- ۳۴. جبران نابرابری‌های غیرموجه درآمدی از طریق سیاست‌های مالیاتی، اعطای یارانه‌های هدفمند و سازوکارهای بیمه‌ای.
 - ۲- ۳۴. تکمیل بانک اطلاعات مربوط به اقشار دو دهک پایین درآمدی و بهنگام کردن مداوم آن.
 - ۳- ۳۴. هدفمند کردن یارانه‌های آشکار و اجرای تدریجی هدفمند کردن یارانه‌های غیرآشکار.
 - ۴- ۳۴. تأمین برخورداری آحاد جامعه از اطلاعات اقتصادی.
۳۵. اقدامات لازم برای جبران عقب‌ماندگی‌های حاصل از دوران‌های تاریخی گذشته با تأکید بر:
- ۱- ۳۵. ارتقای سطح درآمد و زندگی روستاییان و کشاورزان با تهیه طرح‌های توسعه روستایی، گسترش کشاورزی صنعتی، صنایع روستایی و خدمات نوین و اصلاح نظام قیمتگذاری محصولات کشاورزی.
 - ۲- ۳۵. گسترش فعالیت‌های اقتصادی در مناطق مرزی و سواحل جنوبی و جزایر با استفاده از ظرفیت‌های بازرگانی خارجی کشور.
 - ۳- ۳۵. کاهش فاصله دو دهک بالا و پایین درآمدی جامعه به‌طوری که ضریب جینی به حداکثر ۰/۳۵ در پایان برنامه برسد.
 - ۴- ۳۵. انجام اقدامات ضروری برای رساندن نرخ بیکاری در کشور به ۷ درصد.
 - ۵- ۳۵. تأمین بیمه فراگیر و کارآمد و گسترش کمی و کیفی نظام تأمین اجتماعی و خدمات بیمه درمانی.
 - ۶- ۳۵. توسعه نظام‌های پیشگیری از آسیب‌های فردی و اجتماعی.
 - ۷- ۳۵. حمایت از اقشار محروم و زنان سرپرست خانوار.
 - ۸- ۳۵. توسعه بخش تعاون با هدف توانمندسازی اقشار متوسط و کم‌درآمد جامعه به نحوی که تا پایان برنامه پنجم سهم تعاون به ۲۵ درصد برسد.
- امور سیاسی، دفاعی و امنیتی**
۳۶. تقویت حضور و مشارکت مردم در عرصه‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی.
 ۳۷. جهت‌دهی جریان‌های سیاسی به پایبندی به ارزش‌های اسلامی - انقلابی، دفاع از منافع ملی، دشمن‌ستیزی، قانون‌پذیری و اصول اخلاقی.
 ۳۸. حمایت از آزادی‌های مشروع و صیانت از حقوق اساسی ملت.
 ۳۹. اعتدالی‌شأن، موقعیت، اقتدار و نقش جمهوری اسلامی ایران در منطقه و نظام بین‌الملل به‌منظور تحکیم امنیت ملی و پیشبرد منافع ملی با تأکید بر:
- ۱- ۳۹. تقویت همکاری‌های دوجانبه، منطقه‌ای و بین‌المللی با اولویت کشورهای همسایه.
 - ۲- ۳۹. تقویت روابط سازنده با کشورهای غیرمتخاصم.

- ۳-۳۹. بهره‌گیری از روابط برای افزایش توان ملی.
- ۴-۳۹. مقابله با افزون‌خواهی و اقدام متجاوزانه در روابط خارجی.
- ۵-۳۹. تلاش برای رهایی منطقه از حضور نظامی بیگانگان.
- ۶-۳۹. حمایت از مسلمانان و ملت‌های مظلوم و مستضعف به‌ویژه ملت فلسطین.
- ۷-۳۹. تلاش برای همگرایی بیشتر میان کشورهای اسلامی.
- ۸-۳۹. تلاش برای اصلاح ساختار سازمان ملل.
- ۹-۳۹. سازماندهی تلاش مشترک برای ایجاد مناسبات و نظامات جدید اقتصادی، سیاسی و فرهنگی منطقه‌ای و جهانی با هدف تأمین عدالت، صلح و امنیت جهانی.
۴۰. حضور فعال و هدفمند در سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای و تلاش برای ایجاد تحول در رویه‌های موجود براساس ارزش‌های اسلامی.
۴۱. ارتقای نقش مدیریتی ایران در توزیع و ترانزیت انرژی، افزایش فرصت‌های صادراتی، جذب سرمایه و فناوری‌های پیشرفته و کمک به استقرار نظام پولی، بانکی و بیمه‌ای مستقل با کمک کشورهای منطقه‌ای و اسلامی و دوست با هدف کاهش وابستگی به سیستم پولی نظام سلطه.
۴۲. تقویت تعامل فرهنگی، حقوقی، سیاسی و اقتصادی با جهان به‌ویژه حوزه تمدن اسلامی - ایرانی.
۴۳. تقویت هویت اسلامی و ایرانی ایرانیان خارج از کشور، کمک به ترویج خط و زبان فارسی در میان آنان، حمایت از حقوق آنان و تسهیل مشارکت آنان در توسعه ملی.
۴۴. تحکیم و ارتقای امنیت پایدار، فراگیر و تضمین‌کننده اهداف و منافع ملی با تأکید بر:
- ۱- ۴۴. تقویت نقش مردم و اطلاعات مردمی در پیشگیری از تحرکات ضد امنیتی.
- ۲- ۴۴. تقویت و تعامل مؤثر دستگاه‌های اطلاعاتی، انتظامی و قضایی و هماهنگی بین آنها برای تأمین اشراف اطلاعاتی و مقابله با هر نوع اخلال در امنیت عمومی، اقتصادی و اجتماعی و مقابله با تهدیدهای نرم.
- ۳- ۴۴. ایجاد سامانه یکپارچه نرم‌افزاری اطلاعاتی، ارتقای سطح حفاظت از اطلاعات رایانه‌ای، توسعه علوم و فناوری‌های مرتبط با حفظ امنیت سامانه‌های اطلاعاتی و ارتباطی به‌منظور صیانت از فضای تبادل اطلاعات، تقویت فنی برای مقابله با تخلفات در فضاها، رایانه‌ای و صیانت از حریم فردی و عمومی.
- ۴- ۴۴. تقویت زیرساخت‌های انسجام و همبستگی ملی برای پیشگیری و مقابله با عوامل بروز گسست‌های هویتی، اجتماعی، فرهنگی و اعتقادی.
- ۵- ۴۴. ارتقای توانمندی‌های دفاعی و قدرت بازدارندگی به‌منظور دفاع از حاکمیت، تمامیت ارضی، منافع و امنیت ملی و مقابله مؤثر با تهدیدهای خارجی و ایجاد توازن منطقه‌ای با تأکید بر:

- ۱- ۴۵. کسب دانش و فناوری‌های نو و نرم‌افزارهای پیشرفته دفاعی و نوسازی و بازسازی صنایع دفاعی، افزایش ضریب خودکفایی با توسعه تحقیقات و بهره‌مندی از همه ظرفیت‌های صنعتی کشور.
- ۲- ۴۵. اهتمام به حضور نیروهای مردمی در امنیت و دفاع از کشور و انقلاب با تقویت کمی و کیفی بسیج مستضعفان.
- ۳- ۴۵. گسترش پدافند غیرعامل.
- ۴- ۴۵. امنیت پایدار مناطق مرزی و کنترل مؤثر مرزها.

۳۴. سیاست‌های کلی نظام اداری (ابلاغی - مصوب ۱۳۸۹/۰۲/۰۱)

۳۴. ابلاغ سیاست‌های کلی نظام اداری از سوی مقام معظم رهبری (۱۳۸۹/۰۲/۰۱)

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با ابلاغ سیاست‌های کلی نظام اداری که پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام تعیین شده است، کلیه مخاطبان این سیاست‌ها را موظف فرمودند زمانبندی مشخص برای عملیاتی شدن آن را تهیه و پیشرفت آن را در فواصل زمانی معین گزارش نمایند.

متن سیاست‌های کلی نظام اداری که به رؤسای قوای سه‌گانه، رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام و رئیس ستاد کل نیروهای مسلح ابلاغ شده است، بدین شرح است:

۱. نهادینه‌سازی فرهنگ سازمانی مبتنی بر ارزش‌های اسلامی و کرامت انسانی و ارج نهادن به سرمایه‌های انسانی و اجتماعی.
۲. عدالت‌محوری در جذب، تداوم خدمات و ارتقای منابع انسانی.
۳. بهبود معیارها و روزآمدی روش‌های گزینش منابع انسانی به‌منظور جذب نیروی انسانی توانمند، متعهد و شایسته و پرهیز از تنگ‌نظری‌ها و نگرش‌های سلیقه‌ای و غیرحرفه‌ای.
۴. دانش‌گرایی و شایسته‌سالاری مبتنی بر اخلاق اسلامی در نصب و ارتقای مدیران.
۵. ایجاد زمینه رشد معنوی منابع انسانی و بهسازی و ارتقای سطح دانش، تخصص و مهارت‌های آنان.
۶. رعایت عدالت در نظام پرداخت و جبران خدمات با تأکید بر عملکرد توانمندی، جایگاه و ویژگی‌های شغل و شاغل و تأمین حداقل معیشت با توجه به شرایط اقتصادی و اجتماعی.
۷. زمینه‌سازی جذب و نگهداری نیروهای متخصص در استان‌های کمتر توسعه‌یافته و مناطق محروم.
۸. حفظ کرامت و عزت و تأمین معیشت بازنشستگان و مستمری‌بگیران و بهره‌گیری از نظرات و تجارب مفید آنها.
۹. توجه به استحکام خانواده و ایجاد تعادل بین کار و زندگی افراد در نظام اداری.
۱۰. چابک‌سازی، متناسب‌سازی و منطقی ساختن تشکیلات نظام اداری در جهت تحقق اهداف چشم‌انداز.

۱۱. انعطاف‌پذیری و عدم تمرکز اداری و سازمانی با رویکرد افزایش اثربخشی، سرعت و کیفیت خدمات کشوری.
۱۲. توجه به اثربخشی و کارایی در فرآیندها و روش‌های اداری به‌منظور تسریع و تسهیل در ارائه خدمات کشوری.
۱۳. عدالت‌محوری، شفافیت و روزآمدی در تنظیم و تنقیح قوانین و مقررات اداری.
۱۴. کل‌نگری، همسوسازی، هماهنگی و تعامل اثربخش دستگاه‌های اداری به‌منظور تحقق اهداف فرابخشی و چشم‌انداز.
۱۵. توسعه نظام اداری الکترونیک و فراهم آوردن الزامات آن به‌منظور ارائه مطلوب خدمات عمومی.
۱۶. دانش‌بنیان کردن نظام اداری از طریق به‌کارگیری اصول مدیریت دانش و یکپارچه‌سازی اطلاعات، با ابتدا بر ارزش‌های اسلامی.
۱۷. خدمات‌رسانی برتر، نوین و کیفی به‌منظور ارتقای سطح رضایتمندی و اعتماد مردم.
۱۸. شفاف‌سازی و آگاهی‌بخشی نسبت به حقوق و تکالیف متقابل مردم و نظام اداری با تأکید بر دسترسی آسان و ضابطه‌مند مردم به اطلاعات صحیح.
۱۹. زمینه‌سازی برای جذب و استفاده از ظرفیت‌های مردمی در نظام اداری.
۲۰. قانونگرایی، اشاعه فرهنگ مسئولیت‌پذیری اداری و اجتماعی، پاسخگویی و تکریم ارباب رجوع و شهروندان و اجتناب از برخورد سلیقه‌ای و فردی در کلیه فعالیت‌ها.
۲۱. نهادینه‌سازی وجدان کاری، انضباط اجتماعی، فرهنگ خودکنترلی، امانتداری، صرفه‌جویی، ساده‌زیستی و حفظ بیت‌المال.
۲۲. تنظیم روابط و مناسبات اداری براساس امنیت روانی، اجتماعی، اقتصادی، بهداشتی، فرهنگی و نیز رفاه نسبی آحاد جامعه.
۲۳. حفظ حقوق مردم و جبران خسارت‌های وارده بر اشخاص حقیقی و حقوقی در اثر قصور یا تقصیر در تصمیمات و اقدامات خلاف قانون و مقررات در نظام اداری.
۲۴. ارتقای سلامت نظام اداری و رشد ارزش‌های اخلاقی در آن از طریق اصلاح فرآیندهای قانونی و اداری، بهره‌گیری از امکانات فرهنگی و به‌کارگیری نظام مؤثر پیشگیری و برخورد با تخلفات.
۲۵. کارآمدسازی و هماهنگی ساختارها و شیوه‌های نظارت و کنترل در نظام اداری و یکپارچه‌سازی اطلاعات.
۲۶. حمایت از روحیه نوآوری و ابتکار و اشاعه فرهنگ و بهبود مستمر به‌منظور پویایی نظام اداری. مخاطبان محترم این سیاست‌ها (رؤسای محترم سه قوه، نیروهای مسلح، مسئولان نهادهای غیردولتی) موظفند زمانبندی مشخص برای عملیاتی شدن آن را تهیه و پیشرفت آن را در فواصل

زمانی معین گزارش نمایند.

لازم به توضیح است که موارد پیشنهادی سیاست‌های کلی نظام اداری پس از بررسی کارشناسی در دبیرخانه و شورای مجمع در سال ۱۳۸۶ جمع‌بندی و به محضر مقام معظم رهبری تقدیم شد.

۳۵. ابلاغ سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف از سوی رهبر معظم انقلاب (ابلاغی - مصوب ۱۳۸۹/۰۴/۱۵)

ابلاغ سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف از سوی رهبر معظم انقلاب (۱۳۸۹/۰۴/۱۵)
حضرت آیت الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف را پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام تعیین کردند.
متن سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف که به رؤسای قوای سه‌گانه و رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام ابلاغ شده است بدین شرح است:

بسم الله الرحمن الرحيم

سیاست‌هایی کلی اصلاح الگوی مصرف

۱. اصلاح فرهنگ مصرف فردی، اجتماعی و سازمانی، ترویج فرهنگ صرفه‌جویی و قناعت و مقابله با اسراف، تبذیر، تجمل‌گرایی و مصرف کالای خارجی با استفاده از ظرفیت‌های فرهنگی، آموزشی و هنری و رسانه‌ها به‌ویژه رسانه ملی.
۲. آموزش همگانی الگوی مصرف مطلوب.
۳. توسعه و ترویج فرهنگ بهره‌وری با ارائه و تشویق الگوهای موفق در این زمینه و با تأکید بر شاخص‌هایی کارآمدی، مسئولیت‌پذیری، انضباط و رضایتمندی.
۴. آموزش اصول و روش‌های بهینه‌سازی مصرف در کلیه پایه‌های آموزش عمومی و آموزش‌های تخصصی دانشگاهی.

۵. پیشگامی دولت، شرکت‌هایی دولتی و نهادهای عمومی در رعایت الگوی مصرف.

۶. مقابله با ترویج فرهنگ مصرف‌گرایی و ابراز حساسیت عملی نسبت به محصولات و مظاهر فرهنگی مروج اسراف و تجمل‌گرایی.

۷. صرفه‌جویی در مصرف انرژی با اعمال مجموعه‌ای متعادل از اقدامات قیمتی و غیرقیمتی به‌منظور کاهش مستمر «شاخص شدت انرژی» کشور به حداقل دوسوم میزان کنونی تا پایان برنامه پنجم توسعه و به حداقل یک‌دوم میزان کنونی تا پایان برنامه ششم توسعه با تأکید بر

سیاست‌های زیر:

- اولویت دادن به افزایش بهره‌وری در تولید، انتقال و مصرف انرژی در ایجاد ظرفیت‌های جدید تولید انرژی.

- انجام مطالعات جامع و یکپارچه سامانه انرژی کشور به منظور بهینه‌سازی عرضه و مصرف انرژی.

- تدوین برنامه ملی بهره‌وری انرژی و اعمال سیاست‌های تشویقی نظیر حمایت مالی و فراهم کردن تسهیلات بانکی برای اجرای طرح‌هایی بهینه‌سازی مصرف و عرضه انرژی و شکل‌گیری نهادهای مردمی و خصوصی برای ارتقای کارایی انرژی.

- پایش شاخص‌های کلان انرژی با سازوکار مناسب.

- بازنگری و تصویب قوانین و مقررات مربوط به عرضه و مصرف انرژی، تدوین و اعمال

استانداردهای اجباری ملی برای تولید و واردات کلیه وسایل و تجهیزات انرژی‌بر و تقویت نظام نظارت بر حسن اجرای آنها و الزام تولیدکنندگان به اصلاح فرآیندهایی تولیدی انرژی‌بر.

- اصلاح و تقویت ساختار حمل‌ونقل عمومی با تأکید بر راه‌آهن درون‌شهری و برون‌شهری

به منظور فراهم کردن امکان استفاده سهل و ارزان از وسایل حمل‌ونقل عمومی.

- افزایش بازدهی نیروگاه‌ها، متنوع‌سازی منابع تولید برق و افزایش سهم انرژی‌های تجدیدپذیر و نوین.

- گسترش تولید برق از نیروگاه‌های تولید پراکنده، کوچک مقیاس و پربازده برق و تولید

همزمان برق و حرارت.

- بهبود روش‌های انتقال حامل‌های انرژی از جمله حداکثرسازی انتقال فرآورده‌های نفتی از

طریق خط لوله و راه‌آهن.

۸. ارتقای بهره‌وری و نهادینه شدن مصرف بهینه آب در تمام بخش‌ها به‌ویژه بخش کشاورزی در

چارچوب سیاست‌های زیر:

- طراحی، تدوین و اجرای سند ملی الگوی مصرف آب در بخش‌های مختلف و بهنگام‌سازی آن.

- اعمال سیاست‌های تشویقی و حمایتی از طرح‌های بهینه‌سازی استحصال، نگهداری و مصرف آب.

- تدوین و اعمال استانداردها و ضوابط لازم برای کاهش ضایعات آب، پایش کیفیت منابع آب و

جلوگیری از آلودگی آب‌ها.

- اصلاح الگوی کشت و اعمال شیوه‌های آبیاری کارآمدتر، ایجاد سامانه‌های بهینه تأمین و

توزیع آب شرب و بهینه‌سازی؛ تخصیص و مصرف آب در بخش تولید براساس ارزش راهبردی و

اقتصادی بیشتر.

- برنامه‌ریزی برای استفاده مجدد و بازچرخانی آب.

- تدوین و اجرای برنامه‌های عملیاتی مناسب برای ایجاد تعادل بین منابع و مصارف آب به‌ویژه در

- سفره‌های زیرزمینی دارای تراز منفی و اعمال مدیریت خشکسالی و سیل، سازگار با شرایط اقلیمی.
۹. اصلاح الگوی مصرف نان کشور از طریق ارتقا و بهبود شرایط و کیفیت فرآیندهای «تولید و تبدیل گندم به نان» و «مصرف نان» در چارچوب سیاست‌های زیر:
- تمرکز در سیاستگذاری، هدایت و نظارت و تعیین دستگاه متولی تنظیم بازار نان.
 - اعمال سیاست‌های حمایتی و تشویقی برای ارتقای سطح بهداشتی مراکز تولید نان و استفاده از نیروی انسانی ماهر و آموزش‌دیده در فرآیند تولید نان.
 - حفظ ذخیره استراتژیک گندم.
 - تنظیم مبادلات تجاری بازار گندم و آرد با هدف تنظیم بازار داخلی.
 - اصلاح ساختار تولید و بهبود فرآیند و توسعه تولید انواع نان‌های باکیفیت، بهداشتی و متناسب با ذائقه و فرهنگ مردم از طریق تدوین و اعمال استانداردها و روش‌های تجربه شده و اصول صحیح تولید گندم، آرد و خمیر و پخت نان.
۱۰. ارتقای بهره‌وری در چارچوب سیاست‌های زیر:
- تحول رویکرد تحقق درآمد ملی به سمت اتکای هرچه بیشتر به منافع حاصل از کسب‌وکار جامعه.
 - افزایش بهره‌وری با تأکید بر استقرار نظام تسهیم منافع حاصل از بهره‌وری از طریق:
 - حداکثرسازی ارزش افزوده و منافع ناشی از سرمایه‌های انسانی، اجتماعی و مادی با تأکید بر اقتصاد دانش‌پایه.
 - استقرار سازوکارهای انگیزشی در نظام پرداخت‌ها در بخش عمومی و بنگاهی.
 - استقرار بودجه‌ریزی عملیاتی و بهبود فرآیند تخصیص منابع کشور براساس منافع اقتصادی و اجتماعی.
 - اصلاح ساختارهای ارزیابی و ارزشیابی، اتخاذ رویکرد نتیجه‌گرا و اجرای حسابرسی عملکرد در دستگاه‌های دولتی.
 - اصلاح قوانین و مقررات، روش‌های، ابزارها و فرآیندهای اجرایی.
 - اولویت توانمندسازی نیروی کار در کلیه برنامه‌های حمایتی.

۳۶. سیاست‌های کلی ابلاغی توسط مقام معظم رهبری در بخش امنیت فضای تولید و

تبادل اطلاعات (ابلاغی - ۱۳۸۹/۱۱/۲۹)

سیاست‌های کلی ابلاغی توسط مقام معظم رهبری در بخش امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات

(۱۳۸۹/۱۱/۲۹)

مقام معظم رهبری سیاست‌های کلی نظام امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات (افتا) را ابلاغ

فرمودند. در این سیاست‌های ابلاغی که به‌عنوان راهنمای دستگاه‌های اجرایی، تقنینی و نظارتی است مقام معظم رهبری خط‌مشی و جهت‌گیری نظام را در ۶ بخش مذکور تعیین فرمودند.

پیش‌نویس این سیاست‌ها قبلاً در مجمع تشخیص مصلحت نظام تهیه و به محضر معظم له تقدیم شده بود. متن کامل سیاست‌های کلی ابلاغی ازسوی مقام معظم رهبری به‌شرح زیر است:

سیاست‌های کلی امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات و ارتباطات (افتا)

۱. ایجاد نظام جامع و فراگیر در سطح ملی و سازوکار مناسب برای امن‌سازی ساختارهای حیاتی و حساس و مهم در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات و ارتقای مداوم امنیت شبکه‌های الکترونیکی و سامانه‌های اطلاعاتی و ارتباطی در کشور به‌منظور:

- استمرار خدمات عمومی.

- پایداری زیرساخت‌های ملی.

- صیانت از اسرار کشور.

- حفظ فرهنگ و هویت اسلامی - ایرانی و ارزش‌های اخلاقی.

- حراست از حریم خصوصی و آزادی‌های مشروع و سرمایه‌های مادی و معنوی.

۲. توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات با رعایت ملاحظات امنیتی.

۳. ارتقای سطح دانش و ظرفیت‌های علمی، پژوهشی، آموزشی و صنعتی کشور برای تولید علم

و فناوری مربوط به امنیت فضای اطلاعاتی و ارتباطی (افتا)

۴. تکیه بر فناوری بومی و توانمندی‌های تخصصی داخلی در توسعه زیرساخت‌های علمی و

فنی امنیت شبکه‌های الکترونیکی و سامانه‌های اطلاعاتی و ارتباطی.

۵. پایش، پیشگیری، دفاع و ارتقای توان بازدارندگی در مقابل هرگونه تهدید در حوزه فناوری

اطلاعات و ارتباطات.

۶. تعامل مؤثر و سازنده منطقه‌ای و جهانی و همکاری و سرمایه‌گذاری مشترک در حوزه‌های

دانش، فناوری و امور مربوط به امنیت شبکه‌های الکترونیکی و سامانه‌های اطلاعاتی و ارتباطی با

حفظ منافع و امنیت ملی.

۷. تعیین نهاد متولی و هماهنگ‌کننده زیر نظر دولت به‌منظور هدایت، نظارت و تدوین

استانداردهای لازم برای حفظ و توسعه امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات و ارتباطات و تهیه

پیش‌نویس قوانین مورد نیاز.

۸. فرهنگ‌سازی، آموزش و افزایش آگاهی و مهارت‌های عمومی در حوزه افتا.

۹. رعایت موازین شرعی و مقررات قانونی مربوط به حفظ حقوق فردی و اجتماعی در اجرای

این سیاست‌ها.

۳۷. سیاست‌های کلی ابلاغی توسط مقام معظم رهبری در بخش پدافند غیرعامل (ابلاغی -

(۱۳۸۹/۱۱/۲۹)

سیاست‌های کلی ابلاغی توسط مقام معظم رهبری در بخش پدافند غیرعامل (۱۳۸۹/۱۱/۲۹) مقام معظم رهبری سیاست‌های کلی نظام پدافند غیرعامل را ابلاغ فرمودند. در این سیاست‌های ابلاغی که به‌عنوان راهنمای دستگاه‌های اجرایی، تقنینی و نظارتی است مقام معظم رهبری خط‌مشی و جهت‌گیری نظام را در ۶ بخش مذکور تعیین فرمودند.

پیش‌نویس این سیاست‌ها قبلاً در مجمع تشخیص مصلحت نظام تهیه و به محضر معظم له تقدیم شده بود. متن کامل سیاست‌های کلی ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری به‌شرح زیر است:

سیاست‌هایی کلی پدافند غیرعامل

۱. تأکید بر پدافند غیرعامل که عبارت است از مجموعه اقدامات غیرمسلحانه که موجب افزایش بازدارندگی، کاهش آسیب‌پذیری، تداوم فعالیت‌های ضروری، ارتقای پایداری ملی و تسهیل مدیریت بحران در مقابل تهدیدات و اقدامات نظامی دشمن می‌گردد.

۲. رعایت اصول و ضوابط پدافند غیرعامل از قبیل انتخاب عرصه ایمن، پراکنده‌سازی یا تجمع حسب مورد، حساسیت‌زدایی، اختفا، استتار، فریب دشمن و ایمن‌سازی نسبت به مراکز جمعیتی حائز اهمیت به‌ویژه در طرح‌های آمایش سرزمینی و طرح‌هایی توسعه آینده کشور.

۳. طبقه‌بندی مراکز، اماکن و تأسیسات حائز اهمیت به حیاتی، حساس و مهم و روزآمد کردن آن در صورت لزوم.

۴. تهیه و اجرای طرح‌های پدافند غیرعامل (با رعایت اصل هزینه - فایده) در مورد مراکز، اماکن و تأسیسات حائز اهمیت (نظامی و غیرنظامی) موجود و در دست اجرا براساس اولویت‌بندی و امکانات حداکثر تا پایان برنامه ششم و تأمین اعتبار مورد نیاز.

۵. تهیه طرح جامع پدافند غیرعامل در برابر سلاح‌های غیرمتعارف نظیر هسته‌ای، میکروبی و شیمیایی.

۶. دو یا چندمنظوره کردن مستحذات، تأسیسات و شبکه‌های ارتباطی و مواصلاتی در جهت بهره‌گیری پدافندی از طرح‌های عمرانی و به‌ویژه در مناطق مرزی و حساس کشور.

۷. فرهنگ‌سازی و آموزش عمومی در زمینه به‌کارگیری اصول و ضوابط پدافند غیرعامل در بخش دولتی و غیردولتی، پیش‌بینی مواد درسی در سطوح مختلف آموزشی و توسعه تحقیقات در زمینه پدافند غیرعامل.

۸. رعایت طبقه‌بندی اطلاعات طرح‌های پدافند غیرعامل.

۹. ممانعت از ایجاد تأسیسات پرخطر در مراکز جمعیتی و بیرون بردن اینگونه تأسیسات از شهرها و پیش‌بینی تمهیدات ایمنی برای آن دسته از تأسیساتی که وجود آنها الزامی است و ممانعت از ایجاد مراکز جمعیتی در اطراف تأسیسات پرخطر با تعیین حریم لازم.
۱۰. حمایت لازم از توسعه فناوری و صنایع مرتبط مورد نیاز کشور در پدافند غیرعامل با تأکید بر طراحی و تولید داخلی.
۱۱. به‌کارگیری اصول و ضوابط پدافند غیرعامل در مقابله با تهدیدات نرم‌افزاری و الکترونیکی و سایر تهدیدات جدید دشمن به‌منظور حفظ و صیانت شبکه‌های اطلاع‌رسانی، مخابراتی و رایانه‌ای.
۱۲. پیش‌بینی سازوکار لازم برای تهیه طرح‌های مشترک ایمن‌سازی و ایجاد هماهنگی در سایر طرح‌ها و برنامه‌ها و مدیریت نهادهای مسئول، در دو حوزه پدافند غیرعامل و حوادث غیرمترقبه در جهت هم‌افزایی و کاهش هزینه‌ها.
۱۳. ایجاد مرکزی برای تدوین طراحی، برنامه‌ریزی و تصویب اصول و ضوابط، استانداردها، معیارها، مقررات و آیین‌نامه‌های فنی پدافند غیرعامل و پیگیری و نظارت بر اعمال آنها.

۳۸. سیاست‌های کلی ابلاغی توسط مقام معظم رهبری در اشتغال (ابلاغی - ۱۳۹۰/۰۴/۲۸)

- سیاست‌های کلی اشتغال از سوی رهبر معظم انقلاب ابلاغ شد (۱۳۹۰/۴/۲۸)
- حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی، سیاست‌های کلی اشتغال را پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام تعیین کردند.
- متن سیاست‌های کلی اشتغال که به رؤسای قوای سه‌گانه، رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام و دبیر شورای نگهبان ابلاغ شده، به این شرح است:

بسم الله الرحمن الرحيم

سیاست‌های کلی اشتغال

۱. ترویج و تقویت فرهنگ کار، تولید، کارآفرینی و استفاده از تولیدات داخلی به‌عنوان ارزش اسلامی و ملی با بهره‌گیری از نظام آموزشی و تبلیغی کشور.
۲. آموزش نیروی انسانی متخصص، ماهر و کارآمد متناسب با نیازهای بازار کار (فعلی و آتی) و ارتقای توان کارآفرینی با مسئولیت نظام آموزشی کشور (آموزش و پرورش، آموزش فنی و حرفه‌ای و آموزش عالی) و توأم کردن آموزش و مهارت و جلب همکاری بنگاه‌های اقتصادی جهت استفاده از ظرفیت آنها.
۳. ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار با تأکید بر استفاده از توسعه فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان و

- آینده‌نگری نسبت به تحولات آنها در سطح ملی و جهانی.
۴. ایجاد نظام جامع اطلاعات بازار کار.
۵. بهبود محیط کسب‌وکار و ارتقای شاخص‌های آن (محیط سیاسی، فرهنگی و قضایی و محیط اقتصاد کلان، بازار کار، مالیات‌ها و زیرساخت‌ها) و حمایت از بخش‌های خصوصی و تعاونی و رقابت از راه اصلاح قوانین، مقررات و رویه‌های ذیربط در چارچوب قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.
۶. جذب فناوری، سرمایه و منابع مالی، مبادله نیروی کار و دسترسی به بازارهای خارجی کالا و خدمات از طریق تعامل مؤثر و سازنده با کشورها، سازمان‌ها و ترتیبات منطقه‌ای و جهانی.
۷. هماهنگ‌سازی و پایداری سیاست‌های پولی، مالی، ارزی و تجاری و تنظیم بازارهای اقتصادی در جهت کاهش نرخ بیکاری توأم با ارتقای بهره‌وری عوامل تولید و افزایش تولید.
۸. توجه بیشتر در پرداخت یارانه‌ها به حمایت از سرمایه‌گذاری، تولید و اشتغال مولد در بخش‌های خصوصی و تعاونی.
۹. گسترش و استفاده بهینه از ظرفیت‌های اقتصادی دارای مزیت مانند گردشگری و حق‌گذر (ترانزیت).
۱۰. حمایت از تأسیس و توسعه صندوق‌های شراکت در سرمایه برای تجاری‌سازی ایده‌ها و پشتیبانی از شرکت‌های نوپا، کوچک و نوآور.
۱۱. برقراری حمایت‌های مؤثر از بیکاران برای افزایش توانمندی‌های آنان در جهت دسترسی آنها به اشتغال پایدار.
۱۲. توجه ویژه به کاهش نرخ بیکاری استان‌های بالاتر از متوسط کشور.
۱۳. رعایت تناسب بین افزایش دستمزدها و بهره‌وری نیروی کار.

سیدعلی خامنه‌ای

۲۸/تیرماه/۱۳۹۰

پیوست ۲. مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در مورد سیاست‌های کلی (مورخه

۱۳۷۶/۱۰/۱۳)

کلیات

یک - سیاست و مراتب آن

در یک نظام آرمانی و هدف‌دار برنامه‌ریزی به معنی عام را می‌توان دربرگیرنده مراتب زیر دانست:

۱. سیاست‌های کلی

این سیاست‌ها برای تحقق آرمان‌ها و اهداف پس از مجموعه آرمان‌ها قرار می‌گیرند و حاوی اصولی هستند که آرمان‌ها را به مفاهیم اجرایی نزدیک می‌کنند و آن سیاست‌هایی هستند که در درون نظام عمل می‌نمایند، اعم از قوای سه‌گانه، نیروهای مسلح، صدا و سیما و همچنین نیروهایی می‌باشند که در درون جامعه کل فعالیت دارند که شامل سیاست‌های کلی بخشی و فرابخشی می‌شود.

سیاست‌های کلی فرابخشی، در مواردی است که هدف یا آرمانی از نظام، حرکت چند بخش را دربرمی‌گیرد و برای وصول به آن هدف یا اهداف نیاز به تدوین سیاست‌های کلی می‌باشد و سیاست‌های اجرایی و برنامه چند بخش در قالب این سیاست‌ها تدوین می‌گردد.

سیاست‌های کلی بخشی، در مواردی است که هدف یا آرمانی از نظام، حرکت یک بخش را دربرمی‌گیرد و برای وصول به آن هدف یا اهداف نیازمند تدوین سیاست‌های کلی آن بخش می‌باشد.

۲. سیاست اجرایی

مجموعه تدبیرها و سیاست‌هایی هستند که برای تحقق سیاست‌های کلی توسط قوای مختلف کشور و دستگاه‌های اجرایی به‌موجب و براساس مقررات قانونی تدوین می‌شوند.

۳. برنامه

طراحی عملی و وجه اجرای سیاست‌های اجرایی برای دوره مشخصی تدوین و تنظیم می‌شود.

دو - بسط تعریف سیاست‌های کلی و ویژگی‌های این سیاست‌ها

۱. تعریف

طراحی سیاست‌های کلی نظام، براساس آرمان‌ها و اهداف است و بدین ترتیب از یکسو نظر به آرمان‌ها و ازسوی دیگر نظر به جنبه‌ها و مفهوم‌های اجرایی دارند، بنابراین سیاست‌های یاد شده باید:

(الف) در مقایسه با بیان‌های آرمانی، جنبه تفصیلی و تشریحی‌شان بیشتر باشد.

(ب) بازتاب صحیح و عملی ارزش‌ها باشند.

(ج) نه تنها دولت، بلکه عامه مردم و کلیه نیروهای فعال جامعه را مد نظر داشته باشند.

(د) در نتیجه نیروهای این جامعه و آرمان‌های آنها را که مورد قبول نظام‌اند، هماهنگ و منسجم

نمایند و مابین اجزای نظام تقارب کافی (پیوند) برقرار سازند.

ه) در مقام تعیین اولویت‌ها، راهنمای عملی و معیار «باید و نباید»های تعیین اولویت‌ها را عرضه کنند.

و) اصول کلی تخصیص و توزیع منابع و امکانات کشور را با توجه به اولویت‌ها بیان نمایند.

ز) اجرای آنها سیمای عمومی و کلی نظام را در زمینه‌های مختلف از جمله موقعیت ایران و ایرانی در جهان، امنیت در جامعه معنویت، عدالت و برخورداری مردم از مواهب و نعمات موجود در ایران در مقاطع تاریخی مختلف (مثلاً سال ۱۴۰۰ و ۲۵ و ۵۰ سال پس از آن و...) ترسیم نماید.

۲. ویژگی سیاست‌های کلی

سیاست‌های کلی با توجه به تعریف آنها و با عنایت به اینکه اصول و راهنمای تدوین سیاست‌های اجرایی را به دست می‌دهند باید از ویژگی‌های زیر برخوردار بوده تا بتوانند راهنمای سیاست‌های اجرایی باشند و آرمان‌ها را به مرحله اجرا نزدیک سازند.

الف) **پایداری:** سیاست‌های کلی باید پس از تعیین و اعلام، در یک زمان معین و نسبتاً طولانی ثابت باشند، تا آثار آنها سیاست‌های اجرایی فرابخشی و بخشی در برنامه‌ریزی و سپس اجرا ظاهر شوند.

ب) **آینده‌نگری:** با توجه به اینکه آثار سیاست‌های کلی در طول چند سال ظهور و بروز می‌یابند، بنابراین سیاست‌ها باید با وضعیتی که برای سال‌های آتی پیش‌بینی می‌شود و همچنین مورد نظر و هدف است، تدوین و تنظیم شوند.

ج) **واقع‌بینی:** واقع‌بینی در کنار آینده‌نگری باید مورد توجه سیاست‌های کلی باشد، بدین معنی که چون یک نظام در ابتدای نمی‌تواند همه آرمان‌های خود را تحقق بخشد، با توجه به اولویت‌های خود و با توجه به امکانات خویش، هدف‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت را معین می‌کند به‌گونه‌ای که پاسخگوی سیاست‌های کلی برای تحقق در آینده دور و نزدیک باشد.

د) **فراگیر بودن:** سیاست‌های کلی، فراگیر و جامع‌نگرند و کل نیروهای موجود و فعال در جامعه را دربرمی‌گیرند و اصول راهنما را درخصوص مسائل اجرایی مربوط به همه نیروها و هریک از نیروها، مورد توجه قرار می‌دهند و نیز بده بستان آنها را با یکدیگر و تأثیرپذیری‌شان را از یکدیگر به حساب می‌آورند و در حقیقت به‌گونه‌ای طراحی می‌شوند که نتیجه کار این نیروها هماهنگ باشد.

ه) در عین حال هریک از اجزای مجموعه سیاست‌های کلی باید متوجه تحقق یکی از اهداف بخشی یا فرابخشی و تأمین آنها باشد.

و) **بیانگر خصوصیات اصلی و اساسی نظام:** سیاست‌های کلی بیان‌کننده و نمایانگر آرمان‌ها،

ارزش‌ها، فرهنگ، تمدن و دریافت‌های اصولی نظام در زمینه‌های اعتقادی، اقتصادی، اجتماعی و حقوقی، سیاسی، علمی و فرهنگی آن خواهند بود و استقلال ایران و تأثیرگذاری‌اش را در منطقه و جهان و بازدارندگی نظام را از هر نظر در برابر تهدیدها نمودار خواهند ساخت.

۳. قانون اساسی و سیاست‌های کلی

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در اصل سوم، به‌منظور نیل به هدف‌هایی که در اصل دوم به آنها اشاره شده و نیز راه‌هایی که به‌منظور تأمین قسط و عدل، استقلال سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و همبستگی ملی پیش‌بینی گردیده، دولت را موظف نموده است که همه امکانات خود را برای تأمین امور مذکور در ۱۶ بند آن به کار گیرد. به‌طور کلی امور یاد شده در اصل سوم و نیز بسیاری دیگر از اصول قانون اساسی می‌توانند به‌عنوان بستر سیاست‌های کلی نظام تلقی شوند.

۴. عناوین سیاست‌های کلی

نکته مهمی که باید به آن توجه شود این است که در ظرف ۱۸ سال پس از پیروزی انقلاب، نمی‌توان و نباید گفت که برنامه‌ها از سیاست‌های کلی تبعیت نمی‌کرده‌اند، در واقع علاوه بر آنچه از طرف مقام معظم رهبری ابلاغ شده است، یک رشته سیاست کلی، با توجه به قانون اساسی، مد نظر مجریان بوده است. بنابراین در جنب بحث و بررسی سیاست‌های کلی برای آینده، می‌توان و یا شاید لازم باشد که به این بررسی هم پرداخته شود و معلوم گردد که مجریان، سیاست‌های کلی نظام را در طول سال‌های گذشته، چگونه تلقی کرده‌اند و در چه مواردی این سیاست‌ها با سیاست‌های مذکور در قانون اساسی و رهنمودهای امام (ره) و مقام معظم رهبری منطبق بوده‌اند و در چه مواردی فاصله گرفته‌اند. بدین ترتیب می‌توان:

۱. سیاست‌های کلی را که مبنای برنامه‌های اجرایی تا این زمان بوده‌اند بررسی و فصل‌بندی کرد.

۲. موارد انطباق آنها را با سیاست‌های کلی نظام تشخیص داد.

۳. علل و عوامل دوری از سیاست‌های کلی نظام را معین کرد.

از میان هدف‌ها و آرمان‌ها در مرحله اول می‌توان دو هدف یا آرمان را به‌عنوان مبانی تعیین سیاست‌ها تعریف کرد. این دو هدف مبتنی و متکی بر مبانی و اصولی هستند که در بندهای ۱ تا ۶ اصل دوم قانون اساسی به آنها اشاره شده است. این سیاست‌ها باید:

الف) امکانات لازم را برای رشد ایمان و اخلاق، معنویت و تربیت انسان‌های خداجوی و خداترس و موظف به مشارکت فعال در زندگی اجتماعی فراهم آورد.

ب) جامعه توسعه یافته مستقلی را به‌وجود خواهد آورد که در عین برخورداری از وفاق ملی و وحدت کامل از لحاظ توجه به محرومان و تحقق عدالت اجتماعی و عدم تبعیض و برخورداری از

رفاه نسبی شاخص باشد و در میان کشورهای اسلامی پیشرو تلقی شود و با پیروی از اصول عزت، حکمت و مصلحت، اقتدار ملی را به گونه‌ای تحقق بخشد که برای دفع دشمنان خود، در تمامی صور توانا باشد و در عین حال در موقعیت تثبیت شده‌ای قرار گیرد که هیچ‌گاه نیازمند درگیری با معارضان خود نباشد و در واقع با اتکا به قدرت کمی و کیفی خود، بازدارندگی لازم را ایجاد نماید.

دسته‌بندی عناوین و موضوعات سیاست‌های کلی

الف) امور علمی و فرهنگی و اجتماعی

یکم - امور علمی

۱. آموزش

۱-۱. سطح لازم یا مطلوب آگاهی‌های جامعه (عمومی، فنی و حرفه‌ای، تخصصی)

۲-۱. آموزش مداوم.

۳-۱. تکمیل آموزش ایرانیان در خارج از کشور و آموزش به خارجیان در ایران

۲. مراکز آموزشی

۲-۱. جایگاه آموزش.

۲-۲. دانشگاه اسلامی (فرهنگی، سیاسی و عقیدتی).

۲-۳. حوزه‌های علمیه و مراکز دینی و علمی.

۳. هزینه‌های آموزشی

۳-۱. میزان مشارکت دولت و مردم در بخش آموزش.

۳-۲. تعریف خودکفایی در آموزش عالی با توجه به اصل سی‌ام قانون اساسی.

۳-۳. آموزش رایگان، حد و مرز آن.

۴. محصول آموزش

۴-۱. رابطه اشتغال و تحصیل.

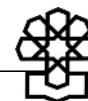
۴-۲. استفاده از متخصصان خارج از کشور.

۵. پژوهش

۵-۱. فعالیت‌های پژوهشی (متمرکز و آزاد).

۵-۲. تحقیقات بنیادی و کاربردی

۵-۳. فناوری.

دوم - امور فرهنگی

۱. فرهنگ و جامعه

- ۱-۱. تبادل فرهنگی، تهاجم فرهنگی (حد و مرز) (مشترک با امور سیاسی).
- ۱-۲. توسعه فرهنگی، فرهنگ عمومی.
- ۱-۳. برخورد با انحرافات و بدعت‌ها.
- ۱-۴. اوقات فراغت و فرصت خودسازی.
- ۱-۵. سازماندهی امور فرهنگی (جایگاه فعالیت‌های فرهنگی).
- ۱-۶. ورزش.
- ۱-۷. هنر و معماری اسلامی.

۲. اخلاق و جامعه

- ۲-۱. ایجاد محیط مساعد برای رشد فضایل اخلاقی و تهذیب نفس.
- ۲-۲. امر به معروف و نهی از منکر.
- ۲-۳. مسائل اساسی تربیت اسلامی و اجتماعی از قبیل:
 - وجدان کاری.
 - قانون‌گرایی و قانون‌پذیری.
 - انضباط اجتماعی.

۲-۴. نصیحت مردم به دولت و حدود و ثغور آن در نظام اسلامی.

۲-۵. تشویق و تنبیه، قدرشناسی از بزرگان و خدمتگزاران (حدود آن).

۳. زبان و ادب فارسی

- ۳-۱. زبان فارسی و جایگاه آن در تقویت وحدت، همبستگی ملی و اسلامی.
- ۳-۲. جایگاه زبان‌های ایرانی و غیرایرانی و رایج در کشور.
- ۳-۳. چگونگی ترویج زبان فارسی در کشورهای دیگر جهان.

۴. ادیان

- ۴-۱. ادیان مربوط به اقلیت‌های شناخته شده در قانون اساسی.
- ۴-۲. اندیشه‌های عقاید و فرقه‌های دیگر.
- ۴-۳. رفتار در قبال مذاهب اسلامی در ایران.

۵. اطلاع‌رسانی

۵-۱. مطبوعات.

۵-۲. صدا و سیما.

۵-۳. شبکه‌های اطلاع‌رسانی داخلی و بین‌المللی.

۶. تبلیغات

۶-۱. دینی.

۶-۲. سیاسی.

۶-۳. تجارتي و بازرگانی.

سوم - امور اجتماعی**۱. امور اجتماعی**

۱-۱. هویت اسلامی.

۱-۲. مسئله قومیت‌ها.

۲. مشارکت اجتماعی

۲-۱. تشکل‌ها و انجمن‌ها از قبیل: صنفی، صنعتی، خیریه، علمی.

۲-۲. شوراهای.

۲-۳. آزادی‌های فردی و اجتماعی.

۳. توسعه

۳-۱. الگوی توسعه و تقدم و تأخر توسعه‌های، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، روابط بین‌الملل.

۳-۲. توسعه روستایی و توسعه شهری (فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی).

۳-۳. پیش‌نیازها در زمینه‌های لازم برای توسعه و تبیین جایگاه ایران از لحاظ توسعه در منطقه آسیا.

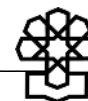
۴. خانواده و جمعیت:

۴-۱. خانواده و تقویت مبانی آن.

۴-۲. تنظیم خانواده با توجه به موقعیت خاص ایران در منطقه.

۵. روحانیت و جامعه

۵-۱. روحانیت و مردم.

۶. جوانان: (تعلیم و تربیت، تأمین شغل، مسکن، ازدواج...)

ب) امور سیاسی (داخلی و بین‌المللی) دفاعی و امنیتی

یکم - امور دفاعی و امنیتی

۱. امنیت

۱-۱. امنیت ملی (از قبیل مرزها، ترکیب جمعیتی و نیز امنیت ملی در ارتباط با خارج از کشور).

۱-۲. امنیت جامعه (فردی، اجتماعی): قضایی، سیاسی و اقتصادی.

۲. ساختار دفاعی

۲-۱. بنیه دفاعی.

۲-۲. حدود خودکفایی نظامی.

۲-۳. بسیج و جایگاه آن در دفاع ملی.

۲-۴. نیروهای مسلح.

۲-۵. تدابیر دفاعی و هماهنگی با فعالیت‌های رسمی، اطلاعاتی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی.

۲-۶. امکانات مادی و معنوی داخلی برای مقابله با تهدیدات خارجی.

۲-۷. پدافند غیرعامل.

دوم - امور سیاسی خارجی

۱. اولویت و تقدم‌های همکاری براساس

۱-۱. مصالح کشور.

۱-۲. همسایگی.

۱-۳. مسلمان و غیرمسلمان.

۱-۴. کشورهای سلطه‌گر و غیرسلطه‌گر.

۱-۵. مناطق حساس.

۲. حضور در سازمان‌های بین‌المللی (دولتی، غیردولتی، منطقه‌ای و جهانی)

۳. صدور انقلاب اسلامی

سوم - امور سیاسی داخلی

۱. احزاب و تشکل‌ها

۲. آزادی‌های سیاسی

۳. توسعه سیاسی

۴. شوراهای اصل یکصدم قانون اساسی

۵. هویت ملی ایرانی

۶. وحدت ملی و همبستگی ملی

ج) امور اقتصادی، بازرگانی و اداری

یکم - امور اقتصادی

۱. عدالت اجتماعی

۱-۱. مالکیت.

۱-۲. توزیع عادلانه منابع.

۱-۳. فقر و فقرزدایی.

۱-۴. تأمین اجتماعی.

۲. اقتصاد و پایداری

۲-۱. امنیت اقتصادی و توسعه اقتصادی پایدار و رابطه آن با امنیت اجتماعی.

۲-۲. نقش اقتصاد در تأمین امنیت اجتماعی و امنیت داخلی و خارجی.

۳. اقتصاد و زندگی

۳-۱. رفاه اقتصادی.

۳-۲. حدود وظایف حکومت در تأمین نیازهای معیشتی مردم از قبیل مسکن، خوراک، کار و اشتغال،

بهداشت و درمان، بیمه و پوشاک.

۳-۳. الگوی مصرف.

۴. اقتصاد، امور مالی و پولی

۴-۱. مالیات‌ها.

۴-۲. دولت و بانک‌ها.

۴-۳. یارانه‌ها.

۴-۴. سرمایه‌گذاری خارجی.

۴-۵. سرمایه‌گذاری ایران در خارج.

۴-۶. استقراض داخلی.

۵. اقتصاد و ساختارها

۵-۱. مشارکت بخش‌های خصوصی و تعاونی (انفال، وقف، انحصارات) در اقتصاد و حدود فعالیت‌های

دولتی و چگونگی خصوصی‌سازی (تبیین اصول چهل و چهارم و چهل و پنجم قانون اساسی).

۵-۲. مناطق آزاد و مناطق ویژه.

۳-۵. سرمایه‌گذاری در کشور (سازوکار، مقررات، تأمین امنیت، میزان برای هر فرد).

۴-۵. سرمایه‌گذاری منطقه‌ای به‌منظور ایجاد تعادل‌های منطقه‌ای (آمایش سرزمین).

۶. صادرات

۱-۶. اقتصاد درون‌گرا و برون‌گرا (تلفیقی یا انتخابی)

۲-۶. صادرات غیرنفتی

۳-۶. استفاده بهینه از نفت و گاز و صادرات (حدود استفاده درست از نفت و گاز و...)

۷. اقتصاد و روابط کار

۱-۷. تنظیم روابط کار (مشترک با امور اجتماعی)

۸. اقتصاد و محیط زیست

۱-۸. توسعه پایدار و محیط زیست

۲-۸. تقدم و تأخر توسعه و محیط زیست

دوم - امور بازرگانی

۱. بازرگانی خارجی

۲. بازرگانی داخلی (انحصار، شرکت‌های بازرگانی، احتکار و...).

۳. بخش‌های ستادی و عمومی دولت و نقش آنها در بازرگانی با توجه به بحث‌های تعاونی و

خصوصی

سوم - امور اداری

۱. ساختارهای اداری و اصلاح نظام اداری

۱-۱. تشکیلات و مقررات اداری، حجم دستگاه‌ها.

۲-۱. تأمین معاش و اطمینان آینده.

۳-۱. بهره‌گیری از فناوری‌های پیشرفته در نظام اداری و کم‌کردن ارتباط مستقیم با سازمان‌های

اداری.

۲. مدیریت

۱-۲. مدیریت و امنیت شغلی (رده‌های سیاسی و اجرایی و لزوم یا عدم لزوم ثبات هر یک)

۲-۲. مدیران (تربیت، گزینش و...)

۳-۲. تشویق و تنبیه

۳. نظارت و بازرسی

۱-۳. ساختار بازرسی و نظارت

د) امور زیربنایی و تولیدی

یکم - امور زیربنایی

۱. انرژی (تجدیدپذیر و تجدیدناپذیر) صرفه‌جویی (بخش دولتی، بخش غیردولتی)، نفت و گاز
۲. منابع طبیعی، جنگل‌ها، آب، خاک (حفظ و بهره‌برداری)، معادن
۳. حمل‌ونقل و ارتباطات (ترانزیت کالا، مسافر، ...) مشترک با امور سیاسی و فرهنگی
۴. آمایش سرزمین (با توجه به مسائل اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، امنیتی)
۵. اولویت‌ها در توسعه زیربناها

دوم - امور تولیدی

۱. تعیین و اولویت بخش‌های مختلف اقتصادی، کشاورزی، صنعت، مسکن، خدمات و جایگاه هر یک در توسعه اقتصادی و اجتماعی، ملاک تعیین اولویت‌ها
۲. توسعه صنعت و کشاورزی در مناطق مختلف کشور (تقدم با توجیه اقتصادی یا اجتماعی است)

هـ) امور حقوقی و قضایی

یکم - امور حقوقی

۱. حقوق عامه
۲. حقوق بین‌الملل
۳. حقوق زنان
۴. حقوق کودکان و جوانان
۵. امور و احکام حکومتی و حسبی
۶. اصل برائت

دوم - امور قضایی

۱. امنیت قضایی
 - ۱-۱. دسترسی به دادگاه‌های صالح.
 ۲. پیشگیری از وقوع جرم
 ۳. اصلاح مجرمان، نظام اقدامات تأمینی و تربیتی و زندان‌ها
 ۴. استقلال قضات
 ۵. آیین دادرسی اسلامی

پیوست ۳. مقررات نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران شرح: مقام معظم رهبری براساس بند آخر اصل یکصدودهم قانون اساسی «نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام» موضوع بند «۲» از اصل یکصدودهم قانون اساسی را، به مجمع تشخیص مصلحت نظام تفویض نمودند.

مجمع تشخیص مصلحت نظام تدوین «مقررات نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام» را در جلسه ۱۳۸۴/۳/۲۱ خود نهایی نموده و مقام معظم رهبری پس از اصلاحات «مقررات نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام» را طی ۱۰ ماده و ۶ تبصره در تاریخ ۱۳۸۴/۶/۲۰ به مجمع تشخیص مصلحت نظام به شرح آتی ابلاغ فرمودند.

مقررات نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام

ماده (۱)

نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام به موجب تفویض اختیار از سوی مقام معظم رهبری توسط مجمع تشخیص مصلحت نظام مطابق این مقررات صورت می‌گیرد.

تبصره - سیاست‌های کلی نظام، سیاست‌هایی است که از سوی مقام معظم رهبری به موجب بند «۱» از اصل یکصدودهم قانون اساسی تعیین می‌شود.

ماده (۲)

قوانین و مقررات شامل قانون برنامه حسب مورد باید در چارچوب سیاست‌های کلی مرتبط با آن تنظیم شود، این مقررات در هیچ موردی نباید مغایر سیاست‌های کلی مربوط باشد.

ماده (۳)

بالاترین مقام مسئول در قوای سه‌گانه، نیروهای مسلح و صدا و سیما مسئول اجرای سیاست‌های کلی نظام در دستگاه‌های مربوط می‌باشند.

تبصره - شیوه اعمال نظارت در مورد نیروهای مسلح، با تصویب و ابلاغ فرماندهی کل نیروهای مسلح تعیین خواهد شد.

ماده (۴)

به‌منظور بررسی، ارزیابی، تلفیق و جامع‌نگری موضوعات ارجاعی مجمع درخصوص نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی کمیسیون نظارت با ترکیب رئیس و دبیر مجمع و دو نماینده از میان

اعضای هریک از کمیسیون‌های موضوعی مجمع تشخیص مصلحت نظام به انتخاب خود کمیسیون‌ها تشکیل می‌شود.

تبصره «۱» - رؤسای سه قوه می‌توانند با حق رأی در جلسات کمیسیون نظارت شرکت کنند.

تبصره «۲» - کمیسیون نظارت هنگام بررسی گزارش‌های رسیده، از وزیر یا رئیس دستگاه ذیربط برای شرکت در جلسات کمیسیون دعوت به عمل می‌آورد.

ماده (۵)

دستگاه‌های مندرج در ماده (۳) موظفند گزارش‌های ادواری شامل سالیانه و پنج‌ساله خود را از نحوه اجرای سیاست‌های کلی و میزان تحقق آنها براساس شاخص‌ها و نماگرها تهیه و به مجمع ارسال کنند.

ماده (۶)

کلیه گزارش‌ها و موارد ارجاعی به کمیسیون نظارت، ابتدا به کمیسیون یا کمیسیون‌های تخصصی در مجمع ارسال می‌شود، سپس موضوع به همراه اظهارنظر آن کمیسیون یا کمیسیون‌ها در جلسه کمیسیون نظارت مطرح می‌شود.

تبصره «۱» - هریک از کمیسیون‌های تخصصی مجمع در حوزه فعالیت خود، گزارش سالانه‌ای از نحوه اجرا و پیشرفت سیاست‌های کلی تهیه می‌کنند. این گزارش‌ها پس از بررسی و تلفیق در کمیسیون نظارت، برای اظهارنظر به مجمع ارائه می‌شود.

تبصره «۲» - پیگیری امور و کارشناسی نظارت، به‌عهده دبیرخانه مجمع است.

ماده (۷)

همزمان با بررسی برنامه‌های پنج‌ساله و اصلاحات بعدی آن در دولت و مجلس شورای اسلامی کمیسیون نظارت مجمع هم محتوای برنامه را از نظر انطباق و عدم مغایرت با سیاست‌های کلی مصوب بررسی می‌نماید. کمیسیون نظارت مواردی را که مغایر با سیاست‌های کلی می‌بیند به شورای مجمع گزارش می‌نماید. در صورتی که مجمع هم مغایرت را پذیرفت، نمایندگان مجمع موارد مغایرت را در کمیسیون‌های ذیربط دولت و مجلس مطرح می‌کنند و نهایتاً اگر در مصوبه نهایی مجلس مغایرت باقی ماند شورای نگهبان مطابق اختیارات و وظایف خویش براساس نظر مجمع تشخیص مصلحت نظام اعمال نظر می‌نمایند.

ماده (۸)

وظایف کمیسیون نظارت عبارت است از:

- تدوین خط‌مشی‌ها، شاخص‌ها و شیوه‌های اعمال نظارت با همکاری کمیسیون‌های ذیربط.
- اجرای وظایف مندرج در مواد (۷) و (۹) و سایر موارد ارجاعی.
- تعیین نمایندگان برای حضور در جلسات تنظیم و تصویب برنامه‌های توسعه در دولت و مجلس.
- ارزیابی و سنجش میزان تحقق سیاست‌های کلی و حسن اجرای آنها برمبنای شاخص‌های مصوب و تلفیق گزارش‌های نظارتی.
- ارائه کلیه گزارش‌ها و تصمیمات از سوی کمیسیون نظارت به شورای مجمع جهت اطلاع و تصویب.

ماده (۹)

قوای سه‌گانه، ستاد کل نیروهای مسلح، صدا و سیما و دستگاه‌های نظارتی از قبیل دیوان محاسبات، شورای نظارت صدا و سیما، سازمان حسابرسی دولتی و کمیسیون اصل نودم قانون اساسی، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، نهادها، بانک‌ها، سازمان‌ها، شرکت‌های دولتی و همچنین نهادهای عمومی موضوع تبصره ذیل ماده (۵) قانون محاسبات عمومی، شهرداری‌ها و کلیه سازمان‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است و مؤسسات عمومی غیردولتی با درخواست مجمع از طریق بالاترین مقام هر دستگاه همکاری لازم را در اعمال نظارت موضوع این مقررات به‌عمل خواهند آورد. در هر حال تشخیص و اعلام مغایرت یا عدم مغایرت با سیاست‌های کلی برعهده مجمع خواهد بود.

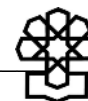
ماده (۱۰)

نتایج بررسی‌های انجام شده درخصوص نحوه رعایت و اجرای سیاست‌های کلی، همراه اقدامات انجام شده به مقام معظم رهبری گزارش می‌شود.

پیوست ۴. سیاست‌های کلی برنامه‌های توسعه

● سیاست‌های کلی قانون برنامه اول توسعه

۱. تقویت پول ملی و کاهش رشد نقدینگی و کنترل تورم از طریق کاهش کسری بودجه.
۲. عدم کاهش سطح ارائه خدمات عمومی دولت نظیر اداره عمومی کشور، امور قضایی و حفظ امنیت، اداره روابط خارجی، دفاع از مرزها، خدمات آموزشی و بهداشتی و درمانی تأمین هزینه‌های زیربپ از طریق افزایش درآمدهای مالیاتی با تأکید بر مالیات‌های مستقیم و اختصاص درآمدهای حاصل از صادرات نفت به امر سرمایه‌گذاری‌های مولد.
۳. کاهش هزینه‌های دولت از طریق جلب مشارکت مردم در ایجاد و اداره مؤسسات آموزشی و درمانی و همچنین تأمین هزینه‌های تأسیسات و خدمات شهرهای متوسط و بزرگ توسط ساکنان آنها.
۴. تغییر سیستم سهمیه‌بندی کالاهای اساسی به نحوی که سوبسیدهای پرداخت شده در چارچوب نظام تأمین اجتماعی کشور به‌تدریج صرفاً متوجه افراد کم‌درآمد جامعه گردد.
۵. تغییر سیاست نرخگذاری کالاها و خدمات، به نحوی که به‌تدریج قیمت‌های تعادلی برای منابع اقتصادی به‌وجود آمده و در این راستا:
 - ۱-۵. در مورد کالاهای عمومی نظیر آب، برق و گاز، گاز مایع، نفت سفید، بنزین، گازوئیل، نفت کوره، روغن موتور، مخابرات و پست، اصل کلی حرکت در جهت تأمین تدریجی هزینه‌های قابل قبول سرمایه‌های جدید و جاری شرکت‌های تولیدکننده این کالاها در طول برنامه خواهد بود. شاخص کلی در این مورد برابری قیمت کالاها یا خدمات مورد نظر با هزینه‌های نهایی تولید آن است. با این حال برای حمایت از اقشار کم‌درآمد و توسعه بخش کشاورزی، نرخ‌های مختلف اعمال خواهد شد. برای جلوگیری از اسراف در مصرف کالاهای عمومی یاد شده برای مصرف بالاتر از حداقل مورد نیاز، قیمت‌ها به‌طور تصاعدی افزایش خواهد یافت.
 - ۲-۵. در مورد کالاهای کشاورزی، دامی، صنعتی و خدماتی که قیمتگذاری آنها ضروری تشخیص داده شود، قیمت توسط دولت و با توجه به هزینه‌های متوسط تولید و سود متعارف تعیین خواهد شد. در تعیین قیمت به‌خصوص قیمت کالاهای کشاورزی و بخش‌های مهم منافع تولیدکنندگان ملحوظ خواهد شد.
۶. بهبود وضعیت کنونی مؤسسات تولیدی وابسته به شرایط سوددهی و انتقال بخشی از مؤسسات تولیدی به بخش غیردولتی با ایجاد مکانیسمی انتفاعی.
۷. بخش‌های اقتصادی که برای بهبود وضع تولید و گسترش ظرفیت‌های خود به منابع مالی و تسهیلات بانکی و اعتباری نیازمندند، تسهیلات بانکی و اعتباری مورد نیاز چنان سازماندهی خواهد شد که:

- ۷-۱. اعطای تسهیلات اعتباری در جهت هدف‌های تعیین شده سوق داده شود.
- ۷-۲. سلامت بخش پولی کشور دستخوش نابسامانی نشود.
۸. تجارت خارجی در انحصار دولت بوده و دولت می‌تواند در چارچوب برنامه اول با توجه به موارد ذیل، واردات و صادرات کالا و خدمات را به اشخاص حقیقی و حقوقی بخش‌های تعاونی و خصوصی واگذار کند.
 - ۸-۱. واردات کالاهای کثیرالمصرف و استراتژیک کشور که همه‌ساله توسط هیئت وزیران تصویب خواهد گردید، در انحصار دولت خواهد بود.
 - ۸-۲. دولت در چارچوب قانون صادرات و واردات ضوابط و شرایط مشارکت بخش غیردولتی در امر صادرات و واردات را با توجه به عدم واگذاری حق انحصاری به فرد یا افراد حقیقی خاص اعلام می‌نماید تا افراد حقیقی و حقوقی مختلف فرصت برابر برای استفاده از امکانات صادراتی و وارداتی را کسب کنند.
 - ۸-۳. واحدهای تولید می‌توانند مواد اولیه و اقلام اختصاصی مورد مصرف خود را با نظارت دولت وارد نمایند.
 - ۸-۴. واردات توسط بخش تعاونی و خصوصی باید با اولویت تأمین از طریق صادرات کالاهای غیرنفتی و یا خدمات انجام شود. دولت می‌تواند ارز حاصل از صادرات نفت خام و یا سایر منابع طبیعی در اختیار خود را با نرخی که تعیین خواهد نمود، در اختیار بخش‌های تعاونی و خصوصی قرار دهد.
 - ۸-۵. سیاست قیمتگذاری کالاهای وارداتی به نحوی تنظیم می‌گردد که ضمن حفظ استانداردهای مورد نظر در مورد کیفیت کالاها، در مواردی که قیمت کالاهای وارداتی کمتر از قیمت تولیدات داخلی باشد، با توجه به سیاست حمایتی دولت از محصولات کشاورزی و تولیدات صنعتی داخلی، قیمت در سطح قیمت‌های تعیین شده توسط دولت تثبیت و مابه‌التفاوت دریافت می‌گردد.
 - ۸-۶. درصد معینی از تولیدات کالاهای غیرضروری صنعتی داخلی که ارز حاصل از صدور آن بیشتر از هزینه‌های ارزی مستقیم و غیرمستقیم برای تولید آنهاست، با توجه به ضوابط فوق برای صادرات اختصاص خواهد یافت ولو آنکه کل تولیدات در داخل قابل مصرف باشد.
 - ۸-۷. در بازرگانی خارجی جهت حمایت از تولیدات صنایع داخلی به‌خصوص صنایع ماشین‌سازی و واسطه‌ای و برای تسریع در ایجاد یک ساخت صنعتی غیروابسته ضمن جلوگیری تدریجی از ورود کالاهای صنعتی مصرفی به کشور همزمان با رشد صنایع مادر و بنیادی بخشودگی‌های حقوق گمرکی و سود بازرگانی کالاهای واسطه‌ای و سرمایه‌ای در طول برنامه به تدریج لغو می‌گردد. لغو بخشودگی شامل کالاهای واسطه‌ای مربوط به کشاورزی و

تکنولوژی‌های پیچیده که در افق برنامه اول قابل دسترسی نیستند، نخواهد بود. وضع سود بازرگانی در صورت لزوم اعمال محدودیت‌های وارداتی به کالاهای واسطه‌ای و سرمایه‌ای و توسعه صنایع واسطه‌ای و ماشین‌سازی مورد حمایت قرار خواهد گرفت.

آن دسته از واحدهای تولیدی که فعالیت آنها در چارچوب سیاست «توسعه صادرات» قرار می‌گیرد مشمول این بند نبوده و از تسهیلات خاص گمرکی و بازرگانی جهت ورود مواد اولیه، قطعات یدکی و ماشین‌آلات برخوردار خواهند بود.

۸-۸. با توجه به نقش حیاتی توسعه صادرات غیرنفتی در ایجاد منابع جدید ارزی ضروری است جهت حفظ و ایجاد ثبات بیشتر در بهبود روند توسعه صادرات غیرنفتی سیاست‌ها و مقررات لازم در جهت تضمین سود متناسب صادرکنندگان اتخاذ گردد تا از این طریق امکان ایجاد رقابت در بازارهای بین‌المللی برای کالاهای داخلی وجود داشته باشد. دولت تسهیلات لازم برای صادرات کالاهای کشاورزی از قبیل اطلاعات مربوط به بازرگانی اطلاعات فنی و ارائه اعتبار را برای کشاورزان فراهم خواهد ساخت.

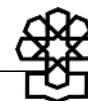
۸-۹. برای جلوگیری از قاچاق کالا در نقاط مرزی طبق ضوابط و مقررات به هموطنان مرزنشین اجازه صادرات و واردات کالاهای مجاز از طریق مناطق مرزی به‌خصوص مناطق جنوبی و شرقی کشور فراهم خواهد شد.

۸-۱۰. شرکت‌های بیمه دولتی به‌منظور کمک به رشد صادرات غیرنفتی، کلیه کالاهای صادراتی را با شرایط آسان در مقابل خطرات احتمالی حمل‌ونقل، سرقت، مفقود شدن و... بیمه خواهند کرد.

۹. پی‌ریزی گسترده در جهت برقراری ارتباط بنیادی مراکز تولید و تحقیقات صنعتی و کشاورزی و تربیت محقق و بهبود کیفیت تحقیقات از طریق ارتباط مراکز تحقیقاتی اعم از دولتی، تعاونی و خصوصی با دانشگاه‌های کشور و مراکز تحقیقاتی مشابه در کشورهای پیشرفته صنعتی و کشاورزی.

۱۰. تشکیل شرکت‌های تعاونی تولیدی همچنان مورد حمایت دولت قرار خواهد داشت و شرکت‌های تعاونی بسته به ماهیت فعالیت تولیدی خود مدت زمان معینی از حمایت دولت برخوردار خواهند بود و تا پایان فرصت مزبور می‌باید قادر به رقابت با بخش‌های خصوصی و حفظ خود در بازار باشند.

۱۱. حذف تشکلهای انحصاری در تولید و توزیع کالا با تأکید بر جلوگیری از انحصار توزیع سهمیه کالاهای تولیدی بخش دولتی توسط اتحادیه‌های صنفی و ممانعت از دسترسی به سودهای کلان ناشی از وجود قیمت‌های دوگانه در اقتصاد کشور.

● سیاست‌های کلی قانون برنامه دوم توسعه

۱. تجارت خارجی

سیاست‌های مربوط به تجارت با هدف ایجاد شرایط تجلی مزیت‌های نسبی کشور در سطح بین‌المللی و ایجاد رقابت در صحنه تولیدات با دنیای خارج به منظور ایجاد شرایط توسعه کمی و کیفی تکنولوژی داخلی ایجاد ابعاد ابداعات و تلاش مداوم در جهت افزایش بهره‌وری با در نظر گرفتن مصالح کامل نظام تنظیم خواهد شد. به استثنای کالاهای اساسی و استراتژیک، نیازهای دفاعی و صنایع منتخب که از آنها حمایت خواهند شد.

خط‌مشی‌های اصلاح نظام تجارت خارجی

۱. کالا و خدمات

۱-۱. نظام ارزی کشور به صورت نظام شناور مدیریت شده خواهند بود در آن به موارد زیر توجه خواهد شد:

الف) یکسان بودن نرخ ارز.

ب) قابلیت تبدیل پول رایج کشور به اسعار خارجی براساس نرخ شناور.

۱-۲. روش‌های دست‌وپاگیر گمرکی و مراحل اداری غیرضروری حذف و مراحل ترخیص کالا جهت صادرات و واردات حتی امکان ساده خواهند شد. بر این اساس تنها محدودیت‌های گمرکی که جنبه کنترل کیفی و قرنطینه‌ای (نظیر کنترل کیفی داروهای درمانی و بهداشتی یا بذر و نهال کشاورزی یا قرنطینه دام در هنگام ورود کالا به کشور) دارد، باقی خواهد ماند و کنترل‌های مربوط به نوع کالا محدود به کالاهای ممنوعه از جنبه‌های شرعی و قانونی خواهند گردید.

۱-۳. به‌کارگیری روش‌های مرسوم تجارت جهت تنظیم روابط بازرگانی خارجی به منظور گرفتن امتیازات خاص و مقابله با محدودیت‌های که سایر کشورهای اعمال می‌نمایند.

۱-۴. تسهیل در شرایط ورود و خروج به حرفه تجارت برای افراد علاقمند و جلوگیری از انحصار.

۱-۵. تعرفه‌های گمرکی با توجه به درجه معقول حمایت از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان داخلی و بروز مزیت‌های نسبی برای گروه‌های کالا تدوین شود. به نحوی که درک آنها برای صادرکننده، واردکننده و مأمور گمرک ساده باشند. این حمایت‌های روندی منطقی و متناسب با شرایط جهانی خواهند داشت تا براساس روند تغییرات تعرفه در سطح بین‌المللی امکان ایجاد شرایط رقابت بین‌المللی و به‌کارگیری استانداردهای جهانی در تولیدات کشور فراهم آید. در مورد تعرفه‌ها و روش‌های گمرکی موارد زیر مورد نظر خواهد بود:

الف) دریافتی دولت ناشی از ورود و صدور کالا از قبیل عوارض گمرکی، سود بازرگانی،

حق‌الثبت سفارش و غیره، به صورت یکجا و متمرکز صورت خواهد گرفت.

ب) اعمال مقررات ضد دامپینگ از طریق برخورد تعرفه‌ای یا غیرتعرفه‌ای با اقدامات نامطلوب تجاری کشور طرف مبادلات تجاری.

ج) حرکت در جهت حذف معافیت‌های خاص تعرفه‌ای و جایگزینی نمودن اعتبارات لازم برای آن دسته از دستگاه‌های اجرایی که امکان تأمین هزینه‌های فوق‌الذکر را از محل عرضه کالاها و خدمات خود ندارند.

د) ایجاد زمینه‌های لازم برای گسترش روزافزون تبادل الکترونیکی اطلاعات براساس پیشرفت‌های حاصل شده در جهان.

۶-۱. عضویت در سازمان‌ها و اتحادیه‌های بین‌المللی و منطقه‌ای به منظور کسب منافع بیشتر در امور تجاری با دنیای خارجی.

۷-۱. تلاش در جهت ایجاد توازن و هماهنگی بین روابط سیاسی کشور ما با دیگر کشورهای و استفاده مطلوب از هرم روابط اقتصادی در رابط سیاسی با کشورها.

۲. سیاست‌های پولی و تنظیم بازار

تکمیل و توسعه بازارهای موجود از قبیل بازار پول، سرمایه، کار و خدمات

۲-۱. بازار پول

۱-۲-۱. انتشار اوراق مشارکت و سرمایه‌گذاری به عنوان یکی از روش‌های کارآمد سیاست‌های پولی و مالی مد نظر قرار می‌گیرد و در این ارتباط زمینه‌های لازم برای استفاده از ابزارهای مالی جدید نظیر اوراق مشارکت، اوراق سرمایه‌گذاری و اوراق مشارکت کوتاه‌مدت و... که مقبولیت عمومی داشته باشد فراهم خواهد آمد و مکانیسم‌های لازم برای آن طراحی خواهد گردید.

۲-۱-۲. بازنگری در قوانین، مقررات و ضوابط ناظر بر فعالیت مؤسسات مالی در بازارهای پولی و سرمایه به گونه‌ای که با شرایط جدید ناشی از تحولات داخلی و بین‌المللی هماهنگی داشته باشد.

۳-۱-۲. منطقی کردن نرخ‌های سود در سطح نظام بانکی به گونه‌ای که مثبت نمودن نرخ واقعی بازده به سپرده‌های و نرخ بازده به تسهیلات بانکی ضمن تشویق هرچه بیشتر پس‌اندار موجبات تخصیص بهینه منابع ریالی را فراهم آورد. کلیه وجوهی که به حساب سپرده‌های قرض‌الحسنه ریخته می‌شود فقط صرف پرداخت قرض‌الحسنه گردد.

۴-۱-۲. به منظور کمک به توسعه اقتصادی و پیشرفت تکنولوژی کشور و نیز ایجاد توازن در پیشرفت مناطق مختلف کشور، بانک‌های تخصصی - توسعه متناسب با اهداف توسعه اقتصادی - اجتماعی و فرهنگ دولت و بودجه خواهد یافت و کسری منابع مالی این بانک‌ها از طریق مشارکت با بخش خصوصی تأمین خواهد شد.

۵-۱-۲. جلب مشارکت هرچه بیشتر بخش‌های خصوصی و تعاونی در ارائه خدمات بانکی، توسعه و تقویت فعالیت مؤسسات اعتباری غیربانکی و فراهم آوردن زمینه‌های لازم برای تکامل نظام بانکی کشور تحت کنترل و نظارت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران طی برنامه دوم.

۶-۱-۲. حفظ ارزش پول ملی از طریق

(الف) بازنگری و اصلاح قوانین و مقررات پولی و بانکی،

(ب) اتخاذ سیاست‌های پولی و مالی در جهت تقویت پول ملی،

(ج) برنامه‌ریزی برای بازپرداخت تدریجی بدهی‌های دولت و شرکت‌های وابسته به دولت به

بانک‌ها مرکزی،

(د) تلاش در جهت وصول سیستم بانکی،

(هـ) تلاش در جهت جذب هرچه بیشتر نقدینگی جامعه و هدایت آن به سمت سرمایه‌گذاری و تولید.

(و) هدایت اعتبارات سیستم بانکی در جهت اجرای سیاست‌های برنامه دوم.

۷-۱-۲. ادامه سیاست حذف استقراض در بودجه عمومی دولت و امحای تدریجی آن در بودجه کل

کشور و امحای تدریجی تعهدات خارجی.

۸-۱-۲. ایجاد و گسترش سنت قرض‌الحسنه و تقویت صندوق‌های قرض‌الحسنه.

۹-۱-۲. کاهش هزینه‌های جاری و اداری پول کارمزد و هزینه‌های سرباری اداری.

۱۰-۱-۲. حفظ و تنظیم رابطه مستقیم میان رشد ناخالص ملی و افزایش حجم اسکناس و نقدینگی

جامعه به‌منظور کنترل تورم.

۱۱-۱-۲. اتخاذ تدابیر لازم جهت افزایش سهم سرمایه‌گذاری در کل اقتصاد کشور.

۱۲-۱-۲. تلاش در جهت تقویت بانک مرکزی از طریق تجدید نظر در قوانین پولی و بانکی و تغییر

ترکیب وظایف شورای پول و اعتبار به‌گونه‌ای که تأمین‌کننده اهداف نظام بانکداری اسلامی و

برنامه‌های پنج‌ساله باشد، تقویت ارزش پول ملی و جلوگیری از رشد بی‌رویه نقدینگی.

۲-۲. بازار سرمایه

۱-۲-۲. به‌منظور افزایش کارآیی بازار سرمایه، این بازار از نظر ارکان مؤسسات فعال در آن و نهاد

نظارت‌کننده بر آن به‌گونه‌ای سازماندهی خواهد شد که ضمن برخورداری از استقلال لازم، نقش

واقعی خود را در تجهیز و تخصیص منابع بلندمدت ایفا نماید.

از جمله مواردی که در این زمینه مورد توجه خاص قرار خواهد گرفت موارد ذیل خواهد بود:

(الف) ابزارهای مالی نوین از قبیل گواهی سپرده، اوراق سرمایه‌گذاری و اوراق مشارکت در

بازار سرمایه به‌منظور پاسخگویی به انواع نیازهای و پوشش ریسک‌های مختلف ایجاد خواهد شد.

(ب) توسعه و تقویت بازار بورس اوراق بهادار از طریق اصلاح قوانین و بهبود و توسعه شبکه

اطلاع‌رسانی و در اختیار قراردادن اطلاعات بهنگام به مردم در مورد وضعیت شرکت‌های پذیرفته شده به اصل حراج و مکانیسم عرضه و تقاضا در این بازار.

(ج) ایجاد فضای مناسب و امن برای سرمایه‌گذاری مالی عامه مردم فراهم خواهد شد.

۲-۲-۳. به‌منظور تأمین سرمایه لازم جهت اجرای طرح‌ها و پروژه‌ها، زمینه‌های جلب سرمایه‌های خارجی در اشکال مختلف، قوانین مقررات و آیین‌نامه‌هایی لازم تصویب و اعمال گردد.

۲-۲-۴. اصلاح و تکمیل قوانین و مقررات در جهت سرمایه‌گذاری و کار به‌طوری‌که ضمن حمایت از قشر کارگر زمینه‌های جلب سرمایه‌گذاران فراهم گردد و از مدیران و کارگران لایق و زحمتکش تشویق و با مدیران و کارگران ناصالح و کم‌کار برخورد شود.

۲-۲-۵. ایجاد سازمان‌های فعال در بازار سرمایه توسط بخش‌های خصوصی و تعاونی مثل بانک‌های سرمایه‌گذاری، مؤسسات مالی غیربانکی و ایجاد شرکت‌های سرمایه‌گذاری.

۲-۲-۶. تدوین قانون سرمایه‌گذاری.

۲-۳. بازار کار

۲-۳-۱. تشویق سرمایه‌گذاران به استفاده هرچه بیشتر از کارکنان ایرانی و استفاده کمتر از کارکنان خارجی.

۲-۳-۲. ایجاد شرایط کارآفرینی و ایجاد شغل‌های جدید در طول برنامه دوم.

۲-۴. بازار کالا و خدمات

۲-۴-۱. ایجاد رقابت گسترده در بازار کالا و خدمات.

۲-۴-۲. کاهش تمرکز قدرت اقتصادی مؤسسات و دستگاه‌های و یا شرکت‌های دولتی و غیردولتی و مقابله با انحصارگرایی.

۳. سیاست مالی

۳-۱. بودجه عمومی

۳-۱-۱. بررسی و تدوین نظام برنامه‌ریزی و بودجه‌بندی کشور به‌منظور دستیابی به اهداف برنامه.

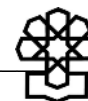
۳-۱-۲. افزایش نظارت مؤثر ارگان‌های ذیربط به‌ویژه مجلس شورای اسلامی.

۳-۱-۳. افزایش بهره‌وری در استفاده از منابع عمومی در سطح آحاد از طریق:

(الف) ایجاد نظم و انضباط اکید مالی و نهایت صرفه‌جویی در مصرف منابع و اعتبارات عمرانی و جاری و منابع شرکت‌های دولتی و وابسته به دولت.

(ب) توجه به افزایش بهره‌وری و استفاده بهینه از منابع به‌عنوان قاعده عملکرد مدیریت و یکی از ضوابط ارزشیابی آن.

(ج) توجه به تسریع در اتمام پروژه‌های و تحویل سریع‌تر آنها جهت بهره‌برداری از طریق

تمرکز امکانات به جای در دست داشتن پروژه‌های متعدد و پراکنده همراه با کندی کار.
(د) توزیع بودجه عمرانی با توجه به استعدادهای طبیعی استان‌ها و ضریب محوریت به‌طور عادلانه.

۲-۳. سیاست‌های درآمدی

سیاست‌های درآمدی دولت به‌گونه‌ای طراحی شده است که همراه با کاهش ابعاد دولت، تأمین هزینه‌های جاری صرفاً از طریق افزایش سهم درآمدهای مالیاتی در بلندمدت به‌شرح ذیل امکانپذیر باشد:

(الف) افزایش سهم مالیاتی مستقیم در درآمدهای مالیاتی کشور به استثنای حقوق‌بگیران.

(ب) حذف تدریجی معافیت‌های مالیاتی اعطا شده به بخش‌ها، رشته فعالیت‌ها و مؤسسات مختلف همراه با اصلاح قیمت‌ها و تخصیص بودجه و بازنگری نظام مالیاتی براساس تعریف پایه درآمد به استثنای بخش کشاورزی، صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی.

(ج) تصحیح و تکمیل قوانین مالیاتی غیرمستقیم به‌صورت مطلوب و منطقی صرفاً براساس ارزش کالا.

(د) بررسی جهت برقراری روش‌های جدید در نظام مالیاتی کشور با درآمدها به‌منظور افزایش وصولی درآمدها مالیاتی.

(هـ) بازنگری در تشکیلات و روش‌های اخذ مالیات با هدف مدرن کردن و افزایش کارایی نظام مالیاتی و به حداقل رساندن زمان جمع‌آوری به‌ویژه در مورد مالیات مستقیم.

(و) افزایش امکانات کسب درآمد توسط دستگاه‌های استانی و گسترش اختیارات ارگان‌های استانی.

(ز) هدایت درآمدهای حاصل از نفت در جهت هزینه‌های عمرانی.

(ح) اعطای بخشودگی یا تخفیف مالیاتی برای سرمایه‌گذاری‌های زیربنایی و سرمایه‌گذاری‌هایی که به:

- تولید کالاهای استراتژیک.

- ارزیابی.

- استقرار در نقاط محروم.

- ایجاد اشتغال.

کمک نماید.

(ط) کاهش نرخ مالیات مستقیم و افزایش جریمه خودداری از پرداخت مالیات مستقیم به‌گونه‌ای

که سهم کل مبلغ دریافتی مالیات مستقیم در درآمدهای مالیاتی افزایش یابد.

۳-۳. سیاست‌های هزینه‌ای

- ایجاد تعادل منطقی بین درآمد و هزینه‌ها.

- متمرکز نمودن ردیف‌های طبقه‌بندی‌هایی بودجه‌ای.

۳-۳-۱. هزینه‌هایی جاری

الف) تنظیم بودجه شرکت‌های دولتی در قالب اهداف برنامه دوم.

ب) کاهش بودجه جاری بخش‌های مربوط به فصول امور اقتصادی از طریق کاهش فعالیت‌های

اعمال تصدی دولت.

ج) ایجاد ارتباط منطقی بین اعتبارات دستگاه‌های اجرایی با درآمد، با توجه به میزان درآمدهای

وصولی در جهت افزایش کارایی و جلوگیری از توسعه بی‌رویه تشکیلات آنها.

د) انتقال قسمتی از فعالیت‌های خدماتی بخش دولتی در زمینه‌های خدمات اجتماعی به بخش

غیردولتی و آزادسازی منابع دولت جهت ایجاد امکان بهبود کیفیت خدمات دولتی با رعایت اصل

چهل و چهارم قانون اساسی.

ه) مشخص نمودن سوبسیدها و کمک‌های دولت و انتقالات درآمدی دولت در قالب

طبقه‌بندی‌های مستقل بودجه.

و) اصلاح ساختار دولت در جهت کاهش هرچه بیشتر هزینه‌ها.

ز) گسترش فرهنگ صرفه‌جویی، ساده‌زیستی و قناعت در کلیه ارگان‌ها و نهادها.

ح) مبارزه با تجمل‌گرایی و تشریفات زائد در کلیه زمینه‌های اداری و هزینه‌های دولت.

ط) واگذاری امور به مردم و کاهش تشکیلات دولت در طول برنامه باید به گونه‌ای باشد که

نسبت بودجه دولت به تولید ناخالص داخلی کاهش یابد.

۳-۳-۲. هزینه‌های عمرانی

الف) اولویت دادن به اتمام طرح‌های نیمه‌تمام و تسریع در به بهره‌برداری رساندن آنها و

نگهداری طرح‌های خاتمه‌یافته.

ب) ارزیابی و انتخاب طرح‌های جدید بر مبنای توجیه اقتصادی به استثنای طرح‌های که ادله

خاص دارند.

ج) اولویت دادن به اتمام طرح‌های نیمه‌تمامی که توجیه اقتصادی - فنی دارند و تسریع در به

بهره‌برداری رساندن آنها.

د) اصلاح سازماندهی اجرایی طرح‌هایی که به لحاظ فقدان سازماندهی مناسب اجرا، توان

پیشرفت واقعی مطابق برنامه پیش‌بینی شده را ندارند.

ه) توجه به خدمات و تولیدات ناشی از افزایش بهره‌برداری به هنگام پذیرش طرح‌های جدید.

و) تدوین و اجرای نظام انتخاب و ارزشیابی مدیران اجرایی در طرح‌های عمرانی.
ز) سازماندهی کامل دستگاه‌های بهره‌بردار به هنگام پذیرش طرح‌های عمرانی.
ح) تجدید نظر در قوانین، مقررات و دستورالعمل‌های مرتبط با سرمایه‌گذاری، مطالعه و اجرای طرح‌های عمرانی به نحوی که ضمن تسهیل تشکیل شرکت‌های بزرگ مهندسی مشاور و پیمانکاری حقوق و تعهدات طرفین پیمان‌ها و قراردادهای به‌طور منطقی حفظ گردد، از جمله:
- تهیه و انتشار فهرس بهای پایه به‌عنوان مبنای اطلاعاتی و عقد قراردادهای مشاوره‌ای و پیمانکاری با قیمت‌های مشخص جهت انجام کل کار در مدت تعیین شده بدون درج تعدیل در قراردادها.

- احیای نظام مناقصه و حذف روش واگذاری طرح‌های از طریق ترک تشریفات مناقصه.
- تدوین مقررات و ضوابط تشخیص صلاحیت واحدهای خدمات مدیریت اجرا، مشاوره و ساخت برای انجام کارهای بزرگ.
- الزام دستگاه‌های و شرکت‌های دولتی و شهرداری‌ها به رعایت و تبعیت از مقررات طرح‌های عمرانی به‌طور یکسان.

ط) به‌وجود آوردن توسعه و مشارکت مؤسسات طراح، مشاور پیمانکار و سازنده صنعتی و تعمیم نظام و اجرایی به طرح‌های صنعتی.
ی) تدوین و اصلاح ضوابط و مقررات و نحوه ارجاع کار با تأکید بر امکان رقابت مشاوران و پیمانکاران داخلی با شرکت‌های خارجی و در شرایط مساوی اولویت دادن به پیمانکاران و کارکنان و کارشناسان و کارگران داخلی.

ک) استفاده از مناقصه در کلیه قراردادهای پیمانکاری‌ها و خریدهای خارجی.
ل) نظارت کامل و همه‌جانبه و مستمر بر بودجه‌های سنواری عمرانی و بودجه شرکت‌های دولتی و وابسته به دولت‌ها و شهرداری‌ها.

۴. سیاست‌هایی عمومی

۴-۱. کاستن از حجم بخش دولتی از طریق حذف برخی تشکلات، ادغام وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و واگذاری برخی از فعالیت‌ها به بخش‌های خصوصی و تعاونی از طریق وضع قوانین مورد نیاز.

۴-۲. تجدید نظر در نظام مدیریت شرکت‌های دولتی و تغییر روش موجود سیاستگذاری و نظارت بر شرکت‌ها از طریق مجامع عمومی و شوراهای عالی و به‌وجود آوردن امکان کنترل دقیق‌تر بر عملکرد شرکت‌های دولتی.

۴-۳. ایجاد زمینه‌های لازم جهت انجام حسابرسی سالیانه شرکت‌های دولتی و تدوین گزارشات.

- ۴-۴. ادامه تسریع واگذاری شرکت‌های دولتی و تحت پوشش دولت به بخش‌های خصوصی و تعاونی با رعایت اصل چهل و چهارم قانون اساسی.
- ۴-۵. برقراری نظام ارزشیابی، رتبه‌بندی و تشخیص صلاحیت مدیران شرکت‌های دولتی.
- ۴-۶. قانونمند نمودن کلیه پرداختی‌های پرسنلی شرکت‌های دولتی و تعیین ضوابط استفاده مدیران و کارکنان شرکت‌ها از تسهیلات و امکانات شرکت و متناسب کردن پرداختی‌های مدیران با کارایی و عملکرد.
- ۴-۷. واگذاری بعضی از خدمات عمومی قابل واگذاری به شهرداری‌ها.
- ۴-۸. اعمال روش حسابداری قیمت تمام شده در جهت حفظ بیت‌المال.
- ۴-۹. تدوین و اجرای نظام انتخاب و ارزشیابی مدیران.
- ۴-۱۰. ادامه سیاست پرداخت سوبسید برای کالاهای اساسی و دارو و حتی‌الامکان علنی کردن بخشی از سوبسیدهای پنهان و همزمان با آن تقویت نظام تأمین اجتماعی و بیمه و امداد و برقراری تأمین کمک‌های مستقیم در موارد لازم.

۵. جمعیت

- ۵-۱. افزایش سطح آگاهی‌های عمومی افراد جامعه در زمینه مسائل مربوط به جمعیت از طریق.
- الف) تأکید بر آموزش و افزایش آگاهی بانوان در مقاطع سنی باروری، در زمینه مزیت‌های کنترل باروری.
- ب) گسترش سطح آگاهی عمومی افراد جامعه در زمینه زیان‌ها و مشکلات ناشی از رشد بی‌رویه جمعیت از طریق رسانه‌های عمومی به‌ویژه صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران.
- ج) آموزش مسائل جمعیت در قالب مواد درسی در سطوح متوسطه و دانشگاهی.
- د) تأمین منابع مالی، تجهیزاتی و نیروی انسانی لازم برای اعمال سیاست جمعیتی مناسب با توجه به نقش تعیین‌کننده عامل رشد جمعیت در توسعه کلی کشور، به نحوی که وصول به هدف رشد جمعیت در برنامه تحقق یابد.
- ۵-۲. تنظیم خانواده و رشد جمعیت
- ۵-۲-۱. تأمین و تعمیم گسترده وسایل پیشگیری از بارداری در سطح مناطق جغرافیایی کشور به‌ویژه روستاها و مناطق محروم.
- ۵-۲-۲. کسب دانش و انجام مطالعات جهت استفاده و توسعه روش‌ها و تکنولوژی‌های جدید در امر پیشگیری از بارداری.
- ۵-۲-۳. اختصاص بخشی از فعالیت بیمارستانها، درمانگاه‌ها و مراکز بهداشتی در سطح کشور به منظور ارائه خدمات پیشگیری از بارداری.

- ۴-۲-۵. لغو کلیه قوانین و مقررات و امتیازها اقتصادی - اجتماعی، مشوق خانوارهای پرجمعیت.
- ۵-۲-۵. پژوهش در مورد مصادیق سیاست‌هایی فوق از طریق:
- الف) پژوهش‌های علمی جهت کسب اطلاع از میزان آگاهی، نگرش، عملکرد و مشکلات خانواده‌های در زمینه تنظیم خانواده.
- ب) مطالعه تغییرات میزان رشد جمعیت بر پایه اطلاعات جاری و مطالعات نمونه‌ای.
- ج) انجام تحقیقات کاربردی جهت یافتن راه‌ها و تکنولوژی مناسب برای افزایش آگاهی نگرش و عملکرد خانواده‌ها و رفع مشکلات آنها برای دسترسی به وسایل پیشگیری از حاملگی.
- د) انجام طرح جاری جمعیت و نیروی کار به منظور اطلاع از چگونگی تحولات جمعیت، بازار کار، نیروی فعال و نیروی شاغل کشور در مقاطع ۱۳۷۶-۱۳۷۴.
- ه) انجام طرح نمونه‌گیری از وضعیت اقتصاد و اشتغال خانوار به صورت سالیانه.

۶. اشتغال و نیروی انسانی

- ۱-۶. تقویت شبکه جمع‌آوری و پردازش اطلاعات بازار کار و انجام پژوهش‌های مربوط به حرکات بازار، طبقه‌بندی و استاندارد مهارت و ایجاد ارتباط بین آموزش و نیازهای کمی و کیفی بازار کار.
- ۲-۶. حمایت از ایجاد فرصت‌های شغلی از طریق توجیه و آموزش در زمینه‌های مناسب شغلی.
- ۳-۶. توسعه و حمایت از صنایع کوچک، صنایع و مشاغل خانگی، خدمات فنی و توسعه و احیای صنایع دستی با اولویت مناطق روستایی.
- ۴-۶. تأمین مشاغل مولد برای نیروی کار مازاد عشایر در مناطق روستایی و ایجاد زمینه‌های مناسب جهت استقرار فعالیت‌های غیرکشاورزی در محیط روستایی به منظور افزایش درآمد سرانه روستاییان و ایجاد فرصت‌های شغلی برای آنها.
- ۵-۶. کاهش نیروهای کار خارجی و همچنین فراهم آوردن زمینه‌های اعزام نیروی کار به خارج از کشور.
- ۶-۶. مطالعه و اعمال حمایت‌های قانونی لازم به منظور شناسایی و تقویت زمینه‌های شغلی که توجیه فنی - اقتصادی و فرهنگی داشته باشد.
- ۷-۶. تنظیم قوانین، مقررات آیین‌نامه‌هایی که امکان جابجایی نیروی انسانی دستگاه‌ها و مؤسسات دولتی و شرکت‌های دولتی و غیردولتی را تسهیل و امکان.

۷. سیاست‌های پرسنلی بخش دولتی

- ۱-۷. استفاده بیشتر از نیروهای کار متعهد و توانمند غیرثابت در سیستم اداری.
- ۲-۷. ارجاع آن دسته از فعالیت‌های بخش دولتی که موجب کاهش هزینه‌ها می‌شود به بخش‌های تعاونی و خصوصی با رعایت اصل چهل و چهارم قانون اساسی.

- ۷-۳. برقراری نظام ارزشیابی دقیق و سنجش کارآیی در سیستم اداری و کاهش نیروی کار غیرضرور.
- ۷-۴. اعمال سیستم تشویق و تنبیه به منظور افزایش کارآیی.
- ۷-۵. حفظ سطح حقوق و دستمزد پرسنل اداری در سطوح مختلف اداری متناسب با شرایط اقتصادی کشور و کیفیت ارائه خدمات.
- ۷-۶. تلاش در جهت جایگزین کردن سیستم کارمزدی به جای وقت مزدی.
- ۷-۷. بهره‌گیری کامل از ظرفیت‌ها و امکانات موجود نیروی انسانی و توزیع آنان در سطوح جغرافیایی.
- ۷-۸. حذف فعالیت‌های موازی و ایجاد نظام انگیزش مناسب.
- ۷-۹. اشاعه و ترویج فرهنگ کار در جامعه به منظور افزایش سطح اشتغال و بهره‌وری نیروی کار.
- ۷-۱۰. اتخاذ روش‌های مناسب ارتقای کیفی نیروی کار متناسب با نیازهای جامعه.
- ۷-۱۱. افزایش سطح آگاهی‌های کارکنان و مدیران در زمینه تخصصی قوانین و مقررات و بهبود روش‌ها در مدیریت نیروی انسانی.
- ۷-۱۲. ایجاد محدودیت در اشتغال نیروی کار خارجی از طریق جایگزینی نیروی کار مشابه دارای نرخ بیکاری بالایی هستند.
- ۷-۱۳. اتخاذ سیاست‌های مناسب برای ایجاد واحدهای تولیدی و اشتغالزا در مناطق که دارای نرخ بیکاری بالایی هستند.
- ۷-۱۴. ایجاد، توسعه و تقویت مراکز آموزشی فنی و حرفه‌ای و بهره‌برداری کامل از امکانات برای افراد فاقد مهارت و جویندگان کار غیرماهر.
- ۷-۱۵. ایجاد امکان کارآموزی‌ها و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به وسیله واحدهای تولیدی، سازمان‌های دولتی، سازمان‌ها و تشکل‌های خصوصی و تعاونی با استفاده از منابع آن واحدها.
- ۷-۱۶. ایجاد زمینه‌های آموزش و اشتغال معلولین و جانبازان با توجه به قابلیت‌ها و توانایی‌های آنان.
- ۷-۱۷. ایجاد فرصت‌های اشتغال بیشتر در بخش‌های مولد و به‌ویژه در مناطق محروم.
- ۷-۱۸. ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌های ذیربط در برنامه‌ریزی نیروی انسانی.

۸. قیمتگذاری

- در مورد کالاهای عمومی و خدمات حرکت به سمت اصلاح قیمت با توجه به شرایط ذیل خواهد بود:
- ۸-۱. جبران هزینه‌های سرمایه‌گذاری از طریق محاسبه نرخ استهلاک.
- ۸-۲. حد اکثر صرفه‌جویی در هزینه‌های جاری و بالاسری شرکت‌های مربوطه.
- ۸-۳. کاهش میزان استهلاک و بهره‌برداری بهینه و مطلوب از ظرفیت‌ها و امکانات موجود در حد نرم‌های قابل قبول بین‌المللی.

- ۸-۴. توجه به بهسازی و نوسازی و بهره‌برداری بهینه از خطوط تولیدی کشور.
- ۸-۵. شاخص کلی در این مورد برابری قیمت‌ها با هزینه نهایی تولید رعایت جهات فوق خواهد بود.
- ۸-۶. صرفه‌جویی در مصرف کالاها و خدمات عمومی بر مبنای الگوی مصرف.
- ۸-۷. نرخ‌ها به صورت تصاعدی به گونه‌ای اصلاح شود که از مصرف‌کنندگان با مصرف بیشتر هزینه‌هایی دریافت و از اقشار کم‌درآمد با نرخ پایین حمایت گردد.
- ۸-۸. قیمت کالاهای عمومی و انحصارات طبیعی در مناطق محروم و روستایی نباید از مناطق شهری بیشتر باشد.
- ۸-۹. هماهنگی در حمایت از تولیدکننده، مصرف‌کننده و صادرات در قیمتگذاری.
- ۸-۱۰. شورای اقتصاد مسئولیت قیمتگذاری هماهنگی و نظارت بر امر قیمت‌ها را به عهده خواهد داشت.

● سیاست‌های کلی برنامه سوم توسعه (ابلاغی - مصوب ۱۳۷۸/۰۲/۱۲)

بسم الله الرحمن الرحيم

جناب آقای خاتمی ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

اینک به فضل و عنایت خداوند سبحان و توجهات حضرت بقیه‌الله الاعظم ارواحنا فداه سیاست‌های کلی برنامه پنج‌ساله سوم برابر اصل یکصد و دهم قانون اساسی ابلاغ می‌گردد. این سیاست‌ها با هدف استقرار عدالت اجتماعی، ارتقای دینی و علمی و فرهنگی، امنیت و رفاه اقتصادی، افزایش عزت و اعتبار بین‌المللی که در مدت برنامه سوم از اولویت برخوردار است، با اصرار مؤکد بر حضور و مشارکت مردم تنظیم شده و می‌تواند پایه و چارچوب متین و قابل تحقق برای پیشرفت و توسعه کشور باشد، انشاءالله.

بی‌شک مراقبت و دقت نظر جنابعالی و دیگر مسئولان محترم در مجلس و دولت خواهد توانست با بهره‌گیری از تجارب گذشته، تحقق این سیاست‌ها را در سرتاسر برنامه و قوانین و مقررات مترتب بر آن تضمین کند. همچنان که نظارت مستمر مجمع تشخیص مصلحت به‌عنوان یکی از وظایف آن مجمع محترم، اطمینان لازم برای پیاده شده این سیاست‌ها در مراحل تنظیم و اجرای برنامه را تأمین خواهد کرد. لازم می‌دانم قدردانی و خرسندی خود را از تحول مثبتی که در روند تعیین سیاست‌های کلان پدید آمده ابراز دارم و از همه دستگاه‌های تخصصی و کارشناسی که در رده‌های گوناگون در این امر شرکت کرده‌اند، به‌ویژه از مجمع تشخیص مصلحت، هیئت دولت، سازمان برنامه و دبیرخانه مجمع تشخیص تشکر نمایم. نسخه حاوی مجموعه سیاست‌ها هم‌زمان برای مجلس شورای اسلامی و مجمع تشخیص مصلحت ارسال می‌گردد.

سیدعلی خامنه‌ای

۱۳۷۸/۳/۱

سیاست‌های کلی برنامه سوم توسعه

فصل ۱ - اقتصادی

۱. تمرکز دادن همه فعالیت‌های مربوط به رشد و توسعه اقتصادی به سمت و سوی «عدالت اجتماعی» و کاهش فاصله میان درآمدهای طبقات، رفع محرومیت از قشرهای کم‌درآمد.
۲. ایجاد نظام جامع تأمین اجتماعی برای حمایت از حقوق محرومان و مستضعفان و مبارزه با فقر و حمایت از نهادهای عمومی و مؤسسات و خیریه‌های مردمی با رعایت ملاحظات دینی و انقلابی.
۳. تلاش برای مهار تورم و حفظ قدرت خرید گروه‌های متوسط و کم‌درآمد جامعه و کمک به سرمایه‌گذاری و ایجاد اشتغال برای آنان.
۴. اصلاح نظام مالیاتی در جهت برقراری عدالت در گرفتن مالیات، توجه به ضرورت تولید و سرمایه‌گذاری‌های تولیدی و ایجاد انگیزه‌های مردمی در پرداختن مالیات و افزایش نسبت مالیات در درآمدهای دولت.
۵. اهتمام به توسعه و عمران روستاها و توجه ویژه به معیشت روستاییان.
۶. فراهم آوردن زمینه‌های اشتغال بیشتر با ایجاد انگیزه‌های مناسب و حمایت و تشویق سرمایه‌گذاری و کارآفرینی و توسعه فعالیت‌های اشتغالزا در جهت کاهش بیکاری، به‌خصوص در بخش‌های کشاورزی و صنایع تبدیلی و کارگاه‌های متوسط و کوچک.
۷. اصلاح مقرراتی که انحصارهایی در فعالیت‌های اقتصادی به‌وجود آورده یا خواهد آورد با رعایت موارد پیش‌بینی شده در قانون اساسی و مصالح کشور.
۸. عدم ترجیح بخش‌های دولتی و عمومی که فعالیت اقتصادی دارند نسبت به بخش‌های خصوصی و تعاونی در برخورداری از امتیازات و دسترسی به اطلاعات.
۹. رعایت مندرجات بند «۸» از سیاست‌های برنامه دوم در امر واگذاری مؤسسات اقتصادی دولت به بخش‌های تعاونی و خصوصی.
۱۰. حفظ امنیت سرمایه‌گذاری و ارج نهادن به سازندگی و کارآفرینی و حفظ حرمت دارایی‌های ناشی از راه‌های قانونی و مشروع.
۱۱. برنامه‌ریزی جامع برای دستیابی به جهش در صادرات غیرنفتی و کاستن از تکیه بر درآمدهای حاصل از صادرات نفت خام.
۱۲. استفاده مطلوب از موقعیت و مزیت جغرافیایی کشور به‌ویژه در امر بازرگانی.
۱۳. فراهم ساختن امنیت غذایی و خودکفایی در کالاهای اساسی، به‌وسیله افزایش تولید داخلی به‌ویژه در زمینه کشاورزی.

۱۴. اصلاح نظام پولی و سامان بخشیدن به بازارهای مالی کشور در جهت حفظ ارزش پول ملی و تجهیزات منابع مالی برای سرمایه‌گذاری مولد و اشتغال‌آفرین.
۱۵. رعایت دقیق منافع ملی و اصول قانون اساسی و پرهیز از سلطه بیگانگان در جذب منابع خارجی.
۱۶. آموزش و بازآموزی نیروی انسانی در سطوح گوناگون، برای پاسخگویی به نیاز بنگاه‌های اقتصادی و فراهم ساختن مهارت‌ها و تخصص‌های لازم در همه سطوح.

فصل ۲ - فرهنگی

۱۷. اعتلا و عمق بخشیدن به معرفت و بصیرت دینی و قرآنی و تحکیم فکری و علمی ارزش‌های انقلاب اسلامی و مقابله با تهاجم فرهنگی بیگانه.
۱۸. زنده و نمایان نگاه‌داشتن اندیشه دینی و سیاسی حضرت امام خمینی (ره) در همه سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها و برجسته کردن نقش آن به‌عنوان یک معیار اساسی.
۱۹. رعایت آراستگی سیمای جامعه و کشور و محیط سازندگی به ارزش‌های اسلامی و انقلابی.
۲۰. جهت‌دهی رسانه‌ها به‌خصوص صدا و سیما به سمت سالم‌سازی فضای عمومی و رشد آگاهی‌ها و فضایل اخلاقی و اطلاع‌رسانی صحیح و تحقق سیاست‌های کلی برنامه توسعه.
۲۱. توجه به پرورش و شکوفایی استعدادها، تشویق خلاقیت‌ها و نوآوری‌های علمی، تقویت امر پژوهش و بالا بردن توان علمی و فناوری کشور.
۲۲. معرفی و ترویج فرهنگ و ارزش‌های والای اسلام و ایران اسلامی به جهانیان و تبیین شخصیت و مبانی سیاسی و فکری امام خمینی (ره) به آنان و توجه به تجربه دیگر کشورها - به‌ویژه کشورهایی که مشترکات بیشتری با ما دارند - در برنامه توسعه و شناسایی نکاتی که به موفقیت یا ناکامی آنان انجامیده است.

فصل ۳ - اجتماعی، سیاسی، دفاعی و امنیتی

۲۳. گسترش و عمق بخشیدن روحیه تعاون و مشارکت عمومی و بهره‌مند ساختن دولت از همدلی و توانایی‌های عظیم مردم.
۲۴. اهتمام به موضوع «جوانان» ایجاد زمینه‌های مساعد برای پیشرفت معنوی و علمی و مسئولیت‌پذیری و تلاش برای رفع دغدغه‌هایی از قبیل ازدواج و آینده شغلی و علمی آن.
۲۵. تقویت نهاد خانواده و جایگاه زن در آن و در صحنه‌های اجتماعی و استیفای حقوق شرعی و

- قانونی بانوان در همه عرصه‌ها و توجه ویژه به نقش سازنده آنان.
۲۶. اولویت دادن به ایثارگران انقلاب اسلامی در عرضه منابع مالی و فرصت‌ها و امکانات دولتی در صحنه‌های مختلف فرهنگی و اقتصادی.
۲۷. اهتمام به نظم، قانونگرایی، روحیه کار و تلاش، خوداتکایی، قناعت و پرهیز از اسراف و تبذیر در سطح جامعه، به‌ویژه در کارگزاران و مسئولان نظام و مبارزه با فساد.
۲۸. اصلاح نظام اداری در جهت افزایش تحرک و کارآیی، بهبود خدمت‌رسانی به مردم، تأمین کرامت و معیشت کارکنان، به‌کارگیری مدیران لایق و امین و تأمین شغلی آنان، حذف یا ادغام مدیریت‌های موازی، تأکید بر تمرکززدایی در حوزه‌های اداری و اجرایی، پیشگیری از فساد اداری و مبارزه با آن و تنظیم قوانین مورد نیاز
۲۹. تقویت و کارآمد کردن نظام بازرسی و نظارت و اصلاح قوانین و مقررات در جهت رفع تداخل میان وظایف نهادهای نظارتی و بازرسی.
۳۰. آمایش سرزمین به‌عنوان چارچوب بلندمدت در برنامه‌ریزی‌ها مبتنی بر اصول ذیل:
- ملاحظات امنیتی و دفاعی.
 - کارآیی و بازدهی اقتصادی.
 - وحدت و یکپارچگی سرزمین.
 - گسترش عدالت اجتماعی و تعادل‌های منطقه‌ای.
 - حفاظت محیط زیست و احیای منابع طبیعی.
 - حفظ هویت اسلامی، ایرانی و حراست از میراث فرهنگی.
 - تسهیل و تنظیم روابط درونی و بیرونی اقتصاد کشور.
 - توجه به توسعه متکی بر منابع داخلی و رفع محرومیت خصوصاً در مناطق روستایی کشور.
۳۱. ثبات در سیاست خارجی براساس اصول: عزت، حکمت و مصلحت و تعقیب هدف‌های زیر:
- گسترش همکاری‌های دوجانبه و منطقه‌ای و بین‌المللی.
 - ادامه پرهیز از تشنج در روابط با کشورهای غیرمتخاصم.
 - بهره‌گیری از روابط برای افزایش توان ملی.
 - مقابله با افزون‌خواهی و اقدام متجاوزانه در روابط خارجی.
 - تلاش برای رهایی منطقه از حضور نظامی بیگانگان.
 - مقابله با تک‌قطبی شدن جهان.
 - حمایت از مسلمانان و ملت‌های مظلوم و مستضعف.
 - تلاش برای ایجاد نزدیکی بیشتر میان کشورهای اسلامی.

- تلاش برای اصلاح ساختار سازمان ملل.

۳۲. افزایش اقتدار دفاعی و امنیتی و انتظامی به منظور بازدارندگی و پاسخگویی مؤثر به تهدیدها و تأمین منافع ملی و امنیت عمومی و پشتیبانی از سیاست خارجی و گسترش صلح و ثبات و امنیت در منطقه با بهره‌گیری از همه امکانات.

۳۳. توجه جدی در تخصیص منابع، به وظایف مربوط به اعمال حاکمیت دولت، بهبود امنیت عمومی و پیشگیری و مقابله مؤثر با جرائم و مفسدات اجتماعی و امنیتی از طریق تقویت و هماهنگی دستگاه‌های قضایی، امنیتی و انتظامی.

۳۴. بهبود و تکمیل سازمانی و توزیع جغرافیایی نیروهای مسلح، متناسب با اندازه و نوع تهدیدها و آمایش سرزمین.

۳۵. تقویت و توسعه و نوسازی صنایع دفاعی کشور با تأکید بر گسترش تحقیقات و سرعت دادن به انتقال فناوری‌های پیشرفته.

۳۶. توجه ویژه به حضور و سهم نیروهای مردمی در استقرار امنیت و دفاع از کشور و انقلاب با تقویت کمی و کیفی بسیج مستضعفین.

● سیاست‌های کلی برنامه چهارم توسعه (ابلاغی - مصوب ۱۳۸۲/۰۸/۱۰)

بسم الله الرحمن الرحيم

جناب آقای خاتمی ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

با سلام و تحیت

در پی ابلاغ سند چشم‌انداز بیست‌ساله که به حول و قوه الهی و توجهات حضرت بقیه‌الله ارواحنا فداه خواهد توانست مسیر توسعه و سازندگی کشور را در جهت هدف‌های والای جمهوری اسلامی نمایان و مشخص سازد، اینک سیاست‌های کلی برنامه چهارم که نخستین برنامه دوران بیست‌ساله است برابر اصل یکصد و نهم قانون اساسی ابلاغ می‌گردد. انتظار می‌رود چارچوب این سیاست‌ها و نقاط مورد تکیه در آن بتواند به تدوین برنامه‌ای جامع و عملیاتی برای دوره پنج‌ساله بیانجامد. بی‌گمان اهتمام و دقت نظر جنابعالی و هیئت محترم دولت و از آن پس مجلس محترم شورای اسلامی می‌توانند در این باره نقش تعیین‌کننده خود را ایفا کنند. تأکید بر این معنا بدین علت ضرورت می‌یابد که برخی از سیاست‌های کلی مصرح در برنامه سوم از توجه کافی در تقنین و اجرا برخوردار نگشت. مجمع محترم تشخیص مصلحت و نیز خود دستگاه‌های تقنینی و اجرایی می‌توانند این کمبود را به نحو شایسته‌ای در این برنامه برطرف کنند. لازم می‌دانم از مجمع محترم تشخیص مصلحت و هیئت محترم دولت و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و دبیرخانه مجمع و نیز کارشناسان فعال و همکار با این مجموعه‌ها که در تنظیم سیاست‌های کلی برنامه چهارم

نقش‌آفرینی کردند صمیمانه سپاسگزاری کنم. نسخه حاوی مجموعه سیاست‌ها همزمان برای مجلس شورای اسلامی و مجمع تشخیص مصلحت ارسال می‌شود.

سیدعلی خامنه‌ای

۱۳۸۲/۹/۲۰

سیاست‌های کلی برنامه چهارم توسعه جمهوری اسلامی ایران

امور فرهنگی، علمی و فناوری

۱. اعتلا و عمق و گسترش دادن معرفت و بصیرت دینی بر پایه قرآن و مکتب اهل بیت (ع).
 - استوار کردن ارزش‌های انقلاب اسلامی در اندیشه و عمل.
 - تقویت فضایل اخلاقی و ایمان، روحیه ایثار و امید به آینده.
 - برنامه‌ریزی برای بهبود رفتارهای فردی و اجتماعی.
۲. زنده و نمایان نگاهداشتن اندیشه دینی و سیاسی حضرت امام خمینی (ره) و برجسته‌کردن نقش آن به‌عنوان یک معیار اساسی در تمام سیاستگذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها.
۳. تقویت وجدان‌کاری و انضباط اجتماعی و روحیه کار و ابتکار، کارآفرینی، درستکاری و قناعت و اهتمام به ارتقای کیفیت تولید.
 - فرهنگ‌سازی برای استفاده از تولیدات داخلی، افزایش تولید و صادرات کالا و خدمات.
۴. ایجاد انگیزه و عزم ملی برای دستیابی به اهداف مورد نظر در افق چشم‌انداز.
۵. تقویت وحدت و هویت ملی مبتنی بر اسلام و انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی و آگاهی کافی درباره تاریخ ایران، فرهنگ، تمدن و هنر ایرانی - اسلامی و اهتمام جدی به زبان فارسی.
۶. تعمیق روحیه دشمن‌شناسی و شناخت ترفندها و توطئه‌های دشمنان علیه انقلاب اسلامی و منافع ملی، ترویج روحیه ظلم‌ستیزی و مخالفت با سلطه‌گری استکبار جهانی.
۷. سالم‌سازی فضای فرهنگی، رشد آگاهی‌ها و فضایل اخلاقی و اهتمام به امر به معروف و نهی از منکر.
 - اطلاع‌رسانی مناسب برای تحقق ویژگی‌های مورد نظر در افق چشم‌انداز.
۸. مقابله با تهاجم فرهنگی.
 - گسترش فعالیت رسانه‌های ملی در جهت تبیین اهداف و دستاوردهای ایران اسلامی برای جهانیان.
۹. سازماندهی و بسیج امکانات و ظرفیت‌های کشور در جهت افزایش سهم کشور در تولیدات علمی جهان.
 - تقویت نهضت نرم‌افزاری و ترویج پژوهش.
 - کسب فناوری، به‌ویژه فناوری‌های نو شامل: ریزفناوری و فناوری‌های زیستی، اطلاعات و

ارتباطات، زیست‌محیطی، هوا فضا و هسته‌ای.

۱۰. اصلاح نظام آموزشی کشور شامل: آموزش و پرورش، آموزش فنی و حرفه‌ای، آموزش عالی و کارآمد کردن آن برای تأمین منابع انسانی مورد نیاز در جهت تحقق اهداف چشم‌انداز.

۱۱. تلاش در جهت تبیین و استحکام مبانی مردم‌سالاری دینی و نهادینه‌کردن آزادی‌های مشروع از طریق آموزش، آگاهی‌بخشی و قانونمند کردن آن.

- امور اجتماعی، سیاسی، دفاعی و امنیتی:

۱۲. تلاش در جهت تحقق عدالت اجتماعی و ایجاد فرصت‌های برابر و ارتقای سطح شاخص‌هایی از قبیل آموزش، سلامت، تأمین غذا، افزایش درآمد سرانه و مبارزه با فساد.

۱۳. ایجاد نظام جامع تأمین اجتماعی برای حمایت از حقوق محرومان و مستضعفان و مبارزه با فقر و حمایت از نهادهای عمومی و مؤسسات و خیریه‌های مردمی با رعایت ملاحظات دینی و انقلابی.

۱۴. تقویت نهاد خانواده و جایگاه زن در آن و در صحنه‌های اجتماعی و استیفای حقوق شرعی و قانونی بانوان در همه عرصه‌ها و توجه ویژه به نقش سازنده آنان.

۱۵. تقویت هویت ملی جوانان متناسب با آرمان‌های انقلاب اسلامی.

- فراهم‌کردن محیط رشد فکری و علمی و تلاش در جهت رفع دغدغه‌های شغلی، ازدواج، مسکن و آسیب‌های اجتماعی آنان.

- توجه به مقتضیات دوره جوانی و نیازها و توانایی‌های آنان.

۱۶. ایجاد محیط و ساختار مناسب حقوقی، قضایی و اداری برای تحقق اهداف چشم‌انداز.

۱۷. اصلاح نظام اداری و قضایی در جهت افزایش تحرک و کارایی، بهبود خدمت‌رسانی به مردم، تأمین کرامت و معیشت کارکنان، به‌کارگیری مدیران و قضات لایق و امین و تأمین شغلی آنان، حذف یا ادغام مدیریت‌های موازی، تأکید بر تمرکززدایی در حوزه‌های اداری و اجرایی، پیشگیری از فساد اداری و مبارزه با آن و تنظیم قوانین مورد نیاز.

۱۸. گسترش و عمق بخشیدن به روحیه تعاون و مشارکت عمومی و بهره‌مند ساختن دولت از همدلی و توانایی‌های عظیم مردم.

۱۹. آمایش سرزمینی مبتنی بر اصول ذیل:

- ملاحظات امنیتی و دفاعی.

- کارایی و بازدهی اقتصادی.

- وحدت و یکپارچگی سرزمین.

- گسترش عدالت اجتماعی و تعادل‌های منطقه‌ای.

- حفاظت محیط‌زیست و احیای منابع طبیعی.

- حفظ هویت اسلامی ایرانی و حراست از میراث فرهنگی.
- تسهیل و تنظیم روابط درونی و بیرون اقتصاد کشور.
- رفع محرومیت‌ها خصوصاً در مناطق روستایی کشور.
- ۲۰. تقویت امنیت و اقتدار ملی با تأکید بر رشد علمی و فناوری، مشارکت و ثبات سیاسی، ایجاد تعادل میان مناطق مختلف کشور، وحدت و هویت ملی، قدرت اقتصادی و دفاعی و ارتقای جایگاه جهانی ایران.
- ۲۱. هویت‌بخشی به سیمای شهر و روستا.
- باز آفرینی و روز آمدسازی معماری ایرانی - اسلامی.
- رعایت معیارهای پیشرفته برای ایمنی بناها و استحکام ساخت و سازها.
- ۲۲. تقویت و کارآمدکردن نظام بازرسی و نظارت.
- اصلاح قوانین و مقررات در جهت رفع تداخل میان وظایف نهادهای نظارتی و بازرسی.
- ۲۳. اولویت‌دادن به ایثارگران انقلاب اسلامی در عرضه منابع مالی و فرصت‌ها و امکانات و مسئولیت‌های دولتی در صحنه‌های مختلف فرهنگی و اقتصادی.
- ۲۴. ارتقای توان دفاعی نیروهای مسلح برای بازدارندگی، ابتکار عمل و مقابله مؤثر در برابر تهدیدها و حفاظت از منافع ملی و انقلاب اسلامی و منابع حیاتی کشور.
- ۲۵. توجه ویژه به حضور و سهم نیروهای مردمی در استقرار امنیت و دفاع از کشور و انقلاب با تقویت کمی و کیفی بسیج مستضعفین.
- ۲۶. تقویت توسعه و نوسازی صنایع دفاعی کشور با تأکید بر گسترش تحقیقات و سرعت دادن به انتقال فناوری‌های پیشرفته.
- ۲۷. توسعه نظم و امنیت عمومی و پیشگیری و مقابله مؤثر با جرائم و مفسد اجتماعی و امنیتی از طریق تقویت و هماهنگی دستگاه‌های قضایی، امنیتی و نظامی و توجه جدی در تخصیص منابع به وظایف مربوط به اعمال حاکمیت دولت.
- امور مربوط به مناسبت سیاسی و روابط خارجی:
- ۲۸. ثبات در سیاست خارجی براساس قانون اساسی و رعایت عزت، حکمت و مصلحت و تقویت روابط خارجی از طریق:
- گسترش همکاری‌های دو جانبه، منطقه‌ای و بین‌المللی.
- ادامه پرهیز از تشنج در روابط با کشورها.
- تقویت روابط سازنده با کشورهای غیرمتخاصم.
- بهره‌گیری از روابط برای افزایش توان ملی.

- مقابله با افزون‌خواهی و اقدام متجاوزانه در روابط خارجی.
 - تلاش برای رهایی منطقه از حضور نظامی بیگانگان.
 - مقابله با تک‌قطبی شدن جهان.
 - حمایت از مسلمانان و ملت‌های مظلوم و مستضعف به‌ویژه ملت فلسطین.
 - تلاش برای همگرایی بیشتر میان کشورهای اسلامی.
 - تلاش برای اصلاح ساختار سازمان ملل.
۲۹. بهره‌گیری از روابط سیاسی با کشورها برای نهادینه‌کردن روابط اقتصادی، افزایش جذب منابع و سرمایه‌گذاری خارجی و فناوری پیشرفته و گسترش بازارهای صادراتی ایران و افزایش سهم ایران از تجارت جهانی و رشد پرشتاب اقتصادی مورد نظر در چشم‌انداز.
۳۰. تحکیم روابط با جهان اسلام و ارائه تصویر روشن از انقلاب اسلامی و تبیین دستاوردها و تجربیات سیاسی، فرهنگی و اقتصادی جمهوری اسلامی و معرفی فرهنگ غنی و هنر و تمدن ایرانی و مردم‌سالاری دینی.
۳۱. تلاش برای تبدیل مجموعه کشورهای اسلامی و کشورهای دوست منطقه به یک قطب منطقه‌ای اقتصادی، علمی، فناوری و صنعتی.
۳۲. تقویت و تسهیل حضور فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در مجامع جهانی و سازمان‌های فرهنگی بین‌المللی.
۲۳. تقویت هویت اسلامی و ایرانی ایرانیان خارج از کشور، کمک به ترویج زبان فارسی در میان آنان، حمایت از حقوق آنان و تسهیل مشارکت آنان در توسعه ملی.
- امور اقتصادی**
۳۴. تحقق رشد اقتصادی پیوسته، باثبات و پرشتاب متناسب با اهداف چشم‌انداز.
- ایجاد اشتغال مولد و کاهش نرخ بیکاری.
۳۵. فراهم نمودن زمینه‌های لازم برای تحقق رقابت‌پذیری کالاها و خدمات کشور در سطح بازارهای داخلی و خارجی و ایجاد سازوکارهای مناسب برای رفع موانع توسعه صادرات غیرنفتی.
۳۶. تلاش برای دستیابی به اقتصادی متنوع و متکی بر منابع دانش و آگاهی، سرمایه انسانی و فناوری نوین.
۳۷. ایجاد سازوکار مناسب برای رشد بهره‌وری عوامل تولید (انرژی، سرمایه، نیروی کار، آب و خاک...).
- پشتیبانی از کارآفرینی، نوآوری و استعدادهای فنی و پژوهشی.
۳۸. تأمین امنیت غذایی کشور با تکیه بر تولید از منابع داخلی و تأکید بر خودکفایی در تولید

محصولات اساسی کشاورزی.

۳۹. مهار تورم و افزایش قدرت خرید گروه‌های کم‌درآمد و محروم و مستضعف و کاهش فاصله بین دهک‌های بالا و پایین درآمدی جامعه و اجرای سیاست‌های مناسب جبرانی.

۴۰. توجه به ارزش اقتصادی، امنیتی، سیاسی و زیست‌محیطی آب در استحصال، عرضه، نگهداری و مصرف آن.

- مهار آب‌هایی که از کشور خارج می‌شود و اولویت استفاده از منابع آب‌های مشترک.

۴۱. حمایت از تأمین مسکن گروه‌های کم‌درآمد و نیازمند.

۴۲. حرکت در جهت تبدیل درآمد نفت و گاز به دارایی‌های مولد به منظور پایدارسازی فرآیند توسعه و تخصیص و بهره‌برداری بهینه از منابع.

۴۳. توسعه روستاها.

- ارتقای سطح درآمد و زندگی روستاییان و کشاورزان و رفع فقر، با تقویت زیرساخت‌های مناسب تولید و تنوع‌بخشی و گسترش فعالیت‌های مکمل به‌ویژه صنایع تبدیلی و کوچک و خدمات نوین، با تأکید بر اصلاح نظام قیمتگذاری محصولات.

۴۴. هم‌افزایی و گسترش فعالیت‌های اقتصادی در زمینه‌هایی که دارای مزیت نسبی هستند از جمله صنعت، معدن، تجارت، مخابرات، حمل‌ونقل و گردشگری، به‌ویژه صنایع نفت، گاز و پتروشیمی و خدمات مهندسی پشتیبان آن، صنایع انرژی‌بر و زنجیره پایین‌دستی آنها، با اولویت سرمایه‌گذاری در ایجاد زیربناها و زیرساخت‌های مورد نیاز و ساماندهی سواحل و جزایر ایرانی خلیج فارس در چارچوب سیاست‌های آمایش سرزمین.

۴۵. تثبیت فضای اطمینان‌بخش برای فعالان اقتصادی و سرمایه‌گذاران با اتکا به مزیت‌های نسبی و رقابتی و خلق مزیت‌های جدید و حمایت از مالکیت و کلیه حقوق ناشی از آن.

۴۶. ارتقای بازار سرمایه ایران و اصلاح ساختار بانکی و بیمه‌ای کشور با تأکید بر کارایی، شفافیت، سلامت و بهره‌مندی از فناوری‌های نوین.

- ایجاد اعتماد و حمایت از سرمایه‌گذاران با حفظ مسئولیت‌پذیری آنان.

- تشویق رقابت و پیشگیری از وقوع بحران‌ها و مقابله با جرم‌های مالی.

۴۷. توانمندسازی بخش‌های خصوصی و تعاونی به‌عنوان محرک اصلی رشد اقتصادی و کاهش تصدی دولت همراه با حضور کارآمد آن در قلمرو امور حاکمیتی در چارچوب سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی که ابلاغ خواهد شد.

۴۸. ارتقای ظرفیت و توانمندی‌های بخش تعاونی از طریق تسهیل فرآیند دستیابی به منابع، اطلاعات، فناوری، ارتباطات و توسعه پیوندهای فنی، اقتصادی و مالی آن.

۴۹. توجه و عنایت جدی بر مشارکت عامه مردم در فعالیت‌های اقتصادی کشور و رعایت جهات زیر در امر واگذاری مؤسسات اقتصادی دولت به مردم:

- امر واگذاری در جهت تحقق اهداف برنامه باشد و خود هدف قرار نگیرد.
 - در چارچوب قانون اساسی صورت پذیرد.
 - موجب تهدید امنیت ملی و یا تزلزل حاکمیت ارزش‌های اسلامی و انقلاب نگردد.
 - به خدشه‌دار شدن حاکمیت نظام یا تضییع حق مردم و یا ایجاد انحصار نیانجامد.
 - به مدیریت سالم و اداره درست کار توجه شود.
۵۰. اهتمام به نظم و انضباط مالی و بودجه‌ای و تعادل بین منابع و مصارف دولت.
۵۱. تلاش برای قطع اتکای هزینه‌های جاری به نفت و تأمین آن از محل درآمدهای مالیاتی و اختصاص عواید نفت برای توسعه سرمایه‌گذاری براساس کارآیی و بازدهی.
۵۲. تنظیم سیاست‌های پولی، مالی و ارزی با هدف دستیابی به ثبات اقتصادی و مهار نوسانات.
- ملاحظه: شاخص‌های کمی و نحوه انطباق محتوای برنامه‌ها و بودجه‌های سالیانه متناسب با سیاست‌های کلی برنامه چهارم تهیه و ارائه شود.

● سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه (ابلاغی - مصوب ۱۳۸۸/۱۰/۲۱)

بسم الله الرحمن الرحيم

جناب آقای دکتر احمدی‌نژاد

ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

با سلام و تحیت

پیش روی بودن دومین پنج سال از سند چشم‌انداز دوره بیست ساله کشور و ابلاغ بعضی از سیاست‌های کلی اصولی مانند سیاست‌های کلی اصلی چهل و چهارم قانون اساسی از یک طرف و بعضی تحولات جهانی از طرف دیگر اقتضا می‌کند که هرچه زودتر قانون برنامه پنج‌ساله پنجم کشور با جهت‌گیری دستیابی به اهداف مرحله‌ای متناسب با سند چشم‌انداز بیست‌ساله تهیه گردد. اینک سیاست‌های کلی برنامه پنجم که باید مبنای تهیه و تدوین قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران باشد، ابلاغ می‌گردد.

انتظار می‌رود این سیاست‌ها که با رویکرد مبنایی پیشرفت و عدالت تنظیم شده، بتواند در جای جای کلیه فعالیت‌های کشور چه در بُعد تقنین و چه در بُعد اجرا ظاهر گردد. بی‌گمان اهتمام و دقت نظر جنابعالی و هیئت محترم دولت و مجلس محترم شورای اسلامی و سایر دستگاه‌های رئیسی

نظام می‌تواند در این باره نقش تعیین‌کننده ایفا کند. انتظار دارم در دوره پنج‌ساله آینده اقدامات اساسی برای تدوین الگوی توسعه ایرانی - اسلامی که رشد و بالندگی انسان‌ها بر مدار حق و عدالت و دستیابی به جامعه‌ای متکی بر ارزش‌های اسلامی و انقلابی و تحقق شاخص‌های عدالت اجتماعی و اقتصادی در گرو آن است، توسط قوای سه‌گانه کشور صورت گیرد.

مشارکت جدی اندیشه و روان حوزه و دانشگاه در تبیین مقوله عدالت و اقتضائات آن نقشی تعیین‌کننده در این امر دارد. لازم می‌دانم از مجمع محترم تشخیص مصلحت نظام و هیئت محترم دولت و دبیرخانه مجمع و نیز کارشناسان فعال و همکار با این مجموعه‌های که در تنظیم پیشنهادهای مربوط به سیاست‌های کلی برنامه پنجم نقش‌آفرینی کرده‌اند، صمیمانه سپاسگزاری نمایم.

نسخه حاوی مجموعه سیاست‌ها همزمان برای مجلس شورای اسلامی و مجمع تشخیص مصلحت ارسال می‌شود.

سیدعلی خامنه‌ای

سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

امور فرهنگی

۱. تکمیل و اجرای طرح مهندسی فرهنگی کشور و تهیه پیوست فرهنگی برای طرح‌های مهم.
۲. زنده و نمایان نگهداشتن اندیشه دینی و سیاسی حضرت امام خمینی (ره) و برجسته کردن نقش آن به‌عنوان یک معیار اساسی در تمام سیاستگذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها.
۳. تقویت قانونگرایی، انضباط اجتماعی، وجدان‌کاری، خودباوری، روحیه کار جمعی، ابتکار، درستکاری، قناعت، پرهیز از اسراف و اهتمام به ارتقای کیفیت در تولید.
۴. مقابله با جریانات انحرافی در حوزه دین و زدودن خرافات و موهومات.
۵. استفاده بهینه از فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی برای تحقق اهداف فرهنگی نظام.
۶. ایجاد درک مشترک از چشم‌انداز بیست‌ساله و تقویت باور و عزم ملی برای تحقق آن.

امور علمی و فناوری

۷. تحول در نظام آموزش عالی و پژوهش در موارد زیر:
 - ۷-۱. افزایش بودجه تحقیق و پژوهش به ۳ درصد تولید ناخالص داخلی تا پایان برنامه پنجم و افزایش ورود دانش‌آموختگان دوره کارشناسی به دوره‌های تحصیلات تکمیلی به ۲۰ درصد.
 - ۷-۲. دستیابی به جایگاه دوم علمی و فناوری در منطقه و تثبیت آن در برنامه پنجم.

- ۷-۳. ارتباط مؤثر بین دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی با صنعت و بخش‌های مربوط جامعه.
- ۷-۴. توانمندسازی بخش غیردولتی برای مشارکت در تولید علم و فناوری.
- ۷-۵. دستیابی به فناوری‌های پیشرفته مورد نیاز.
۸. تحول در نظام آموزش و پرورش با هدف ارتقای کیفی آن براساس نیازها و اولویت‌های کشور در سه حوزه دانش، مهارت و تربیت و نیز افزایش سلامت روحی و جسمی دانش‌آموزان.
۹. تحول و ارتقای علوم انسانی با تقویت جایگاه و منزلت این علوم، جذب افراد مستعد و بانگیزه، اصلاح و بازنگری در متون و برنامه‌ها و روش‌های آموزشی، ارتقای کمی و کیفی مراکز و فعالیت‌های پژوهشی و ترویج نظریه‌پردازی، نقد و آزاداندیشی.
۱۰. گسترش حمایت‌های هدفمند مادی و معنوی از نخبگان و نوآوران علمی و فناوری از طریق ارتقای منزلت اجتماعی، ارتقای سطح علمی و مهارتی، رفع دغدغه خطرپذیری مالی در مراحل پژوهشی و آزمایشی نوآوری‌ها، کمک به تجاری‌سازی دستاوردهای آنان.
۱۱. تکمیل و اجرای نقشه جامع علمی کشور.

امور اجتماعی

۱۲. تقویت نهاد خانواده و جایگاه زن در آن و در صحنه‌های اجتماعی و استیفای حقوق شرعی و قانونی بانوان در همه عرصه‌ها و توجه ویژه به نقش سازنده آنان.
۱۳. تقویت هویت ملی جوانان متناسب با آرمان‌های انقلاب اسلامی، فراهم کردن محیط رشد فکری و علمی و تلاش در جهت رفع دغدغه‌های شغلی، ازدواج، مسکن و آسیب‌های اجتماعی آنان، توجه به مقتضیات دوره جوانی و نیازها و توانایی‌های آنان.
۱۴. اصلاح نظام اداری و قضایی در جهت افزایش تحرک و کارآیی، بهبود خدمت‌رسانی به مردم، تأمین کرامت و معیشت کارکنان، به‌کارگیری مدیران و قضات لایق و امین و تأمین شغلی آنان، حذف یا ادغام مدیریت‌های موازی، تأکید بر تمرکززدایی در حوزه‌های اداری و اجرایی، پیشگیری از فساد اداری و مبارزه با آن و تنظیم قوانین مورد نیاز.
۱۵. هویت‌بخشی به سیمای شهر و روستا، باز آفرینی و روزآمدسازی معماری ایرانی - اسلامی، رعایت معیارهای پیشرفته برای ایمنی بناها و استحکام ساخت‌وسازها.
۱۶. تقویت و کارآمد کردن نظام بازرسی و نظارت، اصلاح قوانین و مقررات در جهت رفع تداخل میان وظایف نهادهای نظارتی و بازرسی.
۱۷. اولویت دادن به ایثارگران انقلاب اسلامی در عرضه منابع مالی و فرصت‌ها و امکانات و مسئولیت‌های دولتی در صحنه‌های مختلف فرهنگی و اقتصادی.
۱۸. اهتمام به توسعه ورزش و حمایت از گسترش فعالیت‌های گردشگری با تأکید بر سفرهای زیارتی.

۱۹. تأکید بر رویکرد انسان سالم و سلامت همه‌جانبه با توجه به:
- ۱۹-۱. یکپارچگی در سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، ارزشیابی، نظارت و تخصیص منابع عمومی.
- ۱۹-۲. ارتقای شاخص‌های سلامت هوا، امنیت غذا، محیط و بهداشت جسمی و روحی.
- ۱۹-۳. کاهش مخاطرات و آلودگی‌های تهدیدکننده سلامت.
- ۱۹-۴. اصلاح الگوی تغذیه جامعه با بهبود ترکیب و سلامت مواد غذایی.
- ۱۹-۵. توسعه کمی و کیفی بیمه‌های سلامت و کاهش سهم مردم از هزینه‌های سلامت به ۳۰ درصد تا پایان برنامه پنجم.
۲۰. ارتقای امنیت اجتماعی:
- ۲۰-۱. مبارزه همه‌جانبه با مواد مخدر و روانگردان و اهتمام به اجرای سیاست‌های کلی مبارزه با مواد مخدر.

- ۲۰-۲. سامان‌بخشی مناطق حاشیه‌نشین و پیشگیری و کنترل ناهنجاری‌های عمومی ناشی از آن.
- ۲۰-۳. استفاده از ابزارهای فرهنگی، آموزشی و رسانه‌ها برای پیشگیری و مقابله با ناهنجاری‌های فرهنگی و اجتماعی.

امور اقتصادی

الف) رشد مناسب اقتصادی با تأکید بر:

۲۱. تحقق رشد مستمر و پرشتاب اقتصادی به میزان حداقل ۸ درصد نرخ رشد سالیانه تولید ناخالص داخلی با:
- ۲۱-۱. توسعه سرمایه‌گذاری از طریق کاهش شکاف پس‌انداز - سرمایه‌گذاری با حفظ نسبت پس‌انداز به تولید ناخالص داخلی حداقل در سطح ۴۰ درصد و جذب منابع و سرمایه‌های خارجی.
- ۲۱-۲. ارتقای سهم بهره‌وری در رشد اقتصادی به یک‌سوم در پایان برنامه.
- ۲۱-۳. بهبود فضای کسب‌وکار کشور با تأکید بر ثبات محیط اقتصاد کلان، فراهم آوردن زیرساخت‌های ارتباطی، اطلاعاتی، حقوقی، علمی و فناوری مورد نیاز، کاهش خطرپذیری‌های کلان اقتصادی، ارائه مستمر آمار و اطلاعات به‌صورت شفاف و منظم به جامعه.
- ۲۱-۴. تقویت و توسعه نظام استاندارد ملی.
۲۲. تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه عمومی به «منابع و سرمایه‌های زاینده اقتصادی» و ایجاد صندوق توسعه ملی با تصویب اساسنامه آن در مجلس شورای اسلامی در سال اول برنامه پنجم و برنامه‌ریزی برای استفاده از مزیت نسبی نفت و گاز در زنجیره صنعتی و خدماتی و پایین‌دستی وابسته بدان با رعایت:
- ۲۲-۱. واریز سالیانه حداقل ۲۰ درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز و فرآورده‌های

نفتی به صندوق توسعه ملی.

۲-۲۲. ارائه تسهیلات از منابع صندوق توسعه ملی به بخش‌های خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی با هدف تولید و توسعه سرمایه‌گذاری در داخل و خارج کشور با در نظر گرفتن شرایط رقابتی و بازدهی مناسب اقتصادی.

۳-۲۲. قطع وابستگی هزینه‌های جاری دولت به درآمدهای نفت و گاز تا پایان برنامه.

۲۳. اصلاح ساختار نظام بانکی با اجرای کامل و روزآمد قانون بانکداری بدون ربا و نهادینه کردن نظام‌های قرض‌الحسنه، تأمین اعتبارات خرد و اعتبارات لازم برای سرمایه‌گذاری‌های بزرگ.

۲۴. ارتقای کمی و کیفی بازارهای مالی (سرمایه، پول و بیمه) با تأکید بر کارآیی، شفافیت و سلامت.

۲۵. تحقق سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم اساسی و الزامات مربوط به هر یک از بندها با تأکید بر:

۱-۲۵. حمایت از شکل‌گیری بازارهای رقابتی.

۲-۲۵. ایجاد ساختارهای مناسب برای ایفای وظایف حاکمیتی (سیاست‌گذاری، هدایت و نظارت).

۳-۲۵. تنظیم سیاست‌های تشویقی در جهت تبدیل فعالیت‌های غیرمتشکل (نهاد خانوار) به فعالیت‌های واحدهای حقوقی.

۴-۲۵. ایجاد بازار رقابتی برای ارائه خدمات بیمه درمانی.

۲۶. توجه به ارزش اقتصادی، امنیتی، سیاسی و زیست‌محیطی آب با تسریع در استحصال، عرضه، نگهداری و مصرف آن و مهار آب‌هایی که از کشور خارج می‌شود با اولویت استفاده از منابع آب‌های مشترک.

۲۷. سرمایه‌گذاری در استحصال و استخراج گاز و نفت و معادن مشترک با کشورهای همسایه با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم اساسی.

۲۸. حفظ ذخایر راهبردی ارزی به مقداری که اطمینان از تأمین نیازهای اساسی کشور در مدت معین (براساس مصوبه شورای عالی امنیت ملی) حاصل گردد.

۲۹. تأکید بر راهبرد توسعه صادرات به‌ویژه در بخش خدمات با فناوری بالا به نحوی که کسری تراز بازرگانی بدون نفت کاهش یافته و توازن در تجارت خدمات ایجاد گردد.

۳۰. گسترش همه‌جانبه همکاری با کشورهای منطقه جنوب غربی آسیا در تجارت، سرمایه‌گذاری و فناوری.

۳۱. ارتقای و هماهنگی میان اهداف توسعه‌ای: آموزش، بهداشت و اشتغال به‌طوری که در پایان برنامه پنجم، شاخص توسعه انسانی به سطح کشورهای با توسعه انسانی بالا برسد.

۳۲. تبدیل نظام بودجه‌ریزی کشور به بودجه‌ریزی عملیاتی.

۳۳. برقراری ارتباط کمی و کیفی میان برنامه پنج‌ساله و بودجه‌های سالیانه با سند چشم‌انداز با رعایت شفافیت و قابلیت نظارت.

ب) گسترش عدالت اجتماعی با:

۳۴. تنظیم همه فعالیت‌های مربوط به رشد و توسعه اقتصادی بر پایه عدالت اجتماعی و کاهش فاصله میان درآمدهای طبقات و رفع محرومیت از قشرهای کم درآمد با تأکید بر موارد زیر:

۳۴-۱. جبران نابرابری‌های غیرموجه درآمدی از طریق سیاست‌های مالیاتی، اعطای یارانه‌های هدفمند و سازوکارهای بیمه‌ای.

۳۴-۲. تکمیل بانک اطلاعات مربوط به اقشار دو دهک پایین درآمدی و به هنگام کردن مداوم آن.

۳۴-۳. هدفمند کردن یارانه‌های آشکار و اجرای تدریجی هدفمند کردن یارانه‌های غیرآشکار.

۳۴-۴. تأمین برخورداری آحاد جامعه از اطلاعات اقتصادی.

۳۵. اقدامات لازم برای جبران عقب‌ماندگی‌های حاصل از دوران‌های تاریخی گذشته با تأکید بر:

۳۵-۱. ارتقای سطح درآمد و زندگی روستاییان و کشاورزان با تهیه طرح‌های توسعه

روستایی، گسترش کشاورزی صنعتی، صنایع روستایی و خدمات نوین و اصلاح نظام قیمتگذاری محصولات کشاورزی.

۳۵-۲. گسترش فعالیت‌های اقتصادی در مناطق مرزی و سواحل جنوبی و جزایر با استفاده از

ظرفیت‌های بازرگانی خارجی کشور.

۳۵-۳. کاهش فاصله دو دهک بالا و پایین درآمدی جامعه به طوری که ضریب جینی به حداکثر

۰/۳۵ در پایان برنامه برسد.

۳۵-۴. انجام اقدامات ضروری برای رساندن نرخ بیکاری در کشور به ۷ درصد.

۳۵-۵. تأمین بیمه فراگیر و کارآمد و گسترش کمی و کیفی نظام تأمین اجتماعی و خدمات بیمه درمانی.

۳۵-۶. توسعه نظام‌های پیشگیری از آسیب‌های فردی و اجتماعی.

۳۵-۷. حمایت از اقشار محروم و زنان سرپرست خانوار.

۳۵-۸. توسعه بخش تعاون با هدف توانمندسازی اقشار متوسط و کم‌درآمد جامعه به نحوی که

تا پایان برنامه پنجم سهم تعاون به ۲۵ درصد برسد.

- امور سیاسی، دفاعی و امنیتی

۳۶. تقویت حضور و مشارکت مردم در عرصه‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی.

۳۷. جهت‌دهی جریان‌های سیاسی به پایبندی به ارزش‌های اسلامی - انقلابی، دفاع از منافع ملی،

دشمن‌ستیزی، قانون‌پذیری و اصول اخلاقی.

۳۸. حمایت از آزادی‌های مشروع و صیانت از حقوق اساسی ملت.

۳۹. اعتلای شأن، موقعیت، اقتدار و نقش جمهوری اسلامی ایران در منطقه و نظام بین‌الملل به‌منظور تحکیم امنیت ملی و پیشبرد منافع ملی با تأکید بر:
- ۳۹-۱. تقویت همکاری‌های دوجانبه، منطقه‌ای و بین‌المللی با اولویت کشورهای همسایه.
 - ۳۹-۲. تقویت روابط سازنده با کشورهای غیرمتخاصم.
 - ۳۹-۳. بهره‌گیری از روابط برای افزایش توان ملی.
 - ۳۹-۴. مقابله با افزون‌خواهی و اقدام متجاوزانه در روابط خارجی.
 - ۳۹-۵. تلاش برای رهایی منطقه از حضور نظامی بیگانگان.
 - ۳۹-۶. حمایت از مسلمانان و ملت‌های مظلوم و مستضعف به‌ویژه ملت فلسطین.
 - ۳۹-۷. تلاش برای همگرایی بیشتر میان کشورهای اسلامی.
 - ۳۹-۸. تلاش برای اصلاح ساختار سازمان ملل.
 - ۳۹-۹. سازماندهی تلاش مشترک برای ایجاد مناسبات و نظامات جدید اقتصادی، سیاسی و فرهنگی منطقه‌ای و جهانی با هدف تأمین عدالت، صلح و امنیت جهانی.
۴۰. حضور فعال و هدفمند در سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای و تلاش برای ایجاد تحول در رویه‌های موجود براساس ارزش‌های اسلامی.
۴۱. ارتقای نقش مدیریتی ایران در توزیع و ترانزیت انرژی، افزایش فرصت‌های صادراتی، جذب سرمایه و فناوری‌های پیشرفته و کمک به استقرار نظام پولی، بانکی و بیمه‌ای مستقل با کمک کشورهای منطقه‌ای و اسلامی و دوست با هدف کاهش وابستگی به سیستم پولی نظام سلطه.
۴۲. تقویت تعامل فرهنگی، حقوقی، سیاسی و اقتصادی با جهان به‌ویژه حوزه تمدن اسلامی - ایرانی.
۴۳. تقویت هویت اسلامی و ایرانی ایرانیان خارج از کشور، کمک به ترویج خط و زبان فارسی در میان آنان، حمایت از حقوق آنان و تسهیل مشارکت آنان در توسعه ملی.
۴۴. تحکیم و ارتقای امنیت پایدار، فراگیر و تضمین‌کننده اهداف و منافع ملی با تأکید بر:
- ۴۴-۱. تقویت نقش مردم و اطلاعات مردمی در پیشگیری از تحرکات ضد امنیتی.
 - ۴۴-۲. تقویت و تعامل مؤثر دستگاه‌های اطلاعاتی، انتظامی و قضایی و هماهنگی بین آنها برای تأمین اشراف اطلاعاتی و مقابله با هر نوع اختلال در امنیت عمومی، اقتصادی و اجتماعی و مقابله با تهدیدهای نرم.
 - ۴۴-۳. ایجاد سامانه یکپارچه نرم‌افزاری اطلاعاتی، ارتقای سطح حفاظت از اطلاعات رایانه‌ای، توسعه علوم و فناوری‌های مرتبط با حفظ امنیت سامانه‌های اطلاعاتی و ارتباطی به‌منظور صیانت از فضای تبادل اطلاعات، تقویت فنی برای مقابله با تخلفات در فضاها، رایانه‌ای و صیانت از حریم فردی و عمومی.

- ۴-۴. تقویت زیرساخت‌های انسجام و همبستگی ملی برای پیشگیری و مقابله با عوامل بروز گسست‌های هویتی، اجتماعی، فرهنگی و اعتقادی.
- ۴.۵. ارتقای توانمندی‌های دفاعی و قدرت بازدارندگی به‌منظور دفاع از حاکمیت، تمامیت ارضی، منافع و امنیت ملی و مقابله مؤثر با تهدیدهای خارجی و ایجاد توازن منطقه‌ای با تأکید بر:
- ۱-۴.۵. کسب دانش و فناوری‌های نو و نرم‌افزارهای پیشرفته دفاعی و نوسازی و بازسازی صنایع دفاعی، افزایش ضریب خودکفایی با توسعه تحقیقات و بهره‌مندی از همه ظرفیت‌های صنعتی کشور.
- ۲-۴.۵. اهتمام به حضور نیروهای مردمی در امنیت و دفاع از کشور و انقلاب با تقویت کمی‌وکیفی بسیج مستضعفان.
- ۳-۴.۵. گسترش پدافند غیرعامل.
- ۴-۴.۵. امنیت پایدار مناطق مرزی و کنترل مؤثر مرزها.

منابع و مأخذ

۱. دولت رفتار حقیقی، محمدرضا، مسلم، آقای طوق. مفهوم و جایگاه سیاست‌های کلی نظام تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، معاونت پژوهشی، دفتر گسترش تولید علم، ۱۳۸۸.
۲. مجموعه مصوبات سیاست‌های کلی، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، ۱۳۸۲.
۳. اشتریان، کیومرث. فصلنامه سیاست، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، شماره ۱، بهار ۱۳۸۹.
4. Dunn William, Public Policy Analysis: An Introduction, Prentice Hal, 1987.
۵. سایت مجمع تشخیص مصلحت نظام
www.maslahat.ir

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۱۲۴۱۴

عنوان گزارش: مجموعه مطالعات الگوی مطلوب برنامه‌ریزی برای ایران ۳. بررسی تطبیقی سیاست‌های کلی نظام در بخش‌های مختلف و برنامه‌های پنج‌ساله توسعه

نام دفتر: مطالعات برنامه و بودجه (گروه برنامه)

تهیه و تدوین‌کنندگان: سیدمحمد مهدی ارائی، ایمان تهرانی

همکار: حسن ورمزیار

ناظران علمی: حسن سبحانی، محمد قاسمی

مناقضی: معاونت پژوهشی

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

سیاست‌های کلی

تاریخ انتشار: ۱۳۹۱/۳/۳۰